

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

**ДРУГА ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**07 листопада 2024 року
КИЇВ**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ШУЛЬГА Володимир Петрович ректор Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, доктор історичних наук, старший дослідник

КОРЧЕНКО Олександр Григорович перший проректор Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений діяч науки і техніки України

ПЕТРОВСЬКА Світлана Володимирівна в.о. директора Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, кандидат економічних наук, доцент

СИДОРЕНКО Тетяна Михайлівна завкафедри документознавства та інформаційної діяльності Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, кандидат філологічних наук, доцент

КАРПЕНКО Олена Олексіївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

СПІВГОЛОВИ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОМОТЮК Оксана Євгенівна доктор історичних наук, професор, декан соціально-гуманітарного факультету, професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Західноукраїнського національного університету

ДОБРОВОЛЬСЬКА Вікторія Василівна доктор наук з соціальних комунікацій, професор, в.о. завкафедри арт-менеджменту та івент-технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

МАСЛАК Володимир Іванович доктор історичних наук, професор, завкафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

ПАЛЕХА Юрій Іванович кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки Національного транспортного університету, голова НМК спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» МОН України

СОЛЯНИК Алла Анатоліївна доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Харківської державної академії культури

ТИТОВА Наталія Михайлівна доктор педагогічних наук, професор, завкафедри професійної підготовки, документознавства та публічного управління Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ

КОВАЛЬСЬКА Леся Андріївна доктор історичних наук, професор, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

ДУБОВИК Наталія Анатоліївна кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій

РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА У ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ ПРОПАГАНДИ

Сучасний інформаційний простір України перебуває під постійним впливом агресивної дезінформаційної кампанії з боку Російської Федерації. Російська пропаганда, спрямована на створення викривленої реальності та маніпулювання громадською думкою, сприяє загостренню соціальної напруги, дискредитації української державності та формуванню негативного міжнародного іміджу України. В умовах війни на інформаційному фронті українські медіа виступають ключовими суб'єктами у протидії пропагандистським наративам, забезпечуючи суспільству доступ до об'єктивної інформації та захищаючи національні інтереси.

Актуальність дослідження ролі українських медіа в протидії російській пропаганді зумовлена необхідністю розробки ефективних механізмів інформаційного захисту, а також важливістю підтримки інформаційного суверенітету України. Головними викликами в цьому контексті є: ідентифікація та нейтралізація пропагандистських повідомлень, підвищення рівня медіаграмотності населення, а також забезпечення стійкості українських ЗМІ до інформаційних атак.

Фактчекінг є основним інструментом протидії дезінформації, і багато українських медіа активно співпрацюють з незалежними фактчекінговими організаціями, такими як StopFake та VoxCheck, які оперативно перевіряють інформацію та виявляють фейкові новини. Це дозволяє зменшувати вплив неправдивих даних на громадську думку, посилюючи довіру до національних джерел інформації. Крім того, українські ЗМІ активно формують позитивні наративи про Україну, висвітлюючи досягнення країни на міжнародній арені, успіхи в реформах та героїчну боротьбу українських військових. Такі контрнарративи сприяють зменшенню впливу негативних стереотипів, поширених російською пропагандою.

Важливою складовою протидії дезінформації є просвітницькі кампанії, спрямовані на підвищення медіаграмотності серед населення. Українські медіа (Суспільне, «Укрінформ», «Українська правда») організовують тренінги для різних аудиторій, а також публікують матеріали, які допомагають громадянам розпізнавати маніпуляції та критично сприймати інформацію. Медіа адаптують контент до потреб різних вікових і соціальних груп, що розширює охоплення та забезпечує доступність інформації для широкого кола громадян. Співпраця з міжнародними ЗМІ та організаціями дозволяє поширювати правдиву інформацію про події в Україні та протидіяти глобальним дезінформаційним кампаніям.

Аналіз діяльності українських медіа в контексті протидії російській пропаганді дозволяє зробити висновок про їхню важливу роль у збереженні інформаційної безпеки держави. Українські ЗМІ забезпечують суспільство об'єктивною інформацією, сприяють підвищенню рівня медіаграмотності та ефективно створюють альтернативні наративи, що протистоять дезінформації. Водночас, для підвищення ефективності цієї діяльності важливим є впровадження таких заходів, як розробка національної стратегії інформаційної безпеки, яка об'єднає державні та медійні ресурси для координації протидії пропаганді; зміцнення співпраці з міжнародними організаціями для покращення глобальної поінформованості про реальні події в Україні; інвестиції у розвиток інфраструктури фактчекінгу та підтримку незалежних медіа, що забезпечить стабільність інформаційного простору. Перспективи подальшого дослідження включають аналіз ефективності існуючих стратегій, розробку нових підходів до ідентифікації пропаганди, а також оцінку впливу медіаграмотності на стійкість суспільства до дезінформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Зражевська Н. І., Заїка В. М. Як змінилася робота українського журналіста під час війни. Інтегровані комунікації. 2023. № 1(15). С. 71.
2. Левченко О. П., Білан О. В. Телевізійна журналістика в умовах воєнного стану. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: аудіовізуальне мистецтво і виробництво. 2023. № 6(1). С. 24.
3. Червінчук А. О. Журналіст в умовах війни: статус комуніканта та професійні орієнтири. Вчені записки таврійського національного університету імені в. і. вернадського серія: філологія. журналістика. 2022. Т. 33, № 6. С. 237.
4. Чумак Т. М. Журналістика в умовах війни та глобальних викликів. Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. міжн. наук.-практ. конф., секція 4, Київ, 25 трав. 2023 р. Київ, 2023. С. 207. УДК: 330.34:65.011.4:005

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РАДІОРЕКЛАМИ

Для аналізу тенденцій розвитку радіореклами в Україні та світі доцільно звернутися до наукових публікацій і досліджень національних та міжнародних експертів у галузі медіакомунікацій [2, 3, 6], що висвітлюють адаптацію радіореклами як інструмента масової комунікації до нових умов діджиталізації та змін у медіазвичках споживачів. Однією з основних тенденцій є інтеграція радіо в медіамікси цифрових платформ, що сприяє поєднанню традиційних і новітніх методів рекламування. Діджиталізація створила нові можливості для аудіореклами через популярність стрімінгових платформ і подкастів, тому радіо залишається важливим елементом медіаміксів завдяки широкому охопленню, зокрема мобільних користувачів. Комбінація радіореклами з діджитал-каналами підвищує впізнаваність бренду та рівень довіри споживачів.

Тенденції розвитку радіореклами в сучасному медіапросторі чітко демонструють її активну цифрову трансформацію та зростаюче значення в загальних рекламних кампаніях. Згідно з даними Всеукраїнської рекламної коаліції, ринок радіореклами в Україні у 2023 році зріс на 77% порівняно з попереднім роком, повернувшись до показників 2021 року. Відновлення досліджень аудиторії, які проводить Kantar, стало однією з ключових причин цього зростання, показавши збільшення тривалості прослуховування радіо та розширення його охоплення. Відновлення досліджень дало можливість рекламодавцям точніше таргетувати свої кампанії та підвищити їх ефективність [1, с. 4-5].

Іншою важливою тенденцією є зростання частки спонсорства в радіорекламі. У 2023 р. частка спонсорських проєктів збільшилася на 40% порівняно з 2021 роком, що свідчить про значне зростання інтересу до радіо як ефективного каналу масової комунікації. Спонсорські проєкти дозволяють брендам вбудовувати свої рекламні повідомлення в контент, який споживачі вже сприймають позитивно, що значно підвищує рівень довіри до рекла-

ми та покращує взаємодію з аудиторією, що, в свою чергу, робить радіо привабливим каналом для таких категорій рекламодавців, як фармацевтичні компанії, FMCG і ритейл, які збільшили свої інвестиції у цей сегмент, усвідомивши потенціал радіо для досягнення широкої аудиторії та забезпечення частоти контактів.

Одним із провідних гравців на ринку радіо є радіохолдинг TAVR Media, який активно використовує діджитал-інструменти разом із партнером Nexinsight для аналізу великих масивів даних. Співпраця компаній дозволяє створювати детальні профілі слухачів на основі їхніх демографічних та поведінкових характеристик, значно підвищуючи точність таргетингу. Завдяки такій співпраці, TAVR Media успішно реалізує комплексні рекламні стратегії, що підтверджено нагородами, як-от на конкурсі MIXX Awards 2024 у категорії «Digital Bravery»[5].

Цифрові інструменти, які використовує TAVR Media, включають технології аналітики, що дозволяють вимірювати ефективність радіореклами на основі реакції аудиторії. За допомогою таких інструментів, як Radio Recall Test [4], рекламодавці можуть отримати детальну інформацію про те, як їхні рекламні ролики впливають на споживачів. Процес тестування охоплює більше двох тисяч представників цільової групи, що дозволяє збирати надійні дані про сприйняття реклами та її вплив на поведінку споживачів. Інтеграція радіо з цифровими технологіями дозволяє поглиблювати дослідження аудиторії та вимірювати ефективність кампаній.

Отже, можна констатувати, що радіореклама у 2024 році зберігає свою актуальність завдяки діджиталізації та впровадженню новітніх технологій аналітики та тестування реакції аудиторії. Сучасний етап розвитку характеризується тенденцією до інтеграції з іншими медіа, зокрема цифровими платформами, що дозволяє поєднувати переваги традиційного радіо з можливостями новітніх каналів комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Об'єм рекламно-комунікаційного ринку України 2023 і прогноз об'ємів ринку 2024 URL: https://vrk.org.ua/images/Market_volume_2024.pdf (дата звернення: 21.09.2024).
2. Реклама книг на радіо: форми та правила створення URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pivs_2011_2_9 (дата звернення: 07.09.2024).
3. Сорокіна Г. В. Реклама як форма соціальної комунікації (теоретичні підходи) URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/16458> (дата звернення: 21.09.2024).
4. Тестування аудіо-реклами Radio Recall Test URL: <https://next.tavrmedia.ua/news/testuvannia-audio-reklamy-radio-recall-test/> (дата звернення: 01.08.2024).
5. TAVR Media digital вдосконалює інструменти аналітики аудиторії разом з Nexinsight URL: <https://nexinsight.com.ua/tavr-media-digital-vdoskonaliuiie-instrumenty-analytyky-audytorii-razom-z-nexinsight/> (дата звернення: 07.09.2024).
6. The Future of Radio Advertising URL: <https://targetriver.com/the-future-of-radio-advertising/> (дата звернення: 20.10.2024).

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ У СПРАВІ ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХІВНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

Архівна спадщина є важливою частиною національної спадщини України, зберігаючи свідчення про минуле, які формують колективну пам'ять суспільства. Однак її стан сьогодні викликає занепокоєння через активні воєнні дії, природні катаклізми та хронічне недофінансування, що призводить до втрати документів і руйнування архівних установ. Відсутність належних умов зберігання та сучасних технологій ускладнює ситуацію, що вимагає активного впровадження міжнародних програм для захисту й збереження культурної спадщини. Здійснення міжнародних програм у сфері архівної діяльності спрямована на збереження архівної документної культурної спадщини України. У справі міжнародної співпраці сьогодні озвучено технічні, кадрові та правові виклики, які потребують для узгодження подальшої співпраці обміну досвідом та впровадження кращих практик використання цифрових технологій і реалізації спільних міжнародних проєктів. Окремо слід враховувати перспективи розвитку та відкритості / удоступнення архівної галузі за рахунок розширення міжнародної співпраці, впровадження інформаційних технологій і створення цифрових архівів для захисту національної культурної спадщини. У процесі реалізації програм збереження архівної спадщини в Україні виникають певні виклики, з-поміж яких застаріла технічна база архівних установ, недостатня кваліфікація кадрів, які працюють із цифровими технологіями, а також правові бар'єри, пов'язані з відсутністю єдиних стандартів для оцифрування та зберігання і надання віддаленого доступу до документів.

Міжнародні програми у сфері збереження архівних документів є важливим елементом у забезпеченні захисту документної спадщини, особливо в умовах сучасних викликів, таких як війна, економічні кризи та технічна застарілість роботи архівних установ. Організації, як-от ЮНЕСКО, Європейський Союз, Міжнародна рада архівів, та Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій (IFLA), активно сприяють реалізації ініціатив, спрямованих на збереження архівів. ЮНЕСКО відома своїми програмами з охорони культурної спадщини, зокрема проєктами, що підтримують збереження унікальних архівних матеріалів. Наприклад, програма «Пам'ять світу» спрямована на захист документальних пам'яток, які мають велике історичне та культурне значення. Ця ініціатива дозволяє забезпечити міжнародну увагу до архівних колекцій, що потребують збереження [4].

Програма ЄС «Креативна Європа» виконує важливу місію у збереженні архівної спадщини. Надає фінансову підтримку для проєктів з реставрації та оцифрування архівних матеріалів. Цей підхід дозволяє не тільки зберегти документи, але й зробити їх доступними для глобальної аудиторії через цифрові платформи [1]. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій (IFLA) пропонує експертну підтримку та обмін досвідом між країнами, допомагаючи розвивати стандарти збереження архівів. Організація проводить тренінги, семінари та конференції, задля підвищення кваліфікації фахівців архівної справи. Зрозуміло, що навчання персоналу є ключовим напрямом, оскільки багато архівів в Україні стикаються з нестачею кваліфікованих кадрів [6].

Окрім цього, міжнародні програми сприяють фінансуванню проєктів, які передбачають модернізацію архівних установ, закупівлю обладнання для оцифрування та покращення умов зберігання документів. Наприклад, у співпраці з європейськими партнерами було реалізовано кілька проєктів, спрямованих на створення цифрових архівів, що захищають документи від фізичного знищення та спрощують доступ до них [3]. Міжнародні програми є потужним механізмом для збереження архівної спадщини. Вони поєднують фінансову підтримку, навчання фахівців та обмін досвідом, що дозволяє інтегрувати українські архіви у глобальний інформаційний простір і забезпечити їх захист для майбутніх поколінь. Україна активно долучається до міжнародних програм, спрямованих на збереження архівної спадщини. Завдяки підтримці міжнародних організацій та залученню грантових ресурсів вдалося реалізувати низку проєктів з реставрації та цифровізації архівних документів.

Одним із прикладів успішних ініціатив є проєкти зі створення цифрових копій унікальних архівних документів, реалізовані за підтримки ЮНЕСКО та Програми ЄС «Креативна Європа». Програми забезпечили фінансування придбання сучасного обладнання для сканування і обробки архівних матеріалів. Завдяки цьому вдалося оцифрувати значну кількість документів, які тепер доступні в електронному вигляді для дослідників та громадськості [1].

Реставрація архівних документів також отримала потужний імпульс завдяки міжнародній співпраці. Наприклад, у рамках проєкту Україна-Чехія у 2024 році розпочато

масштабну програму з відновлення пошкоджених архівних документів, які зазнали пошкодження через військові дії. Чеські партнери надали експертну підтримку та спеціальні матеріали для реставрації, що дозволило зберегти важливі історичні документи [4].

Міжнародна фінансова грантова підтримка дозволила модернізувати архівні установи України, забезпечивши їх технічними засобами для безпечного зберігання документів та проведення реставраційних робіт. Наприклад, проекти, фінансовані ЄС, включали не лише закупівлю обладнання, але й організацію навчання для українських архівістів, що дало змогу підвищити їхню кваліфікацію та впровадити сучасні стандарти роботи [2].

Окремий напрям міжнародної співпраці направлено на розвиток цифрових архівів, які є важливим інструментом захисту культурної спадщини в умовах війни. Зокрема, під час воєнних дій у Донецькій та Луганській областях було створено резервні цифрові копії документів, що дозволило зберегти цінну інформацію навіть у разі фізичного руйнування архівів [6]. Цифровізація стала вагомим інструментом у справі збереження архівної спадщини,

оскільки забезпечує довгостроковий захист документів та їхню доступність для широкої аудиторії. Створення цифрових архівів дозволяє не лише уникнути фізичного руйнування матеріалів, але й полегшує доступ до інформації для науковців, викладачів і громадськості.

Таким чином, реалізація міжнародних програм у архівній галузі в Україні демонструє високий потенціал збереження архівної спадщини. Завдяки активній співпраці з міжнародними партнерами, грантовій підтримці та інтеграції сучасних технологій українські архіви отримали можливість адаптуватися до нових викликів і зберегти унікальні документи для наступних поколінь. Розширення міжнародної співпраці дозволяє отримувати технічну і фінансову підтримку, переймати успішний досвід. Інтеграція сучасних технологій, зокрема автоматизації та штучного інтелекту, відкриває нові можливості для вдосконалення справи збереження архівної спадщини. Подальший розвиток архівної галузі України залежить від активної співпраці з міжнародними партнерами, державної підтримки та інтеграції новітніх технологій у роботу архівних установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баркова О., Кульчицький І. Європейський та український досвід використання цифрових технологій у сфері культури. Цифрова платформа: інформ. технології в соціокультур. сфері. м. Львів, 2019. Т. 2. № 2. С. 193-223.
2. Буценко Н.Д. Доля архівних установ Донецької області в 2014-2015 роках: виклики часу. Архіви України. 2016. № 506. С. 197-215.
3. Збереження української культурної спадщини в цифровому форматі. Київський національний університет культури і мистецтв. 2022. URL: <http://surl.li/lxmhve>
4. Сенченко Н., Сенченко О. Нормативно-правові засади оцифрування документальної спадщини України. Молодий вчений, 1 (125). 2024. С.15-23.
5. Сердюк С., Герасимова С. Бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2022. № 3(29). С. 9-14.
6. Україна та Чехія запускають проєкт з оцифрування пам'яток культури. Укрінформ. 2024. URL: <http://surl.li/xuyumz>

ОЦИФРУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ В АРХІВНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

Оцифрування документів в архівних установах України зумовлено потребою у збереженні національної культурної та історичної спадщини, забезпеченні доступу до документів широкому колу користувачів, а також підвищенні ефективності управління архівними ресурсами. Оцифрування архівних матеріалів є важливим етапом у процесі модернізації державної архівної системи, що сприяє збереженню унікальних документів та зменшує їхнє фізичне зношення. У цифровому вигляді документи стають доступними для дослідників, викладачів, студентів та громадськості, забезпечуючи оперативний доступ незалежно від географічного положення. Така цифрова трансформація архівів також сприяє інтеграції України у світовий інформаційний простір і відповідає вимогам сучасного суспільства до прозорості та відкритості архівних даних. В умовах російсько-української війни питання оцифрування архівних фондів набуває особливої актуальності.

Під час військових дій архівні будівлі піддаються безпосереднім атакам, що призводить до руйнувань, пошкоджень, а часом навіть до повного знищення архівних матеріалів. Бомбардування, обстріли та ударні хвилі завдають значної шкоди не лише архівним спорудам, а й самим документам, що містяться в них. Воєнні дії спричиняють занепад архівної інфраструктури, включаючи транспортні, комунікаційні мережі, зв'язок та енергопостачання, що значно ускладнює фізичний доступ до архівних установ і їхніх ресурсів [2].

З початку повномасштабної російської агресії в Україні архіви наукових установ НАН України зіткнулися з новими завданнями: організація цивільного захисту працівників, збереження документальних фондів наукової спадщини та розробка алгоритму роботи архівів у воєнний період. Невідкладними були також питання евакуації співробітників, організації їхньої роботи дистанційно, підтримання зв'язку та забезпечення психологічної підтримки. Співробітники, які перемістилися в інші регіони чи виїхали за кордон брали активну участь у волонтерських рухах, організовували допомогу своїм колегам і працівникам інших наукових установ у визволених містах, забезпечуючи їх засобами зв'язку, медикаментами, продуктами харчування [4].

У 2023 році архіви України створили понад 21 мільйон цифрових копій документів, що дозволило Україні зайняти друге місце у світі за обсягами оцифрування. Про це стало відомо під час круглого столу в Укрінформі, де Державна архівна служба України представила результати під назвою: «Україна – світовий лідер за темпами оцифрування архівів». Директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства Віталій Скальський зазначив, що «сьогодні Україна впевнено утримує провідну позицію у світі за темпами оцифрування архівних документів» [3].

Процес оцифрування документів здійснюється за допомогою різних типів сканерів або цифрових фотокамер. Спеціальне програмне забезпечення для оптичного розпізнавання символів переводить оцифрований образ документа в редагований текст. Водночас, слід зважати на те, що під час сканування документ на короткий час піддається інтенсивному впливу ультрафіолетового та інфрачервоного випромінювання, а також отримує електростатичний заряд. Крім того, є ризик механічного пошкодження документа, що може спричинити появу фізичних дефектів [1, с. 51-52].

Отже, оцифрування архівів не лише сприяє захисту документів від фізичного руйнування, зокрема в умовах військових загроз, а й відкриває нові можливості для доступу до історичних і культурних документів. Завдяки цифровим копіям архівні матеріали стають доступнішими для громадян, науковців та міжнародної спільноти, що зміцнює роль архівних установ як носіїв історичної пам'яті. Зі зростанням темпів оцифрування Україна наближається до світових стандартів в архівній справі, демонструючи лідерство за кількістю створених цифрових копій. Успішна реалізація оцифрування архівів потребує злагодженої роботи державних установ, сучасного обладнання, професійної підготовки фахівців та розробки надійних програм забезпечення цифрової безпеки. Важливою перспективою є інтеграція українських архівних ресурсів у міжнародні архівні системи, що дозволить підвищити обізнаність про українську культурну та історичну спадщину на глобальному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боздаган'ян М. Організація оцифрування документів в архівних установах України. Збірник праць молодих науковців ЦНТУ, 2024. Вип.14. С. 50-55.
2. Колесник Н., Картузов К. Оцифрування архівних документів у воєнний час: досвід державного архіву Миколаївської області. Науково-практичний журнал «Архіви України». 2024. Номер 340. Том 3. С. 7-18.
3. Україна посіла друге місце у світі за оцифруванням документів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3909595-ukraina-posila-druge-misce-v-sviti-za-ocifruvan-nam-dokumentiv.html>
4. Яременко Л. М. Діяльність наукових архівів в умовах воєнного стану. <http://conference.nbuv.gov.ua/site/view/id/28>

МАРКЕТИНГ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОДУКТІВ ТА ПОСЛУГ

ПОСТАНОВКА НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ АКТУАЛЬНІСТЬ

Сучасний технологічний прогрес вражає уяву, й правила створення, поширення та продажу інформаційних продуктів змінюються кожен день. У сучасному світі інформаційні продукти мають неабиякий попит, вони є основним товаром – їх споживання людьми постійно зростає. Онлайн-курси, електронні книги, цифрові послуги, програмне забезпечення, аналітичні послуги, новини та медіа-контент. На даний момент майже не залишилося тих людей, хто не користується інтернетом й не споживає інформацію саме завдяки йому; люди поступово відходять від класичних способів здобуття інформації – через читання книжок у бібліотеці, наприклад, - й виходять у мережі.

Інформація, як ресурс, стає основним елементом для розвитку бізнесу, науки, освіти, а також для задоволення потреб населення. Сучасні споживачі все більше орієнтовані на зручність і доступність інформаційних продуктів у будь-який час і в будь-якому місці. Зростає попит на послуги, що базуються на підписці, на безкоштовні онлайн-ресурси, а також на інтерактивні формати контенту. Ці зміни вимагають адаптації традиційних методів маркетингу до нових реалій, змінення ведення стратегій й нових ідей задля можливості успішно конкурувати на ринку та задовольняти потреби своїх клієнтів.

Тему маркетингу інформаційних продуктів відмінно досліджували Наталія Вовк та подружжя Палеха, Армстронг Гарі, Котлер Філіп та інші.

Мета (завдання) наукового дослідження полягає у висвітленні тенденцій маркетингу інформаційних продуктів та послуг у реаліях сучасного світу, вивчення ролі маркетингу у веденні сучасного бізнесу й задоволенні потреб споживачів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Маркетинг інформаційних продуктів та послуг — це специфічний напрямок маркетингу, який охоплює стратегії, методи та інструменти для просування товарів та послуг, пов'язаних з обробкою, зберіганням та передачею інформації людям. Попит народжує пропозиції, й чим більше люди будуть жадати легкого отримання інформації та знань, тим більше інформаційних продуктів та послуг буде народжуватися на ринку й тим більшим буде потреба у просуванні.

Інформаційний продукт — документована інформація, підготовлена відповідно до потреб користувачів і представлена у вигляді товару; основною його цінністю є інформація, що представлена в певній формі, що має певну інтелектуальну та економічну цінність.

Інформаційна послуга — це послуга, що надається з метою передавання або обробки інформації. [3]

Все це має нематеріальний характер – а тому вимагає структурованості й прозорості в комунікації, - й високу цінність для цільових груп споживачів, тому маркетинг орієнтується на конкретні потреби й запити своїх клієнтів: концепція інформаційного маркетингу визначає основною метою – виробляти не те, що можна виробити, і збувати цю продукцію за будь-якими методами, а виробляти те, що дійсно необхідно споживачеві, тобто з урахуванням реального попиту.

Конкуренція на ринку інформаційних послуг на даний момент величезна, й задля того, щоб виділитися й мати можливість успішно конкурувати, треба знаходити особливу стратегію ведення бізнесу, постійно адаптуватися, проводити ретельний аналіз своєї цільової аудиторії. Розуміння потреб аудиторії є ключовим. Важливо не лише продавати продукт, але й створювати цінність для клієнта. Наприклад, публікувати цінний й корисний контент, що утримує увагу аудиторії, використовувати соціальні мережі для просування, платформи для реклами, email-маркетинг; продавати продукти за підпискою (але з безкоштовним пробним періодом), щоб створити стабільний дохід й забезпечити лояльність клієнтів; ретельно збирати відгуки клієнтів, аналізувати їх й використовувати для побудови довіри до продукту чи послуги. Використовувати технологічні інструменти. Зокрема:

1. Автоматизація маркетингу: Використання програмних рішень для автоматизації процесів комунікації з клієнтами, зокрема для e-mail розсилок, збору аналітики і підтримки лояльності.
2. Мобільні додатки та адаптивні сайти: створення мобільних додатків для надання своїх інформаційних продуктів у будь-який час і в будь-якому місці. [4]

Варто наголосити, що на відміну від товарного ринку інформаційний продукт набуває вартості тільки в готовому вигляді – це інформація, що пройшла процеси впорядкування, структуризації й оцінювання та придатна для прийняття рішень. Тенденції постійно змінюються,

тому інформація – найчастіше, - є цінною у момент свого створення, а потім перестає бути актуальною. Мірою тиражування цінність її значно знижується – схожих продуктів надто багато. [2] Але також варто зазначити, що з більшою вірогідністю людина купить той товар, назву якого хоча б один раз чула – щось, що зараз на слуху, - ніж той, що бачить чи чує вперше й абсолютно не знає, чого очікувати. Просування й розповсюдження дуже важливі. Але, незважаючи на великі можливості для розвитку, маркетинг інформаційних послуг стикається із викликами:

1. Перевантаження інформацією: кількість продуктів в інформаційному просторі величезна, й люди можуть відчувати перевантаженість через надмірну кількість контенту й реклами, губитися, не знаючи, що обрати (адже мають обмежений час й ресурси).

2. Проблеми захисту даних і конфіденційності: через величезний розвиток технологій все частіше й частіше сайти, акаунти взламують, особиста інформація перестає бути особистою й потрапляє у руки лиходіїв й правопорушників, а порушення безпеки можуть серйозно вплинути на довіру клієнтів.

3. Конкуренція: З кожним роком зростає кількість компаній, які пропонують схожі інформаційні продукти і послуги, тому виділитися серед конкурентів стає дедалі складніше. [1]

Перспективи розвитку маркетингу інформаційних продуктів і послуг виглядають оптимістично, адже сучасний світ й життя людей все більше переходять з реального життя у інтернет, тому попит на отримання інформації просто тут і зараз дедалі буде тільки збільшуватися. Штучний інтелект та машинне навчання для створення персоналізованих маркетингових кампаній і прогнозування потреб споживачів будуть тільки розвиватися й набувати масштабів.

Отже, маркетинг інформаційних продуктів і послуг є важливою частиною сучасного бізнес-середовища, є складним, але дуже перспективним напрямом – люди ніколи не припинять жадати інформації. Він потребує високої кваліфікації, креативного підходу і гнучкості, оскільки технології і запити споживачів змінюються дуже швидко, а слідкувати за новими тенденціями вчасно не завжди вдається, але його актуальність в наш час важко переоцінити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

-
1. Армстронг Гарі, Котлер Філіп. Основи маркетингу. 2022. 880 с. preview/2432881/page:25/ (дата звернення: 29.10.24)
 2. Маркетинг інформаційних продуктів та послуг. URL: <https://studfile.net/>
 3. Наталія Вовк. Маркетинг інформаційних продуктів та послуг. 2023. 271 с.
 4. Палеха Ю. І., Палеха О. Ю. Маркетинг інформаційних продуктів та послуг. 2020. УДК 001.327

ВПЛИВ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ВНУТРІШНЮ І ЗОВНІШНЮ ПОЛІТИКУ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Більшість впливових аналітичних служб Великобританії мають незалежний характер і існують в статусі благодійних організацій, деякі з них функціонують понад ста років. Завданням британських аналітичних центрів є завоювання авторитету серед громадянського суспільства на протипагу офіційної апаратної політики держави.

Сьогодні найбільшим авторитетом серед аналітичних центрів користується Королівський інститут міжнародних відносин (Chatham House), завданням його є здійснення незалежного аналізу глобальних та регіональних проблемних аспектів.

Також значущий вплив має Інститут Адама Сміта (Adam Smith Institute), що просуває ідеї вільної ринкової економіки на основі ліберальної ідеології, шляхом формування радикальної політики. Окрім розробки проблем політики та економіки, експерти багато зусиль докладають для поширення ідей вільного ринку через розповсюдження тематичної літератури, проведення спікерських заходів для молоді та студентів, виступів у медіа та ведення блогів.

Прикладом впливу аналітичних фондів на зовнішню політику Великобританії є діяльність Королівського інституту міжнародних відносин (Chatham House). Протягом століття свого функціонування експерти Chatham House спираючись на аналітичні дослідження пропонують проекти щодо протистояння критичним міжнародним загрозам, шляхом використання реальних можливостей діючої політики. Також, практичні рекомендації розробляються у тісній співпраці експертів інституту з політиками, представниками бізнесу, ширшим колом зацікавлених сторін відповідних галузей. Експерти Інституту інформують про свої висновки, прогнози і пропозиції представників уряду, парламентарів, політиків та бізнесменів, даючи

їм можливість приймати рішення у складних ситуаціях з урахуванням позиції Chatham House. Якість аналітичних розвідок Chatham House підтверджується подальшими подіями міжнародних відносин, які були об'єктом дослідження цього аналітичного центру. Особливий інтерес являють для нас аналітичні розвідки щодо ситуації в Україні, питань війни та врегулювання радикальних конфліктів. У своїх аналітичних розвідках «The Russian Challenge» [5] та «Struggle for Ukraine» [4], експерти Chatham House дали адекватну оцінку тенденціям відродження російського імперіалізму та намірам Москви розв'язати війну в Україні й інших країнах Європи [1].

Прикладом впливу аналітичних фондів на внутрішню політику Великобританії може бути діяльність Інституту Адама Сміта (Adam Smith Institute). Ця установа просуває ідеї вільної ринкової економіки на засадах ліберальної ідеології, шляхом формування радикальних варіантів здійснення політики. Інститут являв собою провідну інтелектуальну силу під час проведення непопулярних реформ прем'єрки Маргарет Тетчер і, разом з іншими аналітичними центрами держави, активно розробляв концепції неоліберального підходу до реалізації політики публічної приватизації держпідприємств, системи оподаткування, охорони здоров'я та освіти. Після відставки уряду консерваторів Adam Smith Institute продовжив тісну співпрацю з наступними прем'єрами Великобританії. Таким чином, саме експерти Інституту у 1994 році працювали над проектами соціального забезпечення метою яких було створення робочих місць для безробітних. Також аналітики Adam Smith Institute брали активну участь у розробці проекту приватизації британської залізниці, яка була прийнята кабінетом прем'єра Джона Майджора [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Александров О. В. Особливості інформаційно-аналітичної діяльності в країнах ЄС. Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4. С. 191-197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_4_23
2. Гордієнко Ю. Аналітичні служби Великої Британії: досвід для України. XVII Міжнародна конференція «Політ. Сучасні проблеми науки», 2017. С.184-185.
3. Adam Smith institute. URL: <https://www.adamsmith.org/about-the-asi>
4. Struggle for Ukraine. URL: <http://surl.li/hxaqgo>
5. The Russian Challenge. URL: <http://surl.li/hzncfv>

КІБЕРБЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ WI-FI МЕРЕЖ

У сучасному світі соціальні комунікації відіграють вирішальну роль у глобалізаційних процесах, сприяючи інтеграції суспільств, обміну інформацією та розвитку міжнародного співробітництва. З розвитком цифрових технологій значна частина цих комунікацій відбувається через Інтернет та бездротові мережі Wi-Fi, які забезпечують швидкий і зручний доступ до глобальних ресурсів. Мережі Wi-Fi стали невід'ємною частиною інфраструктури соціальних комунікацій, дозволяючи користувачам легко взаємодіяти з інформаційними потоками на міжнародному рівні. Однак разом з поширенням цих мереж зростає і кількість кіберзагроз, які можуть поставити під загрозу безпеку комунікацій, особливо в корпоративному та освітньому середовищі. Без належного захисту мереж Wi-Fi соціальні комунікації можуть бути скомпрометовані через витік інформації, несанкціонований доступ та хакерські атаки. Таким чином, забезпечення кібербезпеки мереж Wi-Fi є ключовим викликом для підтримки надійних комунікацій у глобалізованому суспільстві.

Актуальність дослідження кібербезпеки соціальних комунікацій в умовах глобалізації зумовлена стрімким зростанням цифрових загроз та необхідністю забезпечення захисту інформації в умовах глобальної інтеграції. Університети, науково-дослідні установи та міжнародні організації активно використовують мережі Wi-Fi для обміну даними, що підвищує важливість їх надійного захисту. Вразливість Wi-Fi мереж може призвести до серйозних наслідків, включаючи витік конфіденційної інформації, зниження довіри до цифрових платформ та порушення міжнародного співробітництва. Впровадження ефективних методів виявлення загроз та захисту Wi-Fi мереж є необхідною умовою стабільної роботи соціальних комунікацій в умовах глобалізаційних процесів.

Кібербезпека як фундаментальний аспект соціальних комунікацій у глобалізованому суспільстві. З розвитком глобалізаційних процесів роль соціальних комунікацій, заснованих на цифрових технологіях, постійно зростає. Це призводить до збільшення обсягів даних, що передаються через інформаційні системи, та підвищення ризику їх компрометації через кібератаки. Кібербезпека стає центральним елементом захисту цих комунікацій, оскільки інформаційна безпека безпосередньо впливає на стійкість міжнародного співробітництва, роботу державних і комерційних організацій, довіру користувачів до цифрових технологій [1, с. 256].

Мережі Wi-Fi як основа сучасної інфраструктури соціальних комунікацій. Сучасні соціальні комунікації активно використовують мережі Wi-Fi для передачі інформації між користувачами та організаціями в глобальному масштабі. Бездротові мережі є інфраструктурною основою для таких галузей, як дистанційна освіта, електронна комерція, міжнародні конференції та наукові дослідження. Враховуючи важливість Wi-Fi для сучасних комунікацій, їх вразливість до атак ставить під загрозу не лише окремі системи, але й ширші комунікаційні процеси на міждержавному та міжінституційному рівнях.

Ключові кіберзагрози для мереж Wi-Fi в умовах глобалізації. Глобальний характер мереж Wi-Fi робить їх привабливою мішенню для кіберзлочинців. Серед найпоширеніших загроз - атаки типу «людина посередині», перехоплення трафіку, злам шифрування та використання вразливостей у протоколах безпеки. Ці загрози можуть призвести до витоку конфіденційної інформації, несанкціонованого доступу до корпоративних або урядових даних і навіть до порушення національної безпеки деяких країн. Ризики атак зростають в умовах глобалізації, коли різні країни та установи активно взаємодіють через цифрові платформи [2, с. 330].

Методи виявлення загроз для захисту мереж Wi-Fi. Одним з ключових елементів кібербезпеки є ефективне виявлення загроз на ранніх стадіях їх виникнення. Використання систем виявлення вторгнень (IDS) та аналізу мережевого трафіку дозволяє відстежувати аномальну активність, яка може свідчити про потенційну атаку. Ці технології можуть виявити несанкціонований доступ до мереж, проникнення через вразливі протоколи або спроби перехоплення трафіку між користувачами. Моніторинг трафіку та регулярне сканування на наявність вразливостей є ефективним підходом до підвищення рівня мережевої безпеки.

Шифрування як ключовий метод захисту Wi-Fi мереж. Одним з найбільш надійних методів захисту інформації в мережах Wi-Fi є шифрування. Використання сучасних протоколів, таких як WPA3, а також алгоритмів шифрування, таких як AES (Advanced Encryption Standard), забезпечує високий рівень безпеки даних, що передаються по бездротових мережах. Навіть якщо трафік перехоплений зловмисниками, зашифровані дані залишаються недоступними без відповідного ключа. Це робить шифрування основним інструментом захисту конфіденційних соціальних комунікацій.

Аутентифікація та контроль доступу до мереж Wi-Fi як важливі заходи безпеки. Для мінімізації ризиків несанкціонованого доступу до мереж, особливо в умовах глобальної взаємодії, важливо використовувати багаторівневу автентифікацію користувачів. Двофакторна автентифікація (2FA), біометрія та використання сертифікатів безпеки - це лише деякі з методів, які можуть підвищити безпеку. Крім того, важливо контролювати доступ до різних рівнів мережевих ресурсів, що допомагає обмежити вплив потенційних атак і знизити ризик несанкціонованого використання критично важливих даних.

Інтеграція кібербезпеки в систему соціальних комунікацій. Захист соціальних комунікацій має включати не лише технічні, а й організаційні заходи. Регулярне навчання користувачів правилам безпеки, впровадження політик використання корпоративних Wi-Fi мереж та постійне оновлення систем безпеки допомагає підвищити загальний рівень безпеки мереж. Інтеграція кібербезпеки на всіх рівнях комунікаційного процесу - від користувача до глобальних систем обміну даними - сприяє зниженню ризиків і підвищенню ефективності соціальних комунікацій [3, с. 108].

Глобальні перспективи кібербезпеки соціальних комунікацій в контексті захисту мереж Wi-Fi. Глобалізація вимагає більш тісної міжнародної співпраці у сфері кібербезпеки. Обмін досвідом, спільна розробка стандартів безпеки та впровадження новітніх технологій захисту Wi-Fi мереж є необхідними для підтримки безпечних соціальних комунікацій. Міжнародні форуми, дослідження та координація між країнами сприяють зміцненню глобальної кібербезпеки та створюють можливості для ефективної боротьби з новими кіберзагрозами.

Соціальні комунікації в умовах глобалізації набувають все більшого значення для розвитку суспільств і міжнародного співробітництва. Однак разом з поширенням цифрових технологій та мереж зростають і кіберзагрози, особливо у сфері бездротових мереж Wi-Fi, які є основою сучасної комунікаційної інфраструктури. Для забезпечення безпеки цих мереж необхідно застосовувати комплексні методи захисту, включаючи шифрування, аутентифікацію та контроль доступу, а також постійно вдосконалювати методи виявлення загроз. Тісна міжнародна співпраця у сфері кібербезпеки є ключовою передумовою підтримки стабільності та безпеки соціальних комунікацій у глобалізованому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адаптивні підходи до забезпечення кібербезпеки розподілених та ієрархічних систем управління. Безпека інформації. 2016. Т. 22. № 3. С. 255-260.
2. Грицюк Ю. І. Кіберінтервенція та кібербезпека України: проблеми та перспективи їх подолання. Наук. вісн. НЛТУ України. 2016. Вип. 26.8. С. 327-337.
3. Золотар О. Класифікація загроз інформаційної безпеки. Інформація і право. 2013. № 3 (9). С. 105-112.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В УНІВЕРСИТЕТІ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРЕВАГИ

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій все більше навчальних закладів переходять на електронний документообіг. Це не тільки спрощує управлінські процеси, але й значно підвищує ефективність роботи університету. У роботі розглянемо сучасні підходи до організації електронного документообігу в університеті та його основні переваги.

Досліджуючи тему документообігу, перш за все слід визначити, що саме є документообігом. Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документообіг є сукупністю процесів створення, обробки, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та, у разі необхідності, із підтвердженням факту одержання таких документів [1]. Різке зростання обсягів інформації, яка використовується у закладах вищої освіти разом із її складністю та швидким оновленням, підкреслює важливість застосування інтегрованих систем документообігу. Ці системи сьогодні є не лише інструментом для оптимізації внутрішніх процесів організацій, а й нагальною потребою в умовах прискорення темпів життя, суспільних змін і швидкого розвитку сучасних інформаційних технологій [4].

Університет слід розглядати як велику багатoproфільну організацію з децентралізованим управлінням, що вимагає корпоративної інформаційної системи [3]. Така система має інтегрувати ключові ділові процеси, забезпечувати їх автоматизацію, підтримувати інтеграцію з іншими системами та включати підсистеми для підвищення ефективності.

Електронний документообіг в ЗВО має ряд переваг:

- Перехід до швидкого, зручного та економного безпаперового обігу документів, який має юридичну значимість.

- Оптимізація процесів підготовки, подачі, доставки, обліку та зберігання документів із забезпеченням їхньої аутентифікації, цілісності, конфіденційності та неспростовності.
- Паралельна робота з документами і використання єдиних шаблонів для уніфікації оформлення.
- Економія ресурсів через застосування оперативного електронного архіву.
- Зручний пошук і перегляд документів, визначення їхньої юридичної сили через електронний підпис.
- Відстеження історії редагувань, створення аналітичних звітів та швидкий доступ до документів у централізованому архіві.

При виборі системи електронного документообігу у вищому навчальному закладі пред'являються такі основні вимоги: масштабованість (система може підтримувати будь-яку кількість користувачів), розподіленість (система може підтримувати документообіг в територіально розподілених підрозділах університетів, факультетах одночасно), модульність (якщо користувач в системі немає необхідності відразу впроваджувати всі компоненти системи документообігу), відкритість (зручний і простий у використанні), відкритий інтерфейс для подальшої обробки та інтеграції з розподіленими системами [2].

Отже, система має забезпечувати гнучкий механізм пошуку та відбору даних, можливість збереження електронних копій документів, формування друкованих версій усіх необхідних документів, а також створення аналітичних і статистичних звітів. Впровадження електронного документообігу у вишах створює єдиний інформаційний простір, інтегруючи всі документальні системи без втрати якості роботи. Хоча процес поки не надто інтенсивний, у майбутньому такі системи матимуть високий попит і значні переваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Документообіг в навчальному підрозділі ВУЗу URL: http://referaty.net.ua/referaty/referat_62053.html (дата звернення: 09.11.2024)
2. Плужник О., Дрок П. (2023). Електронний документообіг в системі роботи сучасних бібліотек: ефективність, безпека та інновації. Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація. 2023. № 19. С. 198–212. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-19-198-212> (дата звернення: 09.11.2024).
3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 09.11.2024).
4. Ткачук Г. І. Використання електронної системи документообігу у ВНЗ. Магістратура в умовах євроінтеграційних процесів вищої школи. Житомир: ЖДУ, 2014.

ЖУРНАЛІСТСЬКА ОСВІТА В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: АНАЛІЗ РЕКОМЕНДОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В цифрову епоху вимоги до професійної підготовки журналістів у вищій школі зростають. Швидкість, з якою цифрові медіа створюють і перетворюють реальність, вражає як на професійному, так і на академічному рівнях [1]. І медіаіндустрія, і навчальні заклади намагаються зрозуміти та встигнути за тими технологічними змінами, що кидають виклик суспільству, та, прагнучі не відставати, (як показують дослідження) розробники програм підготовки журналістів можуть робити певні помилки.

Під час розробки навчальних програм для викладачів журналістики актуальним залишається питання, який акцент слід приділяти новим технологіям: чи повинні вони стати центром усіх навчальних програм на шкоду традиційним підходам. Розробникам журналістських програм довелося боротися з невизначеністю та непередбачуваністю, яких раніше не існувало, шляхом адаптації та коригування навчальної концепції своїх програм у відповідь на зміни медіасередовища.

Стрімкий технічний прогрес створив разючий розрив між тим, що навчають у школах журналістики, і тим, що хочуть роботодавці. Останні наполягають на зміщенні фокусу в освітніх програмах у бік цифрової парадигми, зокрема рекомендують розвивати кодування HTML, аналітику даних, цифровий дизайн, нову медіаграмотність, візуальне оповідання, вирішення проблем у реальному світі, підприємливість і культурну обізнаність.

Однак багато зарубіжних дослідників [3], журналістів-практиків вважають, що програми з професійної підготовки журналістів мають пропонувати баланс між технологіями та традиційною підготовкою журналістів, приділяючи більше часу традиційній журналістиці.

За спостереженнями К. Ешенфельдер (Eschenfelder), опитування багатьох спеціалістів із телевізійних новин показало, що письмові навички студентів та інші необхідні для галузі навички потребують вдосконалення, зокрема в таких аспектах, як письменницькі навички, пошук

ідей для історій, оповідання історій і вчасне написання до крайдати. Проте професіонали телевізійних новин не висловлювалися про потребу вдосконалення технологічної майстерності [2].

Зрозуміло, що сьогодні викладачі університетів, які навчають журналістики, мають готувати майбутніх фахівців до несталою і дедалі складнішого робочого середовища, яке, окрім традиційних журналістських навичок (чітке судження щодо новин і досконалі навички медіаписьма) потребуватиме від випускників застосування технологій в професійній практиці, але не лише як інструментів для виконання професійних завдань, а й набутих цифрових навичок, як, наприклад, створення SEO-заголовків (Search Engine Optimization), мобільний сторітелінг, зйомка та редагування 360° відео; навички програмування, як-от HTML – все, що надзвичайно потрібне в медіадіяльності.

Проте існує ще інший ризик: внаслідок розширення можливостей генеративних інструментів штучного інтелекту, таких як GPT-3, створювати ефективний контент за низькою ціною, зростає загроза масових збоїв у багатьох галузях, включаючи журналістику [5]. За результатами опитування серед керівників програм, яке провели Саззад Хоссейн (Sazzad Hossain) з Айовського університету (University of Iowa) та Дебора Венгер (Debra Wenger) з Університету Міссісіпі (University of Mississippi), штучний інтелект очолив список технологій, які у найближчі три-п'ять років планують включити в американські журналістські програми, за ним йдуть журналістика з дронів, віртуальна реальність та доповнена реальність [4].

Таким чином, журналістика – дуже залежна від технологій професія, тому і студенти, і викладачі повинні розвивати конкретні цифрові навички. В силу таких викликів сьогодення ключовою проблемою у підготовці журналістів стає і наймання викладачів із новими технологічними навичками, які зможуть йти в ногу з цифровою трансформацією, що триває в галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Drake M. M. A. Embedding innovation pedagogy in teaching journalism. On the Horizon. 2017. 25 (4). Pp. 286-292.
2. Eschenfelder, C. C. But Can They Write? Television News Industry Assessment of the Skills of Broadcast Journalism Students and Recent Graduates. Journalism & Mass Communication Educator. 2020. 75 (2). Pp. 226-232. URL: <https://doi.org/10.1177/1077695819884172> (дата звернення: 10.10.2024).
3. Ferrucci P. We've lost the basics: Perceptions of journalism education from veterans in the field. Journalism & Mass Communication Educator. 2017. 73(4). Pp. 410-420. URL: <https://doi.org/10.1177/1077695817731870> (дата звернення: 10.10.2024).
4. Hossain, M. S., & Wenger, D. Has Journalism Education Kept Up With Digital Transformation? Journalism & Mass Communication Educator. 2024. 79 (2). Pp. 129-146. URL: <https://doi.org/10.1177/10776958231224038> (дата звернення: 10.10.2024).
5. Schwartz J. The AI spammers are coming. NiemanLab. 2023. URL: <https://www.niemanlab.org/2022/12/the-ai-spammers-are-coming/> (дата звернення: 10.10.2024).

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Окреслення наукової проблеми у контексті впливу інформаційних технологій на систему управлінської діяльності базується на необхідності адаптації сучасних підходів до управління в умовах стрімкого розвитку ІТ. Актуальність дослідження зумовлена значенням цифровізації для оптимізації процесів, підвищення ефективності прийняття рішень і забезпечення конкурентоспроможності організацій. Розв'язання цієї проблеми дозволить усунути існуючі прогалини в застосуванні інноваційних технологій та створить основу для розробки нових моделей управління.

Формулювання основних результатів дослідження. В сучасному світі інформаційні технології (ІТ) стали невід'ємною частиною управлінської діяльності. Вони не лише оптимізують робочі процеси, але й кардинально змінюють підхід до управління, роблячи його більш прозорим, інтегрованим і продуктивним. У цій статті розглянемо ключові аспекти впливу ІТ на систему управління, зокрема їх вплив на ефективність прийняття рішень, комунікацію, контроль та автоматизацію процесів.

Ефективне управління підприємством, у першу чергу, залежить від використання інформаційних технологій, які забезпечують його своєчасною, об'єктивною і точною інформацією [2, с. 128]. Інформаційні технології дозволяють автоматизувати рутинні операції, скорочуючи час, витрачений на виконання адміністративних завдань. Наприклад, впровадження CRM-систем у сфері управління дозволяє вести детальний облік клієнтів, управляти контактами та відслідковувати результати взаємодії. Також ERP-системи (системи планування ресурсів підприємства) забезпечують комплексне управління фінансовими, матеріальними та людськими ресурсами.

Сучасні системи збору та аналізу даних дозволяють керівникам оперативно отримувати інформацію про стан компанії або організації. Наприклад, використання великих даних (Big Data) дає можливість виявляти тенденції, прогнозувати зміни на ринку та ухвалювати стратегічно обґрунтовані рішення. Це значно підвищує точність та швидкість прийняття рішень [1, с. 170].

ІТ-інструменти, такі як корпоративні месенджери, відео-конференції та платформи для співпраці (Microsoft Teams, Slack), змінюють формат внутрішньої та зовнішньої комунікації в управлінні. Вони сприяють швидкому обміну інформацією, знижують витрати на подорожі та забезпечують можливість роботи з будь-якої точки світу.

Інформаційні технології дозволяють встановлювати системи моніторингу та звітності, які допомагають відслідковувати прогрес у виконанні завдань. Наприклад, використання програм управління проектами (Trello, Asana) надає чітке уявлення про те, хто і як виконує роботу, а також визначає проблемні зони.

Попри численні переваги, впровадження ІТ у систему управління супроводжується певними викликами. Серед них – кібербезпека, необхідність регулярного навчання персоналу, значні фінансові вкладення в розробку та підтримку ІТ-інфраструктури. Особливо це актуально для сфер із високим рівнем персоналізованих послуг, таких як ресторанний бізнес, де адаптація до нових технологій вимагає значних ресурсів [1, с. 135].

В майбутньому очікується подальша інтеграція штучного інтелекту (ШІ) в управлінську діяльність, що відкриє нові можливості для аналізу даних, персоналізації послуг та автоматизації стратегічного планування. Вже зараз такі технології, як чат-боти, системи прогнозування та голосові асистенти, стають ключовими інструментами в управлінні.

Висновки та перспективи дослідження. Інформаційні технології суттєво трансформують систему управлінської діяльності, оптимізуючи процеси, прискорюючи прийняття рішень, покращуючи комунікацію та підвищуючи контроль. Водночас впровадження ІТ супроводжується викликами, такими як кіберзагрози та необхідність адаптації персоналу.

Перспективи дослідження включають подальший розвиток штучного інтелекту, автоматизацію стратегічного планування та інтеграцію нових технологій для забезпечення ефективності та конкурентних переваг у динамічному бізнес-середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Онопко А.С. Застосування інформаційних технологій в управлінні підприємством. Актуальні проблеми економіки та управління. 2017. № 11. С. 134-139. URL: <http://ape.fmm>.

kpi.ua/article/viewFile/102782/97865 (дата звернення: 23.09.2024).

2. Пурій Г.М. Інформаційні системи і технології в управлінні діяльністю підпри-

ємства, 2019. 230с. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/58.pdf (дата звернення: 23.09.2024).

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ЯКОСТІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Окреслення наукової проблеми. Інформаційна безпека – це стан захищеності інформаційних ресурсів від внутрішніх і зовнішніх загроз, здатних завдати збитку національним інтересам – інтересам людини й громадянина, суспільства й держави [1, с.52].

Оскільки ми живемо в епоху інформаційного суспільства, для якого характерні інформатизація країни, розвиток інформаційних технологій, інформаційні ресурси формують у всіх сферах людської діяльності, і насамперед у політичній, військовій, економічній, науково-технічній сферах. Отже, інформаційну безпеку слід розглядати як комплексний показник національної безпеки. Цим визначається її важливе місце й одна із провідних ролей у системі національної безпеки країни в сучасних умовах.

Формулювання основних результатів дослідження. Інформаційна безпека включає в себе комплекс заходів, які повинні забезпечити захищеність даних від несанкціонованого доступу, використання, оприлюднення, внесення змін чи знищення [2, с.123].

На думку науковців, існують такі види загроз інформаційній безпеці:

- отримання доступу до секретних або конфіденційних даних;
- порушення або повне припинення роботи комп'ютерної інформаційної системи;
- отримання доступу до керування роботою комп'ютерної інформаційної системи;
- знищення або спотворення даних.

Державна служба якості освіти України (ДСЯО) – це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямована на забезпечення розвитку системи освіти в Україні шляхом моніторингу якості освітніх послуг, проведення інституційних аудитів закладів освіти, забезпечення дотримання стандартів освіти та надання рекомендацій щодо покращення освітніх процесів [2, с 126].

ДСЯО виконує такі ключові функції:

1. Моніторинг якості освіти – оцінка освітніх послуг, навчальних програм і стандартів.
2. Інституційний аудит – перевірка якості управління та освітньої діяльності в закладах освіти.

3. Ліцензування освітньої діяльності – надання дозволів на провадження освітньої діяльності.
4. Методична підтримка – розробка рекомендацій для закладів освіти та освітян.
5. Захист прав учасників освітнього процесу – дотримання прозорості, рівності та якості освіти. Діяльність ДСЯО спрямована на підвищення рівня довіри до української системи освіти як серед громадян, так і на міжнародній арені.

У контексті державних органів, таких як Державна служба якості освіти України, **інформаційна безпека має ключове значення для захисту:**

1. Персональних даних – учасників освітнього процесу, зокрема учнів, педагогів і адміністративного персоналу.
2. Конфіденційної інформації – внутрішньої документації, звітів, аудиторських даних.
3. Інформаційних систем – платформ і баз даних, які використовуються для управління та моніторингу освітньої діяльності.

Захист інформації у ДСЯО реалізується завдяки таким ключовим аспектам:

- впровадження сучасних технологій кібербезпеки;
- дотримання законодавчих норм, таких як Закон України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах";
- підвищення рівня обізнаності працівників про загрози інформаційній безпеці.

Таким чином, інформаційна безпека забезпечує стійкість освітньої системи до внутрішніх і зовнішніх загроз, сприяючи її надійності та прозорості.

Висновки та перспективи дослідження. Інформаційна безпека у Державній службі якості освіти України є важливим елементом забезпечення ефективності роботи установи, захисту персональних даних учасників освітнього процесу та збереження конфіденційної інформації.

Основні аспекти інформаційної безпеки в ДСЯО:

1. Захист персональних даних:
 - Безпечне зберігання та обробка інформації про учасників освітнього процесу.

- Виконання вимог Закону України “Про захист персональних даних”.
2. Безпека інформаційних систем:
- Використання захищених платформ для моніторингу якості освіти та проведення інституційних аудитів.
 - Резервне копіювання даних для запобігання втратам через технічний збій або кібератаки.
 - Протидія кіберзагрозам:
 - Регулярне оновлення програмного забезпечення.
 - Захист від несанкціонованого доступу через системи шифрування та багаторівневу аутентифікацію.
3. Навчання працівників:
- Підвищення рівня цифрової грамотності.
 - Інструктажі з правил поводження з інформацією та уникнення кіберризиків.
4. Дотримання законодавства:
- Виконання вимог нормативно-правових актів України у сфері інформаційної безпеки.
 - Співпраця з державними органами, що забезпечують кібербезпеку.
- Отже, інформаційна безпека у ДСЯО забезпечує надійність управління освітнім процесом, сприяє довірі громадян до результатів діяльності служби та гарантує виконання її стратегічних завдань у безпечному інформаційному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лук'янчук Р. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення кібернетичної безпеки: державні пріоритети. Вісник національної академії державного управління	при президентові України. серія : державне управління. 2015. № 4. С. 50–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_4_10 (дата звернення: 23.09.2024).	2. Малик І. Національний медіапростір в умовах глобалізації: прийоми боротьби та правила захисту. Актуальні проблеми медіаграмотності. Збірник наукових праць. 2012. № 3. С. 122–128.

СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ ПІДХОДИ У СФЕРІ ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Розвиток інформаційного суспільства сьогодні супроводжується швидким зростанням новітніх маркетингових підходів у сфері документно-інформаційної комунікації. У цьому контексті особливо важливим є дослідження зміни традиційних маркетингових підходів сучасними, адаптованими до цифрових технологій методам, які дозволяють компаніям більш ефективно взаємодіяти зі своєю аудиторією та адаптувати свої стратегії до потреб клієнтів. Документно-інформаційні системи стали неодмінною частиною глобальної економіки завдяки своїй здатності інтегрувати та обробляти інформацію у зручний та доступний спосіб, а також надавати доступ до великих обсягів даних. Проблема дослідження полягає у визначенні нових методів та маркетингових підходів у сфері документальної інформаційної комунікації, що відповідають вимогам сучасного ринку та сприяють ефективному використанню цифрових інструментів. Актуальність теми у сфері документно-інформаційної комунікації підсилюють тенденції у галузі реклами та поширення інформації, що зумовило потребу вироблення нових маркетингових підходів у налагодженні ефективної комунікації та методів досягнення цілей.

Вивчення особливостей сучасних маркетингових підходів у сфері документно-інформаційної комунікації слід розглядати у розрізі вивчення сучасних маркетингових процесів та їх впливу на комунікативні практики в умовах цифровізації. Українські дослідники проблем інформаційно-комунікаційної діяльності та маркетингу інформаційної діяльності, з-поміж яких Н. Бачинська [1], В. Бездрабко [2], А. Божок [3], Ф. Котлер [4], О. Совершенна [5] О. Виноградова [6], актуалізують тематику новітніх методів маркетингу як потужного інструменту в процесі цифрової трансформації суспільства. Це сприяло оформленню нових дискусійних міждисциплінарних досліджень українських та зарубіжних фахівців.

Мета і завдання пропонованого дослідження зумовлені потребою висвітлити сучасні маркетингові підходи у сфері документно-інформаційної комунікації, необхідністю проаналізувати основні тенденції, виклики та можливості, які цифрові технології та соціальні мережі пропонують у розвитку маркетингових інформаційно-комунікаційних систем.

Сучасні підходи до маркетингу у сфері документно-інформаційної комунікації базуються на інтеграції цифрових технологій, соціальних медіа та автоматизації процесів обробки і передачі інформації. Це дозволяє компаніям швидко адаптуватися до потреб цільової аудиторії та пропонувати

більш персоналізований підхід до своїх клієнтів, споживачів продукції та послуг.

Можна сформулювати такі **ключові аспекти, що визначають тенденції розвитку маркетингу у інформаційно-комунікаційній сфері:**

- цифрова трансформація документно-інформаційних систем, що передбачає автоматизацію та інтеграцію документно-інформаційної складової з цифровими каналами комунікації. Це включає впровадження CRM-систем, автоматизованих платформ для обміну документами, використання хмарних технологій і створення цифрових платформ для зберігання та обробки інформації;
- соціальні медіа та контент-маркетинг, які дозволяють компаніям швидко охопити широку аудиторію, створити позитивний імідж бренду та залучити клієнтів за допомогою інтерактивного контенту, через заохочення, обговорення та участь;
- використання аналітики великих даних в маркетингових стратегіях для вивчення поведінки користувачів, що значно підвищує ефективність рекламних кампаній, забезпечуючи краще розуміння потреб клієнтів і пропонуючи більш релевантні товари та послуги;
- інтерактивний контент та персоналізація маркетингових стратегій. Сучасні технології дозволяють створювати персоналізовані повідомлення, які краще відповідають потребам клієнтів, а інтерактивні елементи (відео, вебінари) допомагають залучити клієнтів і підвищити інтерес до продуктів та послуг;
- автоматизація маркетингу через широке використання автоматизованих платформ і дозволяє ефективно планувати, реалізовувати та контролювати маркетингові кампанії. Сюди входять чат-боти для спілкування з клієнтами, автоматизовані системи електронної пошти та інструменти аналітики для вимірювання ефективності кампанії. На думку Ф. Котлера новітні технології можна перетворити на власну перевагу та використовувати їх для задоволення запитів споживачів навіть на особистісному рівні. Технології здатні замінити людей в майбутньому, а співпраця людей і машин кардинально змінить ефективність та якість роботи у всіх сферах [4, с. 78].

Таким чином, сучасні маркетингові підходи у сфері документно-інформаційної комунікації спираються на цифрові технології, які відкривають нові можливості для взаємодії з клієнтами, але водночас вимагають відповідального підходу до забезпечення конфіденційності та захисту даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бачинська Н. Система документно-інформаційних комунікацій: термінологічний аналіз. Вісник Книжкової палати. 2022. № 9. С. 24-33.
2. Бездрабко В. Мережева комунікація і архіви. Феномен бібліотек в сучасному світі: зб. мат. II Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Маріуполь, 30 вересня 2021 р. С.5-9.
3. Божок А. Тенденції цифрового маркетингу: інструменти залучення споживачів. Проблеми і перспективи економіки та управління, 2021. № 1(25). С. 27-32.
4. Котлер Ф. Маркетинг 5.0. Від технологій для людства. 2024, 280 с.
5. Совершенна О., Остролицький О. Маркетингові стратегії конкуренції: аналіз сучасних концепцій. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2020. № 1. С. 14-22.
6. Виноградова О. Сучасні види маркетингу. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2020. 262 с.

РОЛЬ ІНІЦІАТИВНОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ ПОДІЙ ВІЙНИ В УКРАЇНІ У КОМЕМОРАТИВНИХ ПРАКТИКАХ

В умовах розгортання подій повномасштабної війни відбулися суттєві трансформації самоідентифікації українського суспільства. Проявилися руйнування соціальних зв'язків, переосмислення ціннісних орієнтирів, формування нових соціокультурних трендів та плюралізація трактувань сучасних подій. Ці зміни визначають потребу збереження документно-історичної пам'яті та формування нових моделей соціальної поведінки. Актуальність потреби документування війни та соціальних проблем сучасності потребує вибудовування взаємозв'язків коменорації та документно-інформаційної комунікації у площині концептуалізації проблеми ініціативного документування.

У практиці ініціативного документування подій війни в Україні окремо варто брати до уваги питання документального відображення у коменоративних практиках. Роль і місце документування та архівування подій у загальній практиці вивчення подій війни важко переоцінити. Слід враховувати специфіку процесу фіксації інформації, обставини та вимоги документування, їх верифікації та подальшого збереження. У процесі ініціативного документування виокремився напрям громадянської відповіді на війну [1]. Активне фіксування подій війни волонтерами, журналістами, митцями, громадськими організаціями стало невід'ємною частиною національного спротиву. Така діяльність дозволяє максимально повно накопичувати інформацію про війну, фіксувати правду про події, запобігаючи маніпуляціям та фальсифікаціям у майбутньому [2].

Окремим аспектом документування подій війни в Україні є процес зберігання інформації в якості основи для формування колективної пам'яті. Зафіксовані свідчення, фото, відео та артефакти створюють підґрунтя для побудови наративів національної пам'яті. Такі матеріали-свідчення використовують в музеях, пам'ятних заходах, у створенні освітніх програм.

Документ, як зафіксоване на матеріальному носіїв інформаційне повідомлення, сприяє налагодженню тісних соціокомунікаційних зв'язків із коменоративними практиками [2]. Зібрані і опрацьовані документи використовують у практиці створення меморіалів, виставок та публічних просторів пам'яті. Ініціативне документування допомагає зафіксувати події, висвітлити процес та специфіку їх розвитку, увічнити подвиги військових, волонтерів та цивільних, сприяючи збереженню історичної спадщини. У практиці документування подій добре простежується символічний вимір пам'яті. Зібрані свідчення відіграють роль у формуванні символів національної ідентичності та об'єднують суспільство довкола спільних цінностей,

сформованих за певних обставин та в конкретних умовах, відображених у документованому вигляді. Це допомагає відновити історичну справедливість і продемонструвати роль України у глобальному контексті.

Оскільки війна в країні триває, змінюються її географічні особливості, але незмінною є потреба фіксувати злочини, факти неправомірності вчинків, процеси поведінки агресора на території незалежної держави Україна. Вже сьогодні чітко оформилися виклики та перспективи ініціативного документування та його затребуваності у практиці коменоралізації [2]. Зокрема, проявилися проблеми стандартизації, збереження та поширення документів, які потребують вирішення у площині власності та авторства. Важливо інтегрувати ці свідчення в офіційні державні програми, щоб забезпечити їх доступність для наступних поколінь.

Окремим напрямом роботи документознавців та архівістів виступає встановлення достовірності та верифікації даних. Виникла складність перевірки автентичності матеріалів, особливо в умовах масового інформаційного потоку, наявні ризики поширення неперевіреної або маніпулятивної інформації.

Задля убезпечення інформаційного простору, актуальним завданням виступає стандартизація методів документування [1]. На сьогодні підходи до збору, опису та зберігання даних регулює архівне законодавство. Залишаються подекуди не врегульованими юридичні аспекти використання зібраних свідчень.

У загальному потоці інформації виникають технічні та фінансові обмеження створення масивів документів. Недостатність ресурсів для збереження та оцифрування зібраних матеріалів зумовило проблеми і перспективи втрати даних через неналежне зберігання або технічні проблеми.

Гостро постають питання емоційно-психологічного сприйняття подій сучасності, що зумовлюють етичні дилеми. У процесі роботи з документування свідчень очевидців потрібно знайти баланс між правом суспільства знати правду і захистом приватності постраждалих. У цьому питанні виникає ризик повторної травматизації жертв під час бесіди та проживання травматичних подій.

Окремим дискусійним напрямом є інтеграція отриманої документованої інформації в офіційну історичну політику держави. Виникає складність узгодження ініціативного документування з державними підходами до політики пам'яті. Наявні ризики розвитку потенційних конфліктів між різними групами, що документують події, через відмінності в їхніх наративах.

До перспективних напрямів роботи з ініціативного документування варто віднести в першу чергу формування національної пам'яті. Зрозуміло, що ініціативне документування сприяє створенню багатогранного образу подій війни, включно голоси різних учасників і свідків [1].

Вагомим напрямом роботи тут є питання міжнародного визнання проблеми та озвучування її гостроти. Зібрані задокументовані дані допомагають доносити правду про війну до світової спільноти, зміцнюючи позиції України на міжнародній арені. А створення архівів дозволяє використовувати ці документи в міжнародних судах для доказу воєнних злочинів російського агресора.

Розвиток цифрових технологій сприяє вдосконаленню та покращенню якості обробки отриманої інформації. Оцифрування та використання сучасних ІТ-рішень забезпечують довготривале зберігання даних і зручний доступ до них. Широкі можливості пропонує штучний інтелект для аналізу великих обсягів інформації.

Консолідація громадянського суспільства та формування нації через спільну роботу над документуванням зміцнює відчуття солідарності та єдності в суспільстві. Цей процес сприяє формуванню нових лідерів і активістів. Інституціоналізація ініціатив та оперативність у вирішенні нагальних проблем показує зрілість суспільства та здатність самостійно вирішувати нагальні питання. Спостерігається перетворення ініціативних груп на потужні інституції, здатні впливати на формування офіційної політики пам'яті, архівних фондів та колекцій. Активізувалися процеси створення спеціалізованих центрів, які об'єднують зусилля держави, громадських організацій і міжнародних партнерів.

Загалом, ініціативне документування подій війни в Україні є не лише способом збирання та збереження інформації в архівах України, але й потужним інструментом формування національної пам'яті, зміцнення ідентичності та підтримки суспільної стійкості в умовах війни. Це важливий інструмент фіксації правди, що потребує подолання інституційних викликів задля максимального розкриття свого потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

-
1. Ініціативне документування подій широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України: методичні рекомендації / Держ. арх. служба України, Укр. наук.-дослід. ін-т	арх. справи та документознавства; уклад.: Л.В. Дідух, Т.М. Ковтанюк, В.В. Скальський. Київ, 2023. 101 с.	ційному просторі. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. № 2 (2018). С.94-100. DOI: https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2018.150360
2. Половинчак Ю.М. Комеморативні практики в сучасному інформа-		

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Глобалізація – це складний і багатоаспектний процес, який включає інтеграцію різних країн і народів через економічні, політичні, соціальні та культурні зв'язки. Цей процес в останні десятиліття став одним із найважливіших чинників, що впливають на розвиток світової спільноти [1]. Водночас глобалізація викликає дискусії щодо її впливу на культурну ідентичність, оскільки з розширенням глобальних комунікацій та економічної взаємозалежності національні культури стають дедалі більш вразливими до зовнішнього впливу. Актуальність вивчення глобалізації та культурної ідентичності полягає в необхідності розуміння складних процесів, які впливають на сучасне суспільство. Сучасні науковці, дослідники даної теми виявили нові можливості для збереження культурної самобутності та розвитку багатокультурності в умовах глобалізації, серед них Білорус К., Козловець М., Лукаш В., Лук'яненко Д., Мацейко Ю., Піч В. Вони вважають, що глобалізація призводить до уніфікації культури, тоді як інші бачать у ній можливість збереження та розвитку культурної різноманітності [1 - 5].

Процес глобалізації глибоко впливає на культурну ідентичність. Сьогодні через Інтернет, соціальні мережі та масову культуру мільйони людей у всьому світі мають доступ до однакових культурних продуктів: фільмів, музики та інформаційних ресурсів. Це створює умови для формування глобальної культури, в якій традиційні цінності окремих націй можуть втрачати свою силу і значущість.

З одного боку, глобалізація відкриває доступ до багатьох культур і сприяє їх взаємозбагаченню. Люди можуть вивчати іноземні мови, знайомитися з різними культурними практиками, що розширює їхній світогляд і сприяє культурному плюралізму. Завдяки таким явищам, як туризм, імміграція та масові комунікації, культурний обмін став невід'ємною частиною сучасного життя. З іншого боку, зростає занепокоєння щодо втрати культурної самобутності [2]. Масова культура, що поширюється через західні медіа та корпорації, часто витісняє місцеві традиції та звичаї. Наприклад, домінування англійської мови у сфері бізнесу та розваг поступово зменшує роль місцевих мов і культурних традицій. Це може призвести до того, що люди починають відчувати себе відірваними від своїх коренів, втрачаючи зв'язок із власною національною ідентичністю.

Одним із найбільших страхів, пов'язаних із глобалізацією, є загроза культурної гомогенізації, тобто зникнення культурної різноманітності на користь єдиної глобальної

культури, яка відображає переважно західні цінності та ідеали. Такий сценарій часто називають «культурним імперіалізмом», коли багаті й впливові країни диктують стандарти культури іншим країнам через свої медіа, кіно-індустрію та інші сфери.

Голлівудські фільми, американська поп-музика, західна мода і бренди, такі як McDonald's або Starbucks, стають універсальними символами глобальної культури. Вони проникають у всі куточки світу, витісняючи місцеві культурні особливості і стандарти. У результаті багато культурних спільнот втрачають свою унікальність, стираються межі між окремими націями і регіонами, що сприяє створенню одноманітної глобальної культури.

У відповідь на виклики, що стоять перед культурною ідентичністю в умовах глобалізації, багато країн і народів починають активніше захищати та підтримувати свої культурні традиції [3]. Це проявляється у створенні програм культурної політики, які спрямовані на збереження національної спадщини, розвиток рідної мови, мистецтва і традицій. Наприклад, багато урядів фінансують місцеві культурні ініціативи, такі як фестивалі, виставки народного мистецтва, театральні вистави, а також підтримують незалежне кіновиробництво і національні медіа. Також зростає роль освіти у збереженні національної ідентичності, оскільки школи та університети включають у навчальні програми теми, пов'язані з історією, мовою та культурою свого народу.

Одночасно культурні організації та активісти просувають ідеї культурної різноманітності на міжнародному рівні. У 2005 році ЮНЕСКО ухвалила Конвенцію про захист і заохочення розмаїття форм культурного самовираження, яка визнає культурну різноманітність як важливий елемент розвитку світової спільноти [4].

Важливо зазначити, що глобалізація не завжди означає стирання культурних меж. У деяких випадках вона може сприяти піднесенню місцевої ідентичності. Парадоксально, але під впливом глобалізації деякі культури починають активніше утверджувати свою унікальність, прагнучи захистити власну спадщину. Це явище відоме як глокалізація – поєднання глобальних процесів із місцевими традиціями.

Зростає інтерес до етнічних культур, національних ремесел, кухні та музики. Завдяки Інтернету локальні традиції можуть знайти широку аудиторію в усьому світі, що дозволяє зберегти і навіть популяризувати культурні осо-

бливості окремих народів. Наприклад, у багатьох країнах зростає інтерес до місцевих продуктів, музичних стилів та модних напрямків, які поєднують глобальні тренди з національною специфікою.

Отже, підсумовуючи вищесказане, ми можемо стверджувати, що глобалізація є складним і багатовимірним процесом, що значно впливає на культурну ідентичність. З одного боку, вона сприяє культурному обміну та інтеграції, відкриваючи нові горизонти для взаєморозуміння та співпраці між різними культурами. З іншого - може загрожувати традиційним цінностям і практикам, викликаючи занепокоєння щодо зникнення локальних культур.

Проте, у цій складній динаміці важливо підкреслити, що культурна ідентичність не є статичною. Спільноти мають можливість адаптуватися до нових умов, зберігаючи при цьому свої унікальні традиції. Освіта, міжкультурний діалог і технології можуть стати ключовими інструментами для збереження культурної спадщини в умовах глобалізації [5].

Таким чином, майбутнє культурної ідентичності в умовах глобалізації залежить від здатності суспільств знаходити баланс між інтеграцією та збереженням своєї унікальності, що дозволить їм розвиватися в багатокультурному світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Піч В.В. Соціологія культури. Львів: Магнолія. 2022. С.290-293;
2. Лукаш В.О. Глобалістика. Новий світ. 2019. № 12. С. 43-44;
3. Козловець М. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2022. С. 558
4. Мацейко Ю.І. Етнополітика і глобалізація. Івано-Франківськ. Місто, 2020. С. 9-12;
5. Білорус К. Г., Лук'яненко Д. Г. Глобалізація і безпека розвитку: навч. посіб. Київ, 2023.

СОЦІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АУДИТОРІЇ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Соціологи вибудовують моделі для візуалізації закономірності функцій та перспектив розвитку медіа. Для вивчення різних процесів фахівці використовують емпіричні методи дослідження (спостереження, дослідження конкретних явищ, узагальнення, класифікація, структурування, експериментальна діяльність). До методів досліджень такого роду відносять: контент-аналіз, рейтинги, моніторинги, виміри ефективності та інші.

Для будь-якого мас-медіа-дослідження необхідною складовою виступає аналіз аудиторії. Це зумовлено тим, що варто розглядати не населення загалом, а саме аудиторію за генеральною сукупністю у медіа-дослідженнях. В науковій літературі зустрічаються такі три основні типи вимірювання аудиторії як:

1. Телефонне опитування, анкетування або особистісне інтерв'ю.
2. Технічні засоби фіксації.
3. Самозвітування [1].

Для вивчення аудиторії необхідно враховувати соціально-демографічні характеристики (стаття, вік, професія, місце проживання), стан масової свідомості аудиторії (погляди, переконання, прагнення, орієнтованість у суспільно-політичному житті), інформаційна поведінка (джерела отримання інформації, ставлення до різних видань та програм, що стосуються ЗМІ тем, інформаційні запити, мотиви звернення до ЗМІ).

За рахунок комерційних досліджень розвивається вимір аудиторії ЗМІ. Оцінювати вагу масового повідомлення в інформаційному полі та поширеність поінформованості з питань досліджуваного феномену дає змогу саме використання наявних соціологічних досліджень медіа.

ЗМІ є продуктом розвитку соціокультурних аспектів та фактично тримається на таких сферах життя, як політична, економічна, соціальна.

Соціологія ЗМІ вивчає мас-медіа із соціокультурної сторони. Серед параметрів вивчення: функції виробництва та розповсюдження, обмін повідомленнями аудиторія – ЗМІ. Основний акцент робиться на те, як відбувається вплив на аудиторію з позиції адміністративної, культурної,

ідеологічної складової. Знання цих параметрів дозволить редакції виявити стан та потреби аудиторії та відповідно до них будувати свою інформаційну політику.

Початок формування сучасної індустрії вивчення громадської думки було покладено в США в 1820 році, коли співробітники місцевих газет поцікавилися у громадян та місцевих політиків, кого вони хотіли б бачити на посаді президента США. Велику роль у цьому відіграли дослідження подружжя Р. і Х. М. Лінд (1929), поява та розвиток журналів «Громадської думки», «Літературного дайджесту», відкриття Дж. Геллапам Американського інституту громадської думки, поява журналу з дослідження суспільної думки «Public Opinion Quarterly» (1937), створення (у країнах Європи, Латинської Америки та Азії) та ефективне функціонування організацій, що спеціалізуються на опитуваннях громадської думки [1].

Використання соціологічних методів дослідження дозволяє зібрати потужну базу даних, виявити багато невідомого у характері соціальних процесів, і навіть надати результатам дослідження точність, обґрунтованість, наукову валідність. Необхідність вивчення різних типів аудиторії, їх інформаційних потреб та інтересів викликана появою та розвитком нових ЗМІ.

Вперше метод контент-аналізу почали використовувати наприкінці XIX – на початку XX ст. американські журналісти Б. Метью, А., Тіні, Д. Спід, Д. Вілкінс. У більш розробленому вигляді методика контент-аналізу була представлена у роботах Ж. Кайзера, Г. Лассуела, Е. Морен, Б. Берельсон.

Дослідження Інтернет-аудиторії порушують низку проблем теоретичного та методологічного характеру, які пов'язані, передусім, з альтернативністю віртуального середовища.

Зараз найчастіше до різних соціологічних методів вдаються маркетологи, щоб розрахувати, який ефект справить та чи інша рекламна кампанія. Але й у моделюванні стратегії ЗМІ дослідження грають значної ролі. Потрібно розуміти, що цікавить аудиторію, чи будуть затребувані ваші матеріали і про що потрібно писати, щоб догодити громадським уподобанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Wimmer R. Dominick D. Mass Media Research. An introduction. Belmont : Wadsworth Publishing Company, 1983. 515 p.

ПАРТІЙНІ ФОНДИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ

Політичні фонди Німеччини відбивають ідеологічне спрямування певних партій, що представлені у парламенті. Однак, вони не проводять партійної роботи і є організаційно незалежними відносно партійних організацій. Завдання фондів полягає у здійсненні захисту ідеологічних цінностей політичних партій. Тому, основна функція Фондів – здійснювати аналітичні дослідження з питань, що є пріоритетними в німецькому парламенті. Вони опрацьовуються не лише депутатами «своїх» партій, а також чиновниками і держслужбовцями виконавчої влади. Таким чином можливо досягти плюралізму експертних оцінок, що є надзвичайно важливим кроком перед прийняттям відповідальних політичних рішень. Крім дослідницької діяльності, що передбачає підготовку аналітичних довідок з питань парламентської роботи, Фонди мають філіали за кордоном, де працюють в співпраці з МЗС Німеччини. Вони досліджують економічні, культурні та безпосередньо політичні проблеми життя іноземних держав (переважно країн Третього світу та держав пострадянського простору), що можуть мати практичний інтерес для німецького уряду. Кожен Фонд, маючи відділення в інших державах, працює з власною цільовою аудиторією, виходячи з політичних цінностей власної установи (фонду). Аналогічні завдання в аналітичній роботі в Німеччині і за кордоном мають також «університети без студентів». Відмінність від Фондів полягає у відсутності чіткої ідеологічної прив'язки до парламентських партій.

Німецькі партії та політичні центри аналітики мають фінансування з держбюджету, тобто фінансуються платниками податків і не мають отримувати гроші з інших джерел. Також, кожна політична партія в Бундестазі має власний аналітичний центр/фонд, що допомагає партії розробити ефективний політичний курс. **Серед відомих в німецькому парламенті аналітичні фонди:**

- Соціально-Демократична Партія (Фонд Фрідріха Еберта).
- Християнсько-Демократичний Союз (Фонд Конрада Аденауера)
- Вільна Демократична Партія (Фонд Фридриха Наумана)
- Партія Зелених (Фонд Гайнриха Белля)
- Партія «Лівий» (Фонд Розі Люксембург)
- Християнсько-Соціальний Союз (Фонд Ганса Зайделя)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Александров О. Особливості інформаційно-аналітичної діяльності в країнах/ Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4. С. 191-197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_4_23
2. Нанівська В. Державне фінансування партійних аналітичних центрів. Досвід Німеччини. 2018-2019pp. URL: <https://drukarnia.com.ua/articles/derzhavne-finansuvannya-partiinih-analitichnikh-centriv-dosvid-nimechchini-2018-2019rr-EG-Lq#heading-3-69>
3. Погорельська С. М'яка сила Німеччини: політичні фонди. URL: <https://cpe-journal.ru/article.php?id=366>
4. Braun Bernd 80 Jahre Friedrich-Ebert-Stiftung – Eine Außensicht. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/fes/06121.pdf>
5. Eisermann Daniel: Außenpolitik und Strategiediskussion, Die Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik 1955–1972. Oldenbourg, München 1999. 200 s.

Крім експертних центрів, що пов'язані з партійними фондами німецького парламенту, існують також аналітичні центри, що працюють за іншими умовами фінансування та організації.

По-перше, так звані «університети без студентів». Їхня головна мета – дослідження у сфері зовнішньої політики, безпеки та миру. Провідне місце серед них займають Німецький інститут з міжнародних питань та безпеки, Інститут європейської політики, Німецька Рада з міжнародних відносин, тощо.

По-друге, аналітичні центри функціонують також при економічних науково-дослідних інституціях. Прикладом може бути Німецький інститут економічних досліджень в Берліні. Він проводить науково-дослідну роботу із соціальних проблем та економіки на стику політики, економіки і науки та надає рекомендації зацікавленим сторонам на основі своїх висновків.

По-третє, інформативно-аналітичні функції покладені також на цілу низку державних установ, в числі яких Міністерство фінансів, Міністерство економіки а також провідні науково-дослідні установи країни. Уряд Німеччини консультують також Наукова рада при федеральному міністрові фінансів, Наукова рада при федеральному Міністерстві економіки і праці, Експертна рада з оцінки праці, тощо [3].

Система фінансування та функціонування аналітичних центрів Німеччини шляхом створення партійних фондів за рахунок держбюджету має свою логіку. Таким чином уряд намагався унеможливити фінансування експертного середовища не лише коштами великого капіталу, але й популістських та екстремістських спільнот, довіривши право на політичну аналітику спеціалістам, що були пов'язані з перевіреними парламентськими партіями, що мають стабільну електоральну підтримку. Саме в цьому свідоме німецьке громадянство бачило запоруку стабільної демократії в своїй країні. Парламент і уряд Німеччини, маючи на руках експертні рекомендації шести ідеологічно різних партій, мають більше шансів прийняти відповідальні політичні рішення. Робота партійних Фондів та «інститутів без студентів» за кордоном має величезне значення для роботи МЗС Німеччини. Завдяки цьому німецьке зовнішньополітичне відомство отримує численну ексклюзивну та аналітичну інформацію, виконують роль агентів впливу Німеччини та є провідниками «м'якої сили» Берліну за кордоном [5].

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність формування інноваційних стратегій цифрової трансформації підприємства в сучасному світі зумовлюється наступним: технологічний прогрес відбувається надзвичайно швидко і підприємства, які не адаптуються до нових технологій, ризикують втратити конкурентні переваги; споживачі очікують високого рівня сервісу, персоналізації та зручності у користуванні продуктами; впровадження цифрових технологій дозволяє автоматизувати бізнес-процеси, зменшити витрати та підвищити ефективність; завдяки цифровим технологіям підприємства мають можливість виходити на міжнародні ринки; цифрова трансформація допомагає у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень та стимулює інновації в продуктах та послугах, що може сприяти зростанню і розвитку підприємства. Таким чином, формування інноваційних стратегій цифрової трансформації дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до змін, але й активно їх використовувати для власного розвитку та зростання.

Зауважимо, що побудова інноваційних стратегій цифрової трансформації підприємства є складним і багатограним процесом, що потребує ретельного планування та реалізації. **Цей процес має включати кілька ключових етапів:**

- 1) оцінка поточного стану бізнес-процесів та технологічний аудит;
- 2) визначення цілей цифрової трансформації;
- 3) розробка стратегії (вибір технологій та бізнес-моделі);
- 4) реалізація проекту (запуск пілотних проектів для тестування нових рішень в обмежених умовах та інтеграція нових технологій у вже існуючі процеси);
- 5) управління змінами (проведення навчання та залучення працівників до процесу змін);
- 6) моніторинг та використання методології Agile для швидкої адаптації та вдосконалення;
- 7) впровадження культури інновацій (стимулювання творчості та генерування нових ідей).

Фактично, процес побудови інноваційних стратегій цифрової трансформації має бути гнучким і адаптивним, оскільки цифрова трансформація – це не одноразова подія, а постійний процес, що передбачає безперервне вдосконалення і пристосування до змін в технологіях і ринковому середовищі [1, 2].

Сучасні тренди інноваційних стратегій цифрової трансформації підприємств мають відображати швидкі зміни в технологіях, поведінці споживачів та бізнес-середовищі, і відповідно мають включати: інтеграцію штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання; автоматизацію бізнес-процесів (RPA); хмарні технології; Інтернет речей (IoT); аналіз великих даних (Big Data); кібербезпеку, захист інформаційних систем і даних від кіберзагроз; персоналізацію послуг, швидку реакцію на запити та інтеграцію різних каналів комунікації зі споживачами; впровадження дистанційної роботи та гібридних моделей праці, що вимагає нових гнучких підходів до управління командами та забезпечення продуктивності; впроваджувати екологічні та соціальні принципи відповідальності в свою діяльність, прагнучі до сталого розвитку.

Ці тренди інноваційних стратегій цифрової трансформації демонструють, як цифрові технології можуть змінити підприємства, підвищуючи їх адаптивність, продуктивність та конкурентоспроможність у швидко змінному бізнес-середовищі.

Реалізація інноваційних стратегій цифрової трансформації підприємств, це процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти бізнесу, що приводить до суттєвих змін у способі функціонування й взаємодій підприємства та управлінні ресурсами. Нижче наведемо основні переваги впровадження інноваційних стратегій цифрової трансформації: підвищення ефективності (автоматизація рутинних процесів знижує час виконання завдань та зменшує кількість помилок); використання великих даних (Big Data) та аналітики дозволяє отримати цінні інсайти, що сприяють прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень; удосконалення обслуговування клієнтів, оскільки цифрові рішення, такі як CRM-системи, допомагають краще розуміти потреби клієнтів і адаптувати пропозиції під їхні вимоги; цифрові технології дозволяють швидше та гнучкіше реагувати на зміни ринкових умов; оптимізація процесів та переведення бізнесу в онлайн зменшують витрати на утримання офісів і розподіл ресурсів.

Висновок. Реалізація інноваційних стратегій цифрової трансформації підприємств може стати потужним інструментом для підвищення конкурентоспроможності підприємства, проте для її успішної реалізації необхідно ретельно планувати, враховуючи всі можливі виклики і ризики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лебідь О. В. Цифрова трансформація галузей економіки в Україні у воєнний час. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2022. № 2 (60). С. 141 –156. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-2-10>
2. Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Хаустов М. М., Зінченко В. А. Аналіз розвитку ІКТ-сфери в Україні за міжнародними індексами та рейтингами. Бізнес інформ. 2022. № 5. С. 40-56

ПРОБЛЕМИ ДІАЛОГУ МІЖ ВЛАДОЮ І ГРОМАДСЬКІСТЮ В УКРАЇНІ

Комунікація між владою і суспільством залишається традиційно слабкою ланкою української демократії. Вона не задовольняла суспільні запити при жодному Президенті України. При Володимирі Зеленському ця проблема особливо гостра, адже під час війни потрібна максимальна згуртованість влади й народу, бо від добре налагодженої комунікації залежить сила суспільства і перемога України.

Як важливий елемент демократії, комунікація між владою і суспільством на українських землях проростала не на порожньому місті, а на давніх демократичних традиціях, пов'язаних з вічовим і Магдебурзьким правом, виборами гетьмана, влади УНР і, зрештою, змінуваністю влади в незалежній Україні.

За рейтингом «Індексу свободи преси», який щороку складає організація «Репортери без кордонів», у 2024 році Україна посіла 61 місце, що відносить нашу державу до країн із «задовільною» свободою преси. І хоча в Україні свобода слова вважається однією з найкращих на пострадянському просторі, ми відстаємо від своїх сусідів по Євросоюзу, до якого прагнемо. Для порівняння: сусідня Польща посіла 46, Румунія – 49 місце [1]. Найгірші роки комунікації між владою і медіа, між владою і суспільством були за правління Леоніда Кучми та Віктора Януковича.

До найпомітніших провалів у стосунках між владою і медіа можна вважати політику Офісу президента щодо Укрінформу, коли в листопаді 2023 року генеральним директором агентства призначили Олексія Мацуку, і він ввів темники, розроблені російськими політтехнологами та введені в практику спілкування між владою і ЗМІ в 2001–2004 роках за президентства Леоніда Кучми тодішнім головою Адміністрації Президента Віктором Медведчуком. Коли скандал вивіз назовні і став відомий посольствам країн G7, Олексія Мацуку замінили на колишнього речника Східного угруповання ЗСУ Сергія Череватого [3].

9 жовтня 2024 року «Українська правда» оприлюднила заяву, в якій звинуватила Офіс президента у викреслюванні журналістів зі своїх списків, не допускаючи їх на прес-

конференції Президента України [4]. Коли журналістка видання «LIGA.net» Валерія Кондратова запитала радника Президента України з питань комунікації Дмитра Литвина, чи є в Офісі президента список «хороших і поганих медіа», він відповів, що нема. Хоча практика показує, що цей список є. На обмеження в доступах на пресконференції Президента України скаржилися 5 канал, «Дзеркало тижня» та відома громадська активістка, колишня заступниця Міністра закордонних справ з питань європейської інтеграції Лана Зеркаль [1].

Проблеми з комунікацією між владою і суспільством є в кожній демократичній країні. Так, пресслужба колишнього британського прем'єра Бориса Джонсона мала списки небажаних журналістів. І коли відбувалася історична промова, присвячена виходу Великобританії з Євросоюзу, Борис Джонсон не пустив на цю подію журналістів. А Дональд Трамп під час свого першого президентства називав американські ЗМІ «ворогами народу».

Однак у нинішньої влади були не тільки провали, а й вдалі дії, пов'язані з комунікацією. У перший день війни Володимир Зеленський звернувся до народу, що він залишається керувати обороною і закликав усіх згуртуватись і чинити опір окупанту. Це не допустило деморалізації населення і сил оборони. Правильною комунікацією було засідання Верховної Ради, коли Президент України закликав фракції і політиків припинити внутрішню політичну боротьбу й об'єднатися для війни з ворогом. Непоганою комунікаційною технологією став план перемоги та його обговорення із західними партнерами і у Верховній Раді, ослаблюючи інформаційну атаку на Україну і західні країни ініціативами Китаю і Бразилії, які схиляють Україну до капітуляції та заморозки конфлікту з Росією.

Відкритість державної влади є основою розвинутої демократичної країни. Комунікація між владою і суспільством виконує важливі функції, які дозволяють країні бути безпечною, успішною, багатою, розвинутою, справедливою. Тому вироблення ефективної комунікації між владою і суспільством та дослідження цієї теми залишається актуальною проблемою в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кондратова Валерія. Медіа звинуватили радника Зеленського у тиску. LIGA.net. 2024. 15 жовтня. URL: <https://www.liga.net/ua/politics/interview/media-zvynuvatyly-radnyka-zelenskoho-u-tysku-liganet-z-nym-zustrilas> (дата звернення: 5.11.2024).
2. Мельник Роман. Україна піднялась на 18 позицій у світовому Індексі свободи. Детектор Медіа. 2024. 3 травня. URL: <https://detector.media/infospace/article/226223/2024-05-03-ukraina-pidnyalas-na-18-pozytsiy-u-svitovomu-indeksi-svobody-slova/> (дата звернення: 5.11.2024).
3. Скандал із цензурою: офіс президента насаджував в Укрінформі «темники», як за часів Кучми-Медведюка. Новинарня. 2024. 29 травня. URL: <https://novynarnia.com/2024/05/29/skandal-iz-cenzuroyu-ofis-prezydenta-nasadzhuvav-v-ukrinformi-temnyky-yak-za-chasiv-kuchmy-medveduka/> (дата звернення: 5.11.2024).
4. «Українська правда» заявляє про системний тиск з боку Офісу президента. Українська правда. 2024. 9 жовтня. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2024/10/9/7478844/> (дата звернення: 5.11.2024).

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ ТА СПОСОБИ ЗАПОБІГАННЮ ДІЙ СОЦІАЛЬНИХ ХАКЕРІВ

З розвитком цифрових технологій та глобалізацією інформаційних зв'язків, значно збільшились інформаційні потоки, кількість контактів між абонентами мереж, доступність інформаційних ресурсів, а, разом з тим – уразливість суспільства до кіберзагроз та дезінформації. При цьому, разом з удосконаленням інформаційних технологій, еволюціонують і кіберзагрози. Вони стають все більш витонченими, важко розпізнаваними та хьюман-орієнтованими. Саме тому фішинг, маскарading, несанкціоноване використання ресурсів, дефейс та інші методи крадіжки даних і порушення конфіденційності системи, становлять загрозу для кожного користувача та організації і значна кількість з цих інцидентів є результатами соціальної інженерії [1].

Завдяки маніпулюванню людськими почуттями, що засновані на таких людських інстинктах, як цікавість, жадібність, страх та довіра, зловмисники можуть отримати доступ до банківських рахунків громадян, конфіденційної інформації організації, здійснювати спотворення та блокування систем і даних. Під терміном «система» можуть виступати веб-сайти, інформаційно-аналітичні системи, бази даних, комп'ютерні мережі, системи електронного документообігу - будь-який програмний продукт, який має чітку структуру та відповідні механізми захисту. Метою зловмисників – соціальних інженерів, є доступ до цієї системи, щоб отримати цінну інформацію, вкрати гроші з рахунку, здійснити саботаж, диверсію або просто для розваги.

Соціальна інженерія – це метод, за допомогою якого зловмисники вводять жертву в оману, щоб отримати від неї важливу інформацію – паролі, коди доступу до інформаційного ресурсу. Соціальні хакери використовують цей засіб так само, як і хакери, але їх мета – не просто вторгнення, а омана, крадіжка (інформаційних або фінансових ресурсів), знищення штатної роботи системи та маніпуляції.

Основна схема впливу в соціальній інженерії наступна:

1. Формулювання мети, з якою буде здійснено вплив на жертву.

2. Збір інформації про жертву.
3. Визначення уподобань, страхів, залежностей та інших точок впливу на жертву.
4. Безпосередній вплив на жертву засобами, що спонукають її виконувати вимоги зловмисника.
5. Результат.

Для того, щоб запобігти репутаційним, організаційним, фінансовим втратам через дію соціальних хакерів, необхідно використовувати наступні рекомендації [2]:

1. Не надавати особисту, конфіденційну інформацію незнайомим та малознайомим людям.
2. Знати та визначати методи соціальної інженерії, які дозволяють сторонній особі витягнути в розмові, листуванні та ін. способами конфіденційну інформацію у потенційної жертви.
3. Адміністраторам сайтів, інформаційно-аналітичних систем, систем електронного документообігу організацій контролювати і забезпечувати використання безпечних з'єднань для шифрування даних та ідентифікувати їх як такі, що заявлені (запобігання фішингу, дефейсу). Перевірка URL може допомогти виявити підроблені сайти.
4. Потрібно уникати відповідей на електронні листи з проханням надати особисту інформацію.
5. Користувачі повинні бути навчені не дозволяти іншим використовувати їх дозвіл безпеки для отримання доступу до зон обмеженого доступу. Кожен користувач повинен використовувати власний дозвіл доступу – логін, пароль, двофакторну автентифікацію.
6. Організації повинні проводити тренінги для співробітників по запобігання впливу соціальної інженерії та хакінгу, залучаючи фахівців з інформаційної та кібербезпеки.

При дотриманні вищезазначених рекомендацій, імовірність впливу соціальної інженерії на діяльність підприємства, організації, установи або конкретного працівника зводиться до мінімуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Наказ Адміністрації Держспецзв'язку від 03.07.2023 № 570 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо реагування суб'єктами забезпечення кібербезпеки на різні види подій у кіберпросторі»/ URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/nakaz-administraciyi-derzhspeczv-yazku-vid-03-07-2023-570>
2. Що таке соціальна інженерія? Напади, методи та запобігання. Доступ до електронного ресурсу URL: <https://hackyourmom.com/kibervijna/shho-take-soczialna-inzheneriya-napady-metody-ta-zapobigannya/>

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС «БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО. ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО. ІНФОРМОЛОГІЯ» В СИСТЕМІ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Цифровізація наукової сфери та широке впровадження електронних платформ значно змінили способи поширення знань. Сьогодні наукові журнали переходять в онлайн-формат, надаючи можливості швидкого доступу до інформації через відкриті архіви (open access) або цифрові бази даних. Це актуалізує необхідність вивчення змін у формуванні, публікації та поширенні наукових знань.

Сучасна наукова спільнота та суспільство загалом дедалі більше потребують відкритого доступу до результатів досліджень. Принципи Open Science (відкрита наука) набувають популярності, ставлячи нові виклики перед традиційними моделями наукових видань.

Інтеграція національної науки у світовий науковий простір вимагає від видань високих стандартів, таких як публікація англійською мовою, індексація у провідних базах даних (Scopus, Web of Science) та забезпечення високого рівня рецензування. Українські наукові видання мають адаптуватися до цих умов, щоб стати конкурентоспроможними на міжнародній арені.

В умовах глобальної інформаційної напруги наукові видання відіграють важливу роль у боротьбі з фейками та дезінформацією, забезпечуючи доступ до перевірених і достовірних даних. Це особливо актуально для України, яка переживає воєнну агресію та інформаційні атаки.

Періодичні наукові видання стають платформою для діалогу між наукою та суспільством, сприяючи популяризації знань і залученню громадськості до вирішення актуальних проблем. Це допомагає зменшити розрив між науковими розробками та їхнім практичним застосуванням.

Традиційні канали наукової комунікації все частіше доповнюються соціальними мережами, цифровими платформами та інструментами для наукометричного аналізу. У цьому контексті важливо дослідити, як періодичні видання зберігають свою центральну роль у системі комунікацій.

Наукові комунікації – це процес обміну знаннями, ідеями, досягненнями та результатами досліджень між науковцями, освітянами, практиками та суспільством. Це багатовимірна система, яка включає формальні та неформальні канали передачі інформації, наприклад: публікації у наукових журналах; монографії та збірники наукових праць; конференції, симпозиуми, семінари; популяризація науки через ЗМІ, соціальні мережі та публічні лекції.

Основна мета наукових комунікацій – забезпечення доступності наукової інформації, стимулювання обговорень і співпраці між науковцями, а також інтеграція знань у практичну сферу життя суспільства.

Періодичні наукові видання є фундаментальною складовою системи наукових комунікацій, платформою для публікації результатів дослідження та офіційним каналом для представлення нових наукових знань. Вони забезпечують фахову оцінку (peer review) та гарантують якість і достовірність

опублікованої інформації. А також створюють умови для поширення результатів досліджень серед широкого кола фахівців та зацікавлених сторін.

Завдяки публікаціям англійською мовою та індексації у міжнародних базах даних (Scopus, Web of Science тощо), періодичні видання сприяють інтеграції наукових досягнень у світову науку.

Наукові журнали завжди відігравали ключову роль у розвитку наукових комунікацій, забезпечуючи ефективний обмін ідей, досягнень та інновацій. Серед таких видань в Україні значне місце займає науковий часопис «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія». Це фахове видання, яке функціонує як потужна платформа для взаємодії науковців, фахівців у сфері інформаційних технологій, бібліотечної справи та документознавства.

Науковий часопис виступає важливим посередником у системі наукових комунікацій завдяки своїй багатопрофільній тематичній спрямованості.

Видання стимулює науковий діалог, сприяючи обміну досвідом між дослідниками з різних країн. Залучення статей англійською мовою дозволяє інтегрувати українську науку до глобального наукового простору.

Основною аудиторією часопису є науковці, викладачі, аспіранти, студенти, бібліотекарі, архівісти та інші фахівці у сфері інформаційних технологій та комунікацій. Видання також корисне для представників органів державної влади, які відповідають за розвиток наукової, культурної та інформаційної політики.

Журнал дотримується міжнародних стандартів академічного письма та публікаційної етики. Кожна стаття проходить процес рецензування, що гарантує якість і наукову цінність опублікованих матеріалів.

Часопис індексується у провідних наукометричних базах, що підвищує його видимість у науковому світі та сприяє цитуванню опублікованих матеріалів.

У сучасних умовах глобалізації науки журнал стикається з низкою викликів: необхідність інтеграції до нових міжнародних наукометричних баз; перехід до повної цифровізації публікацій; адаптація до нових форматів подання наукових статей, включаючи мультимедійний контент.

Проте часопис має значний потенціал для подальшого розвитку. Зокрема, розширення співпраці з міжнародними авторами, активне впровадження цифрових технологій та збільшення частки іноземних публікацій сприятимуть його популяризації на глобальному рівні.

Науковий часопис «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія» є важливим інструментом у системі наукових комунікацій, який сприяє обміну знаннями та ідеями між фахівцями у сфері бібліотекознавства, документознавства й інформології.

АНТИКРИЗОВІ КОМУНІКАЦІЇ В АРХІВНІЙ СПРАВІ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Актуальність даної теми зумовлена перш за все, перманентним кризовим станом, який переживає Україна. Це економічна та політична кризи, криза, що пов'язана зі світовою пандемією COVID-19, військова криза з 2014 року та повномасштабна агресія росії проти України. Нажаль, архівна галузь також відчуває наслідки криз. Тому дослідження антикризових комунікацій актуально, як ефективний засіб адаптації архівів у кризових умовах, мінімізація негативних впливів на архівну справу та вихід з кризи.

Антикризові комунікації в архівній справі потребують комплексного дослідження і це стосується не лише державних архівів, а й архівних фондів установ, нотаріальних та судових структур, тощо.

«Антикризові комунікації в інформаційно-бібліотечній та архівній справі» вводиться як компонента освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня «Управління інформаційно-комунікаційною діяльністю» в Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій. Розробка концептуальних засад дисципліни, беззаперечно, сприятиме розумінню антикризових комунікацій наукових досліджень в архівній справі. Інноваційні тенденції в архівознавстві – архівна евристика, архівний менеджмент, почали свій розвиток у вищих навчальних закладах та навчальних програмах, так як і документознавство та архівознавство.

Запропоновано структуру, що складається з двох розділів/модулів, 18 годин лекційних та 36 годин практичних занять.

Розділ 1 «Кризовий ландшафт діяльності інформаційних установ» акцентує увагу на таких темах: Кризи та надзвичайні ситуації: негативні наслідки для інформаційно-комунікаційної сфери; Стратегії розвитку архівної та бібліотечної справи про кризові загрози; Кризові явища в інформаційній сфері та антикризові комунікації: наукові візії, чинники впливу на актуалізацію наукових досліджень.

Розділ 2 «Особливості антикризових комунікацій в інформаційній сфері» включає шість лекційних тем. Економічні кризи та пошуки шляхів реалізації антикризових комунікаційних стратегій інформаційних установ. Політичні кризи та інформаційна діяльність архівів і бібліотек. Антикризові комунікації інформаційних установ в умовах глобальної пандемії COVID-19. Російсько-українська війна: нові виклики антикризовим комунікаціям інформаційних установ. Новітні технології та розширення можливостей комунікації інформаційних установ в умовах криз. Антикризовий PR в інформаційній справі

На основі концептуальних засад дисципліни, широкій тематичний обсяг можна розділити на дві частини:

- Екзогенні та ендогенні кризи: вплив на характер антикризових комунікацій в архівній справі; Кризи, ризики та інструментарій, критерії результативності антикризових комунікацій; Антикризові комунікації: цілі, завдання, взаємодія з громадськістю; Стратегії, політики, програми антикризових комунікацій, реабілітаційні заходи у посткризовий період; Антикризовий менеджмент в архівах: історія і ставки; Іміджеві стратегії архівів у кризові періоди та антикризові комунікації.
- Європейський та світовий досвід антикризових комунікацій в архівній справі; Світові війни та антикризові комунікації архівів; Світові зони ризиків для архівів (зони екологічного ризику – зміна клімату в уразливих країнах, ризики національних та релігійних конфліктів), Моделі збереження архівної спадщини у кризових зонах; Антикризові комунікації в рамках міжнародного гуманітарного права; Антикризові комунікації архівних установ: світовий досвід та українська практика.

Запропонована тематика не є вичерпною, однак вона може відіграти роль у комплексному тематичному дослідженні кризових та антикризових комунікацій в архівній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бездрабко В. «Ковідні» трансформації архівної галузі. Інформація та соціум. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. 25 червня 2020. Вінниця, 2021. С. 43-44.
2. Бездрабко В.В. Електронний архів: чи готові ми до нових викликів? // Інформація, комунікація, суспільство 2018: матеріали 7-ї Міжнародної наукової конференції ICS-2018. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 123–124.
3. Зубарева М. Прикладні антикризові PR-технології. Навчальний посібник. Острог, 2014. 162 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/3384/1/Zubareva_150123%20.pdf
4. Калакура Я. Українська архівна наука у викликах війни та цифровізації інформаційних ресурсів архівів. Архіви України. 2022. Вип. 4. С. 19-45
5. Робота архівних установ в умовах дії особливих правових режимів. Методичні рекомендації Держ. арх. служба України, Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства; уклад.: В. Ф. Бойко, С. Г. Кулешов. Київ, 2023. 50 с.
6. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. Архіви України. 2022. № 1. С. 12-38. Її ж. Архіви у викликах надзвичайних ситуацій: важливий досвід реагування. Архіви України. 2024. Вип. 1. С. 53-84.
7. Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року. URL: <https://bit.ly/3wtiUEg>
8. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» URL: <https://ula.org.ua/resursy/dokumenty-uba/3181-stratehiia-rozvytku-bibliotechnoi-spravy-v-ukraini-do-2025-roku-yakisni-zminy>

ЦИФРОВІ КОМУНІКАЦІЙНІ ПЛАТФОРМИ В ОСВІТІ: ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

У сучасній освітній практиці закладів вищої освіти зростає роль цифрових комунікаційних платформ як інструментів, що забезпечують інтерактивність і гнучкість освітнього процесу. Зокрема, в умовах глобалізації та цифровізації освіти, ці платформи стали важливим компонентом освітніх стратегій, що дозволяють здійснювати дистанційне навчання, організувати відеоконференції, а також інтегрувати різноманітні інтерактивні методи для активізації навчання. Заклади вищої освіти, в свою чергу, зіштовхуються з необхідністю впровадження новітніх технологій для підвищення ефективності процесу підготовки здобувачів вищої освіти, що ставить перед ними низку організаційних, технологічних і правових викликів.

Різнманітні підходи до навчання допомагають здобувачам освоювати програму та розширювати знання в різних галузях науки. Інтеграція європейських стандартів освіти стає важливою частиною навчання в Україні, навіть під час війни, коли навчання триває дистанційно. Оволодіння дистанційним навчанням включає теоретичні знання, а також вміння створювати елементи дистанційної освіти та організувати підтримку [1, с. 378].

Цифрові комунікаційні платформи в освіті є важливим елементом сучасної системи навчання, забезпечуючи інтерактивність, гнучкість та доступність освітніх процесів. Вони сприяють реалізації інноваційних методів навчання, стимулюють активну взаємодію між учасниками освітнього процесу та відкривають нові можливості для застосування технологій в освітньому середовищі [2, с. 75-90].

Цифрові комунікаційні платформи – це інтернет-системи, які інтегрують різноманітні інструменти для організації освітнього процесу, включаючи чати, форуми, відеоконференції, бази даних, а також інструменти для спільної роботи та оцінювання. Вони дозволяють забезпечити ефективну комунікацію між усіма учасниками освітнього процесу, сприяють розвитку нових форм навчання та залученню різноманітних цифрових ресурсів. Системи, такі як Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams та інші, забезпечують зручний доступ до навчальних матеріалів,

а також можливість ведення академічної діяльності в реальному часі.

Інтерактивні методи навчання мають вагомe значення в контексті цифровізації освіти, оскільки вони орієнтовані на активну участь учнів у освітньому процесі, що є запорукою глибшого розуміння та засвоєння матеріалу. До основних інтерактивних методів належать:

- Віртуальні освітні середовища – створюють можливості для реального часу взаємодії викладачів і студентів під час лекцій, семінарів та практичних занять.
- Гейміфікація – застосування ігор, вікторин і симуляцій для підвищення мотивації студентів та активної участі в навчанні.
- Моделювання та симуляції – використання цифрових інструментів для відтворення реальних ситуацій, що покращує практичні навички студентів.
- Групова діяльність – спільна робота над проектами та завданнями для розвитку командної роботи, критичного мислення та комунікаційних навичок.

І. Непомняща [3] наголошує на важливості інтерактивних методів, таких як віртуальні платформи, мультимедійні інструменти та симуляції, що сприяють мотивації студентів і кращому засвоєнню матеріалу. Зокрема, інтерактивні елементи впливають на когнітивну, емоційну та поведінкову залученість студентів, а персоналізація освітнього процесу підвищує їхню активність і відповідальність. Авторка доводить, що інтерактивні технології значно покращують якість онлайн-навчання та розвиток професійних навичок студентів.

Попри переваги цифрових комунікаційних платформ, існують технічні бар'єри, проблеми з мотивацією та безпекою даних, що обмежують їх ефективність. Однак, використання технологій, як штучний інтелект та великі дані, дозволить персоналізувати навчання і підвищити інтерактивність, що відкриває нові можливості для розвитку гнучкої та інноваційної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Візнюк, І., Паламарчук, О., & Долинний, С. (2024) Проведення цифрових технологій в освітній процес в умовах війни.. Освіта для цифрової трансформації суспільства, Т.1. С. 378.
2. Кива, В., Бабічева, Г., Кулинич, І., Войтех, К., & Сторожук, С. (2024). Аналіз впливу інформаційно-комунікаційних технологій на освітній процес закладу вищої освіти. Військова освіта, 75-90. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2024-49/75-90>
3. Непомняща, І. (2024). Використання інтерактивних технологій для підвищення залучення студентів до процесу онлайн-навчання у ЗВО. Вісник науки та освіти, (9 (27)). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9\(27\)-966-979](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9(27)-966-979)

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗАХИСТУ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни архівна галузь України стикається з серйозними викликами для захисту історико-культурної спадщини та архівних документів. Збереження і захист архівних інформаційних ресурсів України в умовах війни має критичне значення для збереження історико-культурної спадщини та документальної пам'яті країни. Сучасні виклики безпеки українських архівних інформаційних ресурсів є надзвичайно гострою та комплексною проблемою. Це пов'язано з такими факторами, як зовнішня агресія, кіберзагрози, технологічні зміни та необхідність забезпечення відкритості та цілісності національної документальної спадщини. Военні дії, спровоковані російською військовою агресією, зумовили значні ризики збереження архівних документів, що потребують особливих підходів захисту. Питання налагодження оптимальних систем захисту і зберігання архівних документів, гарантування доступу користувачів в умовах війни потребує окремого висвітлення та обумовлює дискусійний напрям дослідження проблем.

Сьогодні архівними установами України для протидії загрозам впроваджуються різноманітні заходи безпеки, що охоплюють фізичний, інформаційний та організаційний захист. Загалом, заходи та стратегії в цьому напрямі можна структурувати на окремі напрями. Найбільш актуальною на сьогодні є потреба фізичного захисту архівних установ та їх фондів. Цей напрям реалізують у вигляді окремих заходів безпеки. У найбільш загрозливих ситуаціях проводять евакуацію архівних фондів з регіонів активних бойових дій до безпечних місць, або за кордон у разі необхідності [1].

Окремим напрямом заходів безпеки виступає посилення охорони приміщень архівів та створення спеціальних сховищ із захистом від вогню, вологи, а також наслідків руйнівних вибухів чи обстрілів. Архівісти проводять роботу з ізоляції чутливих матеріалів у спеціальні контейнери, що можуть витримати пошкодження, у випадку неможливості їх повної евакуації.

В умовах відкритої війни, агресор проводить також і інформаційну війну, що актуалізує потребу дотримання протоколів кібербезпеки та інформаційного захисту. З метою забезпечення інформації проводять оцифрування архівних документів та створення цифрових копій для збереження важливої інформації, що дозволяє зменшити ризики втрати даних при фізичних пошкодженнях.

Наступний напрям розвитку системи захисту передбачає організацію зберігання цифрових копій на захищених серверах із високим рівнем безпеки. На практиці має місце створення резервних копій як в Україні, так і на міжнародних платформах

для розподілу ризиків втрати архівних документів. Фахівці організують захист інформаційних систем від кібератак, які здійснюють хакери з метою знищення чи крадіжки архівних даних. Це включає впровадження систем багаторівневого доступу, використання VPN, регулярне оновлення програмного забезпечення та шифрування даних.

З метою безпеки архівів та архівних документів в Україні проводяться різноманітні організаційні заходи. Зокрема, співпраця з міжнародними організаціями (наприклад, ЮНЕСКО та ICARUS) сприяє фінансуванню, технічному забезпеченню та наданні експертних консультацій щодо збереження архівів [3]. Вагомим напрямом тут виступає підготовка персоналу до кризових ситуацій, включаючи навчання з евакуації, кібербезпеки та антикризового менеджменту. Окремі архівні установи розробляють власні плани дій в умовах надзвичайної ситуації задля швидкого реагування на потенційні ризики, що можуть їм загрозувати.

З боку держави потужною допомогою виступає законодавча підтримка у вигляді розробки спеціальних нормативних правил щодо захисту архівних матеріалів в умовах війни, включаючи полегшення процедур переміщення та обробки архівів. Інтеграція з європейськими стандартами безпеки та збереження інформації, що активно розвивається сьогодні сприятиме більш надійній охороні архівної спадщини України [2].

Гарантування права доступу громадян до архівної інформації, що визначено в Законі України і є важливою складовою роботи архівних установ, відбувається за умов розширення доступу до архівних даних в безпечному форматі. Окрім того, налагоджено публікування цифрових копій документів у захищених інтернет-сховищах для науковців та громадськості, що гарантує доступ до важливої інформації без ризиків для оригіналів архівних документів.

Отже, безпека архівних інформаційних ресурсів вимагає комплексного підходу, що поєднує технологічні, організаційні, та законодавчі заходи для забезпечення збереження та захисту національної архівної спадщини. Комплексний підхід до безпеки архівів забезпечує максимальне збереження документальної спадщини України, попри складні умови воєнного стану. Це критично важливо для збереження документальної пам'яті та національної ідентичності. Збереження архівних документів в умовах війни є надскладним завданням, що вимагає швидкої реакції, використання сучасних технологій, партнерської підтримки та стратегії управління ризиками. Комплекс перелічених заходів спрямовано на захист національної пам'яті і збереження документів для наступних поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Яременко Л.М. Діяльність наукових архівів в умовах воєнного стану. Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг». 2022. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1541>
2. Тарангул Л.М., Чернікова І.В., Дрогомирецька Л.Р. Збереження історико-культурної спадщини України як чинник національної ідентичності. Культурологічний альманах, 2024 (1), 147-159. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.18>
3. Палієнко М.Г. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. Архіви України. Випуск 1 (№ 330). 2022. <https://doi.org/10.47315/archives2022.330.012>

ФЕЙКОВІ НОВИНИ ЯК ГЛОБАЛЬНА ЗАГРОЗА: ВИКЛИКИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. На сьогоднішній день фейкові новини стали глобальною загрозою, яка створює серйозні виклики для медійної доброчесності, публічного дискурсу та суспільної, а також національній безпеці довіри в усьому світі. Дослідження цього явища, зокрема в Україні, яка перебуває в стані війни та періодично потерпає від хвиль російських ІПСО, має особливе значення через його глибокий вплив на різні аспекти соціальних комунікацій. Воно стосується медіа, демократичних процесів і загальної суспільної довіри, соціальних мереж та месенджерів. Багато користувачів соціальних платформ часто несвідомо залучаються до поширення викривленої інформації, що призводить до її переважання над правдивою. Таким чином, соціальні мережі стають одним із засобів маніпуляції інформацією і громадською думкою. Усі ці фактори підкреслюють важливість вивчення явища фейкових новин у контексті соціальних комунікацій, пропаганди, зв'язків з громадськістю, а також загроз, які несуть фейки та дідфейки в сучасному інформаційному просторі, особливо на тлі зниження довіри до новин [1, с. 73].

Тому ми вважаємо актуальним та своєчасним усвідомлення механізмів поширення фейкових новин критично важливим для розробки ефективних стратегій боротьби з дезінформацією та формування стійкого суспільства, здатного протистояти неправдивій інформації. Проблема дослідження фейкових новин та їх використання як засіб маніпуляції та дезінформації стало предметом багатьох вітчизняних наукових праць, серед яких Л. С. Докіч, О. А. Мазепа, С. М. Корнійко.

Мета наукового дослідження полягає у висвітленні нових тенденцій фейків, котрі створюються за допомогою сучасних технологій штучного інтелекту (ШІ) та є частиною російського ІПСО, націленого на дестабілізацію українського суспільства та спотворення уявлення про українців в очах західного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Фейкові новини також є «новинами», але містять певний рівень недостовірності. Вони зазвичай мають сенсаційний характер і привертають увагу менш досвідченої аудиторії. Завдяки своїй креативності та часто провокативній тематиці, фейкові новини здаються більш цікавими для широкої аудиторії, ніж звичайні новини та факти.

Фейкові новини (від англ. «fake» – брехня, підробка) – це хибна інформація, яка навмисно поширюється зацікавленими особами для досягнення власних цілей, зазвичай політичних, або для отримання прибутку з інтернет-трафіку. Вони сприяють дезінформації, руйнують основи

цивілізованого суспільства та становлять загрозу для демократії [5]. Фейкові новини характеризуються такими ознаками, як маніпулятивний і недостовірний зміст, навмисна мета ввести споживача в оману або дезорієнтувати його, використання вигаданих або анонімних джерел, невідповідність між заголовком і змістом повідомлення, використання чуток або сатири, спрямованість на критику соціальних чи політичних питань, імітація легітимних новин, поширення через Інтернет, а також наявність економічних або політичних мотивів для створення.

Основною причиною активного розповсюдження фейків є наявність сучасної цифрової комунікації, яка може виступати інструментом поширення дезінформації, яка, у свою чергу, загрожує достовірності публічної інформації та збільшує її ненадійність через відсутність контролю над функціонуванням соціальних мереж [2, с. 89].

Зважаючи на цілі, які переслідують зацікавлені особи, що розповсюджують ці фейки, можна виділити певні категорії фейкових новин, які періодично були чи є присутніми в нашому інфоросторі. **Ми пропонуємо розглянути таку вибірку:**

- фейки, які націлені на створення контенту для певної аудиторії;
- фейки, котрі націлені на дисбаланс всередині чужої країни;
- дискредитуючі фейки (політичні або ж репутаційні).

Враховуючи специфіку соціальних комунікацій та українського інфоростору під час війни, пропонуємо розглянути деякі приклади розповсюдження фейків.

У соціальній мережі «Facebook» нерідко зустрічаються публікації, що на початковому етапі містять емоційні або зворушливі звернення, такі як «Помоліться за воїнів» або «Цього хлопчика ніхто не вітає». Такі дописи швидко набувають популярності завдяки активній взаємодії користувачів, які ставлять позначки «подобається», залишають коментарі та, найголовніше, поширюють цей контент серед своїх знайомих. Після досягнення певного рівня охоплення, зміст публікації значно змінюється, перетворюючись на провокативні заголовки на зразок «Зеленський визнав поразку» або «Кінець війни. Оголошено дату». Додатково до такого заголовка часто додається посилання на зовнішні ресурси, які характеризуються низькою якістю контенту. Метою таких маніпуляцій є перенаправлення користувацького трафіку на малодостовірні або недостовірні вебсайти. Таким чином, адміністратори сторінок використовують алгоритми соціальної мережі для поширення дезінформації та залучення аудиторії до сайтів із сумнівною репутацією.

Фактчекери проєкту «По той бік новин» наводять приклад маніпулятивної техніки з використанням дописів у соціальних мережах [4]. **Цей процес можна розділити на кілька етапів:**

- перший етап: в анонімній групі з'являється публікація, що зображає дівчину в інвалідному візку, супроводжена текстом: «Привіт, сьогодні мій день народження»;
- другий етап: пост отримує значну кількість реакцій: тисячі вподобань і коментарів із привітаннями;
- третій етап: адміністратор групи змінює зміст публікації, і тепер замість оригінального повідомлення з'являється інформація про те, що президент Туреччини Реджеп Таїп Ердоган «повідомив надзвичайну новину».

Такий підхід є прикладом маніпуляції з метою привернення уваги та поширення недостовірної або оманливої інформації. Емоційно маніпулятивний контент, такий як «У мене сьогодні день народження, буду вдячний всім, хто мене привітає» або «Ми захищаємо тебе, будь ласка, побажай нам удачі», продовжує активно збирати поширення та вподобання серед патріотично налаштованих користувачів соціальних мереж. Однак, ця тенденція зазнала еволюції. Якщо раніше для таких публікацій використовували справжні фотографії військовослужбовців, подекуди навіть російських, і вигадували їм нову біографію, то тепер ситуація ускладнилася: світлина починають створювати за допомогою генеративних програм, таких як Midjourney, що дозволяє створювати візуальний контент штучним шляхом.

Існують декілька характерних ознак, за якими можна розпізнати, що зображення було створено ШІ:

- при збільшенні фото часто помітні непропорційні елементи, зокрема викривлені лінії та зайві деталі. Наприклад, кількість пальців на руках може бути неправильною, а колоски пшениці на задньому плані можуть виглядати як очерет;
- ШІ-зображення можуть бути надто гладкими й симетричними;
- ШІ погано відтворює характерні риси української військової форми, зокрема піксельний камуфляж та шеврони. На зображеннях однострій часто нейтральний або схожий на інші типи камуфляжу;
- підписи до ШІ-зображень часто закликають до дій, наприклад: «Постав лайк», «Не проходи повз». Також використовуються емоційні маніпуляції на зразок «Ніхто не привітав із днем народження».

Також після повномасштабного вторгнення 2022 росії на територію України росіянами активізувалося використання дипфейків у медійному просторі з метою маніпуляції суспільною свідомістю та впливу на інформаційне середо-

вище. Діпфейк – це термін, що позначає аудіо- та відеоматеріали, створені за допомогою ШІ, зокрема методів машинного навчання. Основні технології дипфейків включають: заміну обличчя, коли обличчя однієї людини замінюється іншим; синхронізацію губ, що дозволяє змінити рухи рота відповідно до іншої звукової доріжки; та клонування голосу, коли копіюється голос для створення імітації висловлювань, яких особа насправді не робила [3, с. 261].

Першою спробою використання дипфейків в інформаційній війні можна вважати фальшиве «звернення Володимира Зеленського про капітуляцію». Однак, через низьку якість виконання цього дипфейку, він не досяг очікуваного пропагандистського ефекту. Навпаки, українські користувачі замість поширення з метою дезінформації активно ділилися ним як прикладом невдалої маніпуляції, висміюючи його зміст. Станом на 2024 рік російські інформаційні операції демонструють значний прогрес у використанні дипфейків. Вони ефективно ідентифікують страхи та проблеми українського суспільства, посилюють їх шляхом створення провокативних відеоматеріалів, штучно згенерованих із зображенням «українських військових», що сприяє розпалюванню істерії та маніпуляції громадською свідомістю.

Розпізнавання дипфейків може бути досить складним, проте це цілком здійсненно. Перш за все, при поглиннанні будь-якої новини потрібно мислити критично, беземоційно. Якщо відео чи текст націлені на викликання у вас емоцій, то це, скоріше за все, фейк. Важливо регулярно перевіряти інформацію, користуватися надійними джерелами та уникати поширення сумнівних даних. Існують візуальні ознаки, які можуть свідчити про наявність дипфейків. **При перегляді відео в режимі кадр за кадром можна звернути увагу на такі деталі:**

- обличчя не завжди пропорційно співвідноситься з тілом, а краї «маски» можуть бути нерівними;
- спостерігаються аномальні тіні біля очей або брів;
- волосся в підроблених відеороликах часто виглядає неприродно, може бути «розмитим» або мати неправильну лінію росту;
- тіні, що не належать об'єктам у кадрі;
- дивні вирази обличчя та рухи, зокрема рухи очей.

Отже, боротьба з фейками стає дедалі актуальнішим завданням у сучасному світі, а для України має особливе значення у контексті протидії пропаганді та інформаційно-психологічним операціям противника. Хоча цей процес складний, він є необхідним для забезпечення інформаційної безпеки та підтримки західних партнерів. Ключовими аспектами ефективної протидії є розвиток критичного мислення, усвідомлення природи фейків і здатність їх вчасно розпізнавати.

Ключові слова: *фейкові новини, фейки, дипфейки, ШІ, ІПСО, штучний інтелект, інфопростір.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Доскід Л. С. Фейкові новини як новітній засіб маніпуляції та дезінформації. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 4. С. 72-77.
2. Мазепа А. О. Ткач. Л. М. Вплив інформації на молодь. Ризики та можливості. UNIVERSUM. 2023. № 1. С. 84-90.
3. Корнійко С. М. Розпізнавання дипфейків. Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 22 трав. 2024 р. Київ, 2024. С. 261-263.
4. Фото-маніпуляції: ШІ та створення ілюзії патріотизму у соцмережах. URL <https://behindthenews.ua/feiki/inshe/foto-manipulyatsiyi-shi-ta-stvorennaya-ilyuziyi-patriotizmu-u-sotsmerezah-778/> (дата звернення: 13.10.2024).
5. Fake News: Develop Your Fact-Checking Skills: Some News Literacy Vocabulary. URL: <https://researchguides.ben.edu/c.php?g=608230&p=4220191> (дата звернення: 13.10.2024).

АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ СУЧАСНОГО КИТАЮ: РЕФОРМА ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Стрімке зростання економічного та політичного впливу Китаю є однією з характерних тенденцій світового розвитку останніх двох десятиліть. Зміцнення національного суверенітету Китаю, повернення Гонконгу та Макао до своїх споконвічних колоній, досягнуто рівень торгівлі за обсягами подекуди вище провідних країн світу, поступова трансформація світової економіки. Ізоляціоністська політика США та криза ЄС, пов'язана з військовим втручанням росії в Україну, відкрили перед Китаєм перспективи набуття статусу провідної країни світу.

Зовнішня політика Китаю має значущий вплив на сучасний світовий геополітичний процес, тому місце та роль китайських аналітичних центрів та експертного середовища є важливою та актуальною темою для дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

Історія свідчить, що китайці були прихильниками стратегізму завжди, тому традицію дискутувати з приводу складних питань, пов'язаних із прийняттям глобальних національних рішень, можливо простежити до стародавніх часів, а саме до епохи Чуньцю (весни і осені) – Джаньго (Воюючі держави). У середовищі тодішніх інтелектуалів сперечалися з питань тієї чи іншої суспільно-політичної ситуації. Однак, в сучасному розумінні, аналітичні центри з'явилися лише у ХХ ст. За версією американського дослідника, доктора філософії Джеймса МакГанна їхня історія має три етапи розвитку і становлення. Перший – 1956-1966 рр., другий – 1976-1989 рр., третій розпочався 1989 року і триває дотепер.

Проте, на думку вітчизняного дослідника С. Кошового, доцільно окремо виділити четвертий період розвитку Аналітичних центрів КНР з початку 2013 року. Саме тоді Сі Цзіньпін, генеральний секретар ЦК Комуністичної партії Китаю, закликав створити нові експертні центри (так звані, фабрик думок) з китайською особливістю. Водночас лідери Китаю закликали до використання інновацій у своїй роботі й створенні конкурентоспроможних та впливових інституцій, які б відповідали за надання високоякісних аналітичних продуктів державним установам. До того ж, подібна ініціатива переслідувала також приховану мету – використати експертні осередки як важелі «м'якої сили» (за зразком аналогічних установ на Заході) що надало б Китаю можливість зробити перехід від регіонального до глобального лідерства. У 2015 ЦК Комуністичної партії Китаю видав «Рекомендації щодо посилення будівництва нового типу «ідеологічного центру» з китайською специфікою» для реалізації духу важливих вказівок Генерального секретаря Сі Цзіньпіна [2].

Вищезазначені вказівки Генерального секретаря та резолюція ЦК Комуністичної партії Китаю фактично означають реформу та фундаментальну реорганізацію мозкових центрів

Нового Китаю. Відтепер починається розбудова розгалуженої мережі аналітичних центрів, яка налічуватиме від п'ятидесяти до ста установ. Водночас поряд з національними експертними центрами з'являться недержавні «мозкові центри». Останній фінансуватимуть приватні компанії та впливові медіагрупи. Реалізація проєкту була доручена авторитетному дослідницькому центру Китаю – Центру досліджень при держраді КНР та Китайській академії суспільних наук.

Різноманітні організації та інституції в Китаї сприяли загальному «процвітанню» будівництва аналітичних центрів шляхом виконання постанов партії та уряду, особливо тих, що мають «приватний» статус. При цьому центром концентрації експертних центрів є Пекін, столиця КНР, за ним йдуть Шанхай, Сіань, Гуанчжоу, Ухань та інші міста. Крім того, незабаром в Китаї почали формуватися аналітичні центри бізнес-структур і медіакомпаній. У результаті наприкінці другого десятиліття ХХІ ст. країна налічувала 435 експертних центрів, займаючи друге місце у світі після США.

Згадані «фабрики думок» наразі можна розділити на чотири групи або категорії.

1. Національний аналітичний центр. Він найбільш впливовий в країні щодо безпосереднього спілкування з владою.
2. Професійні академічні науково-дослідні установи. Діяльність цих закладів в основному зосереджена на розробці довгострокових концептуальних стратегій та академічних дослідженнях.
3. Експертний центр, що працює в системі китайських університетів. Їх головна функція полягає в зміцненні «м'якої сили» китайського уряду в інших країнах шляхом встановлення та розширення мереж культурних контактів.
4. Центри, створені приватними установами.

Отже, реформа аналітичних центрів в Китаї, розпочата у 2013-2015, має свої результати. Перш за все, стрімке зростання експертних центрів в країні та їх спеціалізація по групах. Це створило передумови для того, щоб у найближчі десятиліття стратегія розвитку Китаю вийшла на якісно новий етап. Водночас, реформа має слабкі сторони. Важливо зазначити, що існує пряма залежність аналітичного центру від держави. Навіть 5% офіційно незалежних експертних центрів лише номінально вільні від впливу КПК. Це ставить експертні центри Китаю в дуже не вигідне становище порівняно з центрами в США та Європі. Масштабна війна росії в Україні є величезним викликом для Китаю, країни світового лідерства. Нині її політичне керівництво стоїть перед вибором між цінностями міжнародного права та правом сили. Дуже скоро ми станемо свідками того, що цей вибір залежатиме здебільшого від роботи китайських аналітичних центрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коротков Д. «Think Tanks» як сучасні актори світової політики: боротьба в просторі міжнародної конкуренції. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2023. №1 (15). С. 17-30. URL: <http://surl.li/aarhlr>
2. Кошовий С. Формування сучасного порядку денного КНР: роль аналітичних центрів і експертного середовища. Китаєзнавчі дослідження, 2016. С.69-83. URL: <https://chinese-studies.com.ua/index.php/journal/article/view/150>

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Визначення поняття «медіаграмотність» трактується різними науковцями в різних варіаціях. Одні вважають, що медіаграмотність є результатом медіаосвіти. Інші схиляються до думки, що медіаграмотність є умовою грамотною та правовою поведінки в умовах сучасної медіасфери.

Крім наукових публікацій визначення поняття «медіаграмотність» знаходить своє відображення в Законі України «Про медіа». Згідно з законом медіаграмотність - це навички та знання, які надають користувачам можливість ефективно і безпечно користуватися медіа-сервісами [1].

Питанням розвитку навичок медіаграмотності присвячені праці таких закордонних та українських вчених, як Є. Архіпов, В. Гура, К. Ворсноп, А. Короченський, Р. К'юбі, В. Монастирський, П. Офдерхед, А. Федоров та інші [2].

Для більш точного розуміння терміну «медіаграмотність», варто розібратися з існуючими трактуваннями поняття «медіа» (англ. media, від лат. medium — посередник), яке визначається як:

1. засоби передавання, зберігання і відтворення інформації, призначені для її донесення крізь просторові, часові чи інші перепони;
2. будь-яка знакова система, зафіксована в певній формі, є медіа, наприклад, усна мова, зображення чи друкований текст [3].

Тобто, медіаграмотність активно виробляє способи спілкування, застосовує їх в медіа та використовує форми комунікації.

Широкий спектр інформування в соціальній, правовій, громадянській, споживачькій сфері стосовно критичного

сприйняття є головним елементом медіаграмотності. В цьому погляді, головну роль відіграє активне ставлення людини до пізнання медіа ніж сама роль медіа.

Медіаграмотність в сучасній парадигмі дозволяє отримувати доступ до медіа, допомагає розуміти її функції, оцінювати якість виконання цих функцій, аналізувати наданий контент, оцінювати медіаповідомлення, а також допомагає самовираженню та спілкуванню через створений контент.

Головними компонентами медіаграмотності в умовах глобальних змін можна визначити наступні:

1. Дотримання цифрового етикету.
2. Захист персональних даних та використання засобів онлайн безпеки.
3. Створення та завантаження власного контенту.
4. Активне використання соціальних мереж та послуг інтернет-банкінгу.
5. Використання електронного цифрового підпису та використання електронного документообігу.
6. Пошук першоджерел та застосування ресурсів для перевірки достовірності інформації.

Отже, медіаграмотність забезпечує усвідомлення як медіа формує ідеї та події для впливу на демократичні процеси, високу обізнаність щодо використання медіа, створення контенту для самовираженню та спілкування, усвідомлення процесів інтерпретації при обміні інформації та ризиків при відповідальному використанні інформації, дозволяє протистояти та мінімізувати негативний вплив медіа на відношення та поведінку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України про медіа. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 6.11.2024).
2. Тілікіна Н. В. Медіа-, інформаційна і комп'ютерна грамотність як компоненти цифрової грамотності. Наукові записки Львів. ун-ту бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2021. Вип. 29. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5149025> (дата звернення: 6.11.2024).
3. Lister M., Dovey J., Giddings S., Grant I., Kelly K. New Media: A Critical Introduction (en). Taylor & Francis. 2009. P. 51–59.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ

Цифрова трансформація стає основним пріоритетом для сучасних державних органів, і впровадження електронного документообігу (ЕДО) є її невід'ємною складовою. Цей процес має на меті скоротити час обробки документів, зменшити витрати ресурсів та забезпечити прозорість взаємодії між громадянами і владою [6]. Однак, разом із численними перевагами, електронний документообіг несе ризики, які необхідно враховувати для забезпечення його ефективності.

Позитивні аспекти впровадження ЕДО в органах виконавчої влади можна виділити - підвищення ефективності процесів:

- скорочення термінів обробки документів завдяки автоматизації;
- впровадження технологій штучного інтелекту (AI) та машинного навчання для сортування документів, прогнозування рішень і управління потоками даних;
- виключення дублювання документів та зменшення навантаження на працівників.

Наступник позитивним кроком вважаємо це – економія ресурсів та зниження витрат, тобто зниження витрат на папір, друк, пересилку, фізичне зберігання документів;

Покращення прозорості та контролю, а також зручність для громадян теж є великою перевагою. Кожна дія з документом фіксується у системі, що мінімізує ризики фальсифікації чи втрати інформації. Доступ до документів можливий лише за умови авторизації, що підвищує відповідальність за ухвалені рішення. Можливість подавати запити чи отримувати документи онлайн через цифрові платформи. Скорочення черг і витрат часу для громадян [6].

Електронний документообіг дає змогу співробітникам працювати з архівами в хмарних системах з будь-якого пристрою та в будь-якому місці. Особливо це важливо під час дистанційної роботи, що стало актуальним у період воєнного стану[3].

Попри велику кількість позитивних аспектів варто виділити і негативні аспекти впровадження ЕДО:

- загроза хакерських атак;

- необхідність створення резервних копій даних;
- наявність «вразливостей людини»: недбалість працівників, слабкі паролі, нерегулярне оновлення програмного забезпечення;
- не всі державні органи використовують однакові системи для ЕДО;
- у сільських регіонах часто спостерігається низький рівень доступу до інтернету, що унеможлиблює стабільну роботу з ЕДО;
- висока вартість обладнання та його обслуговування.

Електронний документообіг є важливим елементом цифровізації органів виконавчої влади в Україні. Його впровадження дозволяє значно підвищити ефективність роботи, знизити витрати на паперові ресурси та транспортування, а також забезпечити доступність і прозорість державних послуг. За даними Держспецзв'язку, сучасні системи ЕДО вже використовуються в більшості державних установ, а рекомендації щодо посилення кіберзахисту сприяють підвищенню рівня безпеки в роботі з електронними документами.

Попри переваги, зокрема швидкість, зручність і прозорість, існують значні виклики, серед яких: низька цифрова грамотність працівників, застаріла технічна інфраструктура та високі витрати на модернізацію програмного забезпечення. Випадки вдалого впровадження СЕД демонструють, що для успішного переходу на електронний документообіг необхідне системне планування, державна підтримка та поступова адаптація співробітників до нових технологій.

Враховуючи динаміку цифрової трансформації, важливо продовжувати розробку та впровадження програм підтримки громад, як-от «Громада 4.0», що забезпечують доступ до сучасних технологій навіть у віддалених регіонах. Державна політика, орієнтована на інтеграцію інновацій, підвищення кібербезпеки та модернізацію законодавства, стане основою для подальшого розвитку ЕДО.

Отже, електронний документообіг є не лише засобом оптимізації роботи органів виконавчої влади, а й ключовим інструментом для побудови прозорої та ефективної державної системи управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Етапи розвитку електронного документообігу в Україні. Star.Docs – сучасний інструмент для оптимізації роботи. URL: <https://hub.kyivstar.ua>. (дата звернення: 19.11.2024)
2. Методичні рекомендації щодо підвищення рівня кіберзахисту систем електронного документообігу: наказ №773 від 30 серпня 2023 року. URL: <https://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2024)
3. Системи електронного документообігу: перспективи та виклики. 2023 URL: <https://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 18.11.2024)
4. Стратегія Paperless: цифровізація документів у фінансовій системі. URL: <https://bank.gov.ua>. (дата звернення: 17.11.2024)
5. Цифрова трансформація державних послуг у 2023 році. URL: <https://diia.gov.ua>. (дата звернення: 19.11.2024)
6. Швидше, зручніше, ефективніше: як запроваджується електронний документообіг у громадах. 2023. URL: <https://www.prostir.ua>. (дата звернення: 19.11.2024)

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ЗМІН

Огляд проблеми дослідження інноваційних стратегій розвитку бібліотек та архівів в епоху цифрових змін зумовлений необхідністю їх адаптації до нових технологічних реалій. Традиційні методи зберігання та доступу до інформації, що застосовуються в бібліотечних та архівних установах, все більше втрачають свою ефективність в умовах цифрової трансформації, коли швидкий розвиток інформаційних технологій змінює способи взаємодії з контентом. Актуальність цієї проблеми визначається необхідністю перегляду підходів до організації роботи бібліотек і архівів, щоб забезпечити їх відповідність вимогам сучасної цифрової епохи.

Масштабна цифровізація бібліотек сприяє розширенню спектру бібліотечних послуг і сервісів, розвитку мобільних вебсайтів і застосунків, а також впровадженню технологій ідентифікації, доповненої та віртуальної реальності, хмарних і 3D-технологій. Важливу роль у цьому процесі відіграють бібліотечні працівники, професійний рівень яких має відповідати вимогам сучасного суспільства, розвитку інформаційних технологій і потребам бібліотек [1].

Однією з основних стратегій є цифровізація контенту та доступу, що включає оцифрування книг, документів, рукописів та інших архівних матеріалів. Цей процес не лише забезпечує збереження цінних культурних і наукових надбань, але й відкриває нові можливості для доступу до інформації через інтернет. Оцифровані ресурси стають доступними для широкої аудиторії, що дозволяє значно розширити межі користувачів і забезпечити їм доступ до матеріалів незалежно від розташування.

На думку О. Перчук, Р. Вовченко, О. Артюх [2], цифровізація стає необхідною для зберігання та доступу до інформації. Основними труднощами автори вбачають: збереження цінності інформації, доступність і конфіденційність даних, інтеграція з застарілими системами та кадрові зміни. Для подолання викликів рекомендовано розробити стратегію цифрової трансформації, визначити

пріоритети, інвестувати в інфраструктуру, навчати персонал та співпрацювати з партнерами. Ключовим аспектом є забезпечення зручного доступу до інформації при високому рівні захисту даних.

Розвиток онлайн-платформ для доступу до бібліотечних та архівних ресурсів є одним із важливих напрямів. Віртуальні бібліотеки та наукові репозиторії дають змогу користувачам з усього світу отримати доступ до великих обсягів інформації без необхідності фізично відвідувати установи. Ці платформи можуть містити різноманітні цифрові колекції, що включають книги, наукові статті, архівні матеріали та інші ресурси, які є важливими для наукових досліджень і освітніх цілей.

Іншою важливою стратегією є інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) в діяльність бібліотек і архівів. Впровадження ШІ дозволяє автоматизувати процеси обробки даних, пошуку та організації каталогів, що значно підвищує ефективність і точність роботи з великими масивами інформації. ШІ може бути використаний для створення інтелектуальних систем пошуку, що дозволяють користувачам швидко знаходити необхідні матеріали, а також для аналізу і класифікації контенту, що покращує його доступність.

Впровадження інтерактивних технологій та віртуальної реальності (VR) відкриває нові можливості для взаємодії з контентом. Віртуальні екскурсії по бібліотеках і архівах, а також інтерактивні виставки дозволяють користувачам не лише ознайомитися з матеріалами, а й взаємодіяти з ними, що створює нові форми навчання і дослідження. Такі технології сприяють розвитку інноваційних підходів до організації освіти та наукових досліджень [3].

Таким чином, впровадження інноваційних стратегій у бібліотеках та архівах дозволяє створити більш ефективні і сучасні системи, які відповідають вимогам цифрової епохи та сприяють доступу до знань для широкої аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Перчук, О., Вовченко, Р., & Артюх, О. (2023). Особливості впровадження цифровізації документообігу в державних установах (на прикладі бібліотек та архівів). *Економіка та суспільство*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-70>
2. Пономаренко, Л. О. (2023). Цифрова трансформація бібліотечної освіти: формування фахових компетентностей. *Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану (до Всеукраїнського фестивалю науки): зб. матеріалів (тез доповідей) круглого столу відділу наук. інформ.-аналіт. супроводу освіти Держ. наук-пед.* б-ки України ім. В. О.Сухомлинського; Вінниця: ТВОРИ, С. 24.
3. Хрущ, С., Кушнар'ов, В., Лютий, А., & Онищенко, І. (2023). Імерсивні технології для електронних бібліотек. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 6(2), 341–352. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.2.2023.293605>

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ПОСТАНОВКА НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ АКТУАЛЬНІСТЬ

У зв'язку з глобалізацією світового суспільства, швидким доступом до інформації та потребою відкритого діалогу між державою та громадянами, електронне урядування стає дуже актуальним явищем. Воно визнається як необхідна складова демократичного суспільства та ефективного управління, заснованого на використанні інформаційних технологій.

Глибоке дослідження системи електронного урядування та електронного уряду в Україні, як цілісної організаційно-модернізаційної системи, що забезпечує взаємодію між державною владою та громадськістю, має велике практичне та теоретичне значення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВЛАСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

На сьогодні Україна здійснює активні зусилля у напрямку впровадження електронного урядування та модернізації державного адміністрування. Вже досягнуто певних успіхів, зокрема впровадження електронних послуг для громадян та бізнесу, створення цифрових реєстрів та інших інструментів електронного урядування.

У покращенні діяльності державних органів та забезпеченні швидкого та зручного доступу громадян до послуг значну роль відіграє використання сучасних технологій для поліпшення електронного урядування в Україні. Зокрема, електронна ідентифікація, електронний підпис та електронний документообіг дозволяють спростити та прискорити процеси взаємодії з державними органами. Використання хмарних технологій, штучного інтелекту та аналізу даних може забезпечити ефективнішу обробку та аналіз інформації. Крім того, мобільні додатки та електронні платформи дозволяють громадянам зручно користуватись державними послугами.

Аналіз ролі громадськості та цивільного суспільства у розвитку електронного урядування в Україні показує, що їх активна участь є ключовим фактором успішного впровадження та розвитку цієї сфери. Громадські організації, активісти, експерти та громадяни мають можливість брати участь у процесі розробки та вдосконалення електронних послуг, документів та інших інструментів електронного урядування. Це сприяє забезпеченню широкої участі громадян у прийнятті рішень, підвищенню довіри до держави та забезпеченню відповідності публічних послуг потребам громадян.

Незважаючи на значні досягнення у зазначеній сфері, існує ряд проблем і перешкод, що виникають у процесі розвитку електронного урядування в Україні. По-перше, однією з головних проблем є недостатня інфраструктура, яка необхідна для ефективного функціонування електронного урядування. Недостатня в окремих районах швидкість та якість інтернет-з'єднання, недоступність потрібних технологій та інформаційних систем створюють перешкоди для впровадження сучасних електронних сервісів та послуг. По-друге, відсутність єдиного стандарту та нормативно-правової бази є

істотним обмеженням для розвитку електронного урядування. Наявність протиріччя та неузгодженість законодавства з питань електронного урядування створює правову невизначеність та ускладнює процес впровадження нових технологій та інструментів. По-третє, недостатня цифрова грамотність серед населення та працівників державних органів є однією з важливих проблем електронного урядування. Брак навичок та знань у сфері використання електронних технологій та послуг обмежує ефективність їх використання та прийняття громадянами.

Для подолання цих проблем необхідно приділити увагу наступним аспектам: розширення та покращення інфраструктури електронного урядування, розробка та прийняття єдиних стандартів та нормативно-правової бази, проведення комплексних навчальних програм та підготовка кадрів з цифрової грамотності.

Аналіз міжнародного досвіду розвитку електронного урядування показує, що багато країн світу досягли значних успіхів у цій сфері. Успішний досвід таких країн, як Сінгапур, Естонія, Фінляндія та інші, може бути цінним джерелом вдосконалення електронного урядування в Україні.

Міжнародний досвід свідчить про необхідність впровадження інтегрованих електронних систем та платформ, які об'єднують різні державні служби та забезпечують їх взаємодію. Такі системи сприяють спрощенню процедур, покращенню якості послуг та забезпеченню ефективності роботи публічних органів. На основі міжнародного досвіду, Україна може впроваджувати кращі практики, адаптувати іноземні рішення до власних потреб та створити ефективну систему електронного урядування, яка відповідатиме міжнародним стандартам та найкращим практикам.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Враховуючи проблеми та використовуючи міжнародний досвід, розробка та впровадження практичних рекомендацій є важливим етапом вдосконалення електронного урядування в Україні. Рекомендації повинні охоплювати різні аспекти електронного урядування, зокрема, створення єдиних інформаційних систем та електронних платформ, розробку єдиних стандартів та нормативно-правових актів, сприяння цифровій грамотності серед населення та державних службовців, забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних.

Таким чином, важливим елементом розробки рекомендацій є залучення громадськості та цивільного суспільства до процесу вдосконалення електронного урядування. Активна участь громадських організацій, експертів та громадян сприятиме створенню більш прозорого та відповідального електронного урядування. Реалізація практичних рекомендацій забезпечить покращення якості державних послуг, ефективність управління та забезпечення прав та потреб громадян. Водночас, це сприятиме зміцненню довіри до державних органів та підвищенню рівня розвитку електронного урядування в Україні.

РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Сучасне інформаційне суспільство характеризується надзвичайно високими темпами розвитку цифрових технологій, що докорінно змінює підходи до сприйняття та обробки інформації. У контексті цих трансформацій формування медіаграмотності стає одним із ключових завдань системи освіти, особливо для здобувачів закладів вищої освіти, які є активними учасниками інформаційного простору. В умовах стрімкого зростання обсягу інформаційних потоків і різноманіття джерел інформації, зокрема завдяки глобальній мережі Інтернет, перед здобувачами постає необхідність опанування навичок критичного аналізу та оцінки інформаційних ресурсів для забезпечення їхньої інформаційної безпеки. Проблема недостовірної інформації, включно з фейковими новинами, дезінформацією та маніпулятивними матеріалами, стає особливо гострою, що зумовлює необхідність підготовки молоді до свідомого споживання медіаконтенту.

Автори Л. Завгородня, О. Бардадим, А. Шапошник [1] медіаграмотність визначають як здатність людини розуміти, аналізувати, оцінювати та ефективно працювати з інформацією, що надходить через різні медійні платформи, зокрема телебачення, радіо, друковані видання, Інтернет та соціальні мережі. У сучасних умовах, коли доступ до інформації є практично необмеженим, але її якість і достовірність можуть значно відрізнятися, медіаграмотність стає важливою навичкою і необхідною складовою сучасної освіти.

Заклади освіти покликані виконувати ключову функцію в процесі формування медіаграмотності, впроваджуючи комплексні освітні програми, спрямовані на розвиток критичного мислення, аналітичних здібностей та усвідомлення ролі медіа в сучасному суспільстві. Запровадження курсів і навчальних модулів, що інтегрують навички медіаграмотності, дозволяє розвивати у здобувачів здатність критично оцінювати інформацію, аналізувати медіатексти, розрізняти джерела з різним рівнем достовірності та розуміти специфіку їхнього впливу на суспільство.

Серед ключових навичок, необхідних для розвитку критичного мислення, О.В. Усиченко [3], виділяє: уміння працювати як із новими, так і з традиційними медіафор-

матами; обізнаність у цифрових технологіях, засобах комунікації та інформаційних мережах для збору даних і прийняття рішень; глибоке розуміння базових принципів цифрових технологій; здатність демонструвати знання щодо створення медіаконтенту в певному соціокультурному контексті; вміння використовувати медіатексти для вираження власних ідей через різні медіаформати тощо.

Особливо актуальним є формування таких компетентностей у здобувачів в Україні, де питання інформаційної безпеки є складовою національної безпеки, а ефективна протидія інформаційним загрозам значною мірою залежить від рівня підготовленості молоді до роботи з інформацією. У цьому контексті медіаграмотність виступає не лише інструментом самозахисту від дезінформації, а й важливим чинником у формуванні відповідальних громадян, здатних оцінювати медіаінформацію з урахуванням суспільних інтересів.

На думку Л.О. Тітової, М.С. Ковтанюк, В.О. Ямковенко [2], штучний інтелект (ШІ) є перспективним інструментом для розвитку медіаграмотності, оскільки спрощує доступ до інформації й стимулює нові дослідження, хоча також несе ризики поширення недостовірних даних. Переваги ШІ включають інтерактивність, доступність для всіх та можливість індивідуалізації навчання. Основні ризики – залежність і некоректне сприйняття реальності через надмірний доступ. Запобігти цим проблемам можна, використовуючи перевірені інструменти та забезпечуючи підготовку педагогів до роботи з ШІ.

Таким чином, роль закладів освіти у розвитку медіаграмотності виходить за межі звичайного надання знань і навичок, а спрямована на комплексне формування особистості, здатної приймати обґрунтовані рішення, протидіяти інформаційним маніпуляціям та дотримуватися принципів інформаційної етики. Заклади вищої освіти, впроваджуючи такі програми та модулі, створюють умови для розвитку суспільства, що базується на критичному мисленні та інформаційній обізнаності, сприяючи підвищенню рівня стійкості громадян до негативних інформаційних впливів та підтримуючи загальний рівень інформаційної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Завгородня, Л., Бардадим, О., & Шапошник, А. (2024). Роль медіаграмотності у сучасній освіті: перспективи та виклики. *Вісник науки та освіти*, (4 (22)). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4\(22\)-965-977](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4(22)-965-977)
2. Тітова, Л. О., Ковтанюк, М. С., & Ямковенко, В. О. (2024). Цифрові засоби розвитку медіаграмотності здобувачів освіти. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.* № 8. С. 305-311.
3. Усиченко, О. В. (2023). Формування медіаосвітньої компетентності викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти. *Теорія та методика навчання та виховання*, (54), 109-120. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.54.10>

ОСНОВНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ

Електронний документообіг (ЕДО) стає все більш популярним у сучасних організаціях завдяки своїй ефективності, зручності та здатності підвищувати продуктивність. Однак, із зростанням обсягів електронних документів зростають і виклики, пов'язані з їх безпекою. Забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформації є ключовими аспектами, які потребують уваги.

Конфіденційність даних означає захист інформації від несанкціонованого доступу. **Для забезпечення конфіденційності в ЕДО використовуються такі методи [3]:**

- Шифрування даних. Захист даних шляхом перетворення їх у незрозумілу форму для сторонніх осіб. Використання сучасних алгоритмів шифрування, таких як AES, є обов'язковим.
- Контроль доступу. Встановлення політик доступу до документів, які базуються на ролях і рівнях привілеїв користувачів.
- Аутентифікація та авторизація. Використання багатфакторної аутентифікації для підтвердження особи користувача та надання доступу лише до тих даних, які йому дозволено переглядати.

Цілісність даних гарантує, що інформація не була змінена або знищена в процесі зберігання чи передачі. Основні методи забезпечення цілісності включають: цифрові підписи, хешування, журнали аудиту [2].

Використання цифрових підписів для підтвердження автентичності та цілісності документів. Цифровий підпис дозволяє виявити будь-які зміни в документі після його підписання.

Застосування хеш-функцій для створення унікального відбитку даних. Якщо дані змінюються, їх хеш також зміниться, що дозволяє виявити підробки.

Ведення детальних журналів аудиту для відстеження всіх операцій з документами, що дозволяє виявляти і розслідувати випадки несанкціонованого доступу або зміни даних.

Доступність даних забезпечує можливість своєчасного доступу до інформації авторизованим користувачам [1].

Методи забезпечення доступності включають:

- Резервне копіювання. Регулярне створення резервних копій даних для запобігання їх втраті у випадку збою системи або кібератаки.
- Відновлення після аварій. Розробка планів відновлення після аварій, які забезпечують швидке відновлення роботи системи після збоїв.
- Високу доступність. Використання систем з високою доступністю, таких як кластери серверів і балансування навантаження, для забезпечення безперебійної роботи сервісів ЕДО.

Організації повинні дотримуватися правових та нормативних вимог щодо обробки, зберігання та передачі електронних документів. Основні вимоги будуть включати законодавство про захист даних, стандарти безпеки, а також політики та процедури.

Дотримання законів та регуляцій, таких як GDPR у Європейському Союзі або Закон України «Про захист персональних даних», для забезпечення конфіденційності та безпеки персональних даних. Виконання вимог міжнародних стандартів безпеки, таких як ISO/IEC 27001, для створення та підтримки ефективної системи управління безпекою інформації. Розробка внутрішніх політик та процедур для забезпечення безпеки електронних документів та відповідності правовим вимогам [2].

Отже, забезпечення безпеки електронного документообігу є критично важливим для захисту конфіденційності, цілісності та доступності інформації. Використання сучасних технологій шифрування, цифрових підписів, хешування, а також дотримання правових та нормативних вимог дозволяє організаціям ефективно захищати свої електронні документи. Інтеграція цих методів у повсякденну діяльність сприяє підвищенню загальної безпеки інформаційних систем та довіри до електронного документообігу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Іванова В.В. Інформаційна безпека як підсистема в системі економічної безпеки підприємства. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/38599/1/67-71.pdf> (дата звернення: 18.11.2024)
2. Програмування та захист інформації, електронний ресурс: зб. Наук. Ст. Студ./відп. ред. Т. О. Жирова. Київ : держ. Торг.-екон. Ун-т, 2024. Ч. 2. С. 180.
3. Смагло О. Перспективи розвитку блокчейн технологій у сфері глобального фінансового ринку. Економіка та суспільство. Вип.60. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3609/3540> (дата звернення: 18.11.2024)

ARTIFICIAL INTELLECT FOR ENHANCING COMMUNICATION CAPABILITY

The practical application of the artificial intellect in the defense communication structure is the peculiarity and challenge of the modern world. Moreover, while fighting for Ukrainian freedom against Russian aggression, developing a multilevel effective control and communication system implementing the artificial intellect is vital. Thus, the scientific novelty of the research is ensured by the systematic approach to the problem of studying software and hardware matching interoperability theory. Particular attention to the research is given to study electrodynamics and propagation of the radio wave tackling the requirement of robust and efficient communication structures architecture [1]. Besides, the issues of electronic countermeasures and electromagnetic compatibility are scrutinized by the physics and radio-electronic department at Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University. Also, the problems of the protocol data standardization and information security are discussed in the presentation.

There are five main features of the control and communication network systems with an artificial intellect, such as: using distributed multifunctional sensors to detect and track the trajectories of all flying objectives, integrated "friend or foe" identification systems, embedded advanced learning and memory accept centers, adaptive resource management and real-time optimizing presentation of information, necessary for making decisions. In creating such a system, it is necessary to understand clearly the advantages and disadvantages during practical application in an uncertain environment. Moreover, the control and communication network systems with an artificial intellect should be matched with standardized air command and control systems. Taking into account, that Ukraine is in "the eye of the storm" practical use of such a system is crucial. Firstly, using distributed multifunctional sensors to detect and track the trajectories of all flying objectives within the controlling sectors utilizing a distributed network of RADAR systems and passive optoelectronic ground observer equipment with the common integrated link systems transmitting data of detecting, and tracking flying objects. This stage is the data acquisition and analysis. That is why, increasing information flow can be distributed on

optimum routes to the advanced learning and memory acceptance centers. This information is vitally useful for advanced learning and memory acceptance centers. One of the important characteristics of the artificial intellect is the ability to both teach and accumulate knowledge in real time and space scale [2]. Any artificial intellect systems are as powerful as the data on which they are trained. So, artificial intelligence systems have great potential in two important components: adaptive information management from the different distributed sensors and parallel data processing. Adaptive management, involving an adjustment of the sensor's measuring parameters and processes and the coordination of sensors to suit each particular mission's requirements and changes in the unpredictable combat environment is discussed in the presentation. The information accumulation for the machine learning procedures for distributed ranging of sensors for promotion a new advanced form of adaptive management and parallel with an artificial intellect machine learning processes working much better than traditional techniques based on the control theory.

Meanwhile, embedded advanced learning and memory acceptance centers are used in conjunction with not only mathematical algorithms of the classic statistical Bayesian method but also the statistical Monte Carlo method. This new level of interoperability means the staff should operate multiple missions efficiently and effectively. The different missions can be managed by the artificial intellect under the control of a single expert. In addition, the command staff has enhanced computational potential, improved data analysis, and adaptation according to dynamic combat environments.

Thus, control and communication network systems with artificial intellect enhance situational awareness and get control of battlefields. It is useful to emphasize the fact that communications are key to all military operations; whether being used for situational awareness for a specific mission, or the general passage of information and orders process, communications play a vital part in ensuring the Armed Forces of Ukraine have the power of winning the war.

REFERENCES:

1. Artificial intelligence for communications and networks. / Second EAI International Conference / AICON 2020, virtual event, December 19-20, 2020.
2. Karpenko O. V. Problem-based learning method for evaluating engineering science cadet knowledge acquisition. Застосування Сухопутних військ ЗС України у конфліктах сучасності: збірник тез доповідей наук.-практ. конф. Львів; НАСВ, 29-30 листопада 2023р. С.177.

UPDATING MASTER'S EDUCATION PROGRAM «INFORMATION AND COMMUNICATION ACTIVITIES MANAGEMENT» AS A COMPONENT OF ITS IMPROVING IN TRAINING SPECIALISTS IN THE FIELD OF INFORMATION, LIBRARY AND ARCHIVAL STUDIES

Current trends in higher education reform in Ukraine, as part of its integration into the global educational landscape, necessitate updating educational programs to enhance their effectiveness in training specialists, particularly in the field of Information, Library and Archival Studies (ILAS). A contemporary educational program serves as an indicator of the quality of higher education [3]. In this context, the issue of updating the master's education program «Information and Communication Activities Management» (ICAM) is of significant interest, especially considering state policies regarding digitalization and the incorporation of English Medium Instruction into curricula [1, 2].

The updating of the master's education program ICAM occurs annually, taking into account the perspectives of stakeholders and academic staff. Last year, the educational program was revised to reflect current trends in digitalization and the development of soft skills, drawing on both domestic and foreign experiences with similar educational programs. During the formulation and updating of the educational program (EP), the main subjects of study included educational programs from the National Academy of Culture and Arts, Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University, Western Ukrainian National University, Borys Grinchenko Kyiv University, National Transport University, Kyiv National University of Culture and Arts, and National Aerospace University «KhAI». Among these, the Western Ukrainian National University's program underscored the relevance of the content in EP 2024 «Innovative Management in Professional Information and Communication Activities», particularly the inclusion of «Information Management» in the EP «Documentation and Information Activities».

The educational components (EC) «Persuasive Communication Strategies in Professional Activity» and «Digitalization and Webometrics of Document and Information Flows» were added to the EP 2024 following the analysis of the «Documentation and Information Activity» EP from KhAI. Furthermore, the components «Intellectual Property and Copyright» were integrated based on the examination of the EP from Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, KNUKiM, and ZUNU. Discussions about domestic educational programs held during the graduating department's meeting facilitated improvements in the EP's content, methodologies, techniques, and technologies. This ensures that graduates of the EP possess high qualification competencies.

The ICAM EP is structured to achieve the goal of training highly qualified, competitive specialists capable of contributing to the high-tech and innovative development of the state. These specialists will have the competencies and practical skills to utilize innovative methods, modern ICT, and communication strategies to optimize the management of information and communication activities in the field of ILAS amid its digital transformation. In developing and articulating the purpose and program learning outcomes of EP 2024, the experiences of similar foreign educational programs in the specialty 029 ILAS were also considered, particularly from Bulgaria, Poland, and the USA. The analysis of similar programs at Bulgarian higher education institutions revealed that modern directions in training specialists include library, information, and cultural management, along with business and management information technology. These insights informed the introduction of «Innovative Management in Professional Information and Communication Activities» and «Crisis Communication in Information, Library and Archival Affairs». The addition of «Persuasive Communication Strategies in Professional Activity» was informed by the study of a similar master's program at Kent State University, while the experience of St. Clement Ogridski University of Sofia was considered in integrating «Information Analysis and Consulting», which combines components of Information Management and ICT. The inclusion of «Intellectual Property and Copyright» in EP 2024 is based on the availability of the EC on Copyright at Jagiellonian University in the 2023 EP. The experiences of relevant master's EP in LIS at US universities: Chicago State University (emphasizes Research Methods in LIS), the University of Oklahoma (notes the relevance of Innovation Management in Professional Information and Communication Activities), and the University of Pittsburgh (informs the introduction of Methodology of Innovative Design in ILAS), have contributed to the EP ICAM.

Discussions of the experiences from foreign higher education institutions that train applicants for the second (master's) level in the specialty ILAS, and related fields are regularly held at the graduating department's meetings. The department's academic staff continuously seeks to implement innovative methods and technologies in the learning process. A collaborative effort is currently underway to develop the education program for 2025 by actively studying relevant educational programs in the field of ILAS to train highly qualified professionals for the prosperity of Ukraine.

REFERENCES:

1. Про застосування англійської мови в Україні. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (дата звернення: 03.11.2024).
2. Про цифровий контент та цифрові послуги. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text> (дата звернення: 03.11.2024).
3. Karpenko O. O. Educational program as an indicator of quality in training students in the field of information, library and archival studies. *Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: метаморфози навчального дизайну* : матеріали XI Міжнародної конференції, 3–4 березня 2021. Київ, 2021. С. 17–20. <http://dx.doi.org/10.12958/978-617-8016-78-4-2023>

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Інформаційна культура є складовою інформаційного суспільства в усіх підсистемах соціальних комунікацій, зокрема освітній. Виклики сьогодення вимагають від усіх учасників освітнього середовища ЗВО (здобувачів освіти, викладачів та адміністративного персоналу) високого рівня інформаційної культури як інструменту для орієнтації в ньому, критичного аналізу джерел інформації, а також забезпечення власної інформаційної безпеки. У цьому контексті актуальним є питання дослідження інформаційної культури освітнього середовища ЗВО в кризових умовах, зокрема війни, пандемії, або інших надзвичайних ситуацій.

Термін «інформаційна культура» визначають по-різному, але оптимальним, на наш погляд, є її визначення як сукупність знань, умінь, навичок, моделей поведінки, світогляду та цінностей людей глобального інформаційного суспільства, спрямованих на надання споживачам інформації, що відповідає їхнім потребам, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій [1].

У міжнародній науковій спільноті замість терміну «інформаційна культура» здебільшого вживається термін «інформаційна грамотність» у значенні використання інформації для розв'язання проблем шляхом її пошуку, аналізу, розпізнавання, оцінювання, знаходження [2].

У сучасному ЗВО інформаційна культура щодо розвитку навичок інформаційної грамотності, формування відповідального ставлення до використання інформації та вміння протистояти дезінформації, що є особливо актуальним в умовах кризових ситуацій, має бути складовою загальної культури всіх учасників педагогічної комунікації. Треба розрізняти правдиву інформацію від фейкових новин та маніпуляцій. Здобувачі освіти й викладачі, які мають високий рівень інформаційної культури, здатні уникати інформаційних загроз та захищати власну інформаційну безпеку. **Це можливо за умов наявності таких складових інформаційної культури:**

- критичного мислення, що дозволяє уникати паніки та емоційного впливу від надмірного потоку інформації, який особливо зростає в кризові періоди;

- комунікативних навичок, що дозволяє підтримувати якісну взаємодію в академічному середовищі навіть за умов дистанційного навчання чи обмеженого доступу до звичних ресурсів.

За умови розвинутої інформаційної культури ЗВО в умовах кризи оперативніше адаптуються до нових обставин. Високий рівень інформаційної культури сприяє швидкій адаптації здобувачів і викладачів до дистанційного або змішаного навчання, використання нових платформ та цифрових інструментів. Крім того, формування інформаційної культури допомагає розвивати навички самоосвіти, що є надзвичайно важливим у нестабільних умовах.

Для розвитку високого рівня інформаційної культури в освітньому середовищі ЗВО слід упроваджувати такі заходи:

- упровадження освітніх компонентів з інформаційної культури, безпеки та цифрової грамотності в освітні програми різних рівнів освіти, що сприятиме формуванню навичок захисту особистих даних і уникненню інформаційних загроз;
- розвиток критичного мислення через практичні семінари, тренінги, воркшопи з аналізу джерел інформації та оцінки їхньої достовірності, що дозволить підготувати молодь до самостійного оцінювання інформації в умовах кризи;
- підвищення кваліфікації НПП щодо вдосконалення їх інформаційної культури.

Формування інформаційної культури в освітньому середовищі ЗВО є:

- обов'язковою умовою підвищення професійної компетентності випускників у сучасному університетському навчальному середовищі як запоруки реалізації їхніх професійних знань, умінь і навичок;
- важливим фактором для підвищення стійкості студентів і викладачів в умовах кризи.

Отже, саме високий рівень інформаційної культури дозволяє не лише адаптуватися до змінних умов, але й активно брати участь у розбудові інформаційно безпечного суспільства. Тому розвиток і підтримка інформаційної культури повинні бути пріоритетом для ЗВО України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Karpenko O. O. Information culture as a component of professional competence of graduates in university learning environment Актуальные научные исследования в современном мире : сб. науч. трудов : материалы XXII международной науч.-практ. конф., 26-27 апреля 2017, Переяславль-Хмельницкий. – Переяславль-Хмельницкий, 2017. Вып. 4 (24). Ч. 1. С. 39–42.
2. Karpenko O. O. The information culture as means of enhancing the professionally oriented foreign language competence in the higher education. Media4u Magazine: Proceedings of 10th International Research Electronic Conference Media and Education. 2016. Special Issue. P. 59–63.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ: УПРОВАДЖЕННЯ ШІ ДЛЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ

В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій бібліотеки стикаються з необхідністю модернізації своїх традиційних методів роботи. Особливо актуально це в кризових умовах сьогодення (воєнний стан, пандемія), коли послуги надаються користувачам переважно в дистанційному форматі. Сучасні бібліотеки накопичують величезні обсяги оцифрованих документів, а також нових цифрових ресурсів, що створює суттєві виклики для бібліотечних установ, зокрема в контексті швидкого та ефективного пошуку інформації та забезпечення користувачів релевантною їм інформацією дистанційно.

Актуальність дослідження впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ) для обслуговування користувачів бібліотек підкріплюється зростаючою потребою в автоматизації обробки бібліотечних ресурсів. Традиційні методи каталогізації та пошуку вже не відповідають сучасним вимогам, що вимагає переходу на нові технологічні рішення. Так, у межах національного імпакт-проєкту «Цифровізація бібліотек» Мінцифри спільно з благодійним фондом FAVBET Foundation за підтримки Офісу Президента України та ВГО УБА у 2021 р було передано понад 3 000 комп'ютерів для цифровізації сільських бібліотек по всій Україні. Всього у межах національного проєкту планується передати 5 000 комп'ютерів [3]. Доступність інформації є пріоритетним завданням державної політики в контексті реалізації програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх». Держава докладє зусиль щодо забезпечення бібліотек інформаційними хабами, перетворення їх на осередки навчання і спілкування в умовах цифрових трансформацій системи соціальних комунікацій. У бібліотечних фондах зосереджено величезний обсяг досягнень суспільства, а найголовніша мета – зробити їх доступними. Тому важливою є задача вдосконалення релевантності пошукових запитів потребам користувачів.

Технології ШІ можуть суттєво поліпшити ці процеси, надаючи бібліотекам нові інструменти для управління інформацією, оскільки засновані на принципах, прийомах, методах і системах щодо створення і надання релевантних послуг користувачам. Серед основних переваг впровадження ШІ в бібліотечну справу можна

виділити: автоматизацію процесів, покращення якості обслуговування користувачів, а також оптимізацію пошукових систем. Технології штучного інтелекту найбільш ефективно використовуються в каталогізації, класифікації, інформаційному пошуку, технічному обслуговуванні та багатьох інших бібліотечних послугах. Так, алгоритми машинного навчання здатні аналізувати запити користувачів і забезпечувати більш точні результати. Це дозволяє не тільки зменшити час, необхідний для пошуку інформації, але й покращити загальний досвід взаємодії з бібліотечними ресурсами. Окремі елементи ШІ застосовуються у сучасних бібліотеках у вигляді модулів, вбудованих у ПЗ бібліотек, а саме у вигляді чат-ботів щодо надання довідково-інформаційних послуг, у процесах автоматичної каталогізації й класифікації через оптичне розпізнавання символів (OCR), автоматичний переклад іншомовних документів завдяки обробці природної мови (NLP), в автоматичному індексуванні за допомогою експертних систем тощо [1]. Упровадження інтелектуальних систем у бібліотечну справу може призвести до істотного підвищення ефективності роботи установ. Завдяки автоматизації рутинних процесів бібліотекарі зможуть більше часу приділяти безпосередньому спілкуванню з користувачами і консультуванню.

Застосування технологій штучного інтелекту значно покращить якість відносини між авторами, видавцями, бібліотекарями та кінцевими користувачами документної продукції, створить умови для наявності в бібліотеках лише активно запитуваної літератури, звільнить книжкові магазини від знищення незатребуваної друкованої продукції, стрімко зросте загальний рівень культури читання [2]. Також важливою складовою ШІ може бути аналіз поведінки користувачів задля кращого розуміння їх запитів.

Отже, цифрова трансформація бібліотечних установ через впровадження технологій штучного інтелекту відкриває нові горизонти для оптимізації пошуку документів. Цей процес не лише покращує доступ до інформації, але й підвищує якість обслуговування, що, у свою чергу, може суттєво вплинути на розвиток бібліотечної справи в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дем'янюк Л. М. Штучний інтелект у бібліотечній практиці: зарубіжний досвід. Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 4 жовт. 2022 р. 2022. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1474/>.
2. Мамедова С. І. Застосування штучного інтелекту в бібліотеках у контексті цифрової трансформації суспільства. *Culturological Almanac*. 2023. № 4. С. 231–238. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.32> (дата звернення: 03.11.2024).
3. Denbnovetskyi S. Digital transformation of ukrainian libraries in the conditions of globalization transformations. *Scientific Journal «Library Science. Record Studies. Informology»*. 2022. No. 1. URL: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2022.257256> (date of access: 03.11.2024).

НАВИЧКИ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Ділова кшого значення. Звичайна комунікація не завжди доречна в ділових ситуаціях, тому її замінює спеціалізована «ділова комунікація», яка робить спілкування більш зручним та ефективним. Одна з основних проблем сучасного світу – недостатня освіта у сфері ділової комунікації. У своїх працях такі автори, як І. Кіндрат, Б. Л. Гривнак, Ж. Л. Крисько, О.А. Скишляк докладно ана омунікація є невід’ємною частиною життя сучасної успішної та освіченої людини, оскільки вона забезпечує ефективну передачу інформації в різних галузях спілкування. У сучасних умовах глобалізації та розвитку інформаційних технологій важливість правильного формування ділових комунікацій набуває ще біль лізують значення та вплив ділового спілкування на успіх і компетентність фахівців.

Мета (завдання) дослідити сутність та реалізацію ділової комунікації як основу успішної професійної діяльності сучасного фахівця.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі кожна професія вимагає знань ділового спілкування. Новий комунікативний простір ділової людини передбачає знання специфіки й складності процесу комунікації; розуміння причин і наслідків невдалої комунікації; володіння культурою ділового спілкування; знання технік комунікації у ситуаціях міжособистісного та ділового спілкування, а також переосмислення стереотипів мислення й поведінки у професійній взаємодії. Формування професійної особистості включає не лише фахові знання, вміння та навички, а й духовне збагачення. Володіння культурою ділового спілкування сприяє встановленню та розвитку відносин співробітництва і партнерства між колегами, керівниками, підлеглими, партнерами та конкурентами, багато в чому визначаючи їх ефективність. Майбутні фахівці повинні розуміти, що для успішної діяльності вони можуть і повинні навчитися орієнтуватися у підходах до партнерів, адекватно розуміти реальність, обирати способи ділового спілкування, які сприятимуть їхньому успіху. [1]

Чим краще будуть розвинені навички усної та письмової ділової комунікації, тим ефективнішими будуть їхні результати. Ділова комунікація важлива в різних сферах ділового життя, зокрема в дипломатичних, правових, адміністративних, економічних і комерційних відносинах. Успішне ведення переговорів, ділових бесід, обгово-

рення професійних питань, грамотне складання ділових документів є важливими складовими навичок ділової комунікації. У сучасних умовах жорсткої конкуренції ставлення до ділових комунікацій зазнало змін, оскільки з’явився новий комунікативний простір, пов’язаний з демократизацією соціально-економічних відносин. Навички ділової комунікації набули особливої важливості як фактор досягнення професійного успіху. Навички ділової комунікації за таких обставин набули особливої значимості як чинник досягнення професійного успіху. [2]

Ділове спілкування завжди має конкретну мету, на відміну від звичайного міжособистісного спілкування, яке може не мати прихованих мотивів чи намірів.

Важливість ділового спілкування полягає у:

- спільному використанні можливостей або нових бізнес-планів;
- складанні порядку денного та пропозицій (діловий лист);
- укладанні угод;
- надсиланні та виконанні замовлень;
- успішному продажі;
- проведенні практичних зустрічей;
- налагодженні контактів.

Ділова комунікація передбачає як вербальний, так і невербальний типи вираження. Основне правило — повідомлення має бути підібране з урахуванням етикету й норм ділового мовлення. Мовні коди можуть відрізнятися залежно від цінності та сприйняття ситуації обома сторонами. Ділові комунікації повинні бути чіткими та зрозумілими, щоб зменшити комунікаційні бар’єри. [3]

У сучасному світі жодна сфера не обходиться без листування та спілкування з колегами, клієнтами чи партнерами. Вміння вести діалог з дотриманням правил свідчить про компетентність автора повідомлення. **Основні правила ділового спілкування в онлайн-форматі включають:**

- звернення по суті;
- чіткий тон повідомлень;
- уникнення конфліктів;
- перевірку повідомлень на помилки;
- економію часу. [4]

Недостатня освіта у сфері ділової комунікації — це одна з ключових проблем сучасності, що часто стає на заваді професійному зростанню. Покращуючи комунікативні навички, кожен фахівець підвищує свої шанси на успіх і просування. **Декілька способів розвитку та вдосконалення навичок ділової комунікації включають:**

- уміння слухати інших,
- ведення чіткого й зрозумілого листування;
- професійне спілкування;
- розвиток емоційного інтелекту;
- правильне розуміння мови тіла;
- уміння ділитися ідеями. [3]

Ділове спілкування передбачає загальні правила, які будуть доречні в будь-якій ситуації:

- бути щирим;
- посміхатися;
- вміти слухати;
- заохочувати співрозмовника говорити про себе;
- підтримувати тему, цікаву співрозмовнику.

Дотримання правил ділової комунікації та їх практичне застосування- це інвестиція у власний професійний імідж. Проте, вивчаючи правила комунікації, не слід забувати, що основою будь-якого спілкування є ввічливість і повага до співрозмовників. [5]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Крисько Ж. Л., Скишляк О. А. Важливість неформальних комунікацій в управлінні бізнесом. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. 2019. Випуск 32. С.131-136. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/21.pdf. (дата звернення: 25.03.2021).
2. Б. Л. Гривнак. Лекція. Роль міжособистісної комунікації у процесі ділового спілкування <http://surl.li/gdjcvl>. 2022.
3. Команда Sweet CV. Блог. Чому ефективне спілкування важливе у корпоративному світі. URL: <https://sweetcv.com/ua/blog/effective-business-communication>. 23.01.24.
4. І.Кіндрат. Електронний журнал «Практика управління закладом освіти» Стаття. Підвищуємо майстерність. Ефективна комунікація. Складіть власну формулу ефективної комунікації URL: <https://edirshkoly.expertus.com.ua/10008595>. 08.2023
5. Школа бізнесу Нова Пошта. Діловий етикет: принципи спілкування з партнерами URL: <https://online.novaposhta.education/blog/dilovij-etiket-printsipi-spilkuвання-z-partnerami>.6.03.23

Катков Ю. І., д-р іст. наук, проф., Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Київ,

Муляр Р. О., магістр, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Київ

ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН MARKETPLACE-ПЛАТФОРМ ДЛЯ ПОШУКУ ЗАМОВЛЕНЬ ВАНТАЖОПЕРЕВЕЗЕННЯ

Соціальні комунікації тісно пов'язані з Marketplace-платформами, оскільки саме комунікація є ключовим елементом, що дозволяє користувачам взаємодіяти, обмінюватися інформацією та укладати угоди. Основними аспектами такої взаємодії між учасниками Marketplace-платформ є наступне: Marketplace-платформи використовують соціальні мережі для комунікації; на сучасних Marketplace-платформи є чат-боти, онлайн-підтримка і FAQ для покращення користувацького досвіду; Marketplace-платформи об'єднують користувачів із подібними інтересами, створюючи своєрідні онлайн-спільноти; Marketplace-платформи активно займаються соціальною відповідальністю, підтримують благодійні проекти, організують заходи та події, що також сприяє формуванню позитивного іміджу та поліпшенню соціальних комунікацій із суспільством. Усе це свідчить про те, що Marketplace-платформи, крім комерційної функції, також виконують роль комунікаційних платформ, де соціальні взаємодії стають основою для довіри, ефективної роботи та розвитку бізнесу. Тому виникає завдання метою якого є визначення шляхів застосування онлайн Marketplace-платформ.

Постановка завдання. Marketplace-платформи є ключовим елементом соціальної комунікації, що дозволяє користувачам взаємодіяти, обмінюватися інформацією та укладати угоди. Marketplace-платформи виконують як комерційні функції, також виконують роль комунікаційних платформ, де соціальні взаємодії стають основою для довіри, ефективної роботи та розвитку бізнесу. Використовуючи load boards, спеціалізовані додатки, соціальні мережі, класичні дошки оголошень, співпрацю з брокерами та забезпечуючи конкурентні умови, координатори можуть успішно знаходити та залучати кваліфікованих водіїв. Це створює умови ефективного пошуку водіїв, готових перевозити вантажі, вимагає використання різноманітні стратегії. Тому виникає завдання пошуку методів постійного аналізу, щоб підвищити ефективність цих методів та здатність адаптувати стратегії відповідно до змін на ринку, що своєчасним та актуальним завданням [1, 2, 3].

Мета дослідження. Підвищення ефективності використання Marketplace-платформ вимагає стратегічного підходу та використання ефективних методів пошуку водіїв, готових перевозити вантажі, вимагає використання різноманітних стратегій, шляхом застосування сучасних методів постійного аналізу інформації в соціальних мережах, на дошках оголошень та інші

Результати дослідження. Marketplace - це онлайн платформа, яка об'єднує продавців та покупців, дозволяючи

останнім придбати товари або послуги від різних поставальників у одному місці, де продавці можуть продають свої товари або послуги. Marketplace виступають як посередники, забезпечуючи зручний інтерфейс для перегляду, порівняння та покупки продукції без необхідності відвідувати окремі веб-сайти кожного продавця. Marketplace створюють інструменти для ведення бізнесу, такі як системи обліку, зберігання даних та зв'язок з клієнтами. Вони також можуть надавати послуги з доставки та обробки платежів. Приклади популярних Marketplace: Amazon, eBay, Alibaba, Etsy та OLX.

Основні характеристики Marketplace:

1. Різноманітність товарів та послуг: На одному Marketplace можна знайти широкий асортимент товарів від різних продавців, що дозволяє покупцям вибирати найкращі пропозиції.
2. Платформа для продавців: Малий та середній бізнес може використовувати Marketplace для розширення свого ринку збуту без значних інвестицій у власний інтернет-магазин.
3. Безпека транзакцій: Багато Marketplace забезпечують безпечні способи оплати та захист покупців від шахрайства.
4. Відгуки та рейтинги: Покупці можуть залишати відгуки та оцінки про товари та продавців, що допомагає іншим користувачам приймати обґрунтовані рішення.
5. Логістика та доставка: Деякі Marketplace надають власні логістичні послуги або співпрацюють з кур'єрськими службами для організації доставки товарів.

Переваги Marketplace:

- Зручність: Можливість придбати необхідні товари в будь-який час та з будь-якого місця.
- Конкурентні ціни: Завдяки наявності багатьох продавців, ціни можуть бути нижчими завдяки конкуренції.
- Широкий вибір: Великий асортимент товарів дозволяє знайти навіть унікальніші продукти.
- Порівняння пропозицій: Легко порівнювати ціни, характеристики та відгуки різних товарів.

Виклики та недоліки:

- Конкуренція для продавців: Велика кількість продавців може ускладнити виділення свого товару.
- Контроль якості: Не завжди легко перевірити якість товарів, особливо у випадку нових або маловідомих продавців.
- Комісії та збори: Багато Marketplace беруть комісію з продажу, що може вплинути на прибутковість продавця.

Таким чином Marketplace стали невід'ємною частиною сучасної електронної комерції, надаючи зручний та ефективний спосіб для купівлі та продажу товарів та послуг. Вони сприяють розвитку малого бізнесу, розширюють можливості для споживачів та стимулюють конкуренцію на ринку, що в кінцевому підсумку приносить користь обом сторонам. Звідси використання Marketplace корисне для пошук водіїв, готових перевозити вантажі.

Відомі основні шляхи, які допомагають координаторам успішно знаходити та залучати відповідних водіїв через різні платформи. **Ось приклади таких шляхів:**

1. Load Boards (Транспортній Marketplace). Load Boards (таблиці вантажів) є основним інструментом для знаходження водіїв та вантажів. Ця платформа включає: DAT Load Board (ресурс має детальні оголошення про вантажі, включаючи тип, розміри, місце відправлення та доставки, а також пропозиції щодо оплати); Truckstop.com (ресурс використовує фільтри для пошуку водіїв за регіоном, типом транспорту та іншими критеріями); 123Loadboard (ресурс дозволяє пошук водіїв за різними параметрами та надає додаткові інструменти для управління фрахтами).
2. Спеціалізованих Мобільні Додатків, якій значно спрощують процес пошуку водіїв, а саме: Uber Freight (додаток, що з'єднує вантажовідправників з водіями, тобто зареєструйтеся як вантажовідправник, розміщуйте свої вантажі та отримуйте пропозиції від доступних водіїв); Convo (додаток автоматизує процеси пошуку та бронювання водіїв); Trucker Path (використовується як водіями, так і вантажовідправниками для пошуку вантажів та водіїв відповідно).
3. Оптимізації Оголошень та Вимог, якій допомагає правильно оформити оголошення для залучення якісних водіїв важливо (детальний опис вантажу, строки доставки конкурентна оплата, умови співпраці)
4. Використання Соціальних Мереж та Професійних Спільнот можуть бути потужним інструментом для пошуку водіїв, а саме: Facebook Groups (групи присвячених логістиці, транспортуванню та вантажоперевезенням, публікує оголошення та взаємодіє з потенційними водіями); LinkedIn (використовує професійні мережі для пошуку кваліфікованих водіїв, створює пости та рекламує ваші вакансії); Форуми та Спільноти (наприклад, Truckers Report, дозволяє взаємодіяти з водіями та знаходити зацікавлених кандидатів).
5. Традиційні методи пошуку шляхом розміщення Оголошень на Класичних Дошках Оголошень та Job Boards, а саме: Indeed (розміщує вакансії для водіїв вантажівок, використовуючи релевантні ключові слова та детальні описи); Craigslist (в розділі «Jobs» можна знайти водіїв, готових до перевезення вантажів); ZipRecruiter (платформа для розміщення вакансій та пошуку кандидатів).

6. Співпраця з Фрахтовими Брокерами, які мають великий досвід та бази даних водіїв. Брокери вантажів можуть допомогти вам знайти надійних водіїв, які відповідають вимогам, але мають комісійні угоди.
7. Забезпечення Конкурентоспроможних Тарифів та Переваг можна забезпечити привабливими умовами, а саме: конкурентні тарифи, бонуси та інcentиви, гнучкі умови співпраці.
8. Використання Системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) та Автоматизованих Інструментів Управління (AIU) допомагають **ефективно організувати пошук та взаємодію з водіями наступним чином:**
 - CRM-системи забезпечують збереження контактів, відстеження взаємодій та автоматизації комунікацій.
 - AIU-системи забезпечують налаштування автоматичної відповіді на запити, нагадування та інші рутинні завдання.

Marketplace в Україні. В Україні набули популярності кілька онлайн- Marketplace, які пропонують споживачам **широкий асортимент товарів і послуг:**

- Rozetka.com.ua: найбільший інтернет-магазин в Україні, що пропонує широкий вибір товарів від електроніки до побутових товарів.
- Prom.ua: відомий ринок, орієнтований на транзакції «бізнес-бізнес» (B2B), що об'єднує підприємства різних галузей.
- Epicentrk.ua: відомий своїм широким каталогом товарів, включаючи електроніку, побутову техніку тощо.
- Aliexpress.com: глобальний ринок, який також популярний серед українських споживачів для різноманітних товарів.
- Modivo: провідний онлайн-ринок моди, що пропонує одяг, взуття та аксесуари для чоловіків, жінок і дітей.
- Lardi-Trans: популярна платформа на ринках України, яка пропонує послуги пошуку вантажів і транспорту.

Ці Marketplace забезпечують споживачам зручні умови для здійснення покупок, пропонують продавцям різні інструменти для оптимізації продажів та надають інформацію про відстеження взаємодій та автоматизації комунікацій для вантажоперевезень.

Ефективний пошук водіїв, готових перевозити вантажі, вимагає використання різноманітних платформ та стратегій. Використовуючи load boards, спеціалізовані додатки, соціальні мережі, класичні дошки оголошень, співпрацю з брокерами та забезпечуючи конкурентні умови, координатори можуть успішно знаходити та залучати кваліфікованих водіїв. Важливо також постійно аналізувати ефективність методів та адаптувати стратегії відповідно до змін на ринку. Використання онлайн-Marketplace для пошуку замовлень на вантажоперевезення дозволяє перевізникам ефективніше працювати та знаходити замовлення, а замовникам – обирати найбільш надійних партнерів за вигідними тарифами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. When will we know the results of the 2024 presidential election? URL: <https://www.marketplace.org/> (дата звернення: 29.10.2024).
2. What is a marketplace? Benefits, importance and goals. URL: <https://uk.indeed.com/career-advice/career-development/what-is-a-marketplace> (дата звернення: 29.10.2024).
3. What is the difference between market and marketplace? - Watson Media. URL: <https://www.watsonmedia.net/question/what-is-the-difference-between-market-and-marketplace/> (дата звернення: 29.10.2024).

ВЕБСАЙТИ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ПРО УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ

Із розвитком цифрових технологій та поширенням Інтернету вебсайти стали важливим джерелом інформації для наукових досліджень, зокрема у сфері сучасної історії. Особливо це стосується аналізу історичних аспектів міжнародних відносин, зокрема українсько-турецьких. Використання вебресурсів дає змогу забезпечити ширший доступ до інформації, оперативність її отримання та перевірку достовірності джерел. У цьому контексті аналіз вебсайтів, присвячених двостороннім відносинам України та Туреччини, є важливою складовою формування якісної джерельної бази для наукових пошуків.

На дослідженні можливостей використання вебсайтів як джерел інформації вже акцентували свою увагу низка науковців, серед яких А. М. Пелещин і Т. М. Білушак [4], Л. С. Шевченко [3], Р. С. Гуревич і М. Ю. Кадемія [1], А. Г. Грітченко [2]. Їхні праці зробили вагомий внесок у розробку теоретичних і науково-прикладних підходів до аналізу цифрових ресурсів і вивчення їхньої ролі у проведенні наукових пошуків.

Спираючись на згадані напрацювання, нами було проведений аналіз вебсайтів, на яких оприлюднюється інформація про українсько-турецькі відносини та виокремлено такі основні групи вебресурсів, котрі можуть використовуватися у процесі сучасних наукових досліджень українсько-турецьких відносин:

1. Офіційні вебсайти урядових структур України та Туреччини. Офіційні документи та заяви керівництва України та Туреччини ми можемо знайти на вебсайтах Президента України (president.gov.ua) та Президента Туреччини (tccb.gov.tr), Кабінету Міністрів України (kmu.gov.ua), Верховної Ради України (rada.gov.ua) та Великих Національних Зборів Туреччини (tbmm.gov.tr). Електронні сторінки міністерств закордонних справ України (mfa.gov.ua) та Туреччини (mfa.gov.tr) є головними джерелами офіційної інформації щодо дипломатичних контактів і міжнародних відносин, зокрема у контексті двосторонньої міждержавної співпраці. На цих сайтах публікуються важливі заяви, документи та матеріали переговорів, які відображають стратегічні напрямки зовнішньої політики обох держав. Перелічені ресурси дають змогу дослідникам відслідковувати офіційні державні позиції щодо українсько-турецьких відносин на найвищому рівні.

Окрім цього, вагому роль у дослідженні специфічних аспектів українсько-турецької співпраці відіграють вебсайти профільних міністерств і відомств обох країн. Так,

наприклад, міністерства оборони України (mil.gov.ua) та Туреччини (msb.gov.tr) публікують матеріали з військово-технічного співробітництва, Міністерство економіки України (me.gov.ua) та Міністерство торгівлі Туреччини (trade.gov.tr) – поширюють інформацію щодо економічних та інвестиційних програм, а Міністерство культури та стратегічних комунікацій України (mcsc.gov.ua) і Міністерство культури та туризму Туреччини (ktb.gov.tr) інформують про культурну співпрацю, ініціативи в сфері туризму та культурного обміну. Ці джерела уможливають отримання всебічної картини співпраці між двома державами у різних галузях і сферах суспільного життя.

2. Вебсайти посольств і консульств обох країн. Сайти посольства України в Туреччині (turkiye.mfa.gov.ua) та посольства Туреччини в Україні (kiev-emb.mfa.gov.tr) є важливими інформаційними джерелами для науковців, які досліджують українсько-турецькі відносини. Вони містять офіційну інформацію про дипломатичні ініціативи, візові питання, освітні програми, а також аспекти торговельного співробітництва та культурних обмінів. Окрім цього, консульства обох країн в Туреччині та Україні активно надають матеріали, що стосуються правових питань, консульських послуг і локальних ініціатив співпраці. Вебсайти згаданих представництв допомагають дослідникам відстежувати офіційні позиції держав щодо ключових напрямків взаємодії та надають доступ до актуальних публікацій і документів, що є необхідними для комплексного мультивекторного аналізу двосторонніх відносин.

3. Електронні сторінки аналітичних центрів і дослідницьких інститутів. Електронні сторінки аналітичних центрів України, Туреччини та міжнародних організацій пропонують цінну інформацію для дослідження українсько-турецьких відносин. В Україні основними аналітичними центрами є Національний інститут стратегічних досліджень (niss.gov.ua), Центр Разумкова (razumkov.org.ua), Інститут світової політики (iwr.org.ua), Український інститут майбутнього (uifuture.org), а також Центр глобалістики «Стратегія XXI» (geostrategy.org.ua), а в Туреччині – Центр економічних та зовнішньополітичних досліджень (edam.org.tr), Турецький центр досліджень економічної політики (terav.org.tr), Фонд політичних, економічних і соціальних досліджень (setav.org) і Центр стратегічних досліджень при Міністерстві закордонних справ Туреччини (sam.gov.tr). Вони вивчають та аналізують проблематику та тенденції зовнішньої політики, економічні та безпекові питання

обох держав, в тому числі й двосторонню співпрацю та Чорноморське співробітництво.

4. Вебсайти міжнародних інформаційних агентств. Інтернет-сторінки вказаних агентств новин дають змогу дослідникам отримувати оперативну інформацію про актуальні події, одночасно пов'язані з Україною та Туреччиною. Наприклад, сайт «Європейська правда» (eurointegration.com.ua) є важливим українським медіа-ресурсом, що висвітлює зовнішню політику та міжнародні

ної перспективи, що сприяє отриманню збалансованої інформації з обох країн.

З урахуванням поданої типології вебсайтів доцільно ідентифікувати їхні основні сильні та слабкі сторони (табл. 1). Такий підхід дозволить визначити ефективність цих ресурсів у висвітленні складності українсько-турецьких відносин, оцінити рівень об'єктивності та достовірності інформації, а також виявити потенційні обмеження та ризики використання цих джерел у наукових дослідженнях.

ТАБЛИЦЯ 1

СИЛЬНІ ТА СЛАБКІ СТОРОНИ ВЕБСАЙТІВ ЯК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ ПРО УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ

Сильні сторони	Слабкі сторони
Оперативність надання інформації, адже завдяки її швидкому оновленню на сайтах новин і державних установ, дослідники можуть отримувати актуальні відомості про розвиток українсько-турецьких відносин.	Неоднорідність рівня достовірності інформаційних джерел. Так, вебсайти новин, особливо менш відомі або регіональні, можуть подавати інформацію з певним рівнем суб'єктивності або навіть містити неточності, не говорячи вже про фейкові повідомлення.
Легкість доступу до спеціалізованих інформаційних ресурсів, так як більшість вебресурсів є безкоштовними та за умов наявності Інтернет-мережі, є доступними у будь-який час доби, що знижує бар'єри для дослідників.	Підвищена мінливість контенту, тому що дописи на вебсайтах можуть бути зміненими або видаленими в будь-який час, що створює проблему збереження стабільних інформаційних джерел для тривалих наукових досліджень.
Мультиаспектність висвітлення фактів і подій в електронних інформаційних джерелах, оскільки велика кількість різних типів вебресурсів дає змогу отримати різнобічний погляд на проблематику українсько-турецьких відносин – від офіційної точки зору до детальних аналітичних оглядів і власних думок вузькоспеціалізованих експертів-практиків.	Залежність подання інформації від офіційної позиції владних структур або редакційної політики урядових вебсайтів, тому інформація, розміщена на вказаних ресурсах, часто відображає лише офіційну позицію держави, що може обмежувати об'єктивність аналізу висвітлених фактів і подій.

відносини, зокрема співпрацю між Україною та Туреччиною, а «Радіо Свобода» (radiosvoboda.org) надає незалежну інформацію про політичні події у формі інтерв'ю з фаховими експертами. Турецькі медіа, такі як «Hürriyet Daily News» (hurriyetdailynews.com), «Cumhuriyet» (cumhuriyet.com.tr) та «Bianet» (bianet.org), пропонують ґрунтовний аналіз та оцінку зовнішньої політики Туреччини та її відносин з Україною, висвітлюючи їх з позиції незалеж-

Узагальнюючи наведене, можна констатувати, що вебсайти, на яких висвітлюють українсько-турецькі відносини, є невід'ємними інструментами для оперативних і різнобічних наукових пошуків за окресленим напрямком і проблематикою. Однак, дослідники повинні критично ставитися до згаданих електронних джерел інформації, аналізувати її достовірність і точність, намагатися використовувати комбінацію різних типів вебсайтів для отримання більш збалансованої інформаційної бази.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник. Вінниця: ООО «Планер». 2015. 366 с.
2. Грітченко А. Г. Сучасні інформаційні технології у наукових дослідженнях. Інформаційні технології і засоби навчання. 2012. №2 (28). URL: <https://www.proquest.com/openview/9424b4b2e497953289fcca07b27da59/1?pq-origsite=gscholar&cbl=6515896>
3. Шевченко Л. С. Особливості застосування Веб-сервісів у навчальному процесі та науковій діяльності. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. № 16(23). С. 16–20. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10652>
4. Пелецишин А. М., Білушак Т. М. Інтернет-джерела як засіб використання інформації для джерелознавців. Сумський історико-архівний журнал. 2016. № 26. С. 16–23. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.
5. De Spiegeleire, Sephan et al. What The Official Websites Say. Developing and Testing A New Systematic Information Collection Method. HCSS Working Paper: The Hague Centre for Strategic Studies. 2014. 160 p.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ФОРМУВАННІ ГЛОБАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОСТОРІВ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Сучасний розвиток інформаційного суспільства супроводжується швидким зростанням ролі соціальних мереж у формуванні глобальних комунікаційних просторів. Соціальні мережі перетворилися на потужні платформи для обміну інформацією, ідеями та культурними цінностями між людьми з різних частин світу. У цьому контексті особливо важливим є дослідження того, як соціальні мережі сприяють інтеграції різних комунікаційних середовищ, формуючи нові канали для глобального обміну та взаємодії. Наукова проблема полягає у вивченні механізмів та наслідків впливу соціальних мереж на процеси комунікації в глобальному просторі, тому що ці платформи не лише сприяють взаємодії між окремими людьми, а й формують нові глобальні структури впливу, надаючи можливість малим групам або навіть окремим особам впливати на суспільну думку та масову комунікацію. Актуальність теми посилюється також тим, що глобалізація комунікаційних процесів через соціальні мережі має як позитивні аспекти: швидкий доступ до інформації, культурний обмін, так і негативні: фейки, дезінформація, маніпуляції.

Тому дослідження ролі соціальних мереж у формуванні глобальних комунікаційних просторів є необхідним для розуміння сучасних процесів глобалізації та їхнього впливу на комунікативні практики у світі. Проблема дослідження соціальних мереж як потужного комунікаційного засобу у процесах глобалізації суспільства стало предметом багатьох закордонних та вітчизняних наукових праць, серед яких М. Кастельс, Дж. Най, І. Макух-Федоркова, І. В. Гаркуша, В. І. Кайко, Є. П. Ворожейкін, О. П. Гаврилюк та інші.

Мета наукового дослідження полягає у вивченні ролі соціальних мереж у формуванні глобальних комунікаційних просторів, зокрема у визначенні основних тенденцій, викликів та впливів соціальних платформ на розвиток міжнародної взаємодії, обмін інформацією та культурне збагачення суспільств у цифрову епоху.

Формулювання основних результатів власного дослідження. У сучасному світі соціальні мережі та новітні технології відіграють ключову роль, кардинально змінюючи способи комунікації та взаємодії в суспільстві, тому що вони не лише дозволяють оперативну обробляти великі обсяги даних, а й суттєво впливають на струк-

туру комунікацій між людьми [5]. Тим паче, масштабне проникнення цих технологій і щоденна обробка гігантських потоків інформації вказують на виникнення нових мережевих структур, що формують обличчя глобального інформаційного простору. Як наслідок, швидкий розвиток інформаційних технологій трансформує міжнародні відносини та впливає на хід сучасних військових конфліктів. Важливо відзначити, що соціальні мережі дозволяють користувачам не лише ділитися інформацією, фотографіями, відео та аудіо, а й самостійно створювати контент, кидаючи виклик великим медіа-корпораціям, тому соціальні мережі здатні в інформаційному полі змінити динаміку конфліктів і суттєво впливати на формування світової громадської думки. До того ж, нові технології також трансформують міжнародні відносини, змінюючи роль держав і саму природу конфліктів, а отже, інформаційна революція докорінно переосмислила концепцію державного суверенітету та роль держав у глобальній політиці.

Крім того, соціальні мережі у глобальному комунікаційному просторі мають ряд позитивних елементів, серед яких можна окремо виділити:

- 1) масова доступність та інклюзивність;
- 2) відкритий доступ до інформації;
- 3) кроскультурна взаємодія;
- 4) колективне створення контенту;
- 5) можливість для мережевого активізму;
- 6) формування особистих і професійних зв'язків;
- 7) мобільність та інтерактивність та багато інших.

Проте, з огляду на основні переваги справедливо також зазначити, що соціальні мережі у глобальному комунікаційному просторі мають низку негативних аспектів, які включають: 1) дезінформація та фейкові новини; 2) інформаційна ізоляція; 3) кібербулінг і тролінг; 4) порушення конфіденційності та безпеки; 5) залежність від соціальних мереж; 6) посилення соціальної нерівності; 7) маніпуляція суспільною думкою; 8) зниження якості комунікації.

До того ж, сучасний соціокультурний розвиток тісно пов'язаний з новим рівнем інформаційних технологій, які сприяють поширенню комунікаційних зв'язків у суспільстві завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям комунікація стала всеохоплюючою у соціальному просторі та часі. Ступінь використання комунікаційних систем є показником цивілізаційного розвитку суспільства та його учасників, а також важливою умовою для подальшого

прогресу, тому для аналізу глобалізації в соціально-комунікаційній сфері важливо врахувати її просторові аспекти та зміст діяльності. Формування глобальної системи соціальних комунікацій визнано як наслідком, так і передумовою соціокультурної глобалізації загалом [2].

Крім того, окрім очевидних факторів, зазначимо, що Інтернет-комунікації порушують традиційні соціальні та інституційні норми, які керують нашою повсякденною діяльністю. Віртуальні спільноти, що виникають у мережі, стають альтернативою реальним. Учасники Інтернет-взаємодій поступово перемикають свою увагу з реальних колег, друзів, сусідів та рідних на віртуальних співрозмовників. Цей тип спілкування приваблює своєю анонімністю та можливістю створювати новий образ, обираючи ім'я, статус, звички й навіть недоліки [3]. Проте така свобода може призводити до відчуження та втрати реальної самоідентифікації. Інтернет перетворює особистість не тільки на індивідуальному рівні, але й у соціокультурному вимірі. Варто нагадати, що концепт особистості, як ми його розуміємо зараз, з'явився лише кілька століть тому. Активні користувачі віртуальних комунікацій часто втрачають чіткість своєї ідентичності, адже вона стає гнучкою й мінливою. Віртуалізація охоплює не лише суспільство, але й саму особистість, яку воно формує.

Варто зазначити, що зараз спостерігається тривожна тенденція зловживання новими технологіями та соціальними мережами терористичними організаціями. Наприклад, ІДІЛ активно використовує соцмережі для досягнення своїх політичних цілей, маючи змогу взаємодіяти з величезною глобальною аудиторією. Вони застосовують медіатехнології для поширення фотографій з місця бойових дій, публікації повідомлень різними мовами та залучення нових прихильників через класичні методи вербування. Інформаційна революція значно змінила поняття «сили» на міжнародній арені. Як зазначає американський політолог Дж. Най, відбувається «дифузія влади», коли уряди втрачають контроль над інформаційними потоками, що підриває суверенітет і посилює роль недержавних акторів. Однак, найбільша проблема полягає в тому, що провідні держави не здатні ефективно контролювати цей

процес, а терористичні угруповання самостійно формують свою владу, підриваючи західні культурні цінності та державні інституції [6].

У цьому контексті, повномасштабне вторгнення росії в Україну також яскраво демонструє як новітні технології та соціальні мережі стали важливим інструментом у сучасних конфліктах [4]. Зокрема, росія активно використовує тактику інформаційних війн, поширюючи дезінформацію через соцмережі, новинні сайти та анонімні канали, щоб підірвати підтримку України серед міжнародної спільноти і внутрішню стабільність. Це включає фейкові новини, маніпулятивні відео та кампанії зі зменшення довіри до українських державних інституцій. З іншого боку, Україна ефективно використовує цифрові платформи для залучення світової спільноти до підтримки своєї боротьби, поширюючи інформацію про наслідки російської агресії та закликаючи до міжнародної солідарності. Війна також продемонструвала, що в умовах інформаційної революції не тільки уряди, але й недержавні актори – активісти, журналісти та прості громадяни – можуть впливати на перебіг подій. Однак, ця «дифузія влади» також створює серйозні виклики для міжнародної безпеки, оскільки контролювати інформаційні потоки стає дедалі важче, а дезінформаційні кампанії можуть значно впливати на сприйняття війни у світовому масштабі [1].

Висновки та перспективи дослідження. Таким чином, соціальні мережі відіграють ключову роль у глобальному комунікаційному просторі, адже вони забезпечують миттєвий обмін інформацією між людьми з різних куточків світу. Це сприяє формуванню нових соціальних зв'язків, розвитку громадських рухів та поширенню культурних ідей. Соціальні мережі стають платформою для висловлення думок, обговорення актуальних питань та мобілізації суспільства в умовах кризи. Проте, поряд із позитивними аспектами, існують і виклики, такі як поширення дезінформації, кібербулінг та негативний вплив на психічне здоров'я користувачів. Як наслідок, роль соціальних мереж є двоякою: вони відкривають нові можливості для комунікації, але також потребують відповідального використання та критичного мислення з боку користувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ворожейкін Є. П. Соціальні мережі та месенджери як засоби громадянської самоорганізації в період російсько-української війни. «Baltija Publishing». 2022. Вип. 169. С. 1341-1344.
2. Гаврилюк О. П. Соціальні мережі як чинник формування культурних цінностей і норм. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2023. № 3. С. 39-44.
3. Гаркуша І. В., Кайко В. І. Психологічні аспекти та основні мотиви використання соціальних мереж. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2019. № 2. С. 40-47.
4. Макух-Федоркова І. Роль соціальних медіа в сучасних міжнародних конфліктах. Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва : матеріали міжнар. наук. конф., м. Львів, 3 грудня 2021 р. Львів, 2021. С. 87-91.
5. Castells M. The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. The Annals of the American Academy of Political and Social Science. 2008. № 616. P. 78-93.
6. Nye J. Cyber Power. Belfer Center for Science and International Affairs. URL: <http://belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/cyber-power.pdf>.

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»: ДО ПИТАННЯ МОДЕЛІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета повідомлення: розкрити узалежнення моделі викладання навчальної дисципліни від спеціальності, освітньо-професійних чи освітньо-наукових програм.

Актуальність теми обумовлена кількома факторами.

По-перше, дисципліна «Інтелектуальна власність» набуває популярності у закладах вищої освіти, про що свідчать освітньо-професійні та освітньо-наукові програми. Ще 2004 р. Міністерство освіти та науки видало наказ Про запровадження у вищих навчальних закладах навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність». З прийняттям Закону України «Про вищу освіту» цей наказ втратив чинність.

Входження України до Світової організації торгівлі (2008 р.), курс на євроінтеграцію (16.09.2014 р. ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС), а відтак, необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними нормами і нормами ЄС у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності (далі – ІВ), розбудова організаційної структури сфери ІВ, оновлення нормативно-правової бази ІВ. Активізувалася робота інформаційних установ, зокрема архівів, бібліотек та музеїв щодо дотримання авторських та суміжних прав.

По-друге, існує варіативність (широкий діапазон) навчально-методичного забезпечення (підручників, посібників, академічних курсів): Патентознавство та авторське право (можливо, некоректне поєднання терміноелементу – «знавство» що вказує на галузь знань та «право» як правової категорії; власне йдеться про об'єкти ІВ, які регламентуються патентним правом та авторським правом, при цьому за межами залишаючи такі об'єкти ІВ як промислові зразки, комерційні зазначення, торговельні марки, географічні зазначення та ін.); Патентознавство та інтелектуальна власність (галузь знань і правова категорія власності); Інтелектуальна власність та авторське право (власне, авторське право є складовою права ІВ); Основи інтелектуальної власності; Інтелектуальна власність; Право інтелектуальної власності; Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту; Авторське право в Інтернеті.

По-третє, дисципліна викладається для різних спеціальностей, різних рівнів освіти (магістр, доктор філософії) а відтак, має бути різною модель викладання. Особливо це стосується предметної сфери ІВ. Наприклад, у галузі знань «Право», спеціальності «Право» (081) предметна сфера вивчення акцентує увагу на правових аспектах ІВ: національне та міжнародне право ІВ, законодавство ЄС у

сфері ІВ, правові аспекти набуття (патентування, реєстрація), розпорядження (укладання ліцензійних угод), охорони та захисту (у тому числі у судовому порядку) прав на об'єкти права промислової власності, авторського права, в рамках підготовки законодавців, експертів з ІВ, суддів у справах ІВ, патентних повірених і т. д.

У галузі знань «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність» предметною сферою вивчення, вочевидь, мають стати такі об'єкти ІВ як промислові зразки, комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення, а також аспекти комерціалізації об'єктів ІВ, оцінки їх вартості [1].

Для спеціальності 181 «Харчові технології» галузі знань «Виробництво та технології» предметною сферою вивчення стануть такі об'єкти ІВ як винаходи, корисні моделі, географічні зазначення, питання патентування об'єктів права ІВ, патентні дослідження. Стандарт для другого (магістерського) рівня, один із небагатьох стандартів вищої освіти, включає у розділ «Результати навчання» положення такого змісту: «РН 8. Здійснювати захист інтелектуальної власності у сфері харчових технологій, виконувати відповідні патентні дослідження, готувати документи на отримання патентів на винаходи і корисні моделі» [2].

У межах спеціальностей 123 «Комп'ютерна інженерія» та 125 «Кібербезпека та захист інформації» галузі знань «Інформаційні технології» метою викладання дисципліни з ІВ є формування системних знань про організаційні засади та правове регулювання сфери інтелектуальної власності, детальне вивчення патентного й авторського права, а саме, патентування винаходів, набуття, охорона та захист авторського права на програмне забезпечення, бази даних, ліцензування прав на об'єкти ІВ. Одним із перспективних та важливих напрямів є вивчення охорони авторських прав у цифровому середовищі, розвитку штучного інтелекту.

Найменш дослідженими у сфері ІВ є питання оцінки вартості об'єктів ІВ, методів оцінки, визначення вартості майнових прав на об'єкти ІВ, що вноситься до статутного капіталу господарського товариства, встановлення вартості паушальних платежів та роялті, розвитку бізнесу у сфері ІВ. Ці проблеми потребують міждисциплінарного вивчення на межі правознавства та економіки.

Сфера шоу-бізнесу, медіа, мистецтва (образотворче мистецтво, література, дизайн, кінематографія, фотомистецтво) орієнтована на сферу охорони, захисту авторського

права та суміжних прав, розпорядження майновими правами авторів, виконавців, організацій мовлення, виробників фонограм та відеограм.

Для спеціальності 029 другого (магістерського) рівня освітньо-професійної програми «Управління інформаційно-комунікаційною діяльністю» у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій вперше запроваджено дисципліну «Інтелектуальна власність та авторське право». Освітній стандарт цієї спеціальності для другого (магістерського) рівня серед спеціальних/фахових компетентностей (для освітньо-наукових програм) називає «Здатність застосовувати законодавство про авторське право для потреб практичної діяльності». Пункт 15 результатів навчання (для освітньо-професійних

програм) зазначає: «Застосовувати законодавство, що регулює управління авторськими правами в інформаційній галузі» [3]. Предметна сфера вивчення ІВ для цієї спеціальності включає питання авторських та суміжних прав на документи архівних та бібліотечних фондів, характеристику об'єктів ІВ в інформаційних установах, дотримання авторського права та суміжних прав архівами, бібліотеками, іншими інформаційними установами, напрямів роботи інформаційних установ з об'єктами авторського права та суміжних прав, створення об'єктів авторського права (бази даних самих інформаційних установ), сучасних проблем дотримання авторського права у діяльності інформаційних установ при комплектуванні фондів, використанні та наданні у користування, цифровізації документів, участі в медіапроектах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стандарт спеціальності 076 не включає положення про ІВ. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/076-pidpriemn-torg.birzh-diyaln-bakalavr-1.pdf> (дата звернення - 01.11.2024).
2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 181 «Харчові технології», затверджений Наказом МОН № 1295 від 22.10.2020 р. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/10/23/181-Kharchov.tekhn.mahistr.1.pdf>. (дата звернення - 01.11.2024).
3. Стандарт вищої освіти України, спеціальності 029 ступеня вищої освіти (магістр). С. 7-8. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-magistr.pdf> (дата звернення - 01.11.2024).

ФІЛОСОФІЯ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ НАУКОВЦЯ В ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Тенденції розвитку сучасної науки визначають нові умови формування філософії науки та світоглядної культури науковця. В умовах інформаційно-технологічного вдосконалення наукової сфери актуалізувалася необхідність не лише генерувати нові знання, а й інтегрувати їх у суспільні процеси, взаємодіяти з широкою аудиторією та долати інформаційні бар'єри, які виникають на шляху розуміння і сприйняття науки в суспільстві. У цьому контексті світоглядна культура науковця відіграє ключову роль, адже саме вона визначає не лише його погляди на наукову діяльність, але й підхід до комунікації та соціальної відповідальності. Варто враховувати, що наука стає дедалі складнішою, постає потреба швидкого впровадження новітніх науково-технічних досягнень і налагодження взаємодії між науковою спільнотою та суспільством. Помітними явищами сьогодні є нерозуміння важливості наукових досягнень, відбувається поширення антинаукових уявлень та упередженого ставлення до науки. У такій ситуації світоглядна культура науковця має включати не тільки академічні знання, а й уміння налагоджувати соціальну комунікацію задля забезпечення зростання рівня суспільної довіри до науки та нових відкриттів.

Філософські аспекти даної проблеми включають питання етики, соціальної відповідальності та критичного мислення. Філософія допомагає науковцям сформувати етичний підхід свого наукового пошуку, враховуючи його вплив на суспільство і можливі соціальні наслідки. Окрім того, світоглядна культура сприяє усвідомленню науковцями своєї ролі як учасників соціальних комунікацій, які не лише розповідають про наукові відкриття, але й формують суспільне уявлення про важливість знань.

Світоглядну культуру науковця формують: філософські принципи, включно розуміння ролі науки у світі, усвідомлення важливості таких аспектів, як істина, об'єктивність і соціальна справедливість; етика та відповідальність через готовність науковця оцінювати потенційний вплив своєї роботи на суспільство, уникати псевдонаукових тверджень, упереджень та інших етичних порушень; міждисциплінарне мислення, яке розширює горизонти науковця, дозволяє розуміти зв'язок своєї роботи з іншими галузями знань, що особливо важливо в умовах сучасних глобальних викликів; критичне мислення, яке забезпечує об'єктивність, здатність аналізувати, перевіряти факти, ставити під сумнів неперевірені твердження та уникати упереджень; культура комунікації, включно

вміння доносити наукові знання до громадськості, пояснювати складні наукові концепції зрозумілою мовою, щоб підвищити рівень наукової грамотності серед населення і сприяти позитивному сприйняттю науки [1].

Перед науковою спільнотою сьогодні постають практико-світоглядні виклики: розвиток інформаційного суспільства, зростання ролі і впливу мас-медіа та соціальних мереж, які виступають трансляторами достовірних і сумнівних / неперевірених наукових даних. Соціальні комунікації стають важливим інструментом впливу на громадську думку, популяризації наукових досягнень, залучення громадськості до обговорення важливих наукових проблем.

Загалом, філософія світоглядної культури науковця є необхідною умовою формування відкритого, етичного та відповідального підходу до наукової діяльності й налагодження комунікації. Вона сприяє більш глибокому розумінню ролі науки в сучасному світі та забезпечує необхідні умови для діалогу між науковцями та суспільством. Формування філософії сучасного науковця повинно включати комплекс вивірених наукових підходів та напрямів розвитку. Світогляд, як основа наукової діяльності, визначає ціннісні орієнтири науковця, його підхід до досліджень та етичну відповідальність у виборі тематики. Формування світоглядної культури науковця допомагає краще орієнтуватися в суспільних і культурних викликах, адаптуючи наукові досягнення до потреб суспільства [2].

Культура наукової комунікації, визначає у сучасному світі комунікацію наукових знань і є основою інтеграції науки у соціальні процеси. Науковці не лише розробляють нові знання, але й доносять їх до громадськості через популярні медіа, освітні проекти та наукові дискусії, що формує культуру відкритості та прозорості у науці. Критичне мислення та етика в науці є неодмінною складовою становлення сучасного науковця. Науковець повинен володіти критичним мисленням та дотримуватися етичних стандартів, що дозволить не тільки виявляти фальсифікації та необґрунтовані твердження, але й забезпечувати об'єктивність та надійність науки.

Філософські основи соціальних комунікацій відіграють роль посередника між наукою та суспільством та дозволяють краще зрозуміти етичні та світоглядні аспекти цього процесу. Розглядаються питання відповідальності

науковця перед суспільством, об'єктивності наукових знань та їх впливу на суспільні цінності. Роль комунікаційної культури в інтеграції науки та суспільства продовжує утримувати визначальні позиції у науковому світі. Світоглядна культура науковця сприяє формуванню позитивного ставлення громадськості до науки, покращує довіру до наукових досліджень та підвищує рівень обізнаності щодо актуальних проблем. Науковець, обізнаний у соціальних комунікаціях, здатен ефективніше презентувати наукові знання, роблячи їх доступними для широкої аудиторії [1].

Міждисциплінарний підхід у формуванні світоглядної культури виступає неодмінною умовою формування повноцінної світоглядної культури. Науковець має володіти міждисциплінарними знаннями та навичками, які дозволяють йому комплексно розуміти та пояснювати суспільні

процеси, відтак долучатися до вирішення глобальних викликів.

Загалом, філософія світоглядної культури науковця у сфері соціальних комунікацій ґрунтується на усвідомленні соціальної відповідальності, відкритості до комунікації та розвитку етики й критичного мислення. Це важливі компоненти, які забезпечують інтеграцію науки в сучасне суспільство та формування позитивного образу науки. Світоглядна культура науковця допомагає орієнтуватися у великому потоці інформації, відокремлювати справжні наукові знання від дезінформації, а також ефективно протидіяти поширенню антинаукових поглядів. Завдяки сформованій світоглядній культурі науковець стає важливим учасником суспільного дискурсу, формуючи інтелектуальне середовище, що сприяє розвитку суспільства і забезпечує соціальну користь від наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Корж Г.В., Васильченко Р.В. Світоглядна культура: традиції та сучасність: монографія. Мін-во освіти і науки України, ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Харків: Панов А.М., 2020. 212 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/4027>
2. Ясперс К. Психологія світоглядів / пер. з нім О. Кислюк, Р. Осадчук. Київ : Юнгіверс, 2009. 464 с.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЯХ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Актуальність теми дослідження. В умовах сьогодення інформаційні технології здобули поширення за усіма сферами бізнесу. Масштабне застосування інформаційних технологій фактично є не лише популярним трендом, але й суттєвою вимогою часу, обґрунтованою цілим рядом факторів: стрімкий науково-технічний прогрес, інформатизація суспільного розвитку, сучасні наукові здобутки, цифрова трансформація. А тому, маркетинг, як рушійний механізм комунікації між продавцем та покупцем потребує сучасного вивчення, сталого моніторингу та активного, добросовісного застосування штучного інтелекту в розрізі усіх сфер застосування.

Метою роботи є аналіз сучасних тенденцій, проблем та перспектив застосування штучного інтелекту в маркетингу.

Завданням даної наукової роботи є: аналіз поточних наукових досліджень щодо теорії та практики застосування штучного інтелекту в маркетингу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні наукові дослідження та публікації в частині досліджуваної теми розкривають наступні питання: взаємозв'язок наукових технологій та маркетингу: С. Верма, О. Костенко, В. Петренко, С. Чандра; еволюція маркетингової парадигми із застосуванням сучасних інструментів інформаційних технологій (штучного інтелекту) Н. Стебнюк, сучасні маркетингові наслідки технологізації Н. Юдіна, трансформація маркетингових функцій суб'єктів підприємництва під впливом інформаційних технологій: Н. Проскуріна.

Першою проблемою на шляху дослідження обраної теми є відсутність чіткого категоріального апарату. Так, дослідники розглядають штучний інтелект як сучасний стан наукової революції; засіб сучасного вирішення переважної більшості проблем як в поточний час, так і в майбутньому [3].

На нашу думку під штучним інтелектом в маркетингу варто розглядати сучасний інформаційний засіб у вигляді нейромережі, які служать дієвим інструментом збору, аналізу та інтерпретації великих обсягів інформаційних потоків про споживачів, їхні смаки та уподобання, звички та бажання з метою формування персональних пропозицій та рекомендацій.

На основі наведеного визначення відзначимо основні можливості маркетингу із застосуванням штучного інтелекту:

1. Досконале розуміння сучасних тенденцій та напрямків зміни ринків і поведінки споживачів. Штучний інтелект дає змогу маркетологом більш влучно визначати поведінкову зміну діяльності конкурентів (мається на увазі: методологічні та стратегічні засади ціноутворення чи розподілу), оцінювання потенційного попиту на наявні продукти, аналіз наявних відгуків споживачів товарів, робіт чи послуг.
2. Позиціонування, сегментація та таргетинг. Штучний інтелект дає змогу оптимального формування груп клієнтів, що, в свою чергу, оптимізує цілеспрямованість реклами, надання більш точних та корисних рекомендацій відносно продуктів та брендів на основі врахування інтересів споживачів.
3. Маркетингова підтримка клієнтського обслуговування передбачає активне застосування чат-ботів з метою цілодобової підтримки користувачів, підвищення якості обслуговування та повноцінну інформаційну підтримку мінімальних запитів.
4. Розробка цінової стратегії та товарної пропозиції. За допомогою штучного інтелекту є ймовірність формування нових продуктів або модифікації вже існуючих.

Таким чином, штучний інтелект в маркетингу розкриває наступні можливості:

- аналіз поведінки споживачів;
- формування персоналізованих пропозицій;
- оптимізація процесу логістики;
- оптимізація обробки замовлень;
- управління процесом інвентаризації;
- аналіз цінової пропозиції [1].

Ми розділяємо думку Миронинко В. в частині окреслених нею ризиків застосування штучного інтелекту в маркетингу:

- обмеженість навичок в умовах реалізації певних простих задач (наприклад, чат бот може викликати у певних клієнтів почуття роздратування);
- часті виникнення непорозумінь за умови застосування інтегрованих, складних додатків;
- переживання клієнтів за конфіденційність [4].

Водночас поданий перелік, на нашу думку, вимагає наступного доповнення: брак креативності та людського підходу, що в переважній більшості випадків становлять

основу контент-маркетингу. Здатність штучного інтелекту аналізувати та генерувати контент на основі існуючих шаблонів не підкріплена повноцінною змогою формувати по-справжньому інноваційний чи оригінальний контент на досить глибокому рівні.

Також врахуванню підлягає та обставина, що штучний інтелект в суспільстві в переважній більшості випадків викликає почуття стереотипності та упередженості [1].

Висновки. Таким чином, в умовах сьогодення штучний інтелект фактично є могутнім засобом оптимізації маркетингової діяльності. На основі власних можливостей штучний інтелект дає змогу маркетологам більш

оптимально розуміти інтереси власних споживачів, формувати персоналізовані пропозиції, ефективно управляти рекламними компаніями та генерувати цікавий контент. Вказане становить особливу цінність за умови сталого зростання вимог клієнтів щодо індивідуального підходу. Маркетологи, що вивчають та досліджують специфіку роботи зі штучним інтелектом, зможуть успішно використовувати його потенціал у майбутньому та забезпечити успіх своїм компаніям на сучасному ринку. Отже, можна стверджувати, що використання штучного інтелекту в маркетингу є необхідним кроком для компаній, які хочуть залишатись конкурентоздатними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білик І.І., Лаврик К.Р. Використання штучного інтелекту в маркетингу: перспективи, переваги та недоліки. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/17244/1/6878-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-20278-1-10-20230628.pdf> (дата звернення: 25.10.2024 р.)
2. Іванова І.В., Боровик Т.М., Залозна Т.Г., Руденко А.Ю. Використання штучного інтелекту в маркетингу. Маркетинг і цифрові технології. 2023. Т.7 № 2. С. 32-42.
3. Корсунова К.Ю. Вплив штучного інтелекту на міжнародний DIGITAL маркетинг. Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. 2022. № 4(272). С. 25-30
4. Мироненко В. Використання штучного інтелекту в маркетингових комунікаціях: можливості та виклики. Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи: збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції. 2023. № 3. С. 71-73.

АКТУАЛЬНІСТЬ МЕДІАОСВІТИ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ

Проблема виховання школярів у сучасному інформаційному суспільстві надзвичайно загострилася. Сучасна освіта неможлива без використання засобів масової комунікації та інформаційних технологій.

Тому актуальним є питання медіаосвіти. Адже інформаційне поле набирає більшого розповсюдження і поширення. Використання засобів масової інформації має нерідко безсистемний характер. Крім того, медіа часто надають поверхневу інформацію, яка націлена на зацікавлення аудиторії та підвищення рейтингів медіаджерела. Проблема захисту людської свідомості від маніпулювання засобів масової комунікації надзвичайно гостра. У зв'язку з цим медіаосвіта покликана виконувати унікальну функцію підготовки особистості до життя в інформаційному просторі.

Саме тому однією з ключових компетентностей учня, які визначаються Концепцією Нової української школи, є інформаційно-цифрова, що передбачає впевнене та безпечне використання інформаційно-комунікаційних технологій, а також інформаційну та медіаграмотність.

Серед важливих завдань – навчити молоде покоління розрізняти віртуальну, створену на екрані, реальність від об'єктивної реальності навколишнього світу. Час, що учні проводять з гаджетами, за тривалістю вже фактично перевищує час, що відводиться на перебування в школі. Соціологи підрахували, що в середньому сучасний школяр витрачає на це більше шести годин на день.

Зважаючи на те, що медіа має значний вплив на дітей та підлітків, саме медіатексти є чудовим засобом для використання в навчальному та виховному процесах закладів освіти. У зв'язку із цим особливо важливим є включення медіаосвіти до освітнього процесу закладів освіти.

У процесі медіаосвіти цілеспрямовано формується та розвивається інформаційна та медіаграмотність. Це передбачає вміння працювати з різною інформацією, створювати та інтерпретувати медіатекст, володіти навичками роботи із сучасними медіакомунікаційними пристроями, свідомо вибирати той чи інший медіаконтент, критично його осмислювати, інтерпретувати та використовувати в блогах чи соціальних мережах.

Медіаосвіта — це підґрунтя для всіх шкільних предметів. Коли вчителі працюють з інформацією зі свого предмету, вони завжди працюють із її декодуванням, із її розумінням, застосуванням. Тому медіаосвіта потрібна для всіх учителів без винятку. Лише теоретичні знання зараз

нікому не потрібні, всі потребують умілого застосування цих знань на практиці.

Пропонуємо декілька ідей для розвитку медіаграмотності школярів, які можна реалізувати на уроках, позакласній роботі та проєктній діяльності.

- Розпізнавання фейкових новин - численні дослідження показують, що хибні новини поширюються в соціальних мережах і ЗМІ набагато швидше, ніж правдиві. Тож дослідження феномену «фейкових новин» є актуальним і важливим напрямом у розвитку медіаграмотності учнів. Вони мають навчитися читати не тільки заголовки, перевіряти дату та відомості про автора, оцінювати тон та мову повідомлень;
- «Бокове» читання - це потужна стратегія та звичка, яку слід розвивати для оцінки онлайн-інформації. Цей підхід відрізняється від традиційного «вертикального читання», коли ви читаєте статтю окремо, зверху вниз. Її сенс полягає у перевірці конкретного сайту або повідомлення під час читання шляхом відкриття інших онлайн-ресурсів, які можуть підтвердити або оскаржити надійність джерела;
- Різні пошукові джерела - для багатьох школярів пошук в Інтернеті починається з Google і закінчується на першій сторінці результатів. Однак таке обмеження пошукових запитів є помилковим. Запропонуйте їм виконати пошук певної інформації з використанням декількох пошукових систем, а потім порівняти результати. Вони мають розуміти, що Інтернет насправді досить мінливий, і потрібно бути кмітливим та свідомим, щоби правильно його використовувати;
- Пошук «правди» у рекламі допоможе школярам зрозуміти, як рекламодавці впливають на прийняття рішень споживачів за допомогою вибору слів і техніки написання;
- Розгорнутий аналіз медіаресурсів - обговорити зі школярами та допомогти їм визначити вплив, який здійснює на них кожний медіаресурс. Наприклад, чи можуть медіаресурси переконати їх купити нову відеогру або допомогти вирішити соціальну проблему.

Метою медіаосвіти як напрямом у сучасній педагогіці, є розвиток медіакомпетентності учнів, підготовка до життя в сучасних інформаційних умовах, розвиток здатності мислити критично та незалежно від тієї чи іншої інформації, порівнювати та оцінювати повідомлення, що передаються каналами медіа, опановувати способи сучасної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 10 простих вправ із медіаграмотності на будь-який урок. URL: <https://nus.org.ua/articles/10-prostyh-vprav-iz-mediagramotnosti-na-bud-yakuj-urok/>
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://cutt.ly/vPgOZwm>
3. Практична медіаосвіта: медіаграмотність в освітньому просторі : навч.-метод. посібник / уклад. : В. В. Байдик, О. В. Проніна; за заг. ред. В. В. Байдик. Лисичанськ, 2021. 66 с.
4. ШСН (Шкільна служба новин ТНБК ШПЛ №2). URL: https://www.facebook.com/groups/938636346278280?locale=uk_UA
5. Що таке експеримент із медіаосвіти в Україні : 15 запитань та відповідей URL: <https://cutt.ly/qIFXvvD>

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЯХ

Постановка наукової проблеми та актуальність. Безперервний розвиток соціальних комунікацій широко розповсюджений у різних куточках світу. Саме по причині постійних змін у інформаційному просторі глобалізаційні процеси відіграють важливу роль та, у свою чергу, підкреслюють важливість розповсюдження та адаптації до населення. Засоби масової інформації (ЗМІ) постійно відповідають за поширення особливо важливої та цінної інформації у різних аспектах життя. Як відомо, за формування соціальних комунікацій відповідає саме медіапростір, який висвітлює різного роду проблеми чи навпаки – успіхи. Наукова проблематика висвітлена у наслідках впливу як засобів масової інформації, так і глобалізації на свідомість та розуміння людини загалом. Відповідно формування та масштабованість технологічних інновацій має вагомий вплив на всі соціальні комунікації.

Актуальність теми викладає наслідки глобалізації у сфері соціальних комунікацій через засоби масової інформації. По-перше, глобалізація може відкривати більше можливостей для обміну інформацією між різними країнами. По-друге, завдяки інноваціям у сфері технологій ЗМІ можуть більш глобально залучати аудиторію. По-третє, йде активний розвиток міжнародної журналістики, що дає можливість охопити важливі теми на більш глобальному, світовому рівні та доступно донести інформацію.

Сам процес аналізу впливу глобалізації на засоби масової інформації відмінно досліджували О.Безрук, О. Гордійчук, М.Чордон, О.Сенченко, та інші.

Мета (завдання) полягає у вивченні перспектив глобалізації та виклики, які стоять перед майбутніми процесами соціальних комунікацій на тлі засобів масової інформації.

Основні результати дослідження. На сьогоднішній день глобалізація відіграє важливу роль у житті суспільства та впливає на соціальні зв'язки. У свою чергу, глобалізаційні процеси можуть проникати та логічно проявлятися у технологіях, стандартах здійснення життєдіяльності, а також у соціальних комунікаціях. Адже вони надають великі можливості в інноваціях та полегшенні різноманітних процесів для якісної комунікації. Тобто, змінюється формат, через який люди можуть споживати та ділитися актуальною інформацією. Однак, існують також негативні моменти у розвитку та поширенню глобалізації на соціальні комунікації, а саме: дезінформація, розповсюдження фейків та приватність до доступу на інформацію. Однак засоби масової інформації активно відтво-

рюють всю інформацію на своїх носіях та вміло надають її населенню кожної із країн. Ба більше, як відомо, глобалізація в свою чергу може охоплювати увесь світ, тож акцентується увага на новій якості інтернаціональних взаємозалежностей завдяки інформаційним та комунікаційним технологіям.[3].

Важливо зауважити, що на сьогодні засоби масової комунікації (ЗМІ) беруть у роботу інформацію по різноманітним тематикам, а саме: політика, яку постійно обговорюють, дискутують та критикують експерти, культурний розвиток країн, природні процеси, які мають вплив на життєдіяльність людей із різних куточків світу. Всі ці аспекти враховуються при роботі із багатьма джерелами інформації, і тому процес глобалізації має місце для поширення, розгалуження та аналізу всього, що відбувається на планеті Земля.

Варто підкреслити, що сучасні процеси, які несе в собі глобалізація помітно вносять зміни у свідомість не тільки суспільства, а і окремо кожної людини. Бо віртуальний світ може охопити не тільки громадськість, а і конкретно кожного із нас [4]. Тобто, глобальні комунікації тісно пов'язані із масштабним розвитком телебачення, або багато різних засобів масової інформації, які у свою чергу і могли надати той самий виклик глобалізації. Адже без технологічного прогресу по всьому світу не можлива активна комунікація, обмін актуальною інформацією, а також розуміння того, яка ситуація у світі в плані економіки, політики, культури та інших аспектів життя. [2].

В умовах глобалізації, яка показує взаємозалежність між людиною та суспільством можна запевнити, що соціальна комунікація в сучасних умовах відкриває перед собою нові горизонти на фоні засобів масової інформації. Тобто, масовий потік інформації фільтрується, та щодня журналісти та редактори відбирають найсенсаційнішу новину і продумують, як її донести до суспільства. Важливо помітити, що кожна людина-індивідуальність, тому може по-різному відрегулювати та проаналізувати кожен із новин.[1].

Отож, як висновок, можна визначити, що засоби масової комунікації під тиском глобалізаційних процесів масово впливають на суспільну думку та вибір, активно розгалужується у всі сфери життя та приймає нові виклики для роботи із щоденними потоками інформації. Перспектив у соціальних комунікаціях є значна кількість. Вони продовжать відігравати важливу і ключову роль у всіх аспектах життєдіяльності, створюючи нові масштабні можливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гордійчук О.О. Ментальність у добу глобалізації : монографія. Вид-во «НО-ВОград», 2021. 372 с.
2. Модернізація політичної та соціокультурної систем українського суспільства як вимога світу, що глобалізується. Політико-правова менталь-
3. Чорнодон М. Особливості гендерної ідентичності та гендерних стереотипів у сучасних українських мас-медіа
4. Сенченко О. Мас-медіа – засіб пізнання світу чи маніпуляція свідомістю? Вісник Книжкової палати. 2022. С. 20–28.

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНЕЗИ ТА ЕВОЛЮЦІЇ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В АРХІВІСТИЦІ

Становлення теоретичних архівознавчих студій обумовлено сукупністю факторів, які визначали їх напрями та тематику. Найважливішим фактором впливу була необхідність вирішення архівістами практичних завдань: експертиза цінності документів та відбір їх на архівне зберігання, засади організації архівних фондів та класифікації архівних документів, описання і створення інформаційно-пошукових систем, напрями, форми й ефективність використання документованої інформації. До факторів впливу на теорію архівістики слід віднести становлення і розвиток архівознавчих шкіл у країнах з багатими архівними традиціями, таких як Франція, Німеччина, Італія, Голландія. Архівознавчі школи започаткували нові вектори теоретичних досліджень в архівознавстві: фондочасовий принцип класифікації, теорія трьох віків архівів, архівознавче термінознавство (включаючи поняття «наука про архіви» з її об'єктом і предметом дослідження), прийоми і методи публікації архівних документів, видовий склад архівних документів, періодизація історії архівів. Безперечним фактором впливу на розвиток теоретичних засад архівістики слід визнати розбудову інфраструктури архівної періодики, яка стала широкою платформою для обговорення дискусійних теоретичних питань в архівознавстві. До чинників впливу ми віднесли міжнародні зв'язки архівістів, їх участь у міжнародних форумах з теоретичних питань, наукове стажування, розроблення спільних наукових проєктів.

У ХХ ст. започатковані фундаментальні дослідження з теорії архівістики. Вибір пріоритетної тематики теоретичних досліджень був обумовлений особливостями розвитку архівної сфери у цей період, потребами осмислення нових явищ в науці про архіви. Перехід емпіричної стадії архівістики в теоретичну ознаменований становленням нових проблемних напрямів досліджень та збагаченням архівознавчого знання: аналіз власного поняттєвого апарату, зокрема базових архівознавчих понять «архівний фонд» та «фондоутворювач», розмежування питань теорії й методики та розмежування теоретико-фундаментальних і теоретико-прикладних досліджень.

Трансформаційні процеси в сучасній архівістиці стимулювали потужний розвиток міждисциплінарних досліджень, що засвідчує тісний зв'язок науки про архіви з різними сферами наукових знань. Мало дослідженими залишаються питання етико-правових норм в архівознавстві. До перспективних напрямів теоретичних досліджень слід віднести проблеми архівного маркетингу, міждисциплінарних зав'язків архівістики з економічними, природничими дисциплінами.

Глобалізація та інформатизація, зміни в соціокультурному житті та архівній галузі сприяли поглибленню наукової комунікації, перегляду пріоритетних напрямів у науково-дослідницькій роботі, запозиченню та освоєнню здобутків зарубіжного архівознавства, розширенню тематики теоретичних студій, апробації нових дослідницьких напрямів.

Електронне архівознавство як новий концепт науки про архіви виникло і набуває поширення в епоху інформатизації суспільства та діджиталізації процесів роботи з документами. Інноваційні процеси потребують теоретичного узагальнення, розробки методик роботи з електронними документами від їхнього проєктування й створення до зберігання в архіві і використання. Враховуючи особливості життєвого циклу електронних документів та їхнього архівування, у сфері наукових інтересів електронного архівознавства потрапляє міждисциплінарне вивчення всіх стадій життя документів. Практика оцифрування архівних інформаційних ресурсів розширює коло теоретико-методичних засад електронного архівознавства і його предметну сферу.

Розробка теоретичних засад електронного архівознавства стане важливим інструментом інтегрування української архівістики у світовий архівний та науковий простір. В рамках міжнародної співпраці слід очікувати нових відкриттів та осмислення нового явища, яким є електронне архівознавство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бездрабко В., Григор'єв В. Архівний бренд-менеджмент: теоретичні засади та перспективи. Архіви України. 2021. Вип. 2. С. 7-32.
2. Боряк Г. В. Національна архівна спадщина України та Державний реєстр «Археографічна україніка»: Архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи. К., 1995. 348 с.
3. Залеток Н., Чорноморець Є. Осмислення ролі архівів у Європейському Союзі (за документами ЄС). Архіви України. 2023. Вип. 3. С. 7-27. УДК 004.9:027.7:658.5

КІБЕРГІЄНА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В ЕПОХУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА МЕСЕНЖЕРІВ

В умовах стрімкої діджиталізації суспільства та зростання кількості кіберзагроз особливої актуальності набуває проблема забезпечення інформаційної безпеки користувачів соціальних мереж та месенджерів. Щоденно фіксуються тисячі випадків компрометації облікових записів, витоку персональних даних та соціальної інженерії через популярні платформи комунікації. Відсутність базових знань з кібергієни та навичок безпечного користування цифровими сервісами створює критичні вразливості як на рівні окремих користувачів, так і на рівні організацій та державних установ. Метою дослідження є комплексний аналіз сучасних загроз інформаційній безпеці в соціальних мережах та месенджерах, а також розробка ефективних методів протидії цим загрозам. Для досягнення поставленої мети було проведено дослідження інцидентів безпеки, проаналізовано поведінкові патерни користувачів та оцінено ефективність існуючих засобів захисту. Особлива увага приділялася вивченню механізмів соціальної інженерії та методів запобігання успішним атакам через соціальні мережі.

На основі аналізу інцидентів інформаційної безпеки та поведінкових патернів користувачів соціальних мереж отримано наступні результати:

1. Виявлено основні вектори атак через соціальні мережі та месенджери:
 - фішингові розсилки (42% інцидентів);
 - компрометація облікових записів (27%);

- соціальна інженерія (21%);
 - шкідливе програмне забезпечення (10%);
2. Розроблено комплексну модель оцінки рівня кібергієни користувачів, яка включає:
 - аналіз практик управління паролями;
 - оцінку навичок виявлення фішингових атак;
 - рівень обізнаності щодо налаштувань приватності;
 - здатність ідентифікувати потенційні загрози;
 3. Запропоновано багаторівневу систему підвищення рівня інформаційної безпеки:
 - впровадження двофакторної автентифікації;
 - регулярний аудит налаштувань безпеки;
 - автоматизовані системи виявлення підозрілої активності;
 - освітні програми з кібергієни.

Дослідження демонструє критичну важливість впровадження практик кібергієни для забезпечення інформаційної безпеки в сучасному цифровому просторі. Запропонована система оцінки рівня кібергієни користувачів дозволила виявити найбільш вразливі аспекти взаємодії з соціальними мережами та месенджерами. Розроблені в ході дослідження методики та практичні рекомендації створюють комплексний підхід до вирішення виявлених проблем, включаючи як технічні аспекти захисту, так і розвиток необхідних компетенцій користувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Anderson B., Smith S., Thompson K. «Social Engineering Attacks in Digital Age: Analysis and Prevention Strategies», *Journal of Information Security Research*, 2023. Vol. 15, No. 2, pp. 178-195. DOI: 10.1007/s11276-023-02891-x
2. Chen H., Williams M.A., Blackwood R. «Cyberhygiene in Social Networks: A Comprehensive Study of User Behavior and Security Awareness», *International Journal of Cybersecurity and Digital Forensics*, 2023. Vol. 12, Issue 4, pp. 423-441.
3. Martinez D.R., Kumar R., Wilson J. «Modern Approaches to Multi-Factor Authentication and Identity Protection in Social Media», *Proceedings of the International Conference on Information Systems Security and Privacy (ICISP 2024)*, March 15-17, 2024, London, UK, pp. 112-127.

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ROSAVA»

Світова економіка нині перебуває в умовах стрімких трансформацій, зумовлених технологічними проривами, глобалізацією та посиленням конкурентної боротьби. У цих умовах успіх компанії залежить від її здатності швидко адаптуватися до викликів ринку та впроваджувати інновації у всі аспекти діяльності. Для ПрАТ «Росава» інноваційний розвиток стає визначальним фактором підвищення конкурентоспроможності та забезпечення стабільного зростання.

Цифрові технології відіграють ключову роль у трансформації бізнес-процесів. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє оптимізувати виробництво, вдосконалити управлінські рішення та підвищити прозорість процесів. Наприклад, ERP-системи забезпечують інтеграцію всіх операцій компанії, дозволяючи краще контролювати витрати та ресурси. Big Data й аналітичні платформи допомагають аналізувати ринкові тенденції та прогнозувати попит на продукцію, що є особливо актуальним для шинної промисловості [2].

Впровадження Інтернету речей (IoT) відкриває нові можливості для управління виробничими ланцюгами та забезпечує контроль у реальному часі [3]. У випадку ПрАТ «Росава» це дозволяє оптимізувати логістику, зменшити витрати й скоротити час на адаптацію до змін попиту. Хмарні технології, своєю чергою, забезпечують надійне зберігання даних і доступність інформації для всіх підрозділів компанії.

Сучасна бізнес-середа потребує гнучкого управління, яке дозволяє ефективно реагувати на зміни. Методики Agile та Lean, з акцентом на швидкість і адаптивність, сприяють ефективній реалізації інноваційних проектів. Особливу увагу слід приділити корпоративній культурі, орієнтованій на стимулювання творчості та впровадження нових ідей [1].

Для забезпечення довгострокового успіху важливо інтегрувати сталий розвиток у стратегію компанії. ПрАТ «Росава» може зосередитися на еко-інноваціях, спрямованих на зменшення впливу на довкілля, наприклад, через створення енергоефективних шин або використання вторинних матеріалів. Такий підхід відповідає сучасним екологічним стандартам і підвищує лояльність клієнтів.

Інтеграція цифрових рішень у стратегічне планування є невід'ємною частиною інноваційного розвитку. Використання аналітики й автоматизації дозволяє не лише підвищити продуктивність, але й забезпечити конкурентні переваги, необхідні для утримання лідерських позицій на ринку.

Отже, стратегія управління інноваційним розвитком ПрАТ «Росава» має базуватися на цифровій трансформації, впровадженні екологічних ініціатив і гнучкому управлінні. Це дозволить підприємству не лише адаптуватися до викликів сучасного ринку, а й забезпечити сталі зростання в умовах глобальної конкуренції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Burke, R. (2013). Project Management: Planning and Control Techniques. Chichester, West Sussex, United Kingdom: John Wiley & Sons, Ltd
2. Wisoeki, R. K. (2019). Effective Project Management: Traditional, Agile, Extreme. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
3. Project Management Institute. (2017). A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide) - Sixth Edition. Newtown Square, PA: Project Management Institute.

МІСЦЕ БУДІВЕЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-ДОКУМЕНТАЦІЙНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ТА КЛАСИФІКАЦІЙНІЙ СХЕМІ ГАЛУЗЕВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Перспективність дослідження документації в галузі будівництва (системи будівельної документації) обумовлена сукупністю факторів. По-перше, будівельна документація належить до систем галузевої документації, і важливим напрямом студіювання є визначення її місця в інформаційно-документаційній інфраструктурі та у класифікаційній схемі галузевої документації.

По-друге, вивчення цієї галузевої системи розкриє специфіку її формування, склад, особливості роботи з будівельною документацією, включаючи класифікацію, уніфікацію та стандартизацію, що уможливить компаративний аналіз будівельної документації з іншими галузевими системами, визначення спільних та відмінних рис у характері формування, встановленні факторів впливу на організацію цієї системи.

По-третє, студіювання галузевої будівельної документації сприятиме вирішенню багатьох теоретичних питань у документознавстві, які на сьогодні або не розглядалися, або є дискусійними, а саме: які існують види документації [1; 9]; чи є галузеві системи документації об'єктом вивчення спеціального документознавства [5–8]; які критерії класифікації систем спеціальної чи галузевої документації; яка загальна класифікаційна схема систем галузевої документації; яке місце посідає кожна система галузевої документації в єдиній класифікаційній схемі; який зв'язок галузевої документації з управлінською [2–4]; чи правомірним є включення документів з управління певною галуззю (наприклад, будівельною) до системи галузевої документації (чи відносимо до галузевої лише ту документацію, яка має суто галузеві ознаки); які тенденції в унормуванні галузевої документації і які фактори визначають ці тенденції; який вплив на унормування галузевої документації має міжнародна стандартизація; які перспективні напрями дослідження галузевих систем документації. Власне на вирішення зазначеного переліку дискусійних питань і таких, які навіть не виникали у постановочному

плані, і мають бути орієнтовані дослідження галузевих систем документації.

Складовою інформаційно-документаційних ресурсів є галузева документація, зокрема й система будівельної документації. Сучасний стан наукових досліджень документації різних сфер та галузей життєдіяльності суспільства актуалізує документознавчі студії систем галузевої документації. Перспективним у цьому контексті є вивчення будівельної документації. Вектори дослідження останньої обумовлені, з одного боку, відсутністю наукових розвідок про склад, особливості формування, систематизації та функціонування системи будівельної документації, з іншого – завданнями ґрунтового та системного аналізу всієї галузевої документації, визначення місця документації кожної галузі в документаційній інфраструктурі. У фокусі уваги мають бути такі напрями вивчення систем галузевої документації, у тому числі будівельної: особливості формування та функціонування систем документації; чинники впливу на видовий склад, форми документів, організацію галузевих документаційних систем; зв'язки будівельної документації з іншими галузевими системами та управлінською документацією; теоретичне обґрунтування поняттєвого апарату, зокрема таких понять як «види документації», «системи спеціальної документації», «системи галузевої/галузеві системи документації»; побудова системи класифікації галузевої документації і визначення ознак/критеріїв класифікації у загальній класифікаційній схемі галузевих систем, так і внутрішньої класифікації кожної підсистеми; тенденції унормування, у тому числі стандартизації галузевої документації; вплив міжнародної практики і міжнародної стандартизації на галузеву документацію. Дослідження такого переліку невирішених і дискусійних питань сприятиме комплексному вивченню різних галузевих систем документації, у тому числі й будівельної документації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Архівістика: термінологічний словник / [авт.-упоряд.: К. Є. Новохатський, К. Т. Селіверстова та ін.]. К., 1998. 106 с.
- Бездрабко В. В. Управлінське документознавство: навч. посіб. К., 2006. 207 с.
- Кулешов С. Г. Загальне документознавство: навч. посіб. / Укрдержархів; УНДІАСД. К., 2012. 123 с.
- Кулешов С. Г. Управлінське документознавство: навч. посіб. К., 2003. 57 с.
- Кушнаренко Н. М., Трач Ю. В. Спеціальне документознавство: навч. посіб. для дистанц. навчання / наук. ред. Г. М. Швецова-Водка. К., 2010. 280 с.
- Лісіна С. О. Спеціальні види документації. 2013. Код модуля: СКІД_6043_C01 URL: <http://edu.lp.edu.ua/moduli/specialni-vydy-dokumentaciyi>
- Лугова Т. А. Галузеве документознавство. Робоча програма дисципліни. Кафедра документознавства та інформаційної діяльності Одеського національного політехнічного університету. URL: <https://www.academia.edu/38753308>
- Палеха Ю., Алексєєнко К. Системи галузевої документації в структурі документознавства: стан і перспективи досліджень. Соціум. Документ. Комунікація. 2023. № 19. С. 132–173.
- Українська архівна енциклопедія / Держкомархів України, УНДІАСД. К., 2008. 881 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО ГОЛОВНУ ЕВІДЕНЦІЙНУ КАНЦЕЛЯРІЮ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Силою, котра відновила збройну боротьбу за національну державність після програної у 1709 р. Полтавської битви, стали Українські січові стрільці (УСС). Це було добровольче військо, сформоване на початку Першої світової війни. Незважаючи, що його становлення відбувалося в структурі австро-угорської армії, – то був тоді єдино можливий шлях до організації українського війська, – це зовсім не означало, що стрілецтво відстоюватиме чужі йому інтє-реси. Докладаючи значних зусиль, воно зуміло перетворити свій легіон/полк у вишколену, фактично, українську військову формацію з національною символікою, власними одностроями й відзнаками, а також українською офіційною мовою, українською термінологією та власною стрілецькою ідеологією, головними складниками якої були: державна самостійність України, соборність українських земель, опора на сили власного народу.

Для реалізації окресленої мети в легіоні/полку було створено не лише бойові, а й інші, як легальні так і нелегальні структури. Вони давали змогу стрілецтву підвищувати свій ідейно-політичний рівень, активно займатися самоосвітою, налагоджувати тісні зв'язки з українським населенням Галичини, Закарпаття, Волині, Поділля, Наддніпрянщини, проводити серед нього національно-освідомлювальні акції, дбати про створення та залишення для нащадків пам'яток, що відображали б боротьбу Українських січових стрільців за волю України тощо.

Серед окреслених структур важливе місце посідала Головна евіденційна [реєстраційна] канцелярія, котрою завідував хорунжий УСС Григорій Грицай. Її завдання – облік та збір детальних даних про всіх тих осіб, котрі служили в стрілецькому легіоні/полку.

Списки особового складу Українських січових стрільців містилися у так званій Головній евіденційній книзі [3, с. 354]. Перші матеріали до неї зібрав четар УСС Дмитро Катамай, колишній відповідальний редактор газети «Громадський голос» [4, с. 139]. Він привіз зі Львова до села Горонда на Закарпатті матеріали про 922-х добровольців до легіону/полку УСС. У Горонді Д. Катамай скористався тим, що вже були сформовані окремі сотні і їх старшини допомогли йому доповнити кількість зареєстрованих до 1571 особи. Однак ситуація тоді бажала бути кращою і нерідко цілі стрілецькі сотні вирушали на фронт незареєстрованими, а чимало матеріалів, що стосувалися

стрілецьких підрозділів було втрачено через складні фронтові умови.

Дещо пізніше перший командант легіону/полку Українських січових стрільців Теодор Рожанковський упорядкував стрілецькі матеріали у десять товстих добре опрацьованих томів і одного тонкого тому з абетковими показниками [4, с. 139]. Зовні вони були подібними до так званої «Грунтової книги», а за змістом були аналогічними до тодішніх військових книг, котрими користувалися як австро-угорські, так і німецькі військові формування.

У грудні 1914 р. Т. Рожанковський зробив деякі виправлення в упорядкованих ним матеріалах і живив відповідних заходів для друку згаданих томів Головної евіденційної книги у м. Відень (Австрія). А вже 15 лютого 1915 р. книги прибули з Відня до Головної евіденційної канцелярії, де стали своєрідною базою літопису Українського січового стрілецтва.

Підсумовуючи, слід зазначити, що завдяки діяльності Головної евіденційної канцелярії загальна кількість УСС, зареєстрованих у Головній евіденційній книзі, за різними даними, на 1 листопада 1918 р. становила від 9000 до 9600 осіб [1, с. 78; 2, с. 284; 5, с. 100]. Що ж до самої Головної евіденційної книги, то вона, на жаль, пізніше пропала в Києві [3, с. 354].

Після важких невдач національно-визвольної боротьби УСС не залишилися осторонь тих подій, що відбувалися у краї. Саме вони стали ініціаторами відновлення і розбудови зруйнованого війною та ворожими окупаціями українського національного життя. Не було такої ділянки національної роботи, де б не брали участі колишні УСС. Всюди вони несли з собою нові починання, творчу думку та прагнення до праці. Їх можна було побачити серед членів Української військової організації, Організації українських націоналістів, Української повстанської армії, в кривавім бою Української дивізії під Бродами. Були вони в різних політичних партіях, кооперативних організаціях, культурно-просвітніх установах. Окремі колишні стрільці взяли активну участь у процесі національно-культурного відродження Наддніпрянської України в 1920-х роках, сприяли розбудові українських інституцій в еміграції. Їхня подвизницька діяльність – приклад духу, енергії та самопожертви. А стрілецька ідея стала тим животворним вогнем, що й досі дає наснагу борцям за волю України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гірняк Н. Організація і духовий ріст Українських Січових Стрільців. Філадельфія : Америка, 1955. 84 с.
2. Думін О. Історія Легіону Українських Січових Стрільців. 1914–1918. Львів : Червона Калина, 1936. 375 с.: іл.
3. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.) / І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів та ін. ; упоряд. Б. Якимович. [4-те вид., змін. і доп.]. Львів : Світ, 1992. 712 с.
4. Назарук О. Слідами Українських
5. Січових Стрільців / видання Союзу визволення України. Львів : Друкарня Наук. т-ва ім. Шевченка, 1916. 156 с.
6. Ріпецький С. Українське Січове Стрілецтво : визвольна ідея і збройний чин. Нью-Йорк : Червона калина, 1956. VII, 360 с.

ЕЛЕКТРОННІ ПОСЛУГИ ЦНАП: ЗРУЧНІ ТА ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ОТРИМАННЯ ПОСЛУГ

Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) є важливим елементом взаємодії громадян із державою, забезпечуючи доступ до адміністративних послуг.

ЦНАП – це ключова ланка у системі державного управління, що сприяє спрощенню доступу до адміністративних послуг для громадян і бізнесу. З огляду на сучасний розвиток цифрових технологій, електронні сервіси в роботі ЦНАП набувають дедалі більшого значення, забезпечуючи зручність і оперативність у наданні послуг [4].

Отримувати послуги в Центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП) є доволі зручним завдяки впровадженню сучасних технологій, чіткої організації роботи та клієнтоорієнтованого підходу. Однак зручність може варіюватися залежно від місця розташування ЦНАП, наявності електронних сервісів і загального рівня цифрової грамотності населення.

Система попереднього запису, доступна через мобільні додатки або вебсайти, дозволяє зменшити час очікування. Завдяки автоматизації процесів громадяни можуть обрати зручний для себе час для відвідування ЦНАП [2]. Багато послуг доступні в онлайн-форматі через платформу «Дія» або інші електронні ресурси. Наприклад: реєстрація місця проживання, подання заяв на субсидії, оформлення витягів із державних реєстрів тощо.

На офіційних вебсайтах ЦНАП громадяни можуть отримати актуальну інформацію про перелік послуг, необхідні документи, вартість і терміни їх надання. Використання чат-ботів для відповіді на типові запитання.

Упровадження цифрових технологій знижує ризик корупції, оскільки мінімізує взаємодію з посадовими особами. Стан розгляду заяв можна відстежувати онлайн [1].

Використання електронних баз даних дозволяє швидко опрацьовувати заявки та надавати послуги.

Інтеграція із системами реєстрів спрощує міжвідомчу взаємодію.

Важливо також відмінити - мобільні офіси ЦНАП.СУ віддалених населених пунктах мобільні офіси дозволяють громадянам отримати доступ до базових адміністративних послуг.

Однак можуть виникнути і проблеми в отриманні послуг.

Першою проблемою хочемо виділити – цифровий розрив. Не всі громадяни мають доступ до інтернету або володіють достатньою цифровою грамотністю.

Другою перешкодою вважаємо – інфраструктурні обмеження [3]. У віддалених регіонах можуть бути проблеми з доступом до послуг через відсутність відповідних умов.

Також важливо звернути увагу на кібербезпеку, тому що важливим аспектом є забезпечення захисту персональних даних під час користування електронними послугами.

Перспективи розвитку ЦНАП:

1. Розширення спектру електронних послуг, тобто упровадження нових послуг, які громадяни зможуть отримувати повністю онлайн.
2. Інтеграція з іншими платформами, тобто створення єдиної системи для всіх адміністративних послуг, що спростить доступ до них.
3. Популяризація цифрової грамотності – організація тренінгів і навчальних кампаній для підвищення цифрових навичок населення.

Отже, ЦНАП, завдяки впровадженню зручних і ефективних способів отримання послуг, сприяють розвитку прозорості, доступності та якості адміністративних послуг в Україні. Подальша цифровізація та інновації в цій сфері є важливими для модернізації державного управління та покращення взаємодії громадян із владою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Оцінка роботи ЦНАПів у 2023 році: Портал «Дія». URL: <https://center.diia.gov.ua/blog/rezultati-rivna-ocinkizadovolenna> (дата звернення: 19.11.2024)
2. Рекомендаційний перелік адміністративних послуг, які надаються в центрі надання адміністративних послуг (міської, селищної, сільської) ради / U-LEAD з Європою. 2021. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rekomendatsijnyj-Perelik-poslug-ta-Reyestr.pdf> (дата звернення: 19.11.2024)
3. Як працюють центри надання адміністративних послуг у воєнний час: офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221128.html> (дата звернення: 19.11.2024)
4. Як створити належний ЦНАП: досвід програми U-LEAD з Європою. 2021. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/714/Well-functioning-ASC_2021.pdf (дата звернення: 19.11.2024)

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА»: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ

В умовах воєнного часу підготовка фахівців за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа є важливим завданням, яке вимагає інтеграції нових методів навчання, адаптації до сучасних викликів та зміцнення національної ідентичності.

Підготовка ґрунтується на стандарті вищої освіти України, який визначає єдині вимоги до освітніх програм. Його складовими є інтегральна компетентність, загальні та спеціальні компетентності і результати навчання. Багаторівнева підготовка забезпечується через освітньо-професійну (бакалавр, магістр) та освітньо-наукову (доктор філософії) програми беручи за основу стандарт. Вони також складаються з обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів, які передбачають формування у студентів широкого спектра знань, умінь і навичок, необхідних для вирішення професійних завдань в умовах сучасного світу.

Важливими аспектами формування сучасного фахівця є науково-дослідна робота, неформальна та інформальна освіта, виховні заходи, культурно-мистецькі проекти та практики. Участь у конференціях, семінарах, вебінарах тощо дозволяє студентам не лише вдосконалювати свої професійні знання, а й долучатися до розв'язання актуальних проблем, особливо в умовах війни. Так, наприклад, щорічно кафедрою гуманітарних наук, культури і мистецтва (ГНКМ) Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського організовується Всеукраїнська науково-практична конференція «Людина в інформаційному просторі». Виховні заходи сприяють розширенню світогляду студентів, формуванню національної свідомості та розвитку професійного інтересу. Кафедра ГНКМ долучає студентів до університетських благодійних ярмарків на підтримку ЗСУ, флешмобів «Всеукраїнський радіодиктант національної єдності» й Дня вишиванки та до інших просвітницько-виховних заходів. Також організовуються екскурсії до архівів, бібліотек, музеїв та культурних центрів, окрім того, і подорожі до визначних місць України. Неформальна та інформальна освіта дає можливість опанувати нові знання через онлайн-курси, тренінги, майстер-класи і т.д. А культурно-мистецькі проекти та практики забезпечують розвиток здобувачів креативності та соціальної активності, закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок у реальних умовах професійної діяльності.

Провідним є розуміння сучасної термінології, такої, наприклад як дашборд, форензика, блокчейн, штучний інтелект, OSINT, ретроконверсія, Big Data тощо, оскільки

опановуючи ці терміни та технології, студенти отримують конкурентоспроможні знання, які відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства. Також фахівці мають розуміти на широкому спектрі міждисциплінарних знань, адже вони забезпечують здатність адаптуватися до змін та працювати в різних суспільних і професійних контекстах. Використання аутич-технологій, знання з релігієзнавства, етнографії, психології та культурології дозволяє глибше розуміти соціокультурні процеси та ефективно взаємодіяти з суспільством. Комп'ютерна підготовка та інновації допомагають інтегрувати сучасні технології у професійну діяльність, а етика й комунікація формують основу для побудови довірливих відносин. Знання права, політології, глобалістики, грантової та проектної діяльності розширює можливості для реалізації проектів. Мовна підготовка гарантує комунікацію на державному та міжнародному рівні.

Фахівці спеціальності відіграють ключову роль як носії/провідники в громадах, сприяючи їх розвитку та інтеграції. Вони мають працювати над формуванням інклюзивного середовища й над розвитком емпатії та соціальної чутливості, що дозволяє вибудовувати взаємодію з різними соціальними групами. В інформаційній політиці спеціалісти мають бути спрямовані на забезпечення прозорості, відкритості та доступності інформації, а в соціальній та культурній політиці зберігати та популяризувати національну спадщину, стимулюючи культурний розвиток і згуртованість.

В умовах сучасних викликів, зокрема інформаційної війни, підтримка національної ідентичності студентів набуває особливої важливості. Вона сприяє формуванню свідомості, яка ґрунтується на глибокому розумінні власної культури, історії та традицій. Інформаційні та культурні виклики, зокрема поширення стереотипів про «недонацію» чи «штучність української мови», спрямовані на підрив самоусвідомлення та національної гідності. Для протидії цим викликам важливим є впровадження заходів, що популяризують українську історію та культуру, і водночас розвінчують міфи, які насаджуються пропагандою.

Отже, у контексті воєнного часу підготовка фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи має комплексний характер, що враховує виклики сучасності. Забезпечення професійної компетентності, інноваційності та патріотизму є ключовими завданнями, які допоможуть здобувачам вищої освіти надалі ефективно працювати у обраній сфері.

РОЛЬ БІБЛІОТЕК У ФОРМУВАННІ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

В умовах глобальної цифровізації суспільства питання формування цифрової культури стає надзвичайно актуальним. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій вимагає від сучасної людини не лише володіння базовими технічними навичками, а й здатності критично аналізувати інформацію, що надходить з різноманітних цифрових джерел. У цьому контексті важливу роль відіграють бібліотеки як соціальні інститути, що сприяють розвитку цифрової культури громадян. Бібліотеки забезпечують доступ до значної кількості цифрових ресурсів, серед яких електронні книги, наукові статті, бази даних, освітні платформи та цифрові архіви. Це відкриває можливості для підвищення цифрової грамотності населення, що є невід'ємним елементом сучасного освітнього процесу.

Слушно зауважує М.Л. Омельчук [3], що бібліотеки виступають ключовими установами у збереженні інформаційних ресурсів і забезпеченні вільного доступу до них, а також активно сприяють формуванню вмінь користувачів ефективно працювати з різноманітними джерелами інформації. Вони відіграють центральну роль у становленні інформаційної культури суспільства, служать осередками розвитку інформаційної грамотності. Складниками цієї культури є знання про бібліотечно-бібліографічні ресурси, удосконалення навичок читання та освоєння комп'ютерної грамотності, що разом сприяє усвідомленню та критичному підходу до інформації.

Б.Г. Ломачинський [1] зазначає, що сучасна інформаційна культура в бібліотечному просторі може розглядатися як система узгоджених заходів, спрямованих на оцифрування, збереження, популяризацію та передачу користувачам сукупності матеріальних і духовних надбань людства, що виступають його знаннєвим потенціалом. Інформаційна культура цифрової епохи є динамічним феноменом, що постійно розвивається та спрямований на вдосконалення технологічних, освітніх і логічно-інтелектуальних компетентностей. Вона також сприяє збереженню

людської гідності та захисту прав людини, забезпечуючи рівні можливості для самореалізації кожного.

Сучасні бібліотеки відіграють важливу роль у навчанні цифровим навичкам, проводячи курси та тренінги для опанування основами роботи з комп'ютерними системами, Інтернетом, програмним забезпеченням, необхідним для створення та обробки текстових та мультимедійних матеріалів, а також технологіями кібербезпеки. Це дає можливість користувачам бібліотек отримувати знання щодо захисту персональних даних та безпеки в Інтернеті, що є вкрай важливим у сучасних умовах підвищених кіберзагроз. Особлива увага також приділяється підвищенню рівня медіаграмотності, що сприяє розвитку здатності до критичного аналізу інформації, запобігає маніпуляціям та поширенню дезінформації, яка все частіше є загрозою для інформаційної безпеки суспільства.

Важливим аспектом діяльності бібліотек також є формування цифрового контенту. Сьогодні бібліотеки не лише зберігають інформацію, але й створюють власні електронні ресурси: електронні книги, наукові журнали, бази даних і навіть цифрові версії місцевих історичних архівів, які зберігаються в цифровому форматі для доступу громадськості.

Інноваційні послуги, які пропонують бібліотеки, такі як віртуальні виставки, використання штучного інтелекту та віртуальної реальності, дозволяють бібліотекам активно сприяти формуванню цифрової культури та стимулювати зацікавленість громадян, особливо молоді, до нових форм навчання і творчості [2].

Таким чином, роль бібліотек у формуванні цифрової культури суспільства є багатогранною та визначальною для побудови суспільства знань. Завдяки їх діяльності забезпечується доступ до інформації, підвищується рівень цифрової грамотності та розвиваються навички медіаграмотності, що разом сприяє розвитку цифрової культури національного масштабу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ломачинський Б. Г. (2023) Інформаційна культура в просторі бібліотеки: виклики цифровізації. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. № 4. С. 75–83. DOI 10.32461/2409-9805.4.2023.294077
2. Маранчак, М. (2024). ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОР-

МАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ КОРИСТУВАЧІВ БІБЛІОТЕК. Наукові інновації та передові технології, (4 (32)). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-1040-1051](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1040-1051)

3. Омельчук М. Л. (2021) Формування інформаційної культури та компетенції користувачів. Хмельницька

ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення : збірник доповідей і повідомлень науково-практ. конф., (м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р.). Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2021. С. 303–311. URL: http://www.ounb.km.ua/vidanya/2021/2022_04_14_2_2.pdf#page=303

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Система інформаційного забезпечення управління кадрової політики підприємства — це програмно-технічний і організаційний комплекс, який забезпечує ефективну підтримку прийняття рішень у сфері управління персоналом. Вона включає в себе інструменти збору, обробки, аналізу та збереження даних про працівників і процеси, що пов'язані з кадровою політикою підприємства.

Основні складові такої системи:

1. База даних персоналу:

- Інформація про працівників (анкетні дані, освіта, досвід роботи, кваліфікація тощо).
- Дані про займані посади, структуру підрозділів, штатний розклад.
- Відомості про трудові договори, графіки роботи, відпустки, лікарняні.

2. Модулі функціональності:

- Рекрутинг та адаптація: підтримка процесів відбору, найму, введення в посаду нових працівників.
- Управління продуктивністю: оцінка ефективності працівників, визначення KPI.
- Навчання та розвиток: планування курсів підвищення кваліфікації, тренінгів, сертифікацій.
- Мотивація та винагороди: управління заробітною платою, преміями, пільгами.
- Аналіз та звітність: формування звітів для аналізу кадрових показників (плинність кадрів, продуктивність, витрати).

3. Технологічна основа:

- Програмне забезпечення (HRM-системи, такі як SAP, Oracle, Workday).
- Інтеграція з іншими інформаційними системами (наприклад, бухгалтерський облік, CRM).
- Використання хмарних технологій для зберігання та обробки даних.

4. Забезпечення безпеки даних:

- Захист персональних даних працівників згідно з законодавством.
- Контроль доступу до системи та розмежування прав користувачів.

5. Інструменти прийняття рішень:

- Аналітичні панелі для HR-директорів.
- Прогнозування кадрових потреб.
- Розробка сценаріїв для оптимізації кадрової політики.

Переваги впровадження:

- Ефективність: автоматизація рутинних процесів знижує затрати часу.
- Точність: мінімізація людських помилок у веденні документації.
- Прозорість: покращення обізнаності керівництва щодо стану кадрів.
- Гнучкість: можливість адаптації до змін у бізнес-середовищі.

Такі системи є критично важливими для сучасних підприємств, адже дозволяють не лише оптимізувати управління персоналом, а й забезпечити стратегічний розвиток кадрової політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азарова А., Мороз О., Сторожа А. Моделювання системи підтримки прийняття рішень щодо покращення інноваційної діяльності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2012. № 6. Т. 1. С. 112–115.
2. Азарова А., Роїк О., Лобанкіна І. Впровадження та використання автоматизованих систем підвищення продуктивності праці на підприємстві за умов кризи. Економічний простір. 2010. № 42. С. 125–132.
3. Палагута С. С. Особливості інформаційного забезпечення управління підприємств і організацій. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. С. 418–421. УДК 316.77:004.9

Недошитко І. Р., канд. іст. наук, доцент,
Західноукраїнський національний університет, Тернопіль

Коріцька І., бакалавр, Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙН

У XXI ст. відбувся великий прогрес у розвитку комунікаційних технологій, що уможливило миттєве поширення інформації за допомогою вебтехнологій. Телебачення та газети з появою інтернету не здатні витримати конкуренцію та знаходять свою аудиторію лише серед старшого покоління або тих, хто не бажає навчатися чомусь новому. З огляду на це соціальні мережі, сайти новин та форуми стали головним осередком поширення інформації і відповідно – середовищем ведення інформаційних війн.

Соціальні мережі – це платформи, на яких усі користувачі можуть спілкуватися та поширювати контент. Найпоширенішими у світі соціальними мережами є: Facebook, Youtube, WhatsApp, Instagram, TikTok, Telegram, X та багато інших [1]. Усі згадані платформи відіграють важливу роль в інформаційних війнах. Оскільки соцмережі дотримуються свободи слова, тому будь-який користувач може почати поширювати думку (яку часом і сам не поділяє) серед інших користувачів.

Дещо інша ситуація склалась на форумах, що мають чіткі правила і обмежують теми для спілкування. Форум Reddit блокує коментарі та розмови на політичні теми. До прикладу, представники федерації кіберспорту України не раз намагалися підняти проблему російської команди FORZE, що напряму спонсорується російським урядом та має титульного спонсора Lukoil – одну з найбільших нафтових компаній Росії, але ці теми на форумі блокувались. Окрім Reddit поширеними також є Stack Overflow, Quora, TripAdvisor, 4chan, XDA Developers та багато інших, більш вузько направлених.

Якщо вести мову про сайти новин, то виокремимо BBC News та The New York Times, що мають високий авторитет [2]. До публікацій їхніх журналістів прислухаються, а прогнози, які ними робляться, сприймаються серйозно. Вони мають зв'язки з багатьма профільними спеціалістами та отримують інформацію від високопосадовців. Зокрема, давали правильні прогнози щодо початку російсько-української війни, військових можливостей обох сторін, ситуації всередині країн та навіть повідомили про відставку В. Залужного до її офіційного оголошення [3]. Серед менш відомих порталів — BuzzFeed World, Aljazeera, Defence Blog та інші.

З появою новітнього інформаційного середовища країни почали досліджувати та шукати найкращі способи задоволення своїх потреб, апелюючи до населення своєї та інших країн. Дослідження способів поширення інформації створило нові тактики та засоби у веденні інформаційних війн. Це посприяло розвитку ботів – комп'ютерного алгоритму, що вдає звичайного користувача та поширює необхідну інформацію. Також у мережі сформувався окремий сленг – скорочення слів та висловів або поява нових слів і знаків, які не мають конкретного значення, але виконують певні функції під час комунікації. Таким чином, країнам необхідно вивчати медіапростір, у якому постійно змінюються тренди, з'являються нові чи повертаються старі [4].

Для створення дієвої інформаційної стратегії у XXI ст. недостатньо мати мету та вміння використовувати традиційні засоби поширення інформації, — важливо вміння адаптуватися та вклинюватися у медіапростір, який постійно змінюється і має хаотичний характер. Сьогодні необхідно вміння використовувати всі медіа засоби з урахуванням цільової аудиторії та правил поведінки на онлайн-платформах, створювати теми для обговорення. Застарілі, але які все ще мають вплив на свою аудиторію – телебачення та пресу теж необхідно інтегрувати в стратегію інформаційної війни. Саме через це формування стратегії – процес тривалий і кропіткий, передбачає ретельний аналіз та планування з урахуванням усіх факторів сьогоденного суспільства.

Допущення помилок, неправильне прогнозування чи невдало обраний напрямок дій може привести до втрати довіри та руйнування стосунків. У 2016 році під час виборів у США російський медіаресурс був зосереджений на зниженні рейтингу Хілларі Клінтон за допомогою хакерських атак на демократичну партію, поширення мемів і дезінформації. Вважаємо, що поставленої мети Росія досягла, адже Хілларі Клінтон прогнала вибори, проте Дональду Трампу – опоненту Клінтон у 2016 році, який знову балотується у президенти, пригадують ті вибори і використовують сьогодні цю нечесну перемогу як один з аргументів дискредитації кандидата.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Найпопулярніші соціальні мережі світу на початок 2024 року. URL: <https://blog.sikorskychallenge.com/2024/03/Naipopuliarnishi-sotsialni-merezhi-vsviti-na-pochatok-2024-roku%20.html>
2. Названі ТОП-50 новинних сайтів світу у квітні 2023 року/ URL: <https://root-nation.com/ua/news-ua/it-news-ua/ua-most-popular-websites-news-world-similarweb/>
3. Повідомлення про можливу відставку Залужного – на перших шпальтах західних медіа. URL: <https://www.holosameryky.com/a/rozmovy-pro-vidstavku-zaluzhnoho/7464699.html>
4. Ярмолюк О., Фісун Ю., Шаповалова А. Соціальні мережі як сучасний інструмент просування. Підприємництво та інновації, 2020. С. 62-65.

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ТА МАНІПУЛЯЦІЯ ІНФОРМАЦІЄЮ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Дезінформація та маніпуляція інформацією стали невід'ємною частиною сучасного інформаційного простору. Вони чинять вплив на громадську думку, політичні процеси та соціокультурну ситуацію у світі. Особливо важливу роль у поширенні дезінформації та маніпуляції інформацією відіграють соціальні мережі. Загальні принципи дезінформації та маніпуляції інформацією в соціальних мережах потребують дослідження, що дозволить краще зрозуміти механізми впливу та знаходити шляхи боротьби з дезінформацією для підтримки здорового інформаційного середовища.

Розгляньмо загальні принципи та механізми дезінформації та маніпулювання. Дезінформація — це прагнення поширити неправдиву або викривлену інформацію з метою впливу на думку аудиторії або досягнення певних цілей. Маніпуляція інформацією передбачає використання різних методів для впливу на аудиторію за допомогою емоційно заряджених повідомлень, фейкових новин або маніпулятивних заголовків. Ці методи можуть бути використані для формування певних думок або переконань аудиторії та впливу на її поведінку [1].

Соціальні мережі відіграють ключову роль у поширенні дезінформації та маніпулюванні через їхню велику аудиторію та можливість формування й швидкого поширення контенту. За допомогою алгоритмів, які аналізують поведінку користувачів, соціальні мережі можуть підсилити ефект «бульбашок», де користувачі більш схильні переглядати інформацію, яка відповідає їхнім власним переконанням та думкам, тим самим збільшуючи вплив дезінформації. Також соціальні мережі можуть бути використані для масового поширення неправдивих новин та іншої маніпулятивної інформації шляхом використання ботів та фейкових акаунтів.

Таким чином, розуміння ролі соціальних мереж у поширенні дезінформації та маніпуляції інформацією може розробити ефективні стратегії боротьби з цими проблемами.

Згідно опитування ресурсу «Опора» [2], 77% українців отримують інформацію з соціальних мереж (Viber, Telegram,

Facebook, Youtube, X, TikTok), 62% — з телебачення та 57% — з інтернету. А дослідження, що проводилось у США [3], підтверджує зростання популярності інтернету як ЗМІ та занепад телебачення.

Одним з основних механізмів поширення дезінформації та маніпуляції інформацією є соціальні мережі, що дають можливість швидкого поширення відомостей. Завдяки своїй популярності та доступності соціальні мережі стали ідеальним майданчиком для дезінформації та маніпуляції інформацією. Їх алгоритми демонстрування контенту, а також можливість впливати на громадську думку шляхом формування фільтрів «бульбашок» сприяють розповсюдженню неправдивої чи викривленої інформації.

Крім того, соціальні мережі дають можливість швидкого створення та поширення контенту без необхідності перевірки його достовірності. Це робить їх вразливими перед поширенням фейкових новин та маніпулятивної інформації. Водночас алгоритми відображення контенту можуть підсилювати цей ефект, пропонуючи користувачам більше інформації, яка відповідає їхнім вподобанням та переконанням [4].

Для боротьби з цим явищем необхідно впроваджувати ефективні стратегії контролю за інформаційним простором, удосконалювати алгоритми виявлення та блокування фейкової та маніпулятивної інформації, а також підвищувати рівень медіаосвіти користувачів соціальних мереж. Тільки за умови спільних зусиль з боку урядів, міжнародних організацій, технологічних компаній та громадськості можна досягти зменшення впливу дезінформації та маніпуляції інформацією та створити більш здорове та об'єктивне інформаційне середовище [5].

Отже, соціальні мережі стали головним осередком поширення інформації з мінімальною кількістю обмежень. Це робить їх зручним майданчиком для ведення інформаційної війни, що дає можливість вільно поширювати необхідні ідеї, створювати конфліктні ситуації та розпалювати ворожнечу, відкриває безліч варіантів для інформаційної агресії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Курбан О. Стратегія і тактика сучасної інформаційної активності у соціальних мережах. Вісник книжкової палати, 2014. №9. С.42-44.
2. Опора. Медіа споживання українців: другий рік повномасштабної війни. 2023. URL: https://www.opora.ua/org/polit_ad/mediaspohivannia-ukrayintsiv-drugii-rik-povnomasshtabnoyi-viini-24796 (дата звернення 04.11.2024)
3. Onion A., Sullivan M., Mullen M., Zapata C. Sumer. URL: <https://www.history.com/topics/ancient-middle-east/sumer> (дата звернення: 04.11.2024).
4. Ковалевич Б. Соціальні мережі як новий інструмент ведення інформаційних війн у сучасному світі. Грані, 2014. С. 118-121.
5. Рожило М. Критичне мислення як інструмент медіаграмотності з протидії фейкам і маніпуляціям. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20023/1/kryt_mysl.pdf (дата звернення 05.11.2024).

ВІРТУАЛЬНІ ТУРИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ВІЗУАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ ПЛАТФОРМИ «МУЗЕЙНИЙ ПОРТАЛ»

Розвиток цифрових технологій у поєднанні з новими підходами до збереження культурної спадщини відкриває унікальні можливості для широкої аудиторії отримувати доступ до музеїв, без необхідності відвідувати їх фізично. Віртуальні тури, що надають можливість здійснювати екскурсії музеями в онлайн-форматі, стали важливим інструментом у сфері культури та освіти.

Зважаючи на сучасні умови, що склалися в Україні через повномасштабну війну, а також на попередні виклики, спричинені пандемією COVID-19, віртуальні тури набувають особливої актуальності. Вони сприяють поширенню знань про Україну та її культуру за кордоном.

Одним із таких інноваційних проєктів в Україні є платформа «Музейний портал» [1], яка дозволяє користувачам переглядати музейні колекції та знайомитися з культурною спадщиною в зручний час і з будь-якої точки світу. Лаконічний та інтуїтивно зрозумілий дизайн платформи забезпечує зручний доступ до музеїв і розділів для різних вікових груп. Підтримка англійської мови поряд з українською дозволяє значно розширити аудиторію, надаючи доступ до платформи іноземним користувачам.

Однією з важливих переваг «Музейного порталу» є інтерактивність контенту: анімаційні елементи та інтерактивні карти сприяють кращому засвоєнню інформації та залученню нових користувачів. Завдяки віртуальним турам користувачі можуть не лише переглядати експонати, але й занурюватися в історію та пізнавати кожний об'єкт завдяки детальним описам, мультимедійним матеріалам та інтерактивним елементам. Це особливо важливо для тих, хто з різних причин не має змоги відвідати музеї через географічні, фізичні чи економічні обмеження.

Полтавський художній музей є яскравим прикладом того, як сучасні технології покращують доступність та ефективність музейної діяльності. На платформі «Музейний портал» представлено детальний опис музею, його історії, етапів розвитку та тематичних особливостей експози-

цій. Ознайомлення з музеєм починається з огляду його минулого, що підкреслює його важливість у культурному житті регіону та його спеціалізацію на окремих напрямках мистецтва, що дозволяє відвідувачам краще розуміти контекст представлених колекцій.

Віртуальний тур Полтавським художнім музеєм, реалізований на платформі «Музейний портал», є прикладом інноваційного підходу до представлення культурного контенту з використанням технологій тривимірного моделювання, що дозволяє не лише детально відтворювати експонати у музейному інтер'єрі, а й надавати можливість їх високоякісного огляду. Особливістю віртуального туру є функція наближення зображень, яка дає змогу максимально детально вивчати кожен об'єкт, що є важливим як для дослідників і студентів, так і для широкої аудиторії, яка прагне краще зрозуміти технічні аспекти виконання творів, їх фактуру, колірні рішення та інші деталі.

Полтавський художній музей на платформі «Музейний портал» демонструє, як сучасні технології здатні змінювати формат подачі музейного контенту, роблячи його більш доступним, інтерактивним і, водночас, інформативним. Віртуальні тури не лише сприяють збереженню й популяризації культурних цінностей України, але й активно підтримують музейну діяльність в умовах криз, створюючи можливості для міжнародного культурного обміну.

Завдяки інтеграції платформи «Музейний портал» із соціальними мережами, зокрема Instagram [2] та Facebook [3], користувачі можуть оперативнотримувати актуальні новини, дізнаватися про культурні події та ініціативи, а також переходити за посилання на основну сторінку платформи [1] для більш детального ознайомлення з контентом.

Отже, віртуальні тури не лише задовольняють інформаційні потреби користувачів, а й створюють нові можливості для інтерактивної взаємодії з культурними об'єктами, що сприяє більш детальному пізнанню світу мистецтва та національної культурної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Музейний портал: офіційний сайт. URL: <https://museum-portal.com> (дата звернення: 03.11.2024)
2. Музейний портал. URL: <https://www.facebook.com/museumportal> (дата звернення: 03.11.2024)
3. Museumportal URL: <https://www.instagram.com/museumportal> (дата звернення: 03.11.2024)

ФЕЙК ЯК ТЕХНОЛОГІЯ В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНІ

Російсько-українська інформаційна війна, яка супроводжує збройний конфлікт між двома державами, стала однією з найбільш масштабних і складних у сучасному медіапросторі. Основним інструментом маніпуляції та дезінформації в цій війні є фейки — навмисно створені або перекручені повідомлення, спрямовані на формування хибного уявлення про реальність. Ця технологія стала потужною зброєю російської пропаганди, яка використовує її для досягнення політичних, соціальних і військових цілей.

Російська пропаганда орієнтована на дискредитацію України як на національному, так і на міжнародному рівнях. Через розповсюдження фейків намагаються зобразити українську владу як неспроможну, армію як жорстоку або слабку, а народ — як розколотий і позбавлений єдності. Одним із ключових наративів є «нацифікація» України, яка вже багато років активно підтримується російськими медіа. Наприклад, міф про «розп'ятого хлопчика» на Донбасі став символом безпідставних та емоційно навантажених повідомлень, спрямованих на збудження ненависті до України серед російського населення.

Особливу роль у поширенні фейків відіграють соціальні медіа, зокрема Telegram, який став одним із ключових каналів дезінформації. Російські пропагандисти активно використовують анонімні Telegram-канали для розповсюдження викривленої інформації, спотворених фактів або вигаданих подій. Нерідко такі повідомлення оформлюються як «ексклюзивні» новини, що викликають підвищений інтерес у користувачів, але при цьому не містять жодних перевірених джерел. Проблема ускладнюється тим, що ці канали не несуть жодної відповідальності за розповсюдження неправди.

Фейки також спрямовані на маніпуляцію чутливими темами, такими як війна, економічна криза чи політичні суперечки. Наприклад, поширення інформації про нібито «біолабораторії США» в Україні або маніпуляції щодо подій у Бучі мали на меті дискредитацію України на

міжнародному рівні та зменшення підтримки з боку партнерів. Такі повідомлення часто підкріплюються маніпулятивними відео або зображеннями, які створюють ілюзію достовірності.

Важливим аспектом є наслідки поширення фейків, які включають підрив довіри до офіційних джерел інформації, ескалацію соціального напруження та розкол у суспільстві. Український медіапростір, що зазнає постійних атак, стає все більш уразливим через низький рівень медіаграмотності у частини населення. Навіть освічені громадяни часто потрапляють у пастку дезінформації через складність перевірки джерел та високий рівень інформаційного шуму.

Протидія фейкам є одним із найважливіших завдань сучасної України. Державні ініціативи, такі як створення Центру протидії дезінформації, та активізація незалежних фактчекінгових платформ, таких як StopFake, дозволяють оперативно реагувати на інформаційні атаки. Проте без активного залучення громадськості ці зусилля не будуть достатньо ефективними. Освітні кампанії, спрямовані на розвиток критичного мислення та підвищення рівня медіаграмотності, є необхідними для формування інформаційної стійкості суспільства.

Таким чином, фейки в російсько-українській інформаційній війні є не лише інструментом маніпуляції, але й частиною ширшої стратегії Росії зі знищення репутації України та послаблення її позицій на міжнародній арені. Для протидії цій загрозі потрібні злагоджені дії держави, громадських організацій та самих громадян, які мають бути готові до інформаційних викликів сучасності.

Російсько-українська інформаційна війна базується на використанні фейків, які спрямовані на маніпулювання суспільною свідомістю. Фейки служать потужним інструментом для впливу на емоції людей, формування хибної картини дійсності та роздмухування недовіри до українських інституцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua>
2. Українська правда. URL: <https://pravda.com.ua>
3. Канал. URL: <https://24tv.ua>
4. Телеграф. URL: <https://telegraf.com.ua>
5. StopFake. URL: <https://stopfake.org>

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ

Зі стрімким розвитком інформаційних технологій та інноваційних рішень, застосування штучного інтелекту (ШІ) у сфері електронного документообігу стає все більш актуальним. Це не лише підвищує ефективність управлінських процесів, але й сприяє автоматизації завдань, забезпечуючи при цьому високу точність та надійність обробки інформації.

Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні визначила напрями розвитку ШІ [1]. Однією з основних цілей виступає збільшення фінансування інформаційної сфери. План заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки визначає нові можливості людини в галузі автоматизації, звільнення людини від монотонної роботи, підтримки комунікацій між людьми [2].

У нейронної мережі є безліч переваг, але через велику кількість споживаних ресурсів її застосування в СЕД зараз обмежене.

ШІ дозволяє автоматизувати процеси обробки документів, такі як розпізнавання тексту, класифікація та індексація документів, що значно зменшує час та ресурси, витрачені на ці операції. Це особливо актуально для великих організацій з великим обсягом документообігу [2].

Використання ШІ зменшує ризик людських помилок, що часто виникають при ручній обробці документів. Системи на основі ШІ здатні точно розпізнавати текст, визначати ключову інформацію та забезпечувати коректну класифікацію документів.

ШІ забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації завдяки інтелектуальній індексації та пошуку. Це дозволяє користувачам легко знаходити потрібні документи та отримувати необхідні дані у найкоротші терміни.

Сучасні ШІ-технології забезпечують високий рівень захисту інформації. Автоматичне виявлення аномалій та підозрілих дій допомагає запобігати витоку даних та забезпечує надійний захист конфіденційної інформації.

Оптичне розпізнавання символів (OCR), тобто ШІ-технології OCR дозволяють автоматично сканувати та розпізнавати текст на паперових документах, перетворюючи їх у цифровий формат. Це значно спрощує процеси архівування та пошуку інформації [3].

Використання ШІ для створення чат-ботів та віртуальних помічників сприяє автоматизації взаємодії з користувачами, забезпечуючи швидке та ефективне обслуговування запитів щодо документів.

ШІ може аналізувати великі обсяги даних, виявляючи закономірності та тренди, що дозволяє прогнозувати потреби в документах та оптимізувати процеси документообігу.

Одним з основних викликів є вартість впровадження ШІ-технологій, яка може бути досить високою. Проте довгострокові переваги, такі як підвищення ефективності та зниження витрат на обробку документів, роблять ці інвестиції виправданими [3].

Впровадження нових технологій потребує відповідного навчання персоналу. Важливо забезпечити працівників необхідними знаннями та навичками для ефективного використання ШІ-рішень.

Отже, застосування штучного інтелекту в сфері електронного документообігу відкриває широкі можливості для автоматизації, підвищення точності та ефективності управлінських процесів. Попри певні виклики, впровадження ШІ-технологій є перспективним напрямом розвитку, що дозволяє значно покращити якість та швидкість обробки документів у сучасних організаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 17.11.2024)
2. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 р. № 438-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2021-p-Text> (дата звернення: 17.11.2024)
3. Штучний інтелект та програмне забезпечення: плюси від інтеграції. URL: <https://intecracy.com/ua/news/shtuchnyi-intelekt-ta-programne-zabezpechennia-pliusy-vid-intehratsii.html> (дата звернення: 17.11.2024)

ГАЛУЗЕВІ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Стрімкий розвиток цифрової культури, впровадження КТ в усіх сферах та галузях життєдіяльності країни, активна апробація різноманітних програмних продуктів, застосування новітніх систем електронного документообігу (СЕД), діджиталізація суспільних надбань характеризується появою нових векторів наукових досліджень, серед яких студіювання систем спеціальної документації. Саме в систематизації документації може бути реалізована сукупність знань про системи документації, а отже, і здатність оперувати, планувати розвиток, автоматизувати управління ними.

Зазначеним питанням присвячені роботи багатьох провідних учених-документознавців. Так, передумовами формування спеціальної складової комплексної науки про документ, дослідженнями галузевого документознавства опікувався проф. С. Кулешов, який вперше запропонував групування у блоки систем документації офіційного походження. Так, за сферою соціальної діяльності науковець уявив базовий блок, включивши до нього економічну, законодавчу, оборонну, громадсько-політичну, судову, наукову, навчальну тощо системи документації мотивуючи це тим, що вони являють собою найбільш усталені форми документів. За цією ж ознакою він виокремив дисциплінарний блок документації, залучивши до нього технічний, гуманітарний та природничий підблоки. Виокремив вчений також інфраструктурний блок, включивши до нього управлінську, нормативну документацію та документацію інформаційних систем, які існують в кожній сфері соціальної діяльності. Разом з тим, як зазначав вчений, питання структури систем документації нині до кінця не вирішені, а їх групування пояснюється нагальними потребами практичної роботи та усталеністю вже існуючих систем [1, с.62].

Апелюючи до здобутків науковців щодо класифікації систем документації та продовжуючи дослідження знаного науковця, спробуємо подати їх загальну класифікаційну схему в залежності від суспільної функції керуючих суб'єктів національного господарського комплексу, основною ланкою якого виступають органи державної влади, яка здійснюється на підставі її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Зазначені органи забезпечують формування державної політики, її реалізацію у визначеній сфері, здійснюють управління інфраструктурою, створюють міжгалузеву координацію, функціональне регулювання питань, віднесених до їх відання, включаючи зокрема й розробку уніфікованих форм управлінської документації, її уніфікацію.

Спрямовуючись від державних органів публічного управління та адміністрування, потоки документованої

управлінської інформації спускаються до суб'єктів нижчого рівня, які, разом з законодавчими і нормативними вимогами до їх життєдіяльності та врахуванням специфіки функціонування, реалізують процеси керування в тій чи іншій конкретній галузі (сфері) та підвідомчих їм організаціям, що відображається в інфраструктурній та профільній (виробничій) складових їх документації. Терміни «галузь» і «сфера» в даному випадку зближає спільна дефініція, поєднання справ чи занять, явищ чи подій, що стосуються окремих сторін людських інтересів, сумісної діяльності працівників, їх ремесла.

Суспільство, як відомо, є багатозаровою й багаторівневою системою, що складається з військово-політичної, соціально-культурної, економічної (господарчої), у т.ч. фінансової та правової сфер, які є відносно автономними. Оскільки в кожній з означених сфер створюється й функціонує, окрім інфраструктурної, відповідна профільна документація, закономірним можна вважати виокремлення в межах науки про документ тієї чи іншої складової систем спеціальної (галузевої) документації, яку також умовно поділимо на п'ять блоків: військово-політичний, соціально-культурний, господарський, фінансовий та правовий. Кожен з указаних блоків містить свої підблоки систем документації, які, у свою чергу, є самостійними системами стосовно структурних складових.

Висновок. Профільна документація створюється відповідним міністерством чи іншим органом виконавчої влади, інституцією-локацією, відповідно до профілю її діяльності на підставі управлінських документів, а також згідно з офіційно прийнятими у галузі (сфері) діяльності уніфікованими формами та методиками їх оформлення. Зазначені системи галузевої документації (інфраструктурної та профільної) притаманні як галузі (сфері) так і суб'єктів господарювання, забезпечуючи досконале функціонування всієї системи документації офіційного походження в Україні.

Зазначена система документації є динамічною, такою, що постійно піддається реформам, доповненням, змінам залежно від структурування органів державної влади, законодавчо-нормативного регулювання роботи з документацією, досліджень науковців, проведення експертизи її цінності тощо. Знання складників системи документації офіційного походження, їх призначення, взаємозв'язку між ними, демонструє можливість побудови інформаційної моделі документального забезпечення національного господарського комплексу, що дасть змогу впроваджувати в кожній з них, новітні технології, вдосконалювати СЕД та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кулешов, С. Г. (2003). Управлінське документознавство: навчальний посібник. http://library.nakkkim.edu.ua:8080/libdoc/knugu/knygy2/dokumentozn-kulishovsg_upravlinske_dokumentoznavstvo.pdf

ПРОБЛЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ АРХІВІВ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасні умови розвитку цифрового суспільства висувають нові вимоги до архівної діяльності університетів, що спонукає до активної цифровізації та автоматизації процесів. Перехід на цифрові формати зберігання документів стає ключовим завданням, оскільки вони підвищують доступність інформації, дозволяють зберігати документи в безпечніших умовах та полегшують їх використання для наукових і навчальних потреб. Водночас університетські архіви зіштовхуються з численними проблемами: недостатнє фінансування, обмежена технічна база, відсутність єдиних стандартів для оцифрування та тривалого зберігання цифрових даних, труднощі у впровадженні новітніх технологій, таких як хмарні сховища чи штучний інтелект, а також у навчанні персоналу. У цьому контексті основною метою дослідження є аналіз поточного стану архівної справи в університетах країни, визначення її ключових проблем та обґрунтування напрямів розвитку, що сприятимуть підвищенню ефективності архівної діяльності відповідно вимог цифрового суспільства.

Результати дослідження. Архівна справа в університетах відіграє важливу роль у їх діяльності. Однак, через обмежене фінансування та застарілу матеріально-технічну базу, багато університетських архівів перебувають у незадовільному стані. Це призводить до ситуації, коли архіви не мають достатньо чітких інструкцій щодо збереження електронних документів, забезпечення їхньої цілісності та безпеки [1, с. 96]. Дослідження також звертають увагу на необхідність стандартизації архівної діяльності університетських архівів, оскільки вони працюють за різними стандартами, це ускладнює інтеграцію архівних ресурсів на національному рівні та обмежує їхню ефективність. Інші дослідження зосереджені на можливостях застосування штучного інтелекту для автоматизації процесів індексації, що суттєво полегшує обробку даних та скорочує час на пошук релевантної інформації. Інноваційні технології, такі як хмарні сховища, штучний інтелект, можуть підвищити ефективність архівної справи в університетах. Використання хмарних технологій дозволяє зберігати велику кількість даних без необхідності фізичного простору та забезпечує легкий доступ до інформації з будь-якого місця [2, с.25]. Одним із ключових аспектів досліджень є цифровізація архівів. Багато робіт підкреслюють важливість створення е-архівів для зберігання та доступу до документів, що мають історичну, наукову та освітню цінність.

Перехід на цифровий формат дозволяє зберегти оригінали документів від фізичного зношення, а також робить інформацію більш доступною для дослідників. Однак, в багатьох університетах існує брак фінансування для комплексної цифровізації архівів, є недоліки технічного оснащення, відсут-

ність відповідного програмного забезпечення, основними проблемами залишаються: складна процедура доступу, відсутність електронного каталогу, недосконалість нормативної бази, освіти працівників. Закони та нормативно-правові акти, які регулюють архівну справу у ЗВО, не враховують специфіку цифрової епохи.

Висновки. У світовій практиці університетські архіви є важливою складовою їх інформаційної інфраструктури. Цифровізація університетських архівів є критично необхідною, оскільки перехід на електронні формати дозволяє зберегти документи у тривалому зберіганні та підвищує зручність доступу до інформації. Інноваційні технології, такі як штучний інтелект та хмарні сервіси, можуть значно полегшити управління архівами, автоматизуючи процеси індексації та пошуку, а також підвищуючи безпеку зберігання документів. Проте, **для реалізації цих технологій та процесів у архівній сфері українських університетів необхідно:**

- зростання фінансування та матеріально-технічної підтримки архівів університетів, збільшення інвестицій в їх технічну інфраструктуру;
- розробка чіткої нормативно-правової бази управління цифровими архівами, оскільки існуюча не завжди забезпечує можливість зручного та своєчасного доступу до архівів;
- впровадження стандартів оцифрування; створення єдиної національної програми цифровізації університетських архівів, перегляду та адаптації нормативно-правової бази до сучасних вимог, що дозволить архівам вишів більш ефективно організовувати роботу, забезпечувати доступ до інформації;
- застосування інноваційних технологій для автоматизації архівних процесів. Використання штучного інтелекту для автоматизації індексації та класифікації документів дозволить значно скоротити час, необхідний для обробки інформації, та полегшити її доступність для користувачів;
- постійне підвищення кваліфікації архівістів, створення окремих бюджетних програм навчання їх персоналу архівів за новітніми технологіями. Розроблення відповідних навчальних програм, семінарів та тренінгів дозволить адаптуватися до змін цифрового суспільства, працювати з електронними системами, а також підвищити ефективність управління архівними ресурсами.

Реалізація зазначених пропозицій сприятиме підвищенню ефективності архівної справи в університетах України, безпечному використанню хмарних технологій, зробить архіви більш доступними для науковців та студентів, забезпечить тривале зберігання документів та збереже їх культурну спадщину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пономарьова О. А., Пономарьов П. М. Застосування можливостей хмарних технологій в якості платформи комунікаційного середовища у науковій діяльності ЗВО. Економічний простір. 2021. С. 93–97.
2. Худік Н. Д. Основні аспекти безпечно-го використання хмарних технологій в умовах пандемії COVID-19. Таврійський науковий вісник. Серія: Технічні науки. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 4. С. 24–31.

CONTENT DIVERSIFICATION AS A STRATEGIC APPROACH TO RISK MANAGEMENT

Today's media environment is characterized by constant changes. One of the areas of change is the redistribution of the audience between traditional and new media. The latter are represented by various rapidly developing digital platforms that also compete with each other for the audience's attention. Social networks and messengers should be singled out as the main channels of communication, which are becoming increasingly influential in shaping public opinion. However, like other types of media, social networks and messengers also have their weaknesses. The reach of content posted on electronic platforms depends heavily on their algorithms, while the platforms themselves may be subject to policy restrictions. Content diversification should be considered as a response to such risks. It allows owners and administrators of social media profiles and messenger channels to reduce dependence on a single platform and ensure the stability of digital communication.

Blocking profiles or entire social networks, limiting the reach of content due to internal platform algorithms, or losing in competition can have significant negative consequences: loss of audience, reduced influence, image damage, and reduced monetization. For example, in 2023, Twitter underestimated the reach of posts about the Russian-Ukrainian war [1]. And in August 2024, X (formerly Twitter) was blocked in Brazil. The platform was restored in October.

Given the existing risks to communication through digital platforms, it is important to study the role and importance of content diversification in ensuring information resilience in the face of risks. Such a study should point to ways to increase the effectiveness of communication and minimize risks.

In the context of this publication, content diversification is not primarily understood as the adaptation of materials to different formats and platforms, but rather as a strategic approach to risk management. According to this approach, the communication resource is rationally distributed for positioning in different digital platforms in such a way as to reduce dependence on risks. For example, in case of loss of access to one of the platforms or a profile.

The main diversification strategies include adapting to the audience of each electronic platform, formatting content in accordance with the requirements of a social network or messenger, and using other means of communication.

Understanding the specifics of the audience will help adapt content to each platform. For example, LinkedIn has a professional audience, while Instagram, TikTok, or YouTube share visual content. Accordingly, the strategy should take into account the target groups of these platforms and create content that will be of interest to them.

Formatting content in accordance with the platform's requirements means adapting it to the requirements of the social network or messenger. For example, a long post or video posted on one network needs to be shortened for posting on another. Converting text content into a video will also be formatting.

Other means that can partially compensate for the temporary loss of communication through social networks or messengers are a website or email. Websites in general should be considered as the core of the media in which an organization or project is represented. This priority of websites is due to their greater independence compared to social media profiles and messenger channels, and thus less vulnerability. At the same time, email remains a reliable channel for targeted message delivery.

Diversifying content requires additional resources, so before adopting appropriate strategies, you should determine the ability to communicate on multiple platforms simultaneously. Unresourced communication can create additional risks. In contrast, a well-thought-out and resourced diversification strategy can ensure greater sustainability, broader reach, and, in the long run, more stable communication activities.

An important feature of the diversification strategy is its permanence, which means active communication activities in current relevant profiles and channels, as well as monitoring changes in the media environment, such as the appearance of new social networks [2], which can lead to a redistribution of the audience between different media.

Thus, content diversification can be seen not only as a way to expand communication opportunities, but also as a risk management strategy. This allows owners and administrators of social media profiles and messenger channels to be prepared for unforeseen situations in the media environment, such as blocking of platforms or individual profiles, changes in algorithms, or loss of platform popularity. A diversification strategy increases the flexibility and sustainability of communication activities.

REFERENCES:

1. Twitter занижує охоплення постів про російсько-українську війну – ain.ua. URL: <https://imi.org.ua/news/twitter-zanyzhuye-ohoplennya-postiv-pro-rosijsko-ukrayinsku-vijnu-ain-ua-i51892>.
2. Bluesky Ends Invite-Only Memberships—Here's How It Compares With Other X Competitors. URL: <https://www.forbes.com/sites/tylerroush/2024/02/06/bluesky-ends-invite-only-memberships-heres-how-it-compares-with-other-x-competitors/>.

ЕЛЕКТРОННА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: СТАНОВЛЕННЯ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Ідентифікація сутності цифрового суспільства нерозривно пов'язана із дослідженням сучасних змін у інституційно-структурній соціуму. При цьому аналіз розвитку нових стійких цифрових інститутів і цифрової інформаційної сфери суспільного життя спирається на принципи неінституційного підходу до розвитку суспільства. Даний підхід був розроблений рядом представників неінституціоналізму, зокрема, Д. Нортон, Дж. Уоллісом, Б. Вейнґастом. В рамках цього підходу розглядається як окрема участь соціальних інститутів у розвитку інформаційного суспільства, так і взаємодія між людьми та соціальними групами. В сукупності це призводить до трансформації інформаційного суспільства у цифрове суспільство.

Варто зазначити, що перші прогнози щодо формування цифрового суспільства були пов'язані з теорією індустріалізму, сформульованою у 1950-1960-ті роки Р. Ароном та В. Ростом. Відповідно до їх теорії, увесь розвиток людства поділяється на три епохи – доіндустріальну, індустріальну та постіндустріальну (або інформаційну). Концепція представляла досить струнку модель, що описувала стадії цивілізаційного розвитку людства на шляху технологічного прогресу та його параметри – основний ресурс виробництва (ступінь розвитку факторів виробництва), тип виробничої діяльності та характер базових технологій. Арон та Ростом продемонстрували, суттєві соціальні зміни в інформаційному суспільстві пов'язані з економічними трендами, де конвеєрне виробництво спрямоване на випуск стандартизованих виробів, поступається місцем індивідуалізованим продуктам. Це визначає тенденцію до персоналізації виробництва, орієнтації на потреби конкретного, а не абстрактного споживача. Така персоналізація потребує технологій високого рівня для того, щоб такі потреби можливо було виявити та задовольнити. Формування цифрового суспільства, де кожен член суспільства активно проявляє себе у цифровому середовищі та залишає «цифровий слід» є логічним етапом еволюції інформаційного суспільства.

Однак класики індустріалізму, а потім постіндустріалізму описували суспільство, яке тільки формувалося. Вчені того часу розуміли важливість інформації як ресурсу і могли фіксувати лише окремі тенденції, пов'язані з посиленням ролі інформації та знання в тогочасному суспільстві. На даний час інформація розглядається вже не як ресурс, а як середовище функціонування індивідів, бізнесу та соціумів загалом.

Формування цифрового суспільства характеризується такими тенденціями:

- 1) Інформаційний вибух, що проявляється у стійкій тенденції до зростання обсягу інформації. У 2018 р.,

за даними дослідження IDC та Seagate Technology, загальний обсяг даних у цифровому всесвіті становить 33 зеттабайти, а до 2025 р. прогнозується його збільшення до 175 зеттабайт [1];

- 2) Формування інтернету речей, що представляє собою різноманітні технологічні, виробничі, інфраструктурні пристрої, прилади, сенсори тощо, які мають блоки контролю, передачі інформації та управління, підключені до Інтернету. Розвиток інтернету речей відкриває великі можливості для світової економіки;
- 3) Людина в цифровому суспільстві набуває нового прояву у формі цифрового «я». Кожна людина, яка має зареєстрований обліковий запис у мережі має свою унікальну автентичність з характерними цифровими ознаками. У цифровому суспільстві кожен індивід залишає велику інформацію про себе в електронному вигляді у відкритому або умовно закритому доступі: особиста інформація в соціальних мережах, дані про фінансову діяльність, геодані, рекламні ідентифікатори, величезна кількість аудіо, фото та відеофайлів, історій активності в різних додатках та на сайтах, якими користувалася або відвідувала людина. Ця інформація вже сьогодні широко використовується у таргетованій рекламі, маркетингових інструментах ретаргетингу тощо. ;
- 4) Поява та розповсюдження мобільного інтернету, що сприяло виникненню носимих гаджетів, які не лише виконують інформативну функцію, повідомляють власників про сповіщення чи дзвінки, вони здатні в режимі реального часу проводити моніторинг фізичної активності людини та інформувати про потенційно небезпечні для організму стани. Крім того, носимі гаджети розширюють функціональні можливості людини, наприклад окуляри Google Glass дозволяють більш ефективно використовувати зорове сприйняття, фокусуючи увагу на тих чи інших аспектах інформації.

Таке масштабне поширення та відносна доступність цифрових технологій створюють величезні переваги тим, хто ними користується. Зокрема, відповідно до різних аспектів інформатизації суспільства, до плюсів розвитку цифрової економіки Світовий банк у своєму огляді 2016 року «Цифрові дивіденди» відносить [2]: зростання продуктивності праці; підвищення конкурентоспроможності компаній; зниження витрат виробництва; створення нових робочих місць; подолання бідності та соціальної нерівності.

Швидкий та зручний доступ до інформації дозволяє підтримувати інновації, розвивати нові технології та вдосконалювати процеси в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Reinsel D., Gantz J., Rydning J. The Digitization of the World From Edge to Core. 2018. URL: https://www.seagate.com/files/www-content/our-story/	trends/files/idc-seagate-data-age-whitepaper.pdf (дата звернення: 17.11.2023)	Report 2016: Digital Dividends. 2016. URL: https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016 (дата звернення: 17.11.2023)
2. World Bank. World Development		

ФОРМУВАННЯ КІБЕРКУЛЬТУРИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сучасне освітнє середовище переживає період трансформації, обумовлений стрімким розвитком цифрових технологій. Цей процес вимагає формування нової освітньої парадигми, в рамках якої важливу роль відіграє розвиток кіберкультури серед здобувачів та педагогів. Проблема формування кіберкультури в освітньому середовищі є надзвичайно актуальною, оскільки вона безпосередньо впливає на ефективність навчання, безпеку учасників освітнього процесу та готовність студентів до професійної діяльності в умовах цифрової епохи.

Розвиток нових технологій перетворив цифрові інструменти на важливі засоби комунікації, передачі культури та владних відносин. Комунікація перемістилася в кіберпростір, де люди взаємодіють та здійснюють діяльність в онлайн-режимі. Кіберпростір є динамічним середовищем, що прискорює процеси комунікації та обміну інформацією, створюючи можливості для генерації, поширення та збереження знань. Його вплив виявляється у зміцненні людської пам'яті, розширенні можливостей комунікації та глобалізації обміну інформацією. Безперервний потік ідей, текстів та культурних матеріалів призвів до формування нової культури – кіберкультури [1].

Кіберкультура – це набір практик, технік та цінностей, що формуються в кіберпросторі. Кіберкультура є динамічною і самоорганізованою, постійно відтворюючи себе та переосмислюючи культурні продукти в цифровому середовищі. Вона є адаптивною системою, що поєднує люд-

ські спільноти з технологіями, а також включає соціальну взаємодію та художнє вираження в інтернет-просторі [2].

Кіберкультура є сукупністю знань, навичок і етичних норм, що стосуються використання цифрових технологій в освітньому процесі та повсякденному житті. Вона включає в себе інформаційну грамотність, етику використання цифрових ресурсів, навички кібербезпеки та розвитку цифрових компетентностей.

Кіберкультура включає медіа- та інформаційну грамотність, критичне мислення щодо медіаконтенту, етику онлайн-спілкування, захист особистих даних, розвиток цифрових компетентностей і навичок роботи з цифровими інструментами.

Формування кіберкультури в освітньому середовищі передбачає необхідність інтеграції цифрових технологій у процес навчання, що вимагає від учасників освітнього процесу володіння новими компетенціями, знанням етичних та правових норм взаємодії в цифровому просторі, а також навичками захисту особистих даних і безпеки в інтернеті. Оскільки сучасне суспільство та освіту вже неможливо уявити без інформаційних технологій, важливо розвивати ці навички на всіх етапах навчання. Кіберкультура має стати основою для формування відповідальних, обізнаних і критичних користувачів цифрових технологій, які здатні ефективно взаємодіяти в онлайн-середовищі та захищати свою інформаційну безпеку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bennis, M. (2024). Cyberculture/ Cyberspace as a Mode of Transmission of Cultures, Identities and Power Relations: A Theoretical Perspective. *Journal of Humanities and Social Sciences Studies*, 6(6), 36-42.

DOI: <https://doi.org/10.32996/jhsss.2024.6.6.5>

2. Ruiz González, M. (2024). Cyberculture: the role of internet and technology in cultural globalization and identity. *Cyberculture:*

The Role Of Internet And Technology In Cultural Globalization And Identity. Madrid. URL: <https://burjcdigital.urjc.es/bitstream/handle/10115/36306/2023-24-FCJP-J-2222-2222058-m.ruizg.2019-MEMORIA.pdf?sequence=-1&isAllowed=1>

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. У сучасному світі Інтернет є основним середовищем для соціальних комунікацій, що суттєво змінило способи взаємодії між людьми, організаціями та державними структурами. Відомі українські дослідники, такі як Гриценко В. О.[1], Лисенко О. В. [2], Мельник А. І. [3], Петрова М. Ю. [4] та Сидоренко Т.П. [5] звертають увагу на важливість аналізу комунікацій у цифровому середовищі. Вони наголошують на тому, що Інтернет не лише забезпечує швидкий обмін інформацією, але й створює нові виклики, такі як дезінформація, кібербулінг, фейкові новини та питання захисту персональних даних. Інтернет сьогодні є важливою платформою для поширення нових ідей та думок, що має суттєвий вплив на політичні, економічні та культурні процеси.

Актуальність цієї проблеми визначається тим, що соціальні мережі, блоги, форуми та інші платформи для обміну контентом відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, політичних дискусіях та інформаційному просторі загалом. За словами Т. Сидоренко[5], дослідження соціальних комунікацій стають невід'ємною частиною вивчення глобальних інформаційних процесів, які впливають на всі аспекти життя суспільства, від економіки до культури. Особливо важливо звертати увагу на вплив цифрових платформ на зміну поведінкових моделей користувачів та формування нових стандартів спілкування в інформаційному середовищі.

Метою цього дослідження є аналіз соціальних комунікацій в Інтернеті, їхнього впливу на суспільство та виявлення основних загроз і переваг. Завданням є також дослідження ролі соціальних мереж у формуванні інформаційного простору та механізмів маніпуляції через ці канали. Зокрема, важливо вивчити, як алгоритми соціальних мереж впливають на доступ до інформації та створення «інформаційних бульбашок», які обмежують об'єктивність та багатомірність інформаційних потоків.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Сутність соціальних комунікацій в Інтернеті

Соціальні комунікації в Інтернеті охоплюють різноманітні форми взаємодії: через соціальні мережі, блоги, форуми, месенджери, відеоплатформи тощо. Ці форми дозволяють людям взаємодіяти незалежно від їхнього географічного розташування та надають нові можливості для обміну ідеями та інформацією. Інтернет створює можливості для миттєвої передачі інформації, яка може бути доступною для глобальної аудиторії. Важливими

аспектами є інтерактивність, глобальний доступ і мультимедійність, які роблять Інтернет унікальним інструментом комунікації.

Важливим елементом сучасних соціальних комунікацій є їхня доступність. Взаємодія через Інтернет дозволяє брати участь у дискусіях, обговореннях та спільних проєктах, долаючи традиційні обмеження часу і простору. Сучасні платформи, такі як Facebook, Instagram, Twitter, TikTok, стали основними інструментами для спілкування, обміну інформацією та поширення контенту. Крім того, швидкість передачі даних та здатність миттєво реагувати на події у світі роблять Інтернет головним каналом комунікації для мільйонів користувачів.

2. Функції соціальних комунікацій в Інтернеті

Інтернет виконує кілька важливих функцій у соціальних комунікаціях:

- Інформаційна: Оперативне поширення новин, знань та ідей серед великої аудиторії. За допомогою Інтернету можна швидко отримати доступ до найсвіжішої інформації, новин, фактів, які можуть змінюватися у режимі реального часу.
- Комунікативна: Можливість для користувачів спілкуватися незалежно від місця розташування, що сприяє налагодженню нових контактів і зміцненню існуючих. За допомогою Інтернету люди можуть обмінюватися повідомленнями, брати участь у відео-конференціях, обговорювати новини і події.
- Освітня та розважальна: Інтернет слугує платформою для навчання та проведення дозвілля. Сьогодні існує безліч онлайн-курсів, вебінарів, цифрових бібліотек, які допомагають користувачам здобувати нові знання.

Соціальні мережі також виконують важливу функцію соціалізації. Люди можуть належати до онлайн-спільнот, об'єднаних спільними інтересами чи цінностями. Такі спільноти дозволяють користувачам ділитися досвідом, взаємодіяти на глобальному рівні та створювати нові соціальні зв'язки.

3. Особливості соціальних комунікацій в Інтернеті

Однією з основних характеристик соціальних комунікацій в Інтернеті є швидкість поширення інформації. Водночас анонімність, яку забезпечує Інтернет, відкриває простір для зловживань, таких як кібербулінг, поширення дезінформації та маніпулювання інформацією. Це створює складні виклики для суспільства в контексті контролю за якістю інформації та її достовірністю.

Соціальні мережі відіграють важливу роль у політичних процесах і формуванні громадської думки. Наприклад, під час політичних кампаній або соціальних рухів соціальні мережі використовуються як інструмент для мобілізації підтримки, організації акцій та поширення інформації. Проте вони також можуть стати інструментом маніпуляцій через поширення фейкових новин, що впливає на формування уявлень людей про події.

4. Вплив соціальних мереж на суспільство

Соціальні мережі стали важливим інструментом у політичних та соціальних процесах. Вони відіграють роль не лише в поширенні інформації, але й у мобілізації суспільних рухів, політичних кампаній, поширенні соціальних і культурних тенденцій. Водночас виникають нові виклики, такі як формування «інформаційних бульбашок», коли користувачі отримують лише ту інформацію, яка підтверджує їхні погляди, що обмежує доступ до альтернативних точок зору і знижує якість суспільного діалогу.

Крім того, соціальні мережі можуть сприяти радикалізації окремих груп і підсилювати конфлікти через поширення неправдивої або провокаційної інформації. Важливим викликом є створення правових і технічних механізмів, які б забезпечували відповідальність за контент і захищали користувачів від маніпуляцій та порушення приватності.

5. Проблеми соціальних комунікацій в Інтернеті

Серед основних проблем, з якими стикаються соціальні комунікації в Інтернеті, є:

- Дезінформація: Швидке поширення неправдивих новин, маніпуляції громадською думкою через фейкові новини.
- Порушення приватності: Масовий збір і використання особистих даних користувачів компаніями для маркетингових цілей або недобросовісних дій.
- Кібербулінг: Анонімність користувачів дозволяє окремим людям здійснювати цькування інших користувачів без значних наслідків.

6. Перспективи розвитку соціальних комунікацій в Інтернеті

Із розвитком технологій штучного інтелекту, віртуальної реальності та аналізу великих даних, соціальні комунікації в Інтернеті продовжують розширювати свої можливості. Це відкриває нові перспективи для створення інтерактивних середовищ і спільнот. Однак важливим завданням стає створення механізмів забезпечення безпеки даних, прозорості алгоритмів та підвищення рівня медіаграмотності користувачів.

Тези висвітлюють важливість соціальних комунікацій в Інтернеті, їхній вплив на сучасне суспільство та основні виклики, з якими стикається глобальний інформаційний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гриценко В. О. (2019). Інформаційна безпека в Україні: виклики та загрози. Київ: Наукова думка.
2. Лисенко О. В. (2020). Соціальні комунікації в інформаційному просторі: виклики глобалізації. Київ: Академія комунікацій.
3. Мельник А. І. (2021). Соціальні мережі як інструмент формування громадської думки. Львів: ЛНУ ім. І. Франка.
4. Петрова М. Ю. (2020). Медіапростір та його вплив на інформаційну культуру сучасного суспільства. Харків: Видавництво ХНУ.
5. Сидоренко Т. П. (2021). Проблеми дезінформації та фейків в українському інформаційному просторі. Київ: Інститут соціальних комунікацій.

РЕАЛІЗАЦІЯ НОВІТНІХ СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства впровадження новітніх соціокомунікаційних технологій у сферу надання освітніх послуг є одним із пріоритетних напрямів удосконалення освітньої системи. Соціокомунікаційні технології забезпечують ефективну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, сприяючи підвищенню якості навчання та доступності освітніх послуг. Умовою реалізації успішних проєктів у розвитку освітніх послуг сьогодні є досвід подібних проєктів, налагодження співпраці у технічно-методичному взаємообміні та використанні напрацювань фахівців інформаційно-комунікаційної сфери. Перелічені аспекти реалізації соціокомунікаційних технологій мають перспективи не лише у сфері освіти, а й будуть корисними у інших сферах забезпечення потреб суспільства. З-поміж пріоритетних напрямів розвитку і вдосконалення сфери послуг та особливостей реалізації соціокомунікаційних технологій в освіті потрібно брати до уваги сучасні вимоги віртуалізації, персоналізації, інтерактивності, соціальних мереж та хмарних сервісів.

Актуальним напрямом розвитку в сучасних умовах глобальних викликів є віртуалізація освітнього процесу. Завдяки платформам дистанційного навчання, таким як Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams та інші, забезпечується доступ до навчальних матеріалів, зручна організація занять, а також зворотний зв'язок між викладачами та студентами. У перспективі віддаленого доступу та віртуалізації простору послуг варто назвати вимогу персоналізації навчання. Використання інтелектуальних систем і великих даних дозволяє адаптувати навчальні програми до індивідуальних потреб учнів. На вимогу користувачів послуг необхідна налагоджувати інтерактивні механізми співпраці та комунікації. Беззаперечним є той факт, що інструменти для створення мультимедійного контенту (відеолекції, симулятори, інтерактивні тести та інші) сприяють активному залученню здобувачів освітніх послуг до навчального процесу. Сучасний світ уже складно уявити без соціальних медіа. А у сфері надання освітніх послуг соціальні мережі і медіа виконують роль інструмента навчання. Використання соціальних платформ, таких як Facebook, YouTube, LinkedIn, створює додаткові можливості для формування професійних спільнот, обміну досвідом та інформального навчання. Розвиток хмарних сервісів створює нові умови у сфері послуг, відкриває нові можливості взаємодії та обробки інформації. Використання хмарних технологій дозволяє зберігати та обробляти великі обсяги інформації, забезпечуючи мобільність та гнучкість доступу до навчальних ресурсів. Загалом, впровадження новітніх інформаційних технологій сприяє формуванню цифрової компетентності, та формує необхідні умови успішної інтеграції в сучасне глобалізоване суспільство [1].

Для прикладу успішної реалізації новітніх соціокомунікаційних технологій у сфері надання освітніх послуг варто назвати найбільш відомі та апробовані. Лідуючі позиції тут посідають платформи дистанційного навчання Coursera, Udemy. Ці глобальні цифрові платформи пропонують курси від провідних університетів світу. Завдяки інтеграції відеолекцій, інтерактивних завдань і форумів здобувачі можуть навчатися з будь-якої точки світу. З-поміж українських реалізованих проєктів цифрової освіти варто назвати національну освітню платформу «Всеукраїнська школа онлайн». Цифрова освітня платформа забезпечує доступ до відеоуроків та навчальних матеріалів для здобувачів України, особливо актуальна під час віддаленого / дистанційного навчання в умовах катаклізмів (епідемій, карантинних обмежень) та викликів війни. Віртуальні класи та інтерактивні навчальні середовища отримали свого користувача і виконують свої функції взаємодії з користувачами. Зокрема, Microsoft Teams та Zoom забезпечують онлайн-комунікацію між викладачами та здобувачами. А під час пандемії COVID-19 ці платформи стали основними для проведення лекцій, семінарів і навіть іспитів. До успішних цифрових проєктів у сфері освітніх послуг належить і практика використання Google Workspace for Education. Вона передбачає інтеграцію інструментів Google (Docs, Drive, Meet) та дає змогу створювати інтерактивні освітні проєкти [2].

Окремим блоком виділяються цифрові платформи за рахунок впровадження штучного інтелекту (ШІ). Сьогодні активно працює ChatGPT, який можна використовувати для автоматизації процесів консультування здобувачів, створення навчальних матеріалів і генерації ідей для творчих завдань. Платформа Duolingo показала високу затребуваність у справі первинного навчання мов. У застосунку ШІ адаптує завдання з вивчення мов до рівня користувача, пропонуючи персоналізовані уроки.

У цьому ж напрямі розвиваються можливості використання віртуальної та доповненої реальності (VR/AR) у справі надання освітніх послуг. Так, Google Expeditions дозволяє здобувачам віртуально подорожувати історичними місцями або досліджувати складні наукові концепції в 3D проекції. Застосунок Labster пропонує віртуальні лабораторії, де здобувачі можуть виконувати наукові експерименти без ризику та високих фінансових витрат.

Соціальні мережі сьогодні розвиваються свій потенціал в якості освітньої платформи. До прикладу, YouTube надає користувачам доступ до популярних каналів, таких як «Культурний проєкт» або «Наука на пальцях», які пропонують освітній контент у легкому та доступному форматі. Застосунок LinkedIn Learning пропонує своїм користувачам широкий перелік професійних курсів, орієнтованих на розвиток кар'єри та професійного зростання [3].

Хмарні технології сьогодні демонструють переконливі результати ефективності для спільної роботи. Dropbox Paper та Trello використовуються для організації командних проєктів і спільної роботи здобувачів. AWS Educate – платформа для навчання хмарним технологіям, що надає доступ до реальних інструментів для здобувачів.

Окремо у справі надання освітніх послуг варто назвати автоматизовані системи оцінювання знань, що дозволяють мотивувати та спрямувати роботу здобувачів. Так, платформа Moodle інтегрує інструменти тестування з миттєвою перевіркою результатів. Цифрова платформа Kahoot! дозволяє створювати інтерактивні тести та вікторини, активізуючи навчальний процес.

В умовах сьогодення та роботи у напрямі максимальної включеності суспільства у новітні процеси розвитку світу актуальним є питання інклюзії. Так, успішно себе зарекомендували у роботі з людьми з інвалідністю інклюзивні

технології як Microsoft Immersive Reader, що допомагає людям з дислексією або іншими труднощами у навчанні читати й розуміти текст. У напрямі інклюзії працює платформа Be My Eyes, як інтерактивна програма для підтримки здобувачів із вадами зору [1].

Загалом, перелічені програми та цифрові платформи демонструють приклади інтеграції новітніх технологій в освіту, сприяючи її доступності, ефективності та інклюзії. Тенденції розвитку науки та техніки озвучують яскраві перспективи вдосконалення цифрових платформ та подальшу інтеграцію штучного інтелекту, автоматизацію процесів оцінювання знань, розвиток віртуальної та доповненої реальності для створення інтерактивних освітніх середовищ. Соціокомунікаційні технології сьогодні виступають потужним інструментом трансформації сфери послуг, забезпечуючи їхню ефективність, інклюзії та інноваційність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

-
1. Холод О. М. Комунікаційні технології. Київ: КиМУ, 2011. 312 с.
 2. Божук Л. Сучасні інтернет-технології у формуванні іміджу закладів вищої освіти. Society. Document.
 3. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Комунікаційна ефективність сайту кафедри Communication (2019) Ed. 8. A series of «Historical science». 34 – 54. DOI: 10.31470/2518-7600-2019-8-34-54
- як інструмент формування її іміджу та просування в інтернеті. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 21(2). С. 190-193.

ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ

У сучасному світі інформація стала ключовим ресурсом, який визначає розвиток науки, освіти та культури. У цьому контексті електронні бібліотеки (ЕБ) відіграють важливу роль як частина інформаційної інфраструктури, що забезпечує ефективне зберігання та доступ до різноманітних колекцій електронних документів. Терміни «електронна бібліотека», «цифрова бібліотека» та «віртуальна бібліотека» нерідко використовуються як синоніми, проте найбільш точним є «цифрова бібліотека», що акцентує увагу на процесах оцифрування та доступі до цифрових ресурсів. У світлі глобальних змін, кризових ситуацій та пандемій актуальність таких бібліотек лише зростає, адже вони забезпечують зручний доступ до знань у різних форматах.

Електронні бібліотеки стали важливою частиною сучасного науково-освітнього простору. Вони дозволяють забезпечити доступ до електронних інформаційних ресурсів (ЕІР), включаючи періодичні видання, монографії, бази даних та інші матеріали. Це особливо важливо для освітніх та наукових установ, де формуються колекції, створені на основі результатів наукових досліджень [1].

Особлива роль ЕБ полягає у забезпеченні безпечної зберігання інформації та її доступності через використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Завдяки інтеграції локальних інформаційних ресурсів до національних та міжнародних інформаційних систем, ЕБ сприяють підвищенню рівня інформаційної грамотності та культури серед користувачів. Умови дистанційного

навчання та роботи під час пандемії продемонстрували їхню ефективність у швидкій адаптації до змін.

Серед переваг електронних бібліотек виділяють:

- доступ до найкращих ресурсів в інтернеті, включаючи зарубіжні джерела;
- зручність у роботі з великими обсягами даних завдяки швидкому пошуку та обробці інформації.

Розвиток відкритого доступу до інформації, що популяризує наукові знання та сприяє створенню позитивного іміджу освітніх і наукових установ.

Електронні бібліотеки також допомагають розвивати критичне мислення, адже користувачі навчаються оцінювати якість і достовірність інформації, необхідної для наукових досліджень або практичних завдань [2].

Електронні бібліотеки стали невіддільною частиною сучасної інформаційної культури. Вони сприяють розвитку науки, освіти та культури, створюючи безпечний і доступний простір для роботи з інформацією. Їх стратегічне значення важливе не лише для кожної окремої країни, але й для глобального інформаційного співтовариства.

Таким чином, розвиток і підтримка електронних бібліотек повинні залишатися пріоритетом для освітніх та наукових установ. Вони є ключем до побудови інформаційного суспільства, здатного швидко адаптуватися до викликів сучасності та забезпечувати сталий розвиток у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кізян О. І. Електронні бібліотеки України як джерелознавча база наукових досліджень. https://library.vn.ua/Konf2019/texts/6_1.htm (дата звернення: 20.11.2024).
2. Спірін О. М., Іванова С. М. Електронні бібліотечні інформаційні системи наукових і навчальних закладів: монографія. (Київ): Рекомендовано до друку Вчен. радою Ін-ту інформ. технологій і засобів навчання НАПН України (протокол №12 від 28 груд. 2011 р.), 2012. 176 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19783544.pdf> (дата звернення: 20.11.2024).

МЕРЕЖЕВІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕК: ПРОБЛЕМИ АРХІВАЦІЇ ТА КОНСОЛІДАЦІЇ

Важливим складником фондів сучасної бібліотеки стають мережеві інформаційні ресурси. Зазначене вимагає активізації її інформаційно-комунікаційної діяльності, а також акомодатції до вимог електронного середовища процесів бібліотечних технологій.

Зазначені питання потребують, як зазначають фахівці, розв'язання цілого ряду завдань, а саме термінологічного визначення мережевих ресурсів як відносно нового виду об'єктів каталогізації, узгодження бібліографічних форматів, які б забезпечували сумісність традиційних та мережевих інформаційних ресурсів, а також корегування методик складання бібліографічного опису [1. с.48].

Потрібно також з позицій бібліотечної технології удосконалити підходи до класифікації електронних ресурсів. Для вирішення питань каталогізації кожного з видів електронних ресурсів, усвідомлюючи специфіку їх зберігання та обслуговування користувачів, необхідно, як вважають Н. Кунанець і Г. Липак, виокремити «локальні» та «мережеві». До локальних варто відносити наявні електронні ресурси на компакт-дисках або інших видах носіїв, що наявні у фондах бібліотек, а також частину інтернет-ресурсів в книгах, журналах тощо). Мережевими на думку знаних українських дослідників Д.Ланде та О. Баркової необхідно перш за все вважати інтернет-ресурси або інтернет-публікації, які у традиційному книжковому світі не мають аналогів [3].

Варто також враховувати те, що електронні ресурси мають невеликий термін свого стабільного зберігання, оскільки можуть переміщуватися, коригуватися, змінюватися з часом, зникати тощо. На сьогодні немає установ, архівів електронних інформаційних документів, які б в законодавчому порядку були б зобов'язані накопичувати та якимось зберігати мережеві ресурси. Перш за все необхідно визначитися наскільки доцільною буде їх архівація взагалі.

Як показують дослідження, основою архіву бібліотеки повинні бути колекції наукових та суспільно значущих документів складової українського сегмента Інтернету

(мережевої україніки), тобто електронних документів, створених на території нашої країни. Нормативною базою при цьому повинні бути відповідні законодавчі акти нашої держави, щодо обов'язкового примірника документів.

Доцільним вважається також включення до архіву бібліотеки обраних колекцій зарубіжних мережевих науково-інформаційних ресурсів, враховуючи неможливість кумуляції в одній бібліотеці, навіть НБУВ, всіх світових ресурсів. При визначенні тематичного складу зарубіжних мережевих ресурсів, які мають архівуватися, необхідно виходити з тих пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, які затверджені на законодавчому рівні в Україні.

Висновки та перспективи дослідження. Технологію архівації документів українського сегмента Інтернету доречно спрямовувати на досягнення максимальної економії ресурсів, уникнення дублювання під час оброблення документованої інформації. В галузевих архівах науково-технічних, сільськогосподарських, медичних, науково-педагогічних, архітектурно-будівельних, історичних бібліотек варто організувати формування відповідних глобальних комп'ютерних мереж.

В багатогалузевих бібліотеках провідних закладів вищої освіти бажано було б зосереджуватися на архівації колекцій профільних мережевих інформаційних ресурсів, а в обласних універсальних наукових бібліотеках основну увагу приділяти формуванню зібрань регіональних інформаційних ресурсів.

Національним бібліотекам необхідно акцентувати свою увагу на архівації в першу чергу національно значущих інформаційних ресурсів з природничих, технічних і гуманітарних наук, а також на мережевій інформації про Україну і на публікаціях українською мовою за межами держави. При цьому слід за національними бібліотеками залишити за координацію функції та завдань щодо створення зведеного довідково-пошукового апарату національного архіву мережевих інформаційних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуцул Г. Електронні бібліотеки: проблемні питання видавництва, бібліотек, обов'язкового примірника, авторського права. Вісник Книжкової палати 2010. № 10. С. 48–49.
2. Кунанець Н., Липак Г. Європейський досвід створення консолідованих інформаційних ресурсів Бібліотечний вісник. 2016. № 6. С. 15 – 20.
3. Ланде Д., Баркова О. Електронна бібліотека як середовище адаптивного агрегування інформації Бібліотечний вісник. 2013. № 2. С. 12– 17.

ІНТЕРНЕТ-ПРИСУТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧО-ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ДОСВІД МПП «ILONA»

Успішність сучасного виробничо-торговельного підприємства значною мірою залежить від ефективності налагодження зовнішнього інформаційного забезпечення, яке охоплює маркетингові комунікації (реклама, рекламні матеріали, промоції), наявність офіційних вебсайтів, онлайн-магазинів та активну присутність у соціальних мережах, а також інформацію, орієнтовану на споживачів, яка має на меті інформувати покупців про якість продукції, наявні сертифікати якості, новинки (у тому числі сезонні) тощо.

Яскравою прикладом успішного застосування зовнішнього інформаційного забезпечення є МПП «ILONA», яке вже близько 15 років (з 2009 р.) функціонує на ринку. Продукція підприємства, зокрема вірменський лаваш – основний продукт і лідер продажу, спочатку була представлена в торговельних мережах Кременчука. З 2018 року компанія розширила своє покриття на п'ять областей України (Полтавську, Кіровоградську, Дніпропетровську, Запорізьку, Харківську), а у 2020 році вийшла на ринок Києва. Сьогодні МПП «ILONA» позиціонує себе як продуктова мануфактура.

МПП «ILONA» активно використовує всі можливості Інтернету для просування своєї продукції. Підприємство має офіційний вебсайт, де представлені всі основні аспекти його діяльності; також активно ведуться акаунти в соціальних мережах, зокрема на Facebook та Instagram. Крім того, компанія створила окремі вебсайти для кожного з магазинів, що дає змогу ефективно презентувати продукцію та послуги кожної торгової точки.

Офіційний вебсайт МПП «ILONA» є основною інформаційною платформою, що забезпечує комплексне представлення діяльності компанії. Сайт відрізняється високою функціональністю, зручним інтерфейсом та добре продуманим контентом, що відповідає сучасним вимогам користувачів і стандартам бізнесу [1]. Інтерфейс сайту побудований так, щоб користувач міг без зайвих зусиль знайти необхідну інформацію. На головній сторінці представлені ключові розділи: історія компанії, етапи її становлення, новини, актуальні оновлення. Окремо виділено інформацію про рітейл-партнерів і заклик до потенційних партнерів щодо співпраці. Інформація про магазини структурована за типами: пекарня, магазин, пекарня-ресторан, що полегшує орієнтацію в асортименті продукції й послугах.

Сайт активно використовує візуальний контент, зокрема якісні фотографії продукції, що значно підвищує його привабливість. Яскраві фотографії новинок допомагають привернути увагу потенційних клієнтів і створюють емоційну прив'язаність до бренду. Візуальні елементи не лише виконують естетичну функцію, але й покращують інформативність сайту, підвищуючи загальне враження від бренду.

Особливу увагу заслуговує розділ «Ділимося секретами», який містить корисні поради для споживачів: від складання збалансованого меню до особливостей окремих овочів і національних страв. Цей просвітницький контент не тільки підвищує авторитет компанії як експерта в гастрономії, але й стимулює користувачів до регулярних відвідин сайту.

Вебсайт відповідає актуальним вимогам й завдяки можливості оформлення онлайн-замовлень з доставкою прямо до під'їзду. Це особливо важливо для споживачів, які цінують зручність та економію часу. Таким чином, сайт не лише виконує роль інформування, але й активно сприяє збільшенню продажів завдяки сучасним інструментам електронної комерції.

Вебсайт також є інструментом для залучення кадрів. Розділ «Вакансії» містить актуальні пропозиції роботи, з детальним описом посадових обов'язків, умов праці та мотиваційних чинників для потенційних співробітників. Завдяки можливості подати заявку онлайн, процес залучення нових кадрів стає зручним і швидким.

Крім того, сайт виконує важливу роль у забезпеченні зворотного зв'язку завдяки розділу «Відгуки», який дозволяє клієнтам оцінювати роботу магазинів і ділитися своїми враженнями. Цей механізм є ключовим для моніторингу якості обслуговування та підтримки довіри до бренду. Активні сторінки компанії на Facebook [2], Instagram [3] і YouTube [4] виконують важливу роль у комунікації з аудиторією, активно залучаючи нових клієнтів і підтримуючи взаємодію з існуючими покупцями через ці платформи. Вони є додатковими каналами для поширення інформації про компанію та її продукцію.

Отже, Інтернет-присутність МПП «ILONA» ефективно сприяє комунікації з клієнтами, просуванню бренду та розвитку бізнесу завдяки інтеграції вебсайту та соціальних мереж, що підвищує продажі та лояльність споживачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ПП «ILONA»: офіційний сайт. URL: <https://ilona-product.com/our-story/> (дата звернення: 05.11.2024)
2. ТМ «Ilona». URL: https://www.facebook.com/ilonabakery/photos/?_rdr (дата звернення: 05.11.2024)
3. ilona_bakery URL: https://www.instagram.com/ilona_bakery/reel/DBtJpPAN5gm/ (дата звернення: 05.11.2024)
4. Пекарня ILONA. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCJLMmmMk9EHO5PEzIW8cRRQ> (дата звернення: 05.11.2024)

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА РІВЕНЬ МЕДІАГРАМОТНОСТІ: ВЗАЄМОВПЛИВ І СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ

Сучасне суспільство стає все більш уразливим до інформаційної війни, коли потік маніпулятивної та дезінформаційної інформації має суттєвий вплив на громадську думку та соціальну стабільність. Особливо це актуально для України. У цьому контексті медіаграмотність виступає як важливий захисний фактор, що дозволяє ефективно протидіяти деструктивним впливам і формувати критично мислячих громадян. Взаємовплив між інформаційною війною та рівнем медіаграмотності є двостороннім: низька медіаграмотність посилює вразливість до інформаційних атак, але активізація інформаційної війни може також стимулювати підвищення медіаграмотності. Освічені громадяни, які розуміють принципи роботи медіа і мають навички перевірки джерел, створюють перешкоди для поширення неправдивих новин, що знижує впливовість інформаційної війни.

Основними інструментами інформаційної війни, яка відбувається в Україні, виступають соціальні мережі, новинні платформи, блоги, боти та інші цифрові ресурси, що використовуються спецслужбами, державами, групами інтересів і окремими громадянами. Соцмережі дозволяють швидко поширювати інформацію, що робить їх ідеальним середовищем для інформаційної війни. Стратегією маніпуляцій і дезінформації виступають спотворені факти, «експертні міркування», які не мають обґрунтувань. Потрібно розуміти політичний, соціальний, воєнний контекст, в якому розповсюджуються новини, щоб краще розуміти, які інтереси можуть бути задіяні.

Більшість населення не має достатнього рівня медіаграмотності, критичного мислення, що робить їх вразливими до маніпуляцій. Виявлення причин цього явища є важливим кроком для розробки ефективних освітніх і соціальних стратегій, спрямованих на підвищення медіаграмотності.

Серед основних причин низького рівня медіаграмотності варто назвати недостатню освітню підтримку. Відсутність систематичного викладання медіаграмотності та пов'язаних з нею навчальних дисциплін у шкільній та університетській програмах. Більшість навчальних закладів не включає медіаграмотність як обов'язковий предмет, що знижує обізнаність молоді у питаннях критичного аналізу інформації.

Серйозною загрозою є недостатня методична підготовка самих педагогів. У навчальних програмах, посібниках, у медіа супроводах превалює інформація без практичних сучасних методик, вправ, тренінгів для формування практичних навичок у педагогів і здобувачів освіти.

До соціокультурних факторів варто віднести нестачу мотивації та часу для перевірки інформації. Багато людей не вважають за потрібне витрачати час на критичний аналіз джерел, сприймаючи інформацію з соцмереж чи новинних ресурсах як достовірну. Велика кількість інформації,

яка щоденно потрапляє до користувачів інформаційного продукту, ускладнює процес її аналізу та перевірки, що призводить до зниження критичності та якості сприйняття інформації.

Відомо, що алгоритми соцмереж відбирають контент, який підтверджує вже існуючі переконання користувачів (ефект інформаційної бульбашки). Це знижує мотивацію до критичного мислення, створює сприйняття однобокої інформації к єдино вірної, надає ілюзорне враження про її мейнстрім. Треба нагадати, що люди схильні довіряти інформації, яка узгоджується з їхніми попередніми особистими переконаннями. Таким чином створюється психологічний бар'єр для критичного аналізу та розвитку медіаграмотності.

До того ж, соціальні мережі дозволяють миттєво поширювати інформацію без перевірки її достовірності, особливо візуальну, емоційно забарвлену. Споживачі повідомлень, реагуючи також емоційно, не маючи можливості їх критично оцінити, діляться ними зі своєю аудиторією. До того ж, багато медіа є заангажованими та працюють на комерційній основі, орієнтуючись на сенсаційність, а не на перевіреність фактів.

Таким чином, низький рівень медіаграмотності є комплексною проблемою, яка має як освітні, політичні, соціо-економічні, так і психологічні корені. З огляду на складність причин, які відтворюють та поширюють інформаційну безграмотність, варто застосовувати комплексний підхід, який має носити стабільний, систематичний, багаторівневий характер і користуватись державною підтримкою. Для подолання інформаційного невігластва варто постійно розвивати освітні програми, змінювати політику соцмереж та заохочувати незалежну журналістику. Освіта в сфері медіаграмотності має включати не лише знання, а головне - навички розпізнавання дезінформації. Можна запропонувати широкі тренінги на базі інформаційних центрів, у першу чергу, для педагогів. Освітні програми та ініціативи, мають мати державну підтримку та інституційну співпрацю на міжнародному рівні. Державна політика щодо протистояння інформаційній зброї нашого ворога ще має свої резерви. Лише таким чином можна підвищити рівень медіаграмотності та стійкість суспільства до маніпуляцій у сучасному інформаційному просторі.

Сьогодні медіаграмотність є критично важливою навичкою для кожного громадянина. Розуміння механізмів інформаційної війни та здатність критично оцінювати інформацію дозволяють суспільству залишатися стійким перед зовнішніми впливами, маніпуляціями та врешті решт військовою агресією. Використання медіаграмотності як інструмента протидії дезінформації та інформаційній війні здатне серйозно сприяти забезпеченню національної безпеки та соціальній стабільності.

ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ

Постановка наукової проблеми та актуальність. На жаль, ступінь доступності інформаційних ресурсів України, які мають велику цінність і настільки ж великі обсяги, дотепер залишається занадто низкою. У процесі перехідного періоду від індустріального суспільства до суспільства знань важливим постає завдання створення мережного розподіленого середовища для забезпечення доступу до ресурсів бібліотек, архівів та інших інформаційних систем у галузі освіти. Одним з першочергових завдань інформаційного суспільства в Україні є забезпечення публічного, зокрема, віддаленого, доступу користувачів до електронних інформаційних ресурсів.

Як вважають деякі науковці, а саме М. К. Мейсон, одним із суттєвих показників роботи бібліотек та архівів як важливих соціально-комунікативних інституцій є ефективність їх взаємодії із користувачем. В умовах розвитку ІТ популярність та затребуваність послуг як архівів і бібліотек, зменшується і наразі на їх працівників покладається завдання відновлення значущості цих установ та привернення уваги потенційних споживачів інформації. У цьому може допомогти технологія аутріч, як вважають Г. Блейс та Д. Еннс.

Мета (завдання) полягає в огляді та аналізі наукового підґрунтя відносно розгляду трансформації доступу до інформації, що пов'язано з створенням електронних бібліотек та застосування аутріч технологій.

Основні результати дослідження. Електронна бібліотека (ЕБ) — впорядкована інформаційна система, що дозволяє зберігати і використовувати різноманітні колекції електронних документів завдяки глобальним мережам передачі даних забезпечених засобами навігації та пошуку в зручному, для кінцевого користувача, вигляді. ЕБ можуть бути універсальними, що прагнуть найбільш широкого вибору матеріалу, і більш спеціалізованими, націленими на збирання авторів і типів тексту, що найбільш яскраво заявляють про себе саме в Інтернеті.

Використання таких ІТ сервісів призвели до необхідності використання аутріч-технології, що вже активно використовується в різних сферах практичної діяльності у містах Європи та США, а саме, соціальній роботі, маркетингу, SEO оптимізації та звичайно в бібліотеках і архівах.

У широкому розумінні аутріч - це вибудовування стосунків з аудиторією поза формальних каналів спілкування, причому такий контакт може здійснюватися як онлайн, так і офлайн форматі[1].

У Кембриджському довіднику міститься визначення аутріч як «намагання надати послуги або інформацію людям у місці їх проживання або проведення часу» [4].

Чимало американських дослідників-архівістів в якості синоніму «аутріч» використовує термін інформаційно-пропагандистська діяльність (ІПД). Так, Г. Блейс та Д. Еннс ще наприкінці минулого століття запропонували визначити її як «побудову відносин з метою покращення сприйняття, обізнаності, освіти та використання архівів» [3].

Якщо на початку свого існування аутрічтехнологія була зорієнтована переважно на обслуговування соціально незахищених та вразливих верств населення, то згодом, з поширенням концепції рівноправного надання бібліотечних послуг усім категоріям користувачів, акцент робився на активну взаємодію із споживачем.

З появою інтернет-технологій в практиці роботи бібліотек, позастаніонарна діяльність зазнала змін, адже бібліотекар дістав можливість здійснювати обслуговування дистанційно[1].

Науковець М. К. Мейсон пропонує два шляхи зростання популярності архівних установ. Перший шлях передбачає створення веб-сайту установи, на сторінках якого доцільно розмістити пояснення про специфіку роботи установи та наявні інформаційні ресурси. Другий - створити ресурс, на якому буде висвітлюватися не лише основна інформація про установу, а також буде наявна реклама навчальних програм та заходів, що проводяться установою[2].

Інформатизація позначилася на «діяльності архівних установ, дозволила використовувати сучасні технології як для оцифрування первинних ретроспективних документів, так і вторинних джерел: довідкових посібників, описів фондів, довідників; розширили інструментарій збереження електронних даних, дали можливість доступу до оцифрованих документів та віртуальних виставок». Дозволила вирішити проблему збереження значних обсягів наукових відомостей, здійснити інтеграцію роз'єднаних інформаційних ресурсів [1].

Через використання ІТ сервісів будуть скорочені витрати по численному дублюванню створюваних локальних баз даних і інформаційних систем, буде розроблена інфраструктура для генерації, організації, пошуку і передачі різних електронних даних від інформаційних центрів-виробників до кінцевого користувача. Побудова мережі ЕБ сприятиме вирішенню найважливішого соціально-зна-

чушого завдання - представлення багатой науково-педагогічної спадщини України у світовому інформаційному просторі, а аустріч-технологія дозволяє органічно суміщати вказане в рамках інформаційно-просвітницьких заходів, залучати до ефективної взаємодії з архівними установами потенційних користувачів.

Отже, в епоху повсюдної цифровізації, об'єктивного падіння інтересу до консервативних інституцій, завдяки

застосуванню інструментів аустрічтехнології для архівних та бібліотечних установ з'являється все більше можливостей продемонструвати суспільну значущість та власну унікальність.

Досвід США та європейських країн доводить, що методи аустріч помітно змінюють позицію громадськості стосовно консервативності та обмеженості цих установ, дозволяють підтримувати їхній статус соціокультурного інституту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Данилко І. К. Технології електронних фондів, архівів та бібліотек : кваліфікаційна робота / І. К. Данилко ; наук. кер. М. М. Філоненко ; Мін-во фінансів України, Держ. податковий ун-т, Ф-т фінансів та цифрових технологій, Каф. комп'ютерних та інформаційних технологій і систем. Ірпінь, 2024. 44 с
2. Калініна В. Ю. Аустріч як інноваційна практика: досвід архівів США. Молодь і наука: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку права в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. аспірантів, студентів, науковців. Ч. 2. м. Северодонецьк, 22 травня 2020 р. Северодонецьк, 2020. С. 89–93.
3. Кривицька В., Лисенко Т. Державному архіву Луганської області –95 років. Архіви України. 2020. № 3 (324). С. 25–36. URL: <https://lg.archives.gov.ua/pages/expo20.html>
4. Cambridge Dictionary : web site. URL: <https://dictionary.cambridge.org>

Sokol Y.O., 2nd year student, State University of Information and Communication Technologies, Kyiv

Hordiichuk N.V., Senior Lecturer of the Department of English Language, State University of Information and Communication Technologies, Kyiv

VIRTUAL AND AUGMENTED REALITY: PROSPECTS AND CHALLENGES OF USING IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Over the past decade, information technologies have penetrated every sphere of human life, from economic to educational, and continue to gradually change the realities of today.

The development of virtual and augmented reality has dramatically changed the approach to ways of establishing communication and interaction in the educational process.

Virtual reality (VR, artificial reality) is a world created by technical means that is transmitted to a person through his or her senses: sight, hearing, touch, and others. Virtual reality is an illusion of reality created with the help of computer systems that provide visual, sound, and other sensations.

Areas of virtual reality application:

Education – provide an opportunity to study subjects more deeply, analyze the consequences of world events, participate in archaeological expeditions and much more, and most importantly – in an entertaining way.

Science – visualization of the internal structure of objects, molecular and atomic structures. In particular, in medicine, virtual reality provides remote and precise control of instruments.

Design – building and editing three-dimensional models of mechanisms, structures, etc.; simulation and research of various effects on them.

Entertainment – virtual tours, excursions, video games with the effect of immersion in the game world

Military sphere – training of pilots, drivers, operators, units with simulation of armed clashes, etc. [1]

Augmented reality (AR) is the augmentation of the physical world with digital data provided by computer devices (smartphones, tablets or AR glasses) in real time. Augmented reality is a component of mixed reality and is a combination of the real world and the virtual world - a certain amount of virtual information, such as graphics, sounds, animation, etc. [2]

The areas of use of augmented reality technology are quite extensive, in particular, in the educational process, the use

of augmented reality allows for experimental research in a safe, controlled environment, visualization of objects from different categories of knowledge, as well as exploration and study of the world.

Certainly, after 2020, it will be impossible to imagine life without remote access technologies, which is why it is worth emphasizing the positive impact of virtual and augmented reality on education:

- access to learning anywhere at any time;
- high level of involvement of participants in the educational process in learning;
- improved opportunities to conduct interactive classes;
- faster and more efficient way of learning;
- the possibility of conducting practical classes using visual materials online.

Obviously, there are two sides to a coin, and this is true for the aforementioned technologies, so it is worth noting the circumstances in which the use of virtual and augmented reality can be a challenge:

- lack of technical skills for the effective use of technology in the educational process;
- dependence on existing computer equipment (not all devices are compatible with virtual or augmented reality software);
- problems with content transfer - it is almost impossible to ensure the same quality of reproduction of educational materials on any device.

So, taking into account all the pros and cons of using virtual and augmented reality technologies, it is safe to say that these technologies open up new horizons for the development of social communications, education, and many other industries. They create unique opportunities for interactive interaction and immersion, but at the same time require a cautious approach to ethical issues, data security, and possible social challenges.

The proper use of these technologies can significantly improve the quality of life, but it is important to consider potential risks and ensure their adaptation in the interests of society.

REFERENCES:

1. Virtual reality: principles of operation and benefits for learning – TeachHub. TeachHub. URL: <https://teach-hub.com/virtualna-realist/> (accessed on October 21, 2024).
2. What is augmented reality - TeachHub. TeachHub. URL: <https://teach-hub.com/scho-take-dopovнена-realist/> (accessed October 21, 2024).

МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: СЕГМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ

У сучасному світі цифрові комунікації стали органічним складником повсякдення і забезпечують новий рівень взаємодії між комунікаторами та аудиторією, впливаючи на формування громадської думки й соціальних норм. Каналами, що спряють потужному обміну інформацією – ключового ресурсу, є медіакомунікації. Вони формують нові смисли та контексти, порушують теми, які є важливими для людей. Підживлює інтерес до медіа висвітлення в них соціальних проблем [1, с. 10].

Соціальна реклама є однією із форм некомерційної реклами й спрямована на вирішення соціальних проблем та підвищення обізнаності суспільства про важливі теми. Вона використовує різні медіа-формати: телевізійні ролики, друковані матеріали, онлайн-контент, соціальні мережі з метою донести до аудиторії важливі повідомлення. Соціальна реклама не тільки інформує, але й спонукає людей до дій. Завдяки соціальній рекламі залучається увага до важливих питань, змінюється ставлення людей до різних соціальних викликів, закликається до активних дій. Закон України «Про рекламу» та Положення «Про соціальну рекламу в системі центрів соціальних служб для молоді» дає цьому різновиду медіакомунікацій таке визначення: «інформація (продукція) будь-якого виду, розповсюджена в будь-якій формі, яка призначена сформувати певні уявлення та ставлення суспільства до соціальних проблем, спрямована на досягнення суспільно корисних цілей, популяризацію загальнолюдських цінностей і розповсюдження якої не має на меті отримання прибутку» [3; 4, с. 16].

За умов війни в Україні збільшується кількість людей, які потребують підтримки – ветерани, які мають фізичні травми або психологічні розлади, постраждали від обстрілів агресора (втрати житла, майна, фізичні ураження тощо). Соціальна реклама може сприяти обізнаності про проблеми військового часу, інформувати про наявні ресурси, програми підтримки, засоби адаптації ветеранів, залучати суспільство до волонтерства і благодійних ініціатив. Крім того, соціальна реклама може допомогти суспільству в цілому усвідомити наслідки війни, стимулюючи співчуття й підтримку постраждалих. У такий спосіб

формується культура підтримки, де кожен може зробити свій внесок у відновлення і реабілітацію. Відповідно, соціальна реклама стає важливим інструментом у побудові більш стійкого та солідарного суспільства в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Прикладом соціальної реклами в Україні в умовах війни є кампанія «Не залишайся байдужим», що фокусується на підтримці людей, які постраждали від війни, містить відеоролики і плакати, що демонструють історії ветеранів, їхні складнощі та потреби в адаптації до мирного життя. Стартувала і нова соціальна реклама, яка вшановує подвиги захисників і захисниць України [5]. Перші плакати вже з'явилися в Харківській та Волинській областях на державних установах, закладах соціального захисту та білбордах. Проєкт розроблено Міністерством у справах ветеранів України. Скануючи QR-код на плакатах, можна потрапити на платформу E-Ветеран із базою знань для ветеранів з інформацією про пільги, статуси, психологічні послуги.

Канал «1+1», разом з журналом «Viva!», реалізують проєкт «Переможці», присвячений людям, які втратили кінцівки внаслідок війни. У ньому взяли участь особи з різних сфер: військові, правоохоронці, спортсмени, волонтери та вчителі. Ці люди пережили важкі травми під час бойових дій, втратили кінцівки, але тепер розпочинають нове життя.

ДСНС, разом із ЮНІСЕФ, реалізують кампанію про безпеку вдома в умовах війни, метою якої є підвищення обізнаності громадян щодо безпечного використання генераторів, газових пальників, пічного опалення та свічок у разі відключення електроенергії та опалення [6]. Одним із важливих напрямів кампанії є створення навчальних матеріалів для дітей, що допоможе їм засвоїти основні правила безпеки вдома під час війни та мотивуватиме передавати ці знання своїм батькам.

Соціальна реклама сприяє національній свідомості тагуртуванню українців, їх консолідації у протидії агресору, оскільки наголошує на спільних цінностях, формує почуття приналежності до вітчизняної спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баранецька А.Д. Медіакомунікація як специфічний вид соціокультурної взаємодії: до теорії питання. Держава і регіони. 2014. № 1-2. С. 10–15.
2. Лук'янихіна, О. А. Комерційна і соціальна реклама під час війни. Правова наука і державотворення в Україні в контексті інтеграційних процесів: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 19-20 трав. 2023 р.). Суми, 2023. С. 261-265.
3. Закон України «Про рекламу». Відомості Верховної Ради України 1996. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Положення про соціальну рекламу в системі соціальних служб для молоді України. К.: Держсоцслужба, 1998. 16 с.
5. «Дякуємо, ветерани»: в Україні розгортається інформаційна кампанія вдячності Захисникам і Захисницям України. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/diakuiemo-veteranyv-ukraini-rozghortaietsia-informatsiina-kampaniia-vdiachnosti-zakhysnykam-i-zakhysnytsiam-ukrainy>
6. ДСНС і ЮНІСЕФ розпочали кампанію про безпеку вдома в умовах війни. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/dsns-i-iunisef-rozpochaly-kampaniiu-pro-bezpeku-vdoma-v-umovakh-viiny>

ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ВІДНОСИН

Сучасна освітня система активно інтегрує інформаційні технології та нові підходи, які стають основою для забезпечення конкурентоспроможності випускників. Цей процес тісно пов'язаний із трансформаціями в бізнесі, де цифровізація змінює вимоги до професійних знань та умінь. Бізнес-відносини на даному етапі вимагають фахівців, які володіють гнучкими та цифровими навичками, здатні швидко адаптуватися до змін. Вища школа повинна в свою чергу, відповідати на виклики через оновлення навчальних програм, інтеграцію інформаційних ресурсів та створення інтерактивного освітнього середовища, втілювати аналіз даних для розуміння потреб студентів та оптимізації навчальних програм. Це дозволяє розробляти індивідуальні освітні траєкторії та підвищувати ефективність навчання, що позитивно впливає на підготовку фахівців для бізнесу.

Впровадження освітніх платформ, онлайн-курсів, віртуальних класів та інструментів для управління навчанням стало основою отримання знань в Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій і створило сприятливі умови для персоналізації навчання та додаткових можливостей професійного розвитку викладачів і студентів. В умовах великого обсягу доступної інформації та постійних змін у бізнесі розвиток інформаційної грамотності та критичного мислення займає головне місце у навчанні. Ці навички допомагають студентам аналізувати та ефективно використовувати отримані теоретичні та практичні знання, інтегрувати бізнес-кейси у навчальні програми, проведення практичних занять у партнерстві з компаніями, участь бізнес-експертів - стало необхідною умовою для успіху в сучасному бізнес-середовищі.

Під час війни в Україні вдосконалення інформаційного середовища освітнього процесу стає ще більш важливим та потребує додаткових зусиль, адаптації та вдосконалення. Перш за все, навчання повинно бути гнучким та адаптованим: освітні інституції мають активно розробляти гнучкі форми навчання, це дозволяє студентам продовжувати освіту незалежно від місця перебування. Велике значення відіграють мобільні освітні платформи, доступні навіть за низької якості інтернет-з'єднання, або можливість завантаження матеріалів для офлайн-доступу. При цьому необхідно враховувати створення альтернативних форматів навчання, можливість перескладання іспитів чи продовження термінів виконання завдань для студентів з проблемних регіонів, враховуючи їх інклюзивність.

Освітні інституції мають приділяти увагу кібербезпеці та захисту персональних даних. Оскільки загроза кібернападів зростає, важливо вживати заходів для захисту освітніх платформ, даних студентів і викладачів, а також забезпечувати надійність дистанційного навчання. Інформаційне середовище повинне бути захищеним та стабільним.

По-друге, війна показала, наскільки важливими є навички кризового управління, креативного вирішення проблем, стресостійкості та комунікаційної компетентності. Ці навички можуть бути інтегровані в освітні програми, особливо для студентів, які планують працювати в бізнесі чи державному секторі. Інформаційне середовище має сприяти навчанню та вдосконаленню цих компетенцій, що будуть затребувані в умовах криз та відбудови країни.

Продовжуючи думку про вдосконалення інформаційного середовища освітнього процесу в умовах війни, варто звернути увагу на кілька ключових напрямків, які можуть мати **довготривалий позитивний вплив:**

а) розвиток цифрової грамотності та навичок роботи з новітніми технологіями, такими як штучний інтелект, аналітика даних, автоматизація. Ці інструменти стають ключовими для управління бізнес-процесами, оптимізації витрат і швидкого прийняття рішень у сучасних реаліях. Під час трансформації бізнес-відносин такі технології допомагають компаніям залишатися конкурентоспроможними, зменшувати витрати та забезпечувати якісний сервіс навіть у нестабільних умовах.

б) формування компетенцій стратегічного мислення та гнучкості: освітній процес має бути орієнтованим на розвиток стратегічного мислення, навичок аналізу та прогнозування. Це допоможе майбутнім фахівцям адаптуватися до нестабільності та швидко змінювати стратегії в умовах трансформацій. Викладання практичних кейсів із реальних ситуацій дозволить студентам вивчати різні підходи до вирішення кризових питань, що стануть в нагоді при роботі в українському бізнес-середовищі під час і після війни.

в) розвиток освітніх програм із відбудови та управління кризами

Університети можуть впроваджувати спеціалізовані курси та програми, присвячені відновленню економіки, управлінню кризами, а також соціальній підтримці та відбудові інфраструктури. Такі дисципліни будуть цінними як для студентів економічних та технічних спеціальностей, так і для гуманітаріїв, оскільки сприятимуть підготовці майбут-

ніх фахівців, здатних працювати у нестабільних умовах та швидко реагувати на соціальні та економічні виклики.

г) співпраця з міжнародними партнерами: війна посилила потребу в міжнародній підтримці та співпраці з іноземними університетами і організаціями. Це включає академічну мобільність, гранти на дослідження, програму підтримки студентів, які постраждали від війни. Інформаційне середовище освітніх закладів має інтегрувати ресурси від міжнародних партнерів, щоб студенти та викладачі мали доступ до нових можливостей і допомоги. Важливо налагодити доступ до закордонних освітніх матеріалів та платформ, що дозволяє студентам вивчати інноваційні підходи та актуальні знання. Можливе створення партнерських програм з міжнародними університетами, які надаватимуть безкоштовний доступ до курсів, підручників та навчальних матеріалів.

Продовжуючи думку про вдосконалення інформаційного середовища освітнього процесу в умовах війни, варто звернути увагу на кілька ключових напрямків, які можуть мати довготривалий позитивний вплив не тільки під час кризи, але й у період післявоєнної відбудови: підтримка інноваційних стартапів та студентських ініціатив. В умовах війни студенти та молоді спеціалісти часто ініціюють власні проєкти з підтримки постраждалих громад або створення нових сервісів, які допомагають адаптуватися до умов воєнного часу. Освітнє середовище має підтримувати ці стартапи та ініціативи через створення інкубаційних центрів, надання грантової підтримки, консультацій, доступу до менторів. Це сприятиме розвитку молодіжного підприємництва та формуванню інноваційної економіки майбутнього.

Трансформація бізнесу в умовах кризи також вимагає нових підходів до сталого розвитку, відповідальності перед суспільством та екологічної свідомості. Інтеграція цих принципів у навчальні програми сприяє формуванню фахівців, які можуть керувати бізнесом, враховуючи екологічні та соціальні фактори. Це особливо важливо в умовах відбудови країни, коли сталий розвиток може стати основою для створення міцної економічної інфраструктури.

Важливо, щоб студенти навчалися діяти в умовах високої невизначеності, швидко приймати рішення та ефективно розподіляти ресурси. Кризове управління стає невід'ємною компетенцією фахівців, особливо тих, хто працюватиме в галузях, що зазнали руйнівного впливу війни. Курси, орієнтовані на розвиток лідерських якостей, комунікаційних навичок та вміння працювати в команді, допоможуть підготувати фахівців, які зможуть керувати командами в умовах кризи.

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, ми можемо сказати, що освітнє середовище, яке не тільки забезпечить відповідність вимогам сучасного бізнесу, але й сприятиме відновленню та стабільному розвитку економіки України вкрай необхідне сучасній вищій школі, а залучення високоосвічених викладачів, бізнес-практиків, експертів з кризового менеджменту та представників міжнародних компаній для проведення лекцій, майстер-класів і воркшопів забезпечить студентів актуальними знаннями та досвідом. Це дозволить їм краще розуміти реалії бізнесу, отримувати прикладні знання та налагоджувати професійні контакти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Lund, A., & Ross, J. (2020). Information and Society. *Annual Review of Sociology*, 46, 261-278.
2. UNESCO (2023). *Global Education Monitoring Report: Technology in Education – A Tool on Whose Terms?* Доступно за адресою: <https://en.unesco.org/gem-report>
3. McKinsey & Company. (2022). *Education technology: Shaping the future of learning*. Доступно за адресою: <https://www.mckinsey.com>
4. Світовий банк (2022). *Education During Crisis: The Role of EdTech in Supporting Learning*. Доступно за адресою: <https://www.worldbank.org>
5. Міністерство освіти і науки України. *Цифрова стратегія для України (2023)*. Доступно за адресою: <https://mon.gov.ua>.

СУЧАСНИЙ МУЗЕЙ: ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ

Сучасний музей виконує низку важливих функцій, серед яких культурно-історичне виховання, морально-естетичний розвиток, а також науково-освітня діяльність. Музей не лише місцем збереження культурної спадщини, але й активним учасником процесу формування світогляду та суспільних цінностей, сприяючи розвитку критичного мислення та естетичного сприйняття.

У контексті сучасних вимог глобалізованого інформаційного простору, а також глибоких процесів діджиталізації, що охоплюють усі сфери соціального, культурного й економічного життя, музей не може залишатися поза цими трансформаціями. В умовах швидкого розвитку нових інформаційних технологій важко уявити сучасний музей, незалежно від його популярності, без присутності в Інтернеті.

Успішне функціонування сучасного музею значною мірою залежить від його інформаційно-комунікаційної складової, яка передбачає використання новітніх технологій для ефективного інформування про існування музею як культурної інституції, активної популяризації його колекцій, виставок і програм, а також для інтерактивної комунікації з відвідувачами. Використання цифрових платформ, соціальних мереж, мобільних додатків, рекламних матеріалів, віртуальних турів тощо дозволяє музеям охоплювати ширшу аудиторію, зокрема молодь і відвідувачів з інших країн, а також забезпечує доступність інформації та контенту на різних рівнях – від освітніх програм до культурних ініціатив.

Знайомство з музеєм часто починається з відвідування його офіційного вебсайту, який є важливим елементом репрезентації установи в цифровому середовищі. На вебсайті подається велика кількість інформації про функціонування установи: тут можна обрати мову перегляду, ознайомитись із розкладом роботи, дізнатися про правила відвідування, переглянути експозиції, придбати квитки, перейти на сторінку блогу, завантажити аудіогід тощо. Варто зазначити, що вебсайти не перебувають у статичному стані, вони постійно змінюються, удосконалюються й «реагують» на зовнішні чинники. Наприклад, на офіційному сайті Vasa Museum (Швеція, Стокгольм) після початку повномасштабної російсько-української війни додали українську мову, чого раніше не було; крім того, з'явилася можливість завантажити аудіогід також українською мовою [2].

Безумовно, західні музеї на сьогодні, у контексті інформаційно-комунікативних технологій, досягли високо рівня розвитку. Оцифрування культурної спадщини вже давно стало важливою та звичною практикою, що не лише дозволяє

зберігати унікальні артефакти для наступних поколінь, але й створює можливості для віддаленого доступу до музейних фондів. Це, в свою чергу, відкриває нові горизонти для освітніх програм і культурного обміну.

Використання інтерактивних технологій, віртуальної та доповненої реальності, мобільних додатків та онлайн-платформ дає змогу створювати повноцінні цифрові тури, віртуальні виставки та інші інтерактивні проєкти. Важливо зазначити, що пандемія COVID-19 стала потужним каталізатором, який стимулював прискорення цих процесів. Навіть ті музеї, які раніше не були готові до переходу на роботу в онлайн-форматах та популяризації своєї діяльності через цифрові засоби, змушені були адаптуватися до нових умов. У цьому контексті пандемія виконала роль тригера, який прискорив перехід музеїв до нового етапу розвитку. Так, почали з'являтися віртуальні тури, інтерактивні онлайн-виставки.

Поєднуючи кілька ключових функцій: інформаційну, полярізаційну, рекламну та сувенірну цінність, продовжує відігравати важливу роль для музеїв друкована продукція (плакати, календарі, буклети, листівки тощо). У цьому контексті інформація про події, виставки чи проєкти тощо, представлена у фізичному форматі, стає не лише ефективним інструментом інформування, а й важливою складовою брендування музеїв. Друковані матеріали, що сьогодні входять до складу музейного мерчу, привертають увагу до культурного та історичного контексту, а також стають джерелом додаткових доходів через їх продаж у музеях, на виставках, під час тематичних івентів тощо.

Більшість європейських музеїв на сьогодні активно інтегрують передові інформаційно-комунікаційні технології в свою діяльність, що дозволяє значно покращити взаємодію відвідувачів з експонатами та контентом музею. Віртуальна реальність, що використовується у багатьох музеях, стала невід'ємною частиною сучасного музейного досвіду [1]. Завдяки цьому технології інтерактивних гідів і додатків, музеї пропонують не просто пасивне спостереження, а й активне включення відвідувачів у процес пізнання. Інтерактивні технології дозволяють створювати гнучкі та багатфункціональні канали комунікації, у межах яких кожен відвідувач може вибирати індивідуальний шлях взаємодії з експозицією, використовуючи інтерактивні гаджети, віртуальні тури або 3D-сценарії. Такі інноваційні підходи роблять музеї більш відкритими, доступними та привабливими для сучасного глядача, зокрема, для молодшої аудиторії, що цінує технологічність та інтерактивність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Денисюк Ж. 3. Музейна комунікація в умовах цифровізації. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2021. № 3. С. 64–70. DOI 10.32461/2409-9805.3.2021.244718
2. Vasa Museum. Офіційний сайт. URL : <https://www.vasamuseet.se/en> (дата звернення: 05.11.2024)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Разом із російсько-українською війною корупція є головною проблемою сучасної України. Більшість українців занепокоєні рівнем корупції, а 94 % вважають проблему дуже серйозною [4]. Корупція є як у верхніх ешелонах влади, так і на рівні територіальних громад, тому цифровізація адміністративних послуг зменшить рівень корупції в органах влади. Електронні послуги, що надаються за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і дозволяють реорганізувати роботу органів влади та досягати нової якості управління, роблять систему адміністрування значно ефективнішою. Результатом практичного впровадження електронних послуг є забезпечення доступності, прозорості та зручного користування для всіх без винятку громадян.

Одним із найважливіших підходів до вирішення проблеми корупції є зміна формату функціонування органів управління, а саме створення функціонально цілісної системи, в якій підтримується високий рівень інтегрованості на всіх рівнях публічної влади, приватних інститутів та інститутів громадянського суспільства. Ці три інститути в Україні починають працювати разом, роблячи систему адміністративних послуг швидкою і прозорою.

З 2020 року в Україні запущено мобільний застосунок «Дія», що є скороченою назвою «Держава і я». Розроблений Міністерством цифрової трансформації України, застосунок дозволяє зберігати в мобільному телефоні внутрішній і закордонний паспорти, водійське посвідчення, студентський квиток, реєстрацію внутрішньо переміщеної особи та інші документи громадян України. На початку 2024 року в застосунку доступні 72 адміністративні послуги та 15 цифрових документів. В «Дії» будуть зосереджені більшість цифрових адміністративних послуг в Україні. За допомогою застосунку можна отримати такі державні послуги як «Малюк (допомога при народженні дитини)», зареєструвати бізнес і ФОП, сплачувати податки й подавати декларації, підписувати документи [3], змінювати місце реєстрації.

Для цифровізації адміністративних послуг створено законодавчу базу. Зокрема, діють закони України «Про електронний цифровий підпис» [2] і «Про електронні документи та електронний документообіг» [1]. Питання роботи з електронними документами також порушують-

ся в нормативно-правових актах, що стосуються окремих предметних сфер правового регулювання: цивільне, адміністративне, кримінальне, кримінально-процесуальне, трудове, податкове та інше законодавство України. Низка нормативно-правових актів стосується питання електронного урядування. Впровадження електронного урядування є однією з найбільших урядових програм в Україні у сфері ІТ-технологій.

Суб'єкти надання адміністративних послуг в Україні забезпечують створення та функціонування сайтів, на яких розміщується інформація про порядок надання відповідних адміністративних послуг, номери довідкових телефонів, електронна пошта; перелік надаваних адміністративних послуг; відомості про плату за надання адміністративних послуг; інформаційні картки в електронному вигляді. Важливе значення для надання адміністративних послуг має також розвиток органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування механізмів зворотного зв'язку із споживачами послуг, розробка та впровадження стандартів надання всіх адміністративних послуг.

В Україні спостерігається покращення рівня інформування громадян щодо надання адміністративних послуг в електронному вигляді порівняно з попередніми роками. Однак у багатьох населених пунктах залишається необхідність впровадження електронних інструментів, які сприятимуть зростанню зручності та доступності адміністративних послуг, зокрема: створення особистого кабінету користувача, запровадження практики електронної реєстрації до дошкільних навчальних закладів міста, створення можливості відстежувати стан опрацювання заяви на отримання адмінпослуги, завантажити бланки заяв на отримання адмінпослуги чи документів дозвільного характеру.

Процес цифровізації адміністративних послуг незворотний, тому майбутнє нашої країни за тотальною цифровізацією, що зведе до мінімуму корупцію при одержанні державних послуг та зекономить час громадянам України. Тож дослідження розвитку цифровізації залишається актуальною темою для українських науковців та службовців органів державної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 05.11.2024)
2. Закон України «Про електронний цифровий підпис». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text> (дата звернення: 05.11.2024)
3. Попова С.М., Тельний М.А. Роль діджиталізації в діяльності органів виконавчої влади щодо надання адміністративних послуг фізичним особам-підприємцям // Вісник кримінологічної асоціації України. 2023.№2 (29). URL: <https://vca.univd.edu.ua/vca/article/download> (дата звернення: 05.11.2024)
4. Стан корупції в Україні 2023: сприйняття, досвід, ставлення. URL: <https://engage.org.ua/stan-koruptsii-v-ukraini-2023-spryjniattia-dosvid-stavlenia/> (дата звернення: 05.11.2024)

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ЯК КЛЮЧ ДО УСПІХУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний бізнес-світ характеризується високою динамічністю, глобалізацією та посиленням конкуренції. У таких умовах ефективність управління стає одним з найважливіших факторів успіху підприємства. Організація ефективних управлінських процесів дозволяє оптимізувати ресурси, підвищити якість продукції та послуг, а також забезпечити швидку адаптацію до змін зовнішнього середовища. Ефективність роботи будь-якого підприємства залежить від її правильно організованих управлінських процесів.

Залучення кваліфікованого персоналу та впровадження інноваційних технологій є ключовими факторами для досягнення високої продуктивності та конкурентоспроможності. Ефективна організація роботи дозволяє підвищити мотивацію співробітників, знизити плинність кадрів та підвищити їх продуктивність, в умовах мінімальної кількості працівників та обмеженим доступом до кваліфікованих кадрів через складну ситуацію в країні. Створення умов для розвитку талантів та професійного зростання співробітників є важливим фактором успіху будь-якої компанії [2].

Чому ефективні управлінські процеси важливі для конкурентоспроможності підприємства? На самперед через поліпшення якості продукції та послуг. Ефективні процеси гарантують високу якість продукції/послуг, що є важливим фактором у конкурентній боротьбі. Чітко визначені процеси дозволяють ефективніше ідентифікувати та мінімізувати ризики, пов'язані з війною (логістичні проблеми, перебої з постачанням, зміна попиту), економічними коливаннями та іншими чинниками. По друге в умовах обмежених ресурсів ефективність процесів є ключовим фактором для зниження витрат та збереження прибутковості. Також співробітники, працюючи в рамках чітко визначених процесів, стають більш продуктивними, як наслідок матимемо швидке і якісне обслуговування клієнтів, що сприятиме їх лояльності. Не мало важливим є наявність достовірної інформації про процеси – це дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення. Також

ефективність управління підвищує адаптивність до змін. Гнучкі процеси дозволяють швидко реагувати на зміни ринку [1].

Сучасні технології відіграють все більшу роль в організації ефективних управлінських процесів, і надають нові можливості для їх оптимізації. Системи планування ресурсів підприємства (ERP)-дозволяють інтегрувати всі бізнес-процеси в єдину систему. Системи управління проектами-сприяють ефективному плануванню та контролю проектів. Системи електронного документообігу-автоматизують обробку документів та покращують комунікацію. Впровадження цих технологій є важливим завданням для сучасних підприємств для підвищення шансів в конкурентній боротьбі [3].

В Україні протягом 2024 року, який визначається війною та економічною нестабільністю, організація ефективних управлінських процесів набуває особливої ваги та відкриває для підприємств унікальні перспективи для виживання та їх конкурентоспроможності. Це ключ до адаптації до мінливих умов, ефективного використання обмежених ресурсів та досягнення стійкого розвитку в складному геополітичному та економічному контексті.

Отже організація ефективних управлінських процесів є ключовим фактором для забезпечення стійкого розвитку підприємства, забезпечення його адаптації до мінливих умов, конкурентоспроможності та досягнення поставлених цілей. В сучасних умовах мінливого бізнес-середовища, підприємства, організаційна побудова яких базується на функціонально-ієрархічних засадах, не в змозі забезпечити адекватне оперативне реагування на швидкоплинні зміни і впровадження відповідних заходів в організації і здійсненні підприємницької діяльності. За таких умов ведення бізнесу більш дієвим слід вважати процесний підхід до управління, який є одним із небагатьох способів для підприємства залишатися конкурентоспроможним. Саме тому функціонування українських підприємств відзначаються необхідністю застосування процесного підходу до управління ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вараксіна О.В., Іщейкін Т.Є., Онупко О.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: теоретичний аспект. Держава та регіони. 2020. № 5 (116). С. 24-29.
2. Гаврилук І.В. Розвиток працівників як фактор конкурентоспроможності працівників та організації. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 02.11.2024).
3. Семилітко Д. Діджиталізація в дії: як цифрова трансформація бізнесу впливає на успіх компанії. Аудитор України. 2019. №5. С 76-79.

ФАКТЧЕКІНГОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ПЛАТФОРМИ В УКРАЇНІ

Росія воює з Україною не тільки зброєю, а й словом. Щоденно в інформаційний простір нашої країни вливаються потоки ворожої інформації, покликаної деморалізувати, розколоти й ослабити українське суспільство, змусивши його до капітуляції. Серед руйнівної інформації, яку спрямовують в Україну пропагандистські служби Російської Федерації, особливо місце займає відверта брехня, яку технологи інформаційних війн називають фейками. Завдання фейку – ввести в оману суспільство і владу, щоб залякати його або підмочити репутацію країни на міжнародному рівні. Щоб розпізнати фейк, в Україні діють фактчекінгові організації, які щодня розвінчують російську брехню, тому дослідження фактчекінгових організацій як одного з напрямків медійного контролю залишається актуальною темою не тільки для науковців, що досліджують інформаційну діяльність, а й для органів державної влади і місцевого самоврядування, для яких ця проблема стосується основ державної безпеки.

Українська громадська організація Інститут масової інформації виділяє два важливі фактори у перевірці фейків: знайти в інформаційному потоці підозріле повідомлення й відразу виділити в ньому те, що потребує перевірки. Після цього слід звернутися до авторитетних джерел інформації, які допоможуть класифікувати повідомлення, як правдиве, неправдиве, оманливе або таке, що не можна перевірити [2].

В Україні фактчекінгом займаються державні та громадські організації. З державних структур, що займаються пошуками та розвінчуваннями фейків варто виділити Центр протидії дезінформації, організований згідно з Указом Президента України №106/2021 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 11 березня 2021 року “Про створення Центру протидії дезінформації”» [3]. Центр протидії розповсюдженню фейків та інформаційному тероризму. Центр аналізує та моніторить події в інтернеті та соціальних мережах, виявляє фейки, розвінчує їх, співпрацюючи з іноземними каналами протидії дезінформації. Центр протидії дезінформації щодня моніторить інформаційний простір й аналізує спрямованість фейків, працюючи на випередження ворога.

Найбільш ефективними способами протидії дезінформації є розробка та використання інструментів для вияв-

лення та аналізу фейкових новин та маніпуляцій, забезпечення доступу до перевірених матеріалів, підвищення медіаграмотності населення та співпраця між урядом, громадськістю та медіа.

Україна активно співпрацює зі світовими партнерами у боротьбі з дезінформацією та інформаційною агресією, зокрема з Європейським Союзом та НАТО. Це дозволяє Україні отримувати необхідну підтримку і досвід у роботі та використанні найсучасніших технологій для боротьби з дезінформацією та кіберагресією. Таким чином, створення Центру протидії дезінформації при РНБО та розробка стратегії державної політики з її протидії є важливим кроком для забезпечення інформаційної безпеки України під час війни з Росією.

Центр протидії дезінформації створив освітній проєкт «Школа протидії дезінформації», за допомогою якого проводить тренінги, з яких 14 входять до програми «Дезінформація в Росії та як з нею боротися». Учасниками тренінгів стають державні службовці, військові, студенти, викладачі. Основна тема тренінгів інформаційна війна та їх складові: пропаганда, маніпуляції, перекручення фактів та дезінформація, інструменти їх виявлення і протидії. Центр має канал у телеграмі та сторінку SPRAVDI у фейсбуці, які на початку повномасштабного нападу Росії на Україну були правдивим джерелом інформації для ЗМІ та пересічних громадян країни.

Серед громадських організацій, які займаються фактчекінгом варто виділити такі інформаційні платформи, як «Stop Fake», «По той бік новин», «Без брехні», «Вокс Україна», «Тексти», «Нота Єнота», харківський фактчекінговий бот «Перевірка» [1]. Крім цих фактчекінгових організацій, є медіа, що практикують підвищення медіаграмотності в Україні. Це такі цифрові видання, як «Детектор медіа», Інститут масової інформації, «Hromadske.ua».

Фактчекінгові інформаційні платформи ведуть постійну боротьбу з російською пропагандою, міфами, брехнею, розвивають критичне мислення в українському суспільстві та займаються медіаосвітою населення, тому дослідження фактчекінгу в Україні залишається актуальною проблемою, від якої залежить виживання українського суспільства і держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Банкова Оксана. Хто в Україні розвінчує ворожу брехню: добірка фактчекінгових ініціатив. ЖАР. 2023. 26 травня. URL: <https://zhar.org.ua/hto-v-ukrayini-rozvinchuye-vorozhu-brehnyu-dobirka-faktchekingovyh-initsiatyv/> (дата звернення: 5.11.2024).
2. Ейсмут Вікторія. Інструменти фактчекінгу: як професійно відрізнити брехню від правди. ІМІ. 2016. 13 жовтня. URL: <https://imi.org.ua/articles/instrumenti-faktchekingu-yak-profesiyno-vidriznyati-brehnyu-vidpravdi-i407> (дата звернення: 5.11.2024).
3. Указ Президента України №106/2021. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про створення Центру протидії дезінформації». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1062021-37421> (дата звернення: 5.11.2024).

НЕЗАЛЕЖНІ АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ США ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ЇХНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ УНІВЕРСИТЕТУ ПЕНСИЛЬВАНІЇ)

На початку XXI століття політична ситуація в світі почала зазнавати суттєвих змін. Після розпаду Радянського Союзу, Сполучені Штати, які займали провідне місце серед світових держав, зіткнулися з несподіваними викликами. Зростаюча загроза міжнародного тероризму, Відродження і посилення активної зовнішньої політики Російської Федерації, поступове відродження Китаю і повернення його в список держав, що впливають на геополітичні процеси світу, ще раз підтвердили думку про те, що висновок Френсіса Фукуями про «кінець історії» все ще є актуальним. У цих умовах зростає роль аналітичних центрів («мозкових центрів»), суть яких полягає в наданні професійних консультацій політикам при формуванні стратегічного курсу держави.

У той же час події, що розгорнулися у зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії в Україну, показали, що середовище світових експертів неготові дати адекватну оцінку подіям, що розгорнулися після початку військового наступу. Таким чином, актуальним є питання про методологію аналітичних досліджень, що підвищить шанси аналітичних центрів на успіх у контексті виконуваних ними завдань. Важливою в цьому сенсі є розроблена в США система оцінки діяльності «мозкових центрів», які визнані в усьому світі.

Тому на сучасному етапі, серед світового аналітичного співтовариства, найбільш авторитетною оцінкою роботи експертного центру є оцінка, представлена спеціальною програмою під назвою «Оцінка Всесвітнього експертно-аналітичного центру», яка проводиться в Пенсільванському університеті США. «Оцінка» заснована на системі індексации, що розроблена доктором Джеймсом МакГанном для визначення рівня роботи аналітичних центрів у всіх країнах світу. Його найбільш важливими позиціями є:

1. Вплив програм аналітичних центрів і аналітичних досліджень на суб'єкти політичного процесу – політиків і лідерів громадянського суспільства.

2. Стан репутації політика визначається його ім'ям, яке асоціюється з певними програмами, кількістю зустрічей і офіційних брифінгів, аналітичними звітами, тощо.
3. Доступ до найбільш важливих інститутів, здатність ефективно працювати з впливовою аудиторією і ключовими особистостями, включаючи політиків, посадових осіб, державних службовців, лідерів громадянського суспільства, впливових представників наукового співтовариства, медіа. тощо.
4. Використання наукових і експертних досліджень, пропозицій з питань місцевої політики, кількість співробітників, які виступають в якості консультантів чинного уряду і діючих політиків, наявність грантів, спрямованих на проведення наукових студій вченими, тощо.
5. Вміння працювати з усвідомленням різниці між теорією, наукою і реальною політикою.
6. Вміння вести діалог між органами влади та представниками громадськості з метою подолання суперечок і конфліктних ситуацій між представниками влади.
7. Можливість залучення нового суб'єкта політичного процесу до прийняття політичних рішень.
8. Здатність генерувати інноваційні ідеї та розробляти стратегічні програми.

Система оцінки, розроблена Джеймсом МакГанном і застосовувана в практичній роботі, передусім важлива у двох аспектах. По-перше, це дає можливість, з наукової точки зору, продемонструвати справжню ефективність деяких аналітичних центрів світу, які є перспективним напрямком співпраці для урядів і політичних сил. По-друге, система Джеймса МакГанна – це своєрідна «інструкція» для професійних центрів, спрямована на поліпшення їх роботи і підвищення рівня авторитету. Це завдання особливо актуальне для країн третього світу і пострадянського простору (включаючи Україну), які розвивають власну мережу «мозкових центрів» [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ржевська Н. Рейтингова модель діяльності незалежних «мозкових центрів» США. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія : Політологія. 2014. Т. 248, Вип. 236. С. 79-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2014_248_236_14
2. International Cyber Space Strategy [Електронний ресурс] / The White House. URL: <http://surl.li/hkxobz>
3. McGann J. G. 2013, Global Go To Think Tank Index Criteria, Methodology and Timeline [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/kxiwvvd>

УКРАЇНСЬКІ ЮТУБКАНАЛИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНІ З РОСІЙСЬКИМИ ІСТОРИЧНИМИ МІФАМИ

Росія воює з Україною не тільки зброєю, а й словом. Щоденно в інформаційний простір нашої країни вливаються потоки ворожої інформації, покликаної деморалізувати, розколоти й ослабити українське суспільство, змусивши його до капітуляції. Серед руйнівної інформації, яку спрямовують в Україну пропагандистські служби Російської Федерації, особливо місце займає історія, перекручена пропагандою. Саме сконструйовані кремлівськими політтехнологами історичні міфи пояснюють російську неоімперську політику, яка виправдовує загарбання чужих земель, масові вбивства та геноцид українського народу. Ютуб є однією з найбільш популярних платформ в Україні, що дозволяє людям дивитися відео на різні теми і відчувати себе частиною великої української інформаційної спільноти. Тож поява в Україні великої кількості історичних ютубканалів, створених як професійними істориками, такі і письменниками, публіцистами і просто шанувальниками історії, зробили свій внесок в розвінчуванні інформаційної брехні, створеної кремлівськими пропагандистами.

Вплив історичних ютубканалів в Україні виявляється в тому, що вони допомагають підвищувати рівень освіти та культурного розвитку нації. Багато з цих каналів зосереджуються на розкритті забутого та невідомого, а це дозволяє розширити знання про історію своєї країни. Історичні ютубканали допомагають формувати національну самосвідомість, руйнують міфи та борються із застарілими упередженнями, які залишила по собі радянська система освіти та розвинула сучасна російська пропаганда.

Ринок історичних ютубканалів в Україні надзвичайно розвинутий. За останні роки з'явилося багато нових інформаційних майданчиків, які пропонують цікавий історичний контент. Пошукові системи подають 100 найпопулярніших історичних каналів на платформі ютубу за кількістю переглядів та користувачів [3]. Серед історичних ютубканалів є своя вузька спеціалізація. Наприклад, історичні ютубканали «імені Т.Г. Шевченка», «Історія для дорослих» та «Історія Без Міфів» спеціалізуються на розвінчуванні найбільших російських історич-

них міфів. Ютубканал «Поліська Січ» спеціалізується на українських національно-визвольних змаганнях, «Kozak Media» – на історії козаччини. Про лідерів різних епох української історії розповідає ютубканал «Останній Гетьман». Регіональні сторінки історії висвітлюють ютубканал «Історія України і Волині», «Музей історії Дніпра», «Локальна історія». Ютубканал «Обличчя Незалежності» розповідає маловідомі факти з історії України після 1991 року.

Рівень популярності історичних ютубканалів в Україні можуть підтвердити такі факти: ютубканал «імені Т.Г. Шевченка» має 964 тисячі користувачів [1]; «Історія без міфів» – 873 тисячі [2]; «Реальна історія» – 516 тисяч [5]; «Популярна історія» – 516 тисяч [6]; ютубканал «Олександр Алфьоров» – 467 тисяч користувачів [4]. Окремі випуски ютубканалів мають мільйонні перегляди. Ця велика аудиторія користувачів фактично здобуває нову історичну освіту, яка допомагає розвінчувати історичні міфи й відверту пропагандистську брехню на кшталт про «єдиний народ», про те, що українські землі належать Росії, про те, що українська мова – діалект російської тощо. Саме цими міфами Росія і Радянський Союз тримали в колоніальній залежності Україну.

Важливим чинником в розвитку історичних ютубканалів є монетизація відео. Прихід рекламодавців, поява інтеграцій та опанування блогерами патреону стає стимулом для більшої кількості людей створювати відео та покращувати якість інформаційного контенту. Отож ведення ютубканалів стає основним джерелом прибутку для багатьох авторів відеоблогів.

Розвиток інформаційних технологій, згуртованість української нації перед загрозою геноциду з боку Російської Федерації, підйом національної свідомості, зростання потреба аудиторії в якісному українському історичному контенті, забороненому в Російській імперії та СРСР, сприяють опору українського суспільства в інформаційній війні та допомагають згуртувати сили й протистояти військовій агресії Росії. Відтак дослідження впливу нових медіа на суспільство залишається актуальною і перспективною темою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ютубканал «імені Т.Г. Шевченка». URL: <https://manifest.in.ua/c/imeni-t-g-shevchenka/> (дата перегляду: 5.11.2024)
2. Ютубканал «Історія без міфів». URL: <https://manifest.in.ua/c/istoriya-bez-mifiv/> (дата перегляду: 5.11.2024)
3. Ютубканали про історію українською мовою. URL: <https://manifest.in.ua/rt/history/> (дата перегляду: 5.11.2024)
4. Ютубканал «Олександр Алфьоров». URL: <https://manifest.in.ua/c/oleksandr-alforov-oleksandr-alforov-2/> (дата перегляду: 5.11.2024)
5. Ютубканал «Реальна історія». URL: <https://manifest.in.ua/c/realna-istoriya/> (дата перегляду: 5.11.2024)
6. Ютубканал «WAS: Популярна історія». URL: <https://manifest.in.ua/c/how-it-was-populyarna-istoriya/> (дата перегляду: 5.11.2024)

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Управління конкурентоспроможністю підприємства за допомогою інформаційного забезпечення передбачає використання сучасних інформаційних технологій, систем і даних для аналізу, планування та реалізації стратегій, які підвищують конкурентоспроможність підприємства на ринку.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ:

1. Інформаційно-аналітична підтримка стратегічного планування

- Аналіз ринку: Інформаційні системи дозволяють моніторити динаміку ринку, вивчати конкурентів, аналізувати поведінку споживачів і прогнозувати зміни в галузі.
- SWOT-аналіз: Використання автоматизованих рішень для оцінки сильних і слабких сторін підприємства, можливостей та загроз.
- Побудова сценаріїв розвитку: Системи підтримки прийняття рішень (DSS) допомагають моделювати різні сценарії для вибору оптимальної стратегії.

2. Автоматизація внутрішніх бізнес-процесів

- ERP-системи: забезпечують комплексний підхід до управління ресурсами, оптимізацію витрат і підвищення продуктивності.
- CRM-системи: управління відносинами з клієнтами, аналіз споживацьких переваг і підвищення рівня задоволеності клієнтів.
- Системи управління виробництвом (MES): підвищують ефективність виробничих процесів через контроль і аналіз даних у реальному часі.

3. Інновації через інформаційні технології

- Використання хмарних рішень для зберігання даних і доступу до них у будь-який час і місці.
- Інтеграція Big Data та штучного інтелекту для прогнозування ринкових тенденцій, аналізу споживацької поведінки й автоматизації рішень.
- Застосування Інтернету речей (IoT) для збору даних із обладнання та моніторингу стану ресурсів у реальному часі.

4. Маркетингове інформаційне забезпечення

- Аналіз ринкових трендів через інструменти веб-аналітики (наприклад, Google Analytics).
- Моніторинг діяльності конкурентів за допомогою спеціалізованих сервісів.
- Підтримка дигітального маркетингу: автоматизація рекламних кампаній, управління соціальними мережами, персоналізація пропозицій для клієнтів.

5. Фінансово-економічний аналіз

- Інформаційні системи підтримують аналіз фінансових показників, рентабельності, оцінку інвестиційної привабливості проєктів.
- Автоматизація управлінського обліку та фінансової звітності допомагає приймати виважені рішення щодо ресурсного забезпечення підприємства.

6. Підтримка інноваційних стратегій

- Використання інформаційного забезпечення для стимулювання розробки нових продуктів і послуг, а також оптимізації існуючих бізнес-процесів.
- Залучення інструментів для управління знаннями (Knowledge Management Systems) для впровадження інновацій і підвищення компетентності працівників.

Переваги впровадження інформаційного забезпечення:

1. Оперативність: доступ до актуальної інформації для швидкого прийняття рішень.
2. Точність: зниження ризиків через аналіз даних на основі реальних фактів.
3. Гнучкість: швидка адаптація до змін у ринковому середовищі.
4. Продуктивність: оптимізація ресурсів і скорочення витрат.
5. Конкурентна перевага: впровадження передових технологій забезпечує лідерські позиції на ринку.

Інформаційне забезпечення є основою сучасного управління конкурентоспроможністю підприємства. Завдяки ефективному використанню технологій підприємство може не лише оптимізувати свої процеси, а й успішно адаптуватися до динамічних змін на ринку, підвищуючи свою конкурентну позицію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кошелупов І.Ф. Програми підвищення конкурентоспроможності організацій/ І.Ф. Кошелупов // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Випуск 1 (44). – С. 219-225.
2. Літвінова Ю.О. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах / Ю.О. Літвінова // Управління розвитком. – 2012. – № 9. – С. 35-37. УДК 023.002.1: 004.78(043.2)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДОКУМЕНТАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ В БІБЛІОТЕКАХ

Документаційне забезпечення управління – важливий напрям діяльності, який потребує досконалої організації службової документації, оскільки саме від неї залежать своєчасність та правильність рішень, які приймає керівник. Актуальність використання інформаційних технологій в бібліотеках обумовлена тим, що необхідно забезпечити ефективну діяльність служби документаційного забезпечення управління, зокрема в електронному середовищі, раціональну схему документообігу.

Українські науковці Кислюк К. В., Комова М. В., Кушнарченко Н. М., Палеха Ю. І., Швецова-Водка Г. М. [1-5] та ін. досліджували актуальні проблеми документознавства.

На сучасному етапі розвитку суспільства швидко розвиваються технології електронного документообігу [1, 6], які становляться невід’ємною частиною забезпечення управлінської діяльності. Система електронного документообігу (надалі – СЕД) - взаємопов’язана система організаційного та програмно-технічного забезпечення, призначена для управління різними видами інформації та документів упродовж всього життєвого циклу від їхнього створення до знищення.

Палеха Ю.І. вважає, що «до системи електронного документообігу організації чи підприємства, що мають справу із службовими документами, **необхідно долучати метадані, пов’язані з ними у спосіб, що:**

- описує як зміст службового документа, так і контекст діяльності, що відбувається;
- робить службовий документ основним підтвердженням виконаних дій;
- надає можливість оперативно знайти та відтворити документ» [1, с. 107].

Основні переваги СЕД:

- значне скорочення часу доступу до інформації;
- наявність технологій, за допомогою яких здійснюється інтерактивний доступ користувачів до інформаційних ресурсів;
- відсутність необхідності дублювання документів;
- додавання елементів інтелектуалізації інтерфейсу користувача, експертних систем;

- забезпечення збереження документів, зокрема завдяки архівації;
- наявність шаблонів автоматичного створення документів тощо.

В бібліотеках, які є структурними підрозділами організацій, зокрема в наукових бібліотеках закладів вищої освіти, часто створюється, як свідчить досвід, єдина система електронного документообігу в організації. Існують такі варіанти, як одночасне функціонування паперового документообігу та електронного документообігу.

Організація – це сукупність підрозділів, які пов’язані між собою як функціонально, так і інформаційно, взаємодіють із зовнішніми системами, створення єдиного інформаційного простору на основі локальної інформаційної мережі сприяє підвищенню ефективності діяльності та якості управління. В локальних інформаційних мережах діє технологія Intranet, яка використовує протоколи і технологію Internet. Узгодження розпорядчих документів в електронному вигляді (наказів, розпоряджень), внесення зауважень та поправок до них може здійснюватися як одночасно декількома керівниками, так і послідовно.

Внаслідок впровадження електронного документообігу зменшуються витрати часу на узгодження та підписання документів, усувається необхідність копіювання примірників розпорядчих документів у всі підрозділи, здійснюється контроль за своєчасним виконанням розпорядчих документів тощо.

СЕД в бібліотеках сприяють: підвищенню ефективності управлінської діяльності, скороченню загального часу на реєстрацію та обробку документів, забезпеченню цілісності документообігу, автоматизації всіх складових технологічного процесу документаційного забезпечення управління; підтримують життєвий цикл документів в діловодстві, починаючи від його реєстрації або створення до передавання на зберігання в архів тощо.

Перспективи діяльності бібліотек – впровадження та використання різних систем електронного документообігу, зокрема: Optima-Workflow, PayDox, АСКОД, Foss Doc, ЕСМ-систем, програми електронного документообігу Deals та ін. для покращення документування управлінської діяльності, автоматизації документообігу, ведення архіву електронних документів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Електронне документознавство : навч. посібн. / Ю.І. Палеха, М.С. Пасічник, І. Р. Берест, Г.М. Савчук та ін. Львів : УАД, 2023. 200 с.
2. Кислюк К.В. Спеціальне документознавство : модульний курс. К. : Кондор, 2011. 192с.
3. Комова М.В. Документознавство : навч. посібн. Львів-Київ, 2007. 296 с.
4. Кушнарченко Н.М. Документознавство : підручник. К., 2006. 459 с.
5. Швецова-Водка Г.М. Документознавство : навч. посіб. К. : Знання, 2007. 398 с.
6. Basic principles of automation the management documentation support / A. Al-Ammouri, O. Shkurko, N. Petrushechkina, Y. Slipchenko, K. Ihnatenko // Slovak international scientific journal. 2023. № 78. P. 15-20.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА КОНСАЛТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Протягом останніх років система освіти в Україні зазнала суттєвих змін, зумовлених необхідністю гармонізації з європейськими нормами та кращими практиками. В процесі підвищення якості та конкурентоспроможності освітніх послуг консалтингова діяльність набуває дедалі більшого значення. Надання ефективних консалтингових послуг у сфері освіти потребує міцної інформаційно-аналітичної бази для прийняття стратегічних рішень та формування політики на основі фактичних даних. Розвинені консалтингові послуги, підкріплені потужними аналітичними можливостями, можуть сприяти ухваленню виважених рішень українськими університетами, раціональному розподілу ресурсів та розробці стратегій, узгоджених з національними пріоритетами та глобальними тенденціями. Удосконалюючи інформаційно-аналітичний компонент консалтингової діяльності, вітчизняні заклади освіти матимуть змогу ефективніше долати складнощі сучасного освітнього середовища та пропонувати високоякісні, актуальні й конкурентоспроможні програми.

Тобто актуальність теми зумовлюється тим, що наявність вичерпних даних та потужних аналітичних інструментів дозволяє консалтинговим компаніям надавати обґрунтовані рекомендації, які сприяють розвитку та підвищенню конкурентоспроможності галузі. Забезпечення закладів достовірною інформацією уможлиблює прийняття виважених стратегічних рішень із урахуванням потреб здобувачів освіти та вимог ринку праці. Застосування консалтингових послуг з міцною інформаційно-аналітичною складовою допомагає навчальним закладам оптимізувати використання фінансових, матеріальних та кадрових ресурсів [5, с. 76]. Крім того, глибинний аналіз освітніх програм і методик викладання на основі фактичних даних дає змогу виявляти сфери, що потребують удосконалення, та впроваджувати відповідні заходи для підвищення якості навчання. Це, своєю чергою, посилює конкурентні позиції українських закладів освіти як на національному, так і на міжнародному рівні [5, с. 78].

Тема консалтингу у сфері освіти привертала увагу дослідників та практиків як з України, так і з інших країн протягом тривалого періоду. Численні дослідження різних аспектів надання консалтингових послуг університетам були проведені в науковому середовищі. Зокрема, особливості консалтингової діяльності у освіті аналізували у своїх працях Беляєв Ю. [1], Бурлаєнко Т. [2], Василенко Н. [3], Драгунова В. [4], Рябова З. [5] та інші.

Мета (завдання) дослідження полягає у проведенні аналізу стану інформаційно-аналітичних ресурсів, які використовуються консалтинговими компаніями для на-

дання послуг закладам освіти України. Робота має на меті виявити сильні та слабкі сторони, а також можливості для вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення консалтингу в освітній галузі. А також спрямована на вивчення та розробку рекомендацій використання таких практик в українських закладах освіти.

Основні результати дослідження. Консалтинг визначається як надання експертних знань з певного питання третій стороні в обмін на винагороду. Консалтингові послуги є важливим інструментом для розвитку та оптимізації бізнесу в сучасних умовах. Їхня професійна підтримка дозволяє компаніям досягати більшого успіху та впевненості в своїх стратегічних рішеннях. Функції консалтингу включають аналіз ситуації, розробку стратегій, впровадження рекомендацій та оцінку їхнього впливу. Консалтингові послуги є невід'ємною частиною сучасного бізнес-середовища, що сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємств. Їхня сутність полягає в наданні кваліфікованої допомоги та порад бізнес-експертів з метою вирішення конкретних проблем або досягнення стратегічних цілей [3, с. 9].

Інформаційна та аналітична складові є невід'ємною частиною консалтингових послуг і відіграють важливу роль у процесі надання консультацій клієнтам. Інформаційна складова забезпечує консультантів необхідними даними та інформацією для розуміння контексту клієнтської проблеми, в той час як аналітична складова допомагає відібрати, проаналізувати та інтерпретувати ці дані для формулювання обґрунтованих рекомендацій та стратегій [1, с. 254]. Разом вони дозволяють консультантам створювати цінні рішення, спрямовані на досягнення цілей клієнтів.

Консалтинг є ефективним і важливим інструментом управління освітою. Використання консалтингу сприяє досягненню стратегічних цілей установ освіти, поліпшенню якості навчальних програм та послуг, оптимізації бізнес-процесів і забезпеченню їхньої конкурентоспроможності [3, с. 11]. Такий підхід дозволяє ефективно адаптуватися до змін у галузі освіти, що сприяє подальшому розвитку закладів і підвищенню їхнього престижу як на національному, так і на міжнародному рівні.

Сучасна освіта в Україні стикається з численними викликами, серед яких є недостатня адаптивність до вимог ринку праці, потреба у вдосконаленні навчальних програм та методик, а також необхідність підвищення якості навчального процесу та компетентності викладацького складу [4, с. 72]. Шляхом впровадження консалтингових послуг у систему освіти можна сприяти розвитку інноваційних підходів до навчання та управління освітніми закладами.

Приклади використання консалтингових послуг у закладах вищої освіти:

1. Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій:
 - Викладачка кафедри Вищої математики, математичного моделювання та фізики представила ДУІКТ на форумі освітян. Консалтинг в освіті часто включає в себе обмін знаннями та практиками між фахівцями, що допомагає впроваджувати нові методики та підходи в навчання.
2. Київський національний університет імені Тараса Шевченка:
 - Центр консалтингу КНУ співпрацював з українською ІТ-компанією для розробки стратегії виходу на міжнародний ринок. Вони провели аналіз ринку, конкурентів і запропонували план з локалізації продукту.
3. Національний технічний університет України «КПІ»:
 - Стартап, що розробляє технології для «розумного будинку», отримав консультації від експертів Наукового парку КПІ щодо патентування своїх винаходів та пошуку інвесторів.
4. Львівський національний університет імені Івана Франка:
 - Центр маркетингу ЛНУ проводив маркетингові дослідження для мережі локальних кав'ярень, що допомогло їм розширити бізнес у сусідніх областях
5. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна:
 - Факультет комп'ютерних наук допоміг місцевій адміністрації розробити та впровадити систему електронного документообігу.
6. Інститут релігії та суспільства УКУ:
 - Інститут співпрацював з міжнародними організаціями,

надаючи експертизу щодо ролі релігії в громадянському суспільстві України.

7. Національний університет «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА або КМА):
 - Центр консультував кілька українських компаній щодо розробки програм стажування та працевлаштування випускників. Зокрема, вони допомогли одній з провідних юридичних фірм розробити програму наставництва для молодих юристів.

Отже, консультаційні послуги відіграють важливу роль в освітній сфері, надаючи навчальним закладам зовнішній незалежний погляд та професійні знання. Консалтингова галузь спирається на солідну теоретичну базу, яка підтверджує її цінність і спрямовує практичну діяльність. Через постійні зміни у освітньому середовищі, зокрема технологічний розвиток, зміну демографії студентів та нові методики викладання, попит на консультантів буде зростати.

Перспективи розвитку консалтингу в сфері освіти пов'язані з кількома ключовими тенденціями. Зростатиме попит на консалтингові послуги через постійну необхідність модернізації освітніх систем та впровадження інновацій. Консалтинг все більше інтегруватиметься з інформаційно-аналітичними системами для підвищення якості надання послуг та обґрунтованості рішень на основі даних. Також очікується поглиблення спеціалізації консалтингових фірм за окремими напрямками освіти, галузями знань. Важливим напрямком стане міжнародна співпраця, поширення досвіду провідних світових консалтингових компаній в освітній сфері. Зростатиме роль онлайн-консалтингу, віддаленого надання консультаційних послуг завдяки розвитку цифрових технологій. На державному рівні консалтингові компанії все активніше залучатимуться до реформування системи освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Беляєв Ю. Інформаційно-аналітична система керування вищим навчальним закладом «Університет». Херсон : ХДУ, 2006. 346 с.
2. Бурлаєнко Т. Педагогічне дорадництво і консалтинг в сучасній освітній діяльності. Науковий вісник УМО. Серія економіка та управління. 2017. № 3. С. 25–32. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2021/2/5.pdf> (дата звернення: 27.10.2024).
3. Василенко Н. Консалтинг в освіті. Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень. 2012. № 6. С. 8–13. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6127/1/12.pdf> (дата звернення: 27.10.2024).
4. Драгунова В. Консалтингова діяльність в закладі вищої освіти: сутність та понятійно-термінологічний апарат дослідження. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2023. № 90. С. 71–76. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/90/14.pdf> (дата звернення: 26.10.2024).
5. Рябова З. Консалтинг у закладах освіти в умовах невизначеності. Адаптивне управління: теорія і практика: електронне наукове фахове видання, серія «педагогіка». 2022. № 13. С. 75–87. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734618/1/500-Article%20Text-1051-1-10-20230127.pdf> (дата звернення: 27.10.2024).

ВЕКТОРИ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Окреслення наукової проблеми. В наш час питання диджиталізації процесів управління в Україні стає актуальним та важливим. Роль диджиталізації в державному управлінні є необхідною складовою інформаційного наповнення й основою інформаційної безпеки в руслі виконання актуальних завдань та ухвалення управлінських рішень.

Утверджуючи запровадження в Україні західноєвропейський стандартів управління та інтеграції українського зовнішньополітичного вектора у світовий комунікаційний простір, важливим є фактор легітимізації управлінських рішень і створення умов для реальної участі громадян в утворенні та реалізації державної політики, зокрема у сфері управління. Інформаційна політика держави, за якої основною метою діяльності органів управління було інформування громадськості, а зворотний зв'язок ігнорувався, певний час в Україні домінувала. Наслідки призвели до того, що в суспільстві склалося уявлення, що влада повинна робити все сама [1, с.20].

Вирішення окресленої проблематики дозволяє усунути існуючі прогалини в застосуванні інноваційних технологій та створює основу для розробки нових моделей управління.

Формулювання основних результатів дослідження. У науковому обігу процеси диджиталізації сфери управління визначають як результати докорінної зміни механізмів публічного управління загалом та діяльності державних органів зокрема. Тобто, процеси диджиталізації ґрунтуються на впровадженні цифрових технологій у всі сфери управлінської діяльності та призводять до прогресивного розвитку цифрових трансформацій у країні.

У наш час стратегія диджиталізації державного управління має включати складові, які спрямовані на впровадження цифрових технологій та цифрових ініціатив у роботу державних структур.

На думку окремих дослідників, важливим є розуміння сучасних тенденцій диджиталізації сфери управління та пов'язаних з ними проблем, які необхідно враховувати при обґрунтуванні стратегії цифровізації державної сфери загалом та окремих органів влади зокрема. Безперечним є факт, що державні служби в процесі реалізації своїх

рішень максимально переходять до онлайн-формату, що спрощує взаємодію між владою та громадянами. Однак необхідно розвивати інфраструктуру та забезпечити доступність цифрових послуг для всіх верств населення, зокрема і для людей з обмеженими можливостями та мешканців віддалених регіонів. Розвиток диджиталізації призводить до збільшення загроз кібербезпеці. Урядові системи та бази даних повинні бути надійно захищені від кібератак та витоків даних, а їхні співробітники усвідомлювати наслідки та відповідальність загроз розголошення конфіденційної чи службової інформації [2, с.17-18].

В Україні, як і в інших країнах, проблеми диджиталізації сфери державного управління окреслюють такі аспекти: технологічні обмеження, бюджетні обмеження, порушення кібербезпеки, бюрократичні перешкоди, корупцію, недостатню цифрову грамотність та інклюзивність різних соціальних груп та регіонів[3, с.95].

Для успішної диджиталізації сфери управління в Україні необхідні відповідні законодавчі зміни, які стимулюватимуть розвиток цифрових технологій та забезпечуватимуть їх відповідність стандартам безпеки та конфіденційності даних. Для цього необхідно постійно вдосконалювати і розширювати перелік публічних послуг, які можна отримати онлайн, а також оперувати інструментами, які забезпечать оптимальну якість та ефективність їх надання.

Висновки та перспективи дослідження. Впровадження процесів диджиталізації в роботу органів державного управління в Україні є необхідною і нагальною складовою західноєвропейського зовнішньополітичного вектора та світового комунікаційного простору. Процеси диджиталізації в Україні мають багато переваг та недоліків та вимагають потенційної уваги до їх вирішення, оскільки забезпечують ефективний і рівноправний доступ до цифрових можливостей та збереження конфіденційної інформації усіх користувачів. Результативне використання цифрових інструментів допомагає громадянам та органам державного управління отримувати ресурси, необхідні для їхнього успішного функціонування, що сприяє підвищенню ефективності, ергономічності та оперативності надання публічних державних послуг та реалізації управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ермоленко О.О. Комунікаційні стратегії в державному управлінні: стан реалізації та проблеми. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 3. С. 20-24.
2. Гиренко О.В., Дмитренко С.М. Сучасні тенденції та проблеми диджиталізації публічного управління в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 3. С. 15-19.
3. Пігарев Ю., Костенюк Н. Діджиталізація публічного управління як чинник цифрової трансформації України. Актуальні проблеми державного управління. 2021. № 2. С. 92-96.

